

אשר תמימי דרך ההולכים בתורת ה'

תורה בענין השמחה מצוה גדולה

תורה כ"ג – כ"ד

מהספר הקדוש והנורא

לקוטי מוהר"ן (תנינא)

ונגונים לה התפללות וכלל מאמרי לקוטי
הלכות ותר הבאורים הסובבים עליהם

מהנורה מחדת ללומדי התורה הנמנית

ושמחת עולם על ראשם ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה

אשרי תמימי דרך: החלבים בתורת ה'

תורה
בענין השמחה
מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד

תורה כ"ג - כ"ד
מהספר הקדוש והנורא
ליקוטי מוהר"ן (תנינא)

ונלווים לה התפילה
וכלל מאמרי ליקוטי החלכות
ויתר הביאורים הסוככים עליה

מהדורה מיוחדת ללומדי התורה הזמנית

התודה והברכה
למכון תורת הנצח, בראשות הרה"ח ר' נתן בורשטיין שליט"א,
על אדיבותם בנתינת ה"ליקוטי הלכות" המהודר שבהוצאתם,
לזיכוי הרבים

התורה הזמנית הינה התורה שהולכים עימה אלפי אנשי שלומינו בארץ ובתפוצות כפי
רצון רבינו הקדוש

"דבר עמנו כמה פעמים שרצונו חזק מאד שגלך עם התורות שגלה. דהינו לילך תחלה
איזה זמן עם התורה פלוגית בערך ב' או ג' חדשים, דהינו שיהיו כל עבודתו והלכותו ביראתה'
על פי הנאמר באותה התורה, וכל תפלתו ושיחתו יהיה לזכות להגיע למה שנאמר באותה
התורה, וכן יתנהג איזה זמן. ואחר כך ילך איזה זמן עם תורה אחרת, וכן אחר כך, עד שיגמר
לילך עם כל התורות. ודבר כמה פעמים מזה. אשרי מי שיאחז בזה" (שיחות הר"ן רצז)

י"ל ע"י

ארגון "תמימי דרך"

שע"י ע"ר 'נחלת חן'

לע"נ

הרה"ח ר' אלעזר ב"ר שלמה יהודה ז"ל

ומרת איטא בת ר' דוב בעריש ע"ה

ולהצלחת וישועת

הרה"ח ר' בנימין יעקב נתן בן איטא הי"ו ווייצהנרלד

ובני בית בכל מילי דמיטב

תוכן העניינים

ה	מבוא
ט	שיחות וסיפורים על התורה
טז	ליקוטי מוהר"ן
טז	קיצור ליקוטי מוהר"ן המשולש
	ליקוטי הלכות
כא	קריאת שמע ותפילה ב'
כד	פסח ב'
כח	פריה ורביה ואישות ג'
ס	ליקוטי מליקוטי הלכות.....//.....
עו	עלים לתרופה
פו	פרפראות לחכמה על הש"ס
פט	ליקוטים תפילות
צא	ליקוטים מוהר"ן עם ביאור משולב השוה לכל נפש
קג	סדר זמני כתיבת התורות

חודש אדר וניסן, ילמדו את התורות כ"ג - כ"ד - כ"ה, ובראש חודש אייר נתחיל ללמוד תורה ח' תנינא, וזאת בשל כך שתורה ח' היא תורה מורכבת, ארוכה ועמוקה, ומצד ציבור הלומדים הגיעה בקשה ודרישה שמאחר וסיום ההליכה עם תורה ז' תהיה עם התחלת חודש אדר בו מתקיים כידוע 'ונהפוך הוא' בכמה פנים, ולאחריו מגיע חודש ניסן אשר בו עמלים כלל ישראל להחזיר את כל ה'ונהפוך הוא' למקומו הראוי, יהיה קשה לספוג את ההארה הנפלאה המונחת בעומק תורה ח', בעיצומם של הימים העמוסים וחסרי יישוב הדעת הנצרך לכך.

אי לכך, בהתאם למטרת ארגון תמימי דרך שהתורות הנלמדות יהיו שווים לכל אחד ואחד מאנ"ש ובהתייעצות עם חשובי וזקני אנ"ש המלווים את כלל פעילויות הארגון, הוחלט כי המשך הלימוד על הסדר במסגרת תמימי דרך, תידחה לתחילת חודש אייר הבעל"ט, בו נזכה להתחיל כאיש אחד תורה ח' כהכנה ליום קבלת התורה וימי ראש השנה הקדושים.

מבוא

הדבר הכי מבוקש בעולם

היום כבר אפשר לומר בוודאות, כי הדבר הכי מבוקש בעולם, אשר אליו כולם כוספים ואותו הם מבקשים באופן נואש הוא ה'שמחה'.

כמה כסף יגיעה וטרחה אדם מוכן לשלם בשביל כמה איזה שתהיה לו מעט שמחת חיים, רגע של מנוחה, משהו שיעלה לו חיוך על הפנים. כמה שנים יכול בן אנוש לקוות לרגע משמח שיאיר את חייו.

רבינו הקדוש 'בן שמחה' ומקור השמחה כבר גילה זאת, אמר וחזר ושנה כי כל רפואתם של ישראל מול כל הכפירות והאיומים תהיה רק על ידי השמחה. וכמה דיו שפך תלמידו הקדוש הלבנה הנצחית לבאר ולתאר כיצד כל חייו והצלחתו של האדם הם רק כפי התעלותו במידת השמחה הקדושה.

ואם אכן זו כל תקוותינו וישועתנו, עלינו לנבור ולדרוש בכל לב אחר אותו מעיין חיים, הנעלם כל כך מעיני כל. בעת בה בחלל העולם שורה

עננה של עצבות ונכאות רוח המאיימת להשבית את שמחת הלב, אין לנו שום עצה כי אם לשוב אל אישינו הראשון, לדפוק על דלתי תורתו ולחתור משם דרך ונתיב לשוב אל השמחה מתוך גלים כה סוערים של יגון ואנחה.

לשם מטרה זו בחרנו לצלול יחד למעמקיה של תורה כ"ג וכ"ד שבליקוטי תניינא הסוללות דרך חדשה ומופלאה כיצד אפשר לשמוח דווקא מתוך היגון והאנחה. כך נזכה לשמחה חדשה ב'חודש השמחה' הממשמש ובא, עד לראש חודש אייר שאז נעבור ללמוד יחד את תורה ח' (תניינא).

בתורה זו, מתגלה 'כלל' יסודי לכל הליקו"מ, ואף לכל תורת ברסלב, ואפשר למצוא אותו בכל תורה ותורה בפנים אחרים. כי כמו שבעניין ה'שמחה' כי אין די בשמחה רגילה, אלא כדי לזכות לשמחה באמת צריכים לתפוס את היגון ואנחה ולהכניסם לתוכה, כך גם בכל הסור מרע של התאוות והבלי עוה"ז, אין העיקר רק 'לברוח מהרע', אלא לעמוד מולו ודווקא בתוך הניסיון וההסתרה לגלות את האור האלוקי שטמון בו, ולהפוך אותו בתכלית, מ'רגע שחור' ל'רגע של אור'.

בוודאי שכל הצדיקים לא זכו למדרגם אלא על ידי השמחה, אליה ברחו בכל עת גם מתוך היגון והאנחה, 'כי שְׁהִיגוֹן וְאִנְחָה בּוֹרְחִים וְנִסִּים מִן הַשְּׂמִיחָה, פִּי בְּעֵת הַשְּׂמִיחָה דִּרְךְ הִיגוֹן וְאִנְחָה לְעַמֵּד מִן הַצַּד'... אבל רביה"ק 'בן שמחה' גילה בדבריו הנוראיים כי דרכו היא דווקא לעמוד בתוך אותם מקומות רחוקים ומפחידים ולא לברוח, אלא לחטוף את היגון ואנחה עצמם לתוך השמחה וכלשונו הטהורה: 'אַבְל צְרִיךְ לְרַדֵּף אַחֲרֵיהֶם דִּיקָא, וְלְהַשִּׁיגֵם וְלְהַגִּיעֵם, לְהַכְנִיֵס אוֹתָם דִּיקָא לְתוֹךְ הַשְּׂמִיחָה.

וגם אם בדבריו של רבינו הדברים קצרים וסתומים, הגיע התלמיד הקדוש בליקוטי הלכות ושם פתח והרחיב, ירד וסלל נתיבים ושבילים נפלאים, בדרכי עבודת השמחה והפיכת היגון והאנחה. עשרות דפים הוקדשו לגילוי עומק עצה זה, חדרים לפנים מחדרים, דיבורים פשוטים

לצד השגות נשגבות שכדרכו של רבי נתן יוצרים יחד את המרשם המלא לתרופה המושלמת.

כמעשהו בראשונה, הבאנו בקובץ זה, את התורה עצמה וכך גם את כל הליקוטי הלכות, והמפרשים שעליהם. כמו כן צירפנו גם תורה כ"ד לסדר הלימוד והגם שהיא תורה נפרדת ועומדת בפני עצמה, אבל מכיון שמוהרנ"ת בהלכות פריה ורביה ה"ג, מקשר זאת להדיא, אמרנו להביא זאת לרבים להנות את יראי ה' המבקשים לגלות מים עמוקים עצה בלב איש.

כי אין לנו אלא דברי בן שמחה הנכלל במקור השמחה העוסק לקשרנו על ידי השמחה בה' ובצדיקיו האמתיים. ובפרט בראש כל צדיקיו הוא הוא בעצמו זכר צדיק וקדוש לברכה.

שיחות וסיפורים על התורה

תורה כג

מי שמתגבר את עצמו עד שבא לשמחה כזאת, עד שמהפך כל היגון לשמחה, הוא דבר גדול מאוד, ורק זהו עקר מצות השמחה - להיות שמח כל כך עד שיהפך היגון ואנחה לשמחה, ומזה נעשה יחודים גדולים ושעשועים גדולים מאוד למעלה למעלה בכל העולמות, כאשר הבננו מתוך דברי רבנו זכרוננו-לברכה, בשעה שאבינו לשמע החדוש הנפלא והנורא הזה, גדל הפלגת מעלת זאת הבחינה כשאזכין לשמחה כזאת עד שמהפך המרה שחורה וכל היגון ואנחה לשמחה וכו': (ליקושי הלכות פריה ורביה ו א)

תורה כד

הזהיר מאוד להיות בשמחה תמיד, והרבה מאוד לדבר עמנו מזה, מענין שמחה, כמבאר בספרים הקדושים, אך יותר מזה הרבה לדבר עמנו בעל פה, והזהיר מאוד בכמה אזהרות כמה וכמה פעמים להיות אך שמח תמיד: כשהאדם כל היום בשמחה, אזי בנקל לו ליחד לו שעה ביום לשבר את לבו ולהשיח את אשר עם לבבו לפני השם יתברך כמבאר אצלנו כמה פעמים, אבל כשיש לו עצבות חס ושלוש, קשה לו להתבודד ולפרש שיחתו. ועין במקום אחר כמה האדם צריך להתחזק להיות שמח תמיד.

(שיחות הר"ן יט כ)

אחר לב נשבר בא שמחה, וזה סימן אם היה לו לב נשבר כשבא אחר-כך לשמחה:

(שם מה)

לב נשבר ועצבות אינו ענין אחד כלל, כי לב נשבר הוא בלב, אבל עצבות הוא בא מן הטחול, ועצבות שהוא מהטחול היא סטרא אחרא והקדוש-ברוך-הוא שונא אותה, אבל לב נשבר הוא חביב לפני השם יתברך. כי לב נשבר יקר מאוד מאוד בעיניו יתברך. והיה טוב שיהיה לו לב נשבר כל היום, אך

אֲנָשִׁים כְּעָרְכָכֶם, יִכּוּלִין לְבֹא מִלֵּב נִשְׁבֵּר לְעֻצְבוֹת עַל-כֵּן צְרִיכִין לִיחַד אִיזָה שְׁעָה בַיּוֹם שִׁיְהִיָּה לוֹ לֵב נִשְׁבֵּר, דְּהֵינּוּ לְהַתְּבוּדָד וּלְשִׁבְרָ לְבוֹ לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ כְּמִבְּאֵר בְּמִקּוֹם אַחֵר (לְקוּשֵׁי תַנְיִנָא כ"ד, כ"ה), אֲבָל שְׂאָר כָּל הַיּוֹם כְּלוּ יִהְיֶה רַק בְּשִׂמְחָה. וְעַל זֶה הִזְהִיר אוֹתָנוּ כְּמָה פְּעָמִים לְהַתְּאֲמִין וּלְהַתְּגַבֵּר שְׁלֵא יִהְיֶה לָנוּ לֵב נִשְׁבֵּר רַק אִיזָה שְׁעָה בַיּוֹם, וְעֻצְבוֹת כָּלֵל כָּלֵל לֹא, וּשְׂאָר כָּל הַיּוֹם יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה: (שם מא).

הַכָּלֵל שְׁצַרְיָךְ לְזַהַר מְאֹד מְאֹד לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד. וְאִפְלוּ אִם הוּא כְּמוֹ שֶׁהוּא, דְּהֵינּוּ שֶׁהוּא חַס וְשְׁלוֹם רַחוּק מְאֹד מִהַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ, אַךְ-עַל-פִּי-כֵן יֵשׁ לוֹ לְשִׂמְחָה מְאֹד שְׁלֵא עֲשֶׂהוּ גוֹי. וּכְכֹר מִבְּאֵר שְׁעַל עֲנִינֵי מַעֲשָׂיו אֲשֶׁר אֵינֶם כְּרֵאוּי נְגִדוֹ יִתְבַּרְךָ, עַל זֶה צְרִיכִין לִיחַד שְׁעָה בַיּוֹם לְהַתְּבוּדָד וּלְשִׁבְרָ לְבוֹ לְפָנָיו יִתְבַּרְךָ כְּמִבְּאֵר בְּמִקּוֹם אַחֵר (לְקוּשֵׁי תַנְיִנָא כ"ד, כ"ה), וְגַם אוֹתָהּ הַשְׁעָה אֲסוּר שִׁיְהִיָּה לוֹ עֻצְבוֹת רַק לֵב נִשְׁבֵּר, אֲבָל שְׂאָר כָּל הַיּוֹם יִהְיֶה רַק בְּשִׂמְחָה. גַּם עַל-יְדֵי הַשְׂמִיחָה יִכּוּלִין לְהַחֲיֹת אָדָם אַחֵר.

כִּי יֵשׁ בְּנֵי-אָדָם שְׂיֵישׁ לָהֶם יִסּוּרִים גְּדוֹלִים וְנוֹרָאִים רַחֲמָנָא לְצַלּוּן, וְאִי אִפְשָׁר לָהֶם לְסַפֵּר מִה שֶׁבִּלְבָבָם, וְהֵם הֵיוּ רוֹצִים לְסַפֵּר, אֲךָ אֵין לָהֶם בְּפִנֵּי מִי לְסַפֵּר וּלְהַשִּׁיחַ עִמּוֹ אֵת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבָם וְהֵם הוֹלְכִים מְלֵאִים יִסּוּרִים וְדֹאגוֹת, וּכְשֶׁבֵּא אָדָם עִם פָּנִים שׁוֹחֲקוֹת, יִכּוּל לְהַחֲיֹת אוֹתָם מִמֶּשׁ. וּלְהַחֲיֹת אָדָם אֵינּוּ דְבַר רִיק, כִּי הוּא דְבַר גְּדוֹל מְאֹד, וּכְמוֹ שְׁמוּבָא בְּגִמְרָא: מִהֵנִי תְרִי בְּדַחֵי שְׂזָכוּ לְמָה שְׂזָכוּ עַל-יְדֵי זֶה שֶׁהֵיוּ מְשִׂמְחִים בְּנֵי אָדָם (תַּעֲנִית כב.). (שם מג).

עֲקֹר הַשְׂמִיחָה אִי אִפְשָׁר לְהִיּוֹת, כִּי אִם עַל יְדֵי מִילֵי דְשִׁטּוֹתָא, כְּמוֹ שְׂשִׂמְעָתִי מִפּוֹי ז' ל' שְׂאֲמַר בְּזֶה הַלְּשׁוֹן: "סַע הָאֵט אַ פָּנִים אִז מַע קַעֵן מַעַר נִיט פְּרִיִילִיךְ זִיין נָאָר מִיט נֶאָרִישׁ מֵאֲכֹן זִיךְ" (= יֵשׁ לֹזָה פָּנִים שְׂאִי-אִפְשָׁר יוֹתֵר לְשִׁמוּח כִּי-אִם עַל-יְדֵי שְׁעוּשָׁה עֲצֻמוֹ כְּשׁוּטָה - מִילֵי דְשִׁטּוֹתָא), וְכֵן דְּבַר עוֹד מְזָה כְּמָה פְּעָמִים, וְזֶהוּ הָעֲנָן מִה שֶׁהֵיוּ נוֹהֲגִין כָּל הַצְּדִיקִים הַגְּדוֹלִים הַמְּפֹרָסִים שֶׁהֵיוּ בְּיַמֵּינוּ, שְׁעַל-פִּי רוֹב הֵיוּ לָהֶם אֲנָשִׁים שֶׁהֵיוּ כְּמוֹ בְּדַחְנִים, וְהֵיוּ עוֹשִׂים לְפָנֵיהֶם כָּל מִינֵי צַחוּק וּשְׂטוֹת כְּפִמְפּוֹרְסָם, וְהַכֵּל בְּשִׁבִּיל שְׂמִיחָה, כִּי אֵין דְּבַר מְזִיק לְעִבוּדַת-הַשֵּׁם כְּמוֹ הָעֻצְבוֹת (לִיקוּשֵׁי הַלְכוֹת נְפִילַת אִפִּיִים ד ה).

צְרִיכִין לְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ עַל-יְדֵי מְלֵי דְשִׁטּוֹתָא, מְלֵי דְבְדִיחוּתָא, וּמְרַבּוּ צְרוֹת הָאָדָם שְׁסוֹבֵל כָּל אֶחָד בְּגוּף וְנַפְשׁ וּמְמוֹן, עַל כֵּן עַל-פִּי רַב אֵין יְכוּלִין לְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ כִּי אִם עַל-יְדֵי מְלֵי דְשִׁטּוֹתָא, לַעֲשׂת עַצְמוֹ כְּשׁוֹטֵה כְּדֵי לְבּוֹא לְשַׁמְחָה [אָמַר הַמַּעֲתִיק, עֵין בְּזוּה בְּגַמְרָא (כְּתוּבֹת דִּף י"א): "אֵהְיֵה לִיָּה שְׁטוּתִי לְסַבָּא". וּפְרַשׁ רִש"י: "שְׁהִיָּה מִתְנַהֵג כְּשׁוֹטֵה לְשַׁמַּח חֲתָן וְכֻלָּה". וּבְגַמְרָא עֲרוּבִין (נ"ד ע"ב) בְּרִש"י (דְּבִיבּוֹר הַמִּתְחִיל: "בְּאֵהְבֵתָה תִּשְׁגָּה תְּמִיד"): "בְּשִׁבִיל אֵהְבֵתָה תַעֲשֶׂה עַצְמָךְ שׁוֹטֵה וּפְתִי" וְכו'. "וְיִשְׁמְחוּ כָל חוֹסֵי כֶּךָ לְעוֹלָם יְרַנְּנוּ וְכו', וְיַעֲלֹצוּ כֶּךָ אֵהְבֵי שְׁמָךְ".

מִצָּא שְׁמַחָה בַּהֲשֵׁם הִיא מַעֲנִין אֵהְבֵתוּ יִתְבַּרְךָ כַּמּוּבָא בְּסַפְרֵים הַקְּדוּשִׁים [שְׁכַל הַחַיּוּת בְּגוּף וְנַפְשׁ תְּלוּי בְּזוּה. וְגַם לְמַעֲלָה נַעֲשֶׂה מִזֶּה יַחֲוֹד גְּדוֹל עַל-יְדֵי שְׁמַקְשֵׁר הָאָדָם הַשְׁמַחָה לְמַחוּ וְדַעְתּוּ, וְאֵז הַמַּח מְשַׁחֲרֵר, וְיֵישׁ לוֹ יִשׁוּב הַדַּעַת. וְזֶהוּ בְּחִינַת "בְּדִיחָא דַּעְתָּה" (שְׁבֵת ע"ז). שְׁהוּא דְבַר גְּדוֹל. וְיִזְכְּנוּ הַשֵּׁם יִתְבַּרְךָ לְזֶה תְּמִיד אֲמֵן כֵּן יְהִי רַצוֹן. [וְעֵין בְּגַמְרָא (תַּעֲנִית כ"ב): שְׁהִגִּיד אֵלֵיהּ ז' לְרַב בְּרוּקָא עַל שְׁנֵי אַחִים שְׁהֵם בְּנֵי עוֹלָם-הַבָּא, וְשָׂאֵל אוֹתָם מַה מַּעֲשִׂיָּהֶם, וְאָמְרוּ לוֹ שְׁהֵם שְׁמַחִים וּמְשַׁמְחִים בְּנֵי אָדָם מַעֲצִיבוֹתָם, וְגַם שְׁעוּשִׁים שְׁלוֹם בֵּין שְׁנַיִם שְׁמַתְקוּטִים זֶה עִם זֶה, עַל-יְדֵי שְׁמַטְרִיחִים אֶת עַצְמָם בְּמַלְי דְּבְדִיחוּתָא לַעֲשׂוֹת שְׁלוֹם בֵּינֵיהֶם. וּפְרַשׁ רִש"י: "דְּהִבְאֵת שְׁלוֹם בֵּין אָדָם לְחִבְרוּ, הוּא אֶחָד מֵהַדְּבָרִים שְׁאָדָם אוֹכֵל פְּרוּתֵיהֶם בְּעוֹלָם הַזֶּה וְהִקְרָן קְנִימַת לוֹ לְעוֹלָם הַבָּא"]:

(קִיצוּר לִיקוּטֵי מוהר"ן ח"ב יו.)

עַל-פִּי-רַב צְרִיכִין לְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ בְּמַלְי דְשִׁטּוֹתָא, לַעֲשׂוֹת עֲנִינֵי צָחוּק, וּמְלִתָּא דְבְדִיחוּתָא, כְּדֵי לְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ בְּמָה דְאַפְשָׁר, וְעַל-פִּי-רַב אֵי אַפְשָׁר לְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ כִּי-אִם עַל-יְדֵי זֶה, כִּי הַמְרָה שְׁחוּרָה וְהַעֲצָבוֹת מִתְגַבֵּר עַל הָאָדָם יוֹתֵר מִן הַכֹּל, וְקוֹשָׁה לְשַׁבְּרָה יוֹתֵר מִכָּל הַמַּדּוּת, וּמִזְקָת לְהָאָדָם מְאֹד יוֹתֵר מִהַכֹּל, וְכָל עַקֵר הַתְּרַחֲקוּת כָּל אָדָם מֵהַשֵּׁם-יִתְבַּרְךָ הִיא רַק מִחֲמַת עַצְבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה; עַל-כֵּן צְרִיכִין לְרְאוֹת לְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ בְּכָל הַכּחוֹת, בְּכָל מַה דְאַפְשָׁר, אֲפֵלוּ בַּעַת שְׁצַר לְהָאָדָם וְדַחוּק לוֹ מְאֹד בְּגוֹשְׁמִיּוֹת וּבְרוּחָנוּיּוֹת, הֵן בְּפִרְנָסַת הַנֶּפֶשׁ הֵן בְּפִרְנָסַת הַגּוּף, אַף-עַל-פִּי-כֵן צְרִיךְ לְרְאוֹת לְבַטַח בַּהֲשֵׁם תְּמִיד, שְׁסוֹף כָּל סוֹף לֹא יַעֲזֹב הַשֵּׁם אוֹתוֹ לְנִצָּח, חִלְיָה, וְלְשַׁמַּח אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מַה דְאַפְשָׁר; מְכַל-שְׁכֵן כְּשֵׁהֲשֵׁם יִתְבַּרְךָ מְרַחֵב לוֹ בַּעַת צָרְתּוֹ וְדַחְקוֹ וְיֵישׁ לוֹ אֵיזָה נִיחָא בְּעַלְמָא, בּוֹדָאי צְרִיךְ לְהִיּוֹת

בְּשִׂמְחָה תָּמִיד וְלִהְגִּדִּיל הַשְּׂמֵחָה בְּיֹתֵר. וְהִבֵּן דְּבָרִים אֱלוֹ, כִּי דְבָרֵי רַבְּנֵנוּ ז"ל
הֵם עֲמָקִים מְאֹד, וְעַקֵּר הָעֲמָקוֹת הוּא לְהִבִּין הַדְּבָרִים לְקִיָּמָם בְּפִשְׁטוּת
גָּמוּר: (חיי מוהר"ן תקצג).

לֹא לְהִתְרַעַם עַל הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ חֶסֶד וְשְׁלוֹם וְהַפֵּל לְהַפְּךָ מֵיָגוֹן וְאַנְחָה לְשִׂמְחָה,
כִּי הַבַּעַל שֵׁם טוֹב וְזִכְרוֹתָו יִגֹּן עָלֵינוּ אִמְרַן שֶׁה' צִלָּהּ, כְּמוֹ שֶׁעָשָׂה הָאֱדָם, כֵּן
כְּבִיכּוֹל עָשָׂה הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ נִגְדוֹ עַד כְּאֵן. אִם תִּהְפְּכוּ הַיָּגוֹן וְאַנְחָה לְשִׂמְחָה כֵּן
יַעֲשֶׂה ה' עִמָּכֶם וְיִהְפֹּךְ לָכֶם הַיָּגוֹן וְאַנְחָה לְשִׂמְחָה.
(מכתבי ר' נתן ב"ר יהודה עט מיום א שלח תר"ם).

הוֹדִיעֵנו אֲדָמוֹ"ר ז"ל שֶׁלְשֶׁבֶר אֶת לִבּוֹ לִפְנֵי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ צְרִיכִין רַק
לִיְחַד שְׂעָה אַחַת בְּיוֹם אֶבֶל כָּל הַיּוֹם צְרִיךְ לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה. כִּי אִף עַל פִּי
שְׁבִרוּחַנִיּוֹת צְרִיכִים לִהְיוֹת לְהוֹט אַחַר עֲשִׁירוֹת מְפֻלָּג כְּאֲשֶׁר נָאָה וַיִּפֶּה לְחֶלֶק
אֱלֹקֵי מִמַּעַל, לִבְנוֹ שֶׁל הַבּוֹרָא יִתְבָּרַךְ [כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (דְּבָרִים י"ד, א): "בְּנִים
אַתֶּם לַה' אֱלֹקֵיכֶם" וְכַמוֹבֵא מִזֶּה בְּסִפְרֵי אֱמֶת שֶׁנִּשְׁמַת כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
הוּא חֶלֶק אֱלֹקֵי מִמַּעַל כִּידוּעַ] הַמְרוֹמֵם עַד אֵין סוּף וְאֵין גְּבוּל וְאֵין תְּכֵלִית,
לְזִכּוֹת בְּזֶה הָעוֹלָם לְתַכְלִית הַמַּעֲלָה שְׂאֵין מַעֲלָה אַחֲרָיו. אֶבֶל מֵאַחַר שֶׁכָּבַר
נַעֲשֶׂה עִם כָּל אֶחָד מֵהַשְּׂנַעֲשֶׂה, עַל כָּל פְּנִים אֵין לְהַחְזִיר וְלֵאכֹל שׁוֹם שִׁיְהִיָּה
הַרִיחַ רַע נוֹדֵף בְּיֹתֵר, כִּי עַל כָּל פְּנִים צְרִיךְ לַעֲשׂוֹת כְּאֲשֶׁר צִוָּה אֲדָמוֹ"ר
ז"ל שֶׁצְרִיךְ לְאַחֵז הַחוּטְרָא בְּתַרְי רֵאשִׁין שְׂאֵף עַל פִּי שְׂכוֹסְפִים וּמִתְגַּעְגְּעִין
לְזִכּוֹת לְתַכְלִית הַמַּעֲלָה, אֶבֶל לַעֲמַת זֶה בְּיֹתֵר וְיֹתֵר בְּכַפְלֵי כַפְלֵים צְרִיכִים
לְהִתְגַּבֵּר בְּשִׂמְחָה וְלִקְיָם "בְּשִׂמְךָ יִגִּילוּ כָּל הַיּוֹם" וְלִהְיוֹת שְׂמֵחַ בְּחֶלְקוֹ בְּכָל
נִקְדָּה וְנִקְדָּה וּבְכָל שְׂעָרָה דְשְׂעָרָה אֵיךְ שֶׁהוּא. כִּי הֲלֹא הַשְּׂמֵחָה מִזֶּה בְּעֲצָמָה
לְחוּלָּים כְּמוֹנוּ הִיא מַצּוּה שְׂאֵין לְמַעֲלָה מִמֶּנָּה. (כוכבי אור ששון ושמחה הגדה ג).

בְּמָה שְׂאֵמֵר רַבְּנֵנוּ בְּ"לְקוּטֵי מוֹהֵר"ן" (חֶלֶק ב', סִימָן כ"ד), "מַצּוּה גְּדוּלָה לִהְיוֹת
בְּשִׂמְחָה תָּמִיד", אֲמָרוּ: שְׂמַעְצֵם הַתְּקַרְבוּתֵינוּ לְרַבְּנֵנוּ, דְרַכּוּ וְתוֹרַתוֹ, רֵאוּ
שְׁנֵהִיָּה בְּשִׂמְחָה תָּמִיד לְעוֹלָם וָעַד, וְאִף גַּם הוּא יַחֲשֵׁב לָנוּ לְמַצּוּה גְּדוּלָה:
(שיח שרפי קודש ד-ג).

אָמְרוּ אַנְשֵׁי-שְׁלוֹמְנוּ: בְּזֶה שָׁאֵמַר וְהִזְהִיר רַבְּנוּ כָּמָה וְכָמָה פְּעָמִים בְּמַעֲלַת
וְחֵיבוֹב מַדַּת הַשְּׂמִיחָה, עַד שָׁאֵמַר "מִצְוַה גְּדוֹלָה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד"
(ליקו"מ ח"ב, סי' כ"ד), הֲרֵי שֶׁעֲנִין זֶה הוּא כְּחוּבָה קְדוּשָׁה, וּמְחִיב כָּל אֶחָד
מֵאֲנָשֵׁי-שְׁלוֹמְנוּ לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד, וְאִין זֶה כְּעֵצָה טוֹבָה גְּרִידָא, כִּי בְּמַדַּת
הַשְּׂמִיחָה תְּלוּיִם וְעוֹמְדִים כָּל עֲצוּתָיו שֶׁל רַבְּנוּ, כִּי כִּשְׁלֹא יִהְיֶה בְּשִׂמְחָה לֹא
יֻכַּל בְּשׂוּם אֶפֶן לְעַבְדוֹ יִתְבַּרֵּךְ כְּרֵאוּי, וּבְרַבּוּי הַשְּׂמִיחָה יֻכַּל לְקַיֵּם כָּל עֲצוּתָיו
הַקְּדוּשִׁים, וְלִהְפֹּךְ בְּמַעֲוָטוֹ חֶסֶד-וְשְׁלוֹם:
(שם נד).

אֶחָד שֶׁהִגִּיעַ לְאַרְצֵי יִשְׂרָאֵל ר' אֶפְרַיִם ז"ל בְּעַל סֵפֶר "עֲנֵג-שִׁבְתָּ" רָאָה אוֹתוֹ ר'
דָּוִד שְׁכֵטֶר ז"ל בְּאִיזָה יוֹם שֶׁהוּא חֲלוּשׁ כַּח מְאֹד, פָּנָה אֵלָיו וְהִפְצִיר בּוֹ שִׁיבּוֹא
עִמּוֹ לְבַקּוֹר אֶצֶל רוֹפֵא. אָמַר לוֹ רַבִּי אֶפְרַיִם: וְהֲרִי רַבְּנוּ צִוָּה עֲלֵינוּ לְהִתְרַחֵק
מֵרוֹפְאִים וּרְפוּאוֹתֵיהֶם?! אָמַר לוֹ רַבִּי דָּוִד שִׁיבּוֹא לְבַקּוֹר רַק כְּדֵי לְשִׁמּוֹעַ חוֹת
דַּעְתּוֹ שֶׁל הַרוֹפֵא בְּלִבְד. וְהִלֵּךְ עִמּוֹ. כְּשִׁבְּקָרוּ אֶצֶל הַרוֹפֵא, אָמַר רַבִּי דָּוִד
לְרוֹפֵא שְׂבֵא רַק לְשִׁמּוֹעַ חוֹת דַּעְתּוֹ בְּלִבְד, וְשִׁאֲלֵם אִם כֵּן מְדוּעַ בְּאַתֶּם אֵלַי
מֵאַחַר שֶׁלֹּא תִשְׁתַּמְשׁוּ בְּרְפוּאוֹתַי?! אָמַר לוֹ רַבִּי דָּוִד: אַף עַל פִּי כֵּן! אֶחָד
שֶׁבִדְקוֹ אָמַר: לְפִי דַעְתִּי אִין לוֹ סְפוּיִים לְחִיּוֹת יוֹתֵר מִכְּשִׁבְעָה שְׁבֻעוֹת, כִּי
כָּל הַרְאָה שְׁלוֹ נֶאֱכַלָּה לְגַמְרִי. וְרִשֵּׁם לוֹ רְפוּאוֹת, וְהוּא לֹא לְקַחֵם, וְחִי אֶחָד
כְּדֵי שֶׁבַע שָׁנִים תְּמִימוֹת. וְהָיָה אוֹמֵר בְּצַחוֹת: אֲנִי אֵינִי הוֹלֵךְ וְשׁוֹמֵעַ בְּעֵצַת
הַרוֹפְאִים, מְלַבֵּד אֶת 'ד"ר שְׂמִיחָה' שֶׁאֵלָיו הוּא מְבַטֵּל, וּמְשַׁתְּדֵל לְשִׁמּוֹעַ
בְּקוֹלוֹ, וְהוּא עַל פִּי הַמְּבַאֵר בְּלִקוּטֵי מוֹהַר"ן (חֶלֶק ב', סִימָן כ"ד), הַמְּבַאֵר שֶׁם
שְׂמִיחָה הַשְּׂמִיחָה הִיא רְפוּאָה לְכָל הַתַּחֲלוּאִים:
(שם ו-קלג).

אָמַר רַבִּי לױ יִצְחָק בְּנֵדֵר ז"ל: אֶחָד שָׁאֵמַר רַבְּנוּ ז"ל מִצְוַה גְּדוֹלָה לְהִיּוֹת
בְּשִׂמְחָה (ליקו"מ ח"ב סימן כ"ד), הֲרֵי שֶׁאִין אָנוּ צְרִיכִים לְחַפֵּשׂ סִבָּה לְשִׂמְחָה,
אֶלָּא הַסִּבָּה הַגְּדוֹלָה הִיא זֶה עֲצֻמָּה שֶׁאָנוּ רוֹצִים לְשִׁמּוֹעַ בְּקוֹלוֹ לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה,
וְאִף כִּשְׁאָנוּ רוֹאִים עֲצֻמָּה שְׁפָלִים וְנִבְזִים, אִין זֶה סִבָּה לְמַנְעַ עֲצֻמָּה מִלְּשִׁמּוֹעַ
וְלִצִּיַּת דְּבָרוֹ שֶׁאֵמַר עַל הַשְּׂמִיחָה, וְהִיא הִיא הַסִּבָּה הַגְּדוֹלָה לְהִבְיֵא אוֹתָנוּ
לְשִׂמְחָה הַשְּׁלֵמָה הַעוֹלָה עַל כָּל הַסְּבוֹת הַמוֹנְעוֹת:
(שם רפו).

רַבִּי שְׂמִיחָה לִי ז"ל מֵאוֹמֵן (לֹא יְדוּעַ לָנוּ שֶׁם מִשְׁפַּחְתּוֹ) אָמְרוּ עֲלָיו אֲנִי שֶׁשְׂכֵשְׁמוֹ
כֵּן הוּא כִּי כָּל מֵהוֹתוֹ הָיָה שְׂמִיחָה כִּי הָיָה תְּמִיד מְלֵא שְׂמִיחָה וְהָיָה אִישׁ שְׂמִיחַ

להפליא. הִיָּה מַחְיָה וּמְשַׁמַּח הָאֲנָשִׁים בְּאִמְרוֹתָיו הַנְּעִימִים וְהַמְשַׁמְּחִים, מְרַגֵּל בְּפוּמִיָּה לְזֶמֶר: מַה שְּׂאוֹמֵר רַבְּנוּ ז"ל "מִצְוָה גְדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד" כִּי מְכַרָּח לִהְיוֹת וְאִין מְצִיאֹת אַחֲרֵת כִּי בְּלִי שִׂמְחָה אִין חַיִּים כָּלָל, וְעַקֵּר הַחַיּוֹת מְקַבְּלִים מִהַשְׂמָחָה, וְזֶהוּ עַקֵּר הַיּוֹתוּ שֶׁל הָאָדָם, כִּשֶׁהוּא שִׂמַּח הוּא חַי. גַּם הִיָּה אִישׁ פֶּקַח וּמֵיִשֵּׁב בְּדַעְתּוֹ. (אוצר נחמני קט"ו).

פַּעַם אַחַת בְּעַת הַשְּׁעוֹר שֶׁל רַבִּי לִוִי יִצְחָק בֵּין מִנְחָה לְמַעְרִיב וְלַמִּד בְּלִקוּטֵי מוֹהֲר"ן הַתּוֹרָה כ"א "אֲזַ אֲמַרְתִּי הִנֵּה בְּאֵתִי בְּמַגְלַת סֵפֶר כְּתוּב עָלָי", אָמַר אֲזַ הַרַב רַבִּי אֶלְחָנָן סֶפְקָטוֹר בְּשֵׁם רַבִּי יִצְחָק'ל אוֹטְבוֹצֶקֶר הִי"ד שֶׁתַּבַּת "בְּמַגְלַת" רֵאשִׁי תַבּוֹת: מִצְוָה גְדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, הַמוֹבָא בְּלִקוּטֵי מוֹהֲר"ן תַּנְיָנָא סִימָן כ"ד.

אַחֲרֵי הַשְּׁעוֹר שֶׁאֵלְתִּי אוֹתוֹ מַה שֶׁיֵּךְ הָרֵאשִׁי תַבּוֹת הָזֶה שֶׁל "בְּמַגְלַת" לְהַמְאָמֵר הָזֶה, וְהַשִּׁיב לִי שֶׁהוּא יֵשֵׁב אֲזַ בְּשַׁעַת לְמוֹדוֹ שֶׁל ר' יִצְחָק'ל הַמְאָמֵר הָזֶה, וְהֶאֱרִיךְ אֲזַ כְּדַרְכּוֹ בְּטוֹב טַעַם וְדַעַת גְּדַל נְחִיצוֹת קִיּוּם הַמְאָמֵר הָזֶה לְעַבְדָּא וְלַמְעֻשָׂה לְכָל אֶחָד וְאֶחָד. וּבַתוֹךְ דְּבַרְיָו שֶׁאֵל אוֹתוֹ אֶחָד מֵהַשּׁוֹמְעִים, וְאִם רַבְּנוּ ז"ל אוֹמֵר "מִצְוָה גְדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד", זֶהוּ גַם כֵּן "כְּתוּב עָלָי", שְׂאֵנִי צְרִיךְ לְלַמֵּד עַל עֲצָמִי? (וְהַכֶּרֶת פְּנֵי עֲנָתָה בּוֹ שֶׁהוּא עֲצוּב וְנִשְׁבֵּר) וּמִיָּד בּוֹ בְּמִקּוֹם בְּלִי הַסּוֹס הַשִּׁיב לוֹ ר' יִצְחָק'ל: בּוֹדָאִי וּבּוֹדָאִי זֶה גַם כֵּן כְּתוּב עָלֶיךָ שֶׁתְּהִיָּה בְּשִׂמְחָה כָּל יְמֵי חַיֶּיךָ, וְזֶה רְמוּז בְּתַבַּת "בְּמַגְלַת" רֵאשִׁי תַבּוֹת: מִצְוָה גְדוֹלָה לִהְיוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וְאָמַר רַבִּי אֶלְחָנָן ז"ל שֶׁנִּשְׁתַּוְּמֵם אֲזַ מְאֹד מְדַבְּרֵי ר' יִצְחָק'ל שֶׁקָּלַע לְמַצְבוֹ שֶׁל הָאִישׁ הָזֶה עִם הָרֵאשִׁי תַבּוֹת שֶׁלוֹ שֶׁכְּמַעֲט רוּחַ הַקֹּדֶשׁ נִזְרַקָה בּוֹ, וְאִמְרַתִּי לוֹ שֶׁגַּם אֲנִי מְרַגֵּישׁ כּוֹאֵת. וְאַחֲרֵי גֵמַר הַלְמוּד יִצְאוּ בְּרִקּוּד נִלְהַב כְּדַרְכֶּם שֶׁל אַנְ"שׁ בְּפוֹלִין לְצִאת בְּרִקּוּדִים אַחֲרֵי הַלְמוּד מִיָּד וְלֹא אַחֲרֵי הַתְּפִלָּה כְּדַרְכֵּנוּ (כִּי שִׁמְעֵתִי גַם מֵאֲנִי שׁ יוֹצֵא פוֹלִין). וְהָאִישׁ הַנִּי לְמִדֵּי פַעַם בְּפַעַם בְּאֲמֻצַּע הַרְקוּד צַעַק בְּשִׂמְחָה לְעַבְרֵי ר' יִצְחָק'ל "מִצְוָה גְדוֹלָה" וְכוּ' כִּמְהָ וְכִמְהָ פַעַמִּים, וּמִנִּי אֲזַ הַשְׁתַּנְּהָ הָאִישׁ לְטוֹבָה וְנִהְיָה "אֲפֵרִיִלְיִכְעֵר אִיד", וְאָמַר רַבִּי אֶלְחָנָן ז"ל שֶׁלְשַׁמְעַע הַשְּׁעוֹר שֶׁל ר' יִצְחָק'ל בְּסַפְרֵי רַבְּנוּ ז"ל הִיָּה יְכוֹל לִהְיוֹת כְּמַעֲט בְּטוֹל הַבְּחִירָה. (שם קצ"ט)

תלד _____ כב- בענין ההכנעה כג- בענין השמחה קיצור ליקוטי מוהר"ן המשולש

הטבע, ונתפסלין מפילא החכמות והחקירות שהם הולכים על פי הטבע; וזה עקר התכלית אצלנו, שתהיה התפלה נכללת באחרותו יתברך, בבחינת "הוא תהלתך והוא אלקיך". (מוערי ח' פורים ד)

תורה כב בענין ההכנעה

ליקוטי עצות

בענין ההכנעה טועים העולם הרבה [ועין בפנים]. וצריכים לשמר את עצמו מאד מעונה פסולה, ולהתפלל להשם יתברך על זה הרבה שזוכה לעונה אמתית פרונו יתברך. (אור וצנה כח)

תורה כג בענין השמחה

ליקוטי עצות

וצריכין להשתדל להפך כל העצבות והדאגות לשמחה, ודעת לנבון נקל למצא בכל הצרות והיסורין והדאגות איזה הרחבה שעלידידה יכול להפך כל המרה שחרות לשמחה [ועין במקום אחר מזה, כי אין פאן מקומו להאריך]. וזה עקר שלמות השמחה, כשמתגברין על המרה שחרה והעצבות וחוטפין אותם לתוך השמחה בעל פרחם, דהינו שמהפכין אותם לשמחה כנ"ל. (שמחה לא)

קיצור ליקוטי מוהר"ן המשולש כד - מצוה גדולה להיות בשמחה _____ תלה

תורה כד מצוה גדולה להיות בשמחה

קיצור ליקוטי מוהר"ן

מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד. וצריך להתגבר מאד בכל הפחות להרחיק העצבות והמרה שחרה, ולהיות אך שמח תמיד: והוא רפואה לכל מיני חולאת, כי כל החולאת באין רק מעצבות ומרה שחרה, וצריך לשמח את עצמו בכל מה שיוכל אפלו במלי דשטותא:

ליקוטי עצות

א. מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד, וצריך להתגבר מאד בכל הפחות להרחיק העצבות והמרה שחרה ולהיות אך שמח תמיד, והוא רפואה לכל מיני חולאת. כי כל מיני חולאת באין מעצבות ומרה שחרה, וצריך לשמח את עצמו בכל מיני עצות, ועל פי רב עלידי מלי דשטותא דיקא כנ"ל. (שמחה ל)

ב. [לזכות לשמחה זה קשה וכבר יותר משאר כל העבודות (שיחה ט)], עליכן צריכין להכריח את עצמו בכל הפחות ובכל מיני עצות להיות בשמחה תמיד. וכבר מבאר, שעל פי רב אי אפשר להיות בשמחה כי אם עלידי מלי דשטותא, [כמבאר בתורה מח תנינא ובשיחה כ]. (שמחה לה)

ג. [וביותר צריכין להמשיך על עצמו שמחה בשעת התפלה שיתפלל בשמחה (שיחה ער)]. וכן בשעת עשית המצוות כנ"ל, מפלשפון וכל שפון בשבת ויום טוב (שיחה קנה ושיחה רצט)]. אך גם בימי החל בכל היום מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד כנ"ל. (שמחה לו)

ספר

לְקוּמֵי הַלְבוּת

עַל שְׁלֹחַ עֲרוּךְ

מוסד מוסד על התנלות נפלאות חדושי תורתו של

אדמו"ר רבנו נחמן אור האורות

זכר צדיק וקדוש לברכה

עליהם יסדתי אמרותי, על פי פקדתי
ז"ל, לבאר ולחדש בכל הלכה והלכה
מכל ארבעה חלקי השלחן ערוך, למצא
סמך וענין ושעם בכל הלכה והלכה בדרך
חכמת האמת, בדרך חכמה ומוסר השכל
ועצות נפלאות ונוראות והתחזקות עצום
ונשגב עד אין סוף ואין תכלית, שיתחזק
כל אדם להתקרב להשם יתברך בכל

דרגא ודרגא מכל מקום שהוא, יהיה
מי שיהיה, וכלם מיסדים על אדני פז,
על-פי ההקדמות שקבלתי ממנו ז"ל,
מפיו ומפי פתביו הקדושים, הלא המה
כתובים בספריו הקדושים, אשר כבר
נתפשטו בישראל. אשרי שיאחז בהם
לשלם לא ימוט עדי יבנה הרבות אריאל
כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל אל

(ניסח שער דפוס ראשון)

מאת ר' נחמיהו הרב הגאון הצדיק

בוצינא קדישא איש ר' ר' פ' ע' ל' י'

מורנו ורבנו ר' נחמן זצוק"ל

לקוטי הלכות

הלכות קריאת שמע ה' ב

ארת חיים

קנו

ועל-כן צריך להפריד בין הדבקים (ברכות טו: ש'לחן ערוך ארת חיים סימן סא סעיפים ט"ז, ט"ח), כי אף שעקר הוא הבטול אל התכלית שהוא בלוי אחד ושיהיו כל הדבורים נכללין באחד, עם כל זה, עקר השלמות לשוב מבחינת בטול ולצמצום האור לתקן המדות והפלים, כי זה עקר השלמות, כמו שאומרים (במסופי ליום כפור): 'ואבית תהלה מגושי עפר', כמו שכתב רבנו (סימן ד', אות ד'). וזה בחינת חדושי תורה שנעשין אחר הבטול, כי התורה היא בחינת מדות וכלים, כמו שכתב רבנו (סימן נו, אות ג'), ועל-כן צריך להמשיך האור בהדרגה ובצמצום, כדי שיוכלו הפלים לקבלו, שלא יהיה רבוי אור גורם שבירת פלים'. ועל-כן צריך להפריד בין הדבקים, כדי לתת גבול ומדה וצמצום לכל כלי, כדי שיוכל להמשיך האור לכל אחד לפי מדתו ושעורו, ולא להוציאם מהצמצום ולדבקים יחד ולחבר ולעשות אחד מהם. כי זה בחינת רבוי אור גורם שבירת פלים'. וכן כתוב בכתבים (ע"ז חיים, שער ח' פרק א'; פירוש האר"י לספרא דרבינוטא פרק א'), שתחלת שבירת הפלים היה מחמת שהיו מחברין ומערבין עדין, ולא נתחלקו כראוי בבחינת קוין, עין שם.

ועל-פי זה יש טעם למה שאמרו רבותינו ז"ל (פריהות ו:): 'כל תפלה שאין בה צורף פושעי ישראל' וכו', כי צריך דיקא לצרף פושעי ישראל בתפלתנו, כדי להכניס את בחינת הגיון ואנחה בתוך השמחה. כי התפלה היא בחינת שמחה, כי צריך להתפלל בשמחה פמובא (פרי"ע ע"ז חיים עולם העשיה פרק א), כמו שכתוב (תהלים ק, ב): 'עבדו את ה' בשמחה', ותפלה היא עבודה שבלב (תענית ב, ב), ושם השמחה, כמו שכתוב (תהלים ד, ח): 'נתת שמחה בלבבי'. וזה שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות לא, א): 'אין עומדין להתפלל אלא מתוך שמחה של מצוה, נמצא, שהתפלה שבלב היא בחינת שמחה. ועל-כן צריך דיקא לצרף את הפושעי ישראל, שהוא בחינת גיון ואנחה, כדי להכניס את הגיון ואנחה בתוך השמחה, שיהיו שלמות מעלת השמחה כנ"ל.

הלכות קריאת שמע ותפלה

ה' ב

ועל-פי מה שכתב רבנו, נרו יאיר (פלקוטי תנינא סימן כג) על פסוק (ישעיה לה, ט): "ששון ושמחה נשיגו ונסו וגון ואנחה".

והבב"ש, ששלמות השמחה היא להשיג ולתפס את הגיון ואנחה דיקא, שגם הגיון ואנחה יהיה שמת, להפך אותם לשמחה, כדי שיהיה נעשה מהם מרפכה לקדושה, עין שם. עוד כתב (שם סימן כד): שהשמחה היא רפואה לכל החולאות, כי כל החולאות באין מקלקול השמחה, כי עשרה מיני נגינה באין בתוך עשרה מיני דפיקוין, ועל-כן כשנתקלקלה השמחה שהיא בחינת עשרה מיני נגינה על-ידי זה נתקלקליו עשרה מיני דפיקוין וכאין חולאות חס ושלום וכו', וכן ע"ז שם.

ועל-פי זה יש טעם למה שאמרו רבותינו ז"ל (פריהות ו:): 'כל תפלה שאין בה צורף פושעי ישראל' וכו', כי צריך דיקא לצרף פושעי ישראל בתפלתנו, כדי להכניס את בחינת הגיון ואנחה בתוך השמחה. כי התפלה היא בחינת שמחה, כי צריך להתפלל בשמחה פמובא (פרי"ע ע"ז חיים עולם העשיה פרק א), כמו שכתוב (תהלים ק, ב): 'עבדו את ה' בשמחה', ותפלה היא עבודה שבלב (תענית ב, ב), ושם השמחה, כמו שכתוב (תהלים ד, ח): 'נתת שמחה בלבבי'. וזה שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות לא, א): 'אין עומדין להתפלל אלא מתוך שמחה של מצוה, נמצא, שהתפלה שבלב היא בחינת שמחה. ועל-כן צריך דיקא לצרף את הפושעי ישראל, שהוא בחינת גיון ואנחה, כדי להכניס את הגיון ואנחה בתוך השמחה, שיהיו שלמות מעלת השמחה כנ"ל.

ועל-כן עקר התפלה בעשרה (ש'לחן ערוך ארת חיים סימן צ, סעיף ט'), כי אין מתעוררין כל עשרה מיני נגינה שהם השמחה. ועל-כן כל יחיד מחיב להשתדל להתפלל בצבור, כי אין בקל יצאל מבחינת גיון ואנחה,

וזה שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות טו:): 'כל המפריד בין הדבקים מצנינו לו גיהנם'. כי הרשעים שהולכין אחר תאוות לבן, והולכים אחר הסטרא אחרא שנתהוה מרבי אור, ועל-כן הם נכוין בגיהנם שנתהוה מוצתן של חיות (נגינה יג, ב). כי "החיות רצוא ושוב" (תקו"א א, י"ד), כי הם מגביהים עצמם להסתפל למעלה מן הרקיע שעל ראשן, ומחמת אימה שבים, כמו שפרש רש"י שם. ועל-כן היא יורדת על ראש רשעים, והם נכונים באותה הזעה, כי הם היו הפך מזה, כי לא שבו מתאוותם ורדפו ומלאו תאוותיהן, שזה בחינת רבוי אור, שמה התגברות הסטרא אחרא. כי כל התאוות מלבש בהם טוב שנשתלשל מהטוב העליון, רק מחמת רבוי אור שגורם שבירת פלים, שמה נתהוו הקלפות, ועל-כן הוא מלבש בתוך הקלפות. ועל-כן מי שמפריד בין הדבקים, שזה בחינת צמצום האור כראוי בתוך המדות כנ"ל - מצנינו לו גיהנם, כי אינו נכה מהגיהנם שהוא זנת החיות, כי הוא גם כן בבחינת רצוא ושוב כנ"ל, כי מצמצם האור כראוי, ואינו הורס לעלות אל ה' לפניו ממחצתו, כמו החיות

לקוטי הלכות הלכות קריאת שמע הלכה ג ארח חיים

על-ידי קלקול השמחה, וכשהתפלה מתוך שמחה היא רפואה לכל וישועה לכל. ועל-כן הסומך גאלה לתפלה אינו נזק, כי סמיכות גאלה לתפלה היא תקון השמחה, כנ"ל.

וזהו גם כן בחינת קטרת שהיה שם חלבנה, שמשם למדו רבותינו ז"ל (ברכות ו:), צרוף פושעי ישראל בתפלה. כי "קטרת ישמח לב" (משלי כו ט), והיו מצרפין חלבנה דיקא, כדי להכניס את בחינת היגון ואנחה, שעל זה מרמז חלבנה שריחה רע, בתוך הקטרת, שהם בחינת שמחה כנ"ל. כי היו עשרה סמני קטרת מלבד חלבנה, כנגד עשרה מיני נגינה כנ"ל. והחלבנה מצטרפת גם-כן, והו בחינת היגון ואנחה שנגנס גם-כן בתוך השמחה כנ"ל.

ויצו-כן כל סדר התפלה - כדי לעורר ולתקן השמחה בכל עולם ועולם. כי בעולם-העשיה אומרים קטרת שהם בחינת שמחה כנ"ל, ואחר-כך פסוקי דזמרה עשרה הללויה, בחינת עשרה מיני נגינה, ואחר-כך קריאת-שמע שהיא אמונה שמחה כנ"ל, וכן גאלה כנ"ל. ואזי כשנתעורר השמחה - אז עומדין להתפלל, ואזי היא תכלית השמחה, דהינו דבקות בהשם-יתברך, שהו תכלית השמחה לשמח בו יתברך, כי התפלה היא בחינת דבקות, כידוע (סימן פד תנ"א).

וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (ערכי טו): "קטרת מכפר על לשון הרע". כי עקר פגם לשון הרע - שמוציא מום בישראל ומקטרג עליה, ועל-ידי-זה יכול להרחיקו מן הקרשה. ועל-כן חסד גדול מאד, רחמנא לצלן, כי השם-יתברך חפץ חסד ורוצה לקרב אפלו פושעי ישראל ולא לרחק, כי אדרבא, אנו צריכין דיקא להכניס בחינת העצבות בתוך השמחה כנ"ל, שהו בחינת לקרב דיקא הפושעי ישראל בתוך הקרשה כנ"ל. ועל-כן קטרת מכפר, כי קטרת עם חלבנה מרמז על צרוף וקרב פושעי ישראל כנ"ל, ועל-כן הוא מכפר על לשון הרע כנ"ל; ברוך ה' לעולם, אמן ואמן.

הלכה ג

ענין קריאת-שמע בפה דיקא, שצריכין להוציא בפה דיקא פעמים בכל יום אמנות היחוד, דהינו שמע' וברוך שם', ואין די במחשבה שבלב לבד,

כי הצבור, על-ידי רבוי השמחה מרבויו-עם, ובכפרט מנין עשרה שהם כנגד עשרה מיני זמרה כנ"ל, על-ידי-זה יש להם כח להפך יגון ואנחה לשמחה כנ"ל, על-כן אפלו אם יש בו אחיזת היגון ואנחה, חס ושלום, יתהפך לשמחה על-ידי הצבור כנ"ל. ועל-כן התפלה היא רפואה לכל, כי כל הרפואות על-ידי השמחה כנ"ל.

וזה שסומכין קריאת שמע עם ברכת גאל ישראל לתפלה, כי קריאת-שמע היא אמונה, ואמונה היא עקר השמחה, כי זהו תכלית השמחה, בחינת (תהלים קד, לה): "אנכי אשמח בה'", וכמו שכתב רבנו, גרו יאיר (בסימן כג) שאמונה היא בחינת אנפין נהורין, דהינו שמחה, כי אמונה היא כשנתחבר בה אמת, עין שם. וקריאת-שמע דהינו ה' אהר" הוא בחינת התחברות אמת ואמונה, שהו תכלית היחוד (שער הבנות קריאת שמע דרוש ו'), ועל-ידי-זה מתעורר שמחה כנ"ל.

וזהו בחינת רמ"ח תבין שבקריאת-שמע כנגד רמ"ח איברים (שלחן ערוך ארח חיים סימן סא סעיף ג), שהם בחינת רמ"ח מצוות עשה. כי איתא בדברי רבנו, גרו יאיר (סימן קע"ח): שכשאדם שמח - צריך לשמח ולילף כל קומת השמחה, כי השמחה היא קומה שלמה, עין שם בפסוק (תעשה נא, א): "ששון ושמחה ימצא בה תודה" וכו'. ועל-כן אחר פסוק ראשון שהוא אמונה, בחינת שמחה, אנו אומרים רמ"ח תבין כנגד רמ"ח איברים וכו', כדי להמשיך השמחה בכל הקומה, כדי שישלם כל קומת השמחה ברמ"ח איברים, שהם בחינת רמ"ח מצוות עשה. ואחר-כך אומרים תכף גאלה, ועקר הגאלה על-ידי שמחה, כמו שכתוב (שם נה, יב): "כי בשמחה תצאו" וכו', וכמו שכתב רבנו, גרו יאיר (סימן כד אות ב; ותנ"א סימן יו), ואזי כשנתעורר השמחה אזי מתפללין תכף, כי עקר התפלה בשמחה כנ"ל.

וזה שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ט): 'כל הסומך גאלה לתפלה אינו נזק כל היום' וכו'. כי על-ידי סמיכות גאלה לתפלה אזי התפלה מתוך שמחה, וכמו שפרש רש"י בגמרא שם, שבשכיל זה אנו עומדין להתפלל סמוך לגאלה - כדי לעמד בתפלה מתוך שמחה. ועל-כן שוב אינו נזק' וכו', כי כל ההזקות

לחטוף היגון ואנחה לתוך השמחה

דע, שכל הדברים שגלה רבנו ז"ל הם הקדמות חדשות לגמרי, (אם אמנם כלם בניינים ומיסודים על כל מצוות התורה המקבילות בידינו מכבר, עם כל זה הם הקדמות חדשות לגמרי), וככלם הם עצות ודרכים נפלאים להתקרב על-ידם לה' יתברך כל אחד ואחד ממקום שהוא. ועקר הפונה - לקיים בפשיטות כפי מה שיצאו מפיו בתמימות ופשיטות. אבל מעצם גשמייות גופנו ועכירת שכלנו, קשה וכבד מאד להכניס בלב האדם תמימות ופשיטות הדברים האלה, כי דעת כל אדם נוטה אחרי חכמות של העולם שרפן מעקמין את הלב מנקדת האמת לאמתו בפשיטות ובתמימות, בפרט כי באמת לאמתו התמימות ופשיטות של דברי רבנו ז"ל עמק עמק מאד מאד, עמק עמק מי ימצאנו, ויש בכל דבר ודבר שגלה הוא ז"ל תלי תלין של הלכות, מעינות ותהומות יוצאים בבקעה ובהר, כי כל דבריו הם כמעין הנובע, כאשר יראה הרואה מעט דמעט במקומות אשר חנני ה' למצא דברים נפלאים ונוראים וכונות כמה מצוות בדבור אחד שגלה רבנו ז"ל. כגון בהתורה "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה" (בסימן כג בליקוטי תניינא), שהיא דבור אחד לחטוף היגון ואנחה לתוך השמחה כמבאר שם, וה' יתברך עזרני והאיר עיני למצא על פי הקדמה זאת דברים נפלאים הרבה הרבה, כאשר יראה הרואה באבן העזר בתחלתו וכן בכמה מקומות, ואף-על-פי-כן עקר הפונה כפשוטו להתגבר לחטוף היגון ואנחה לתוך השמחה, דהיינו להפך כל מיני עצבות לשמחה, כמבאר שם במקומו, אבל זה הענין בפשיטות להשתדל להתגבר על כל מיני עצבות ולהפך הכל לשמחה קשה וכבד מאד להכניס בלב האדם, וה' יתברך עזרני להרחיב הדבור בזה, ולהראות ולגלות שבזה תלוי קיום כל התורה, כי שמחה היא הנקדה של כל התורה והמצוות וכו', ועל-ידי הרחבת הדרוש בזה, יכולין לראות מרחוק עצם מעלת השמחה וכמה וכמה צריכין להתחזק להפך העצבות לשמחה, ותכן הפונה היא לזכות לקיים עצה זו בפשיטות, ולבקש מה' יתברך לזכות לזה.

(הקדמת ליקוטי הלכות)

שִׁמְקָבְלִין עַל-יְדֵי תַקוּן הַדַּעַת, כִּי עֵמֶר שְׁעוּרִים הוּא בְּחֵינַת נִגְלָה וְנִסְתָּר, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבְנֵנוּ וְ"ל בְּמִקּוּם אַחַר (סימן ט), הֵינּוּ מִשְׁנֵה-תּוֹרָה. וְעַל-כֵּן מְנִיפִין אוֹתוֹ לְכָל הַשָּׁשָׁה קְצוּוֹת, לְגַרֵּשׁ וּלְבַטֵּל כָּל הָרַע מִשָּׁם, כְּמוֹ שְׁאֵמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ וְ"ל (מנחות סא: סב): 'מִזְלִיף וּמִבִּיא, לְעֲצֹר רוּחוֹת רְעוּת, מַעֲלָה וּמִוִּרְדִי, לְעֲצוֹר טְלָלִים רְעִים'. כִּי עַל-יְדֵי מִשְׁנֵה-תּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחֵינַת שְׂבֵת, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְבַּטֵּל כָּל הָרַע כְּנ"ל. וְעַל-כֵּן נִקְרָא יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח 'שְׂבֵת', כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב (ויקרא כג, טו): "מִמַּחֲרַת הַשְּׂבֵת" (מנחות סו:). כִּי עַל-יְדֵי הַמַּעֲזָה, שֶׁהִיא תַקוּן הַדַּעַת שֶׁנַּעֲשֶׂה אָז, עַל-יְדֵי-זֶה נַעֲשֶׂה בְּחֵינַת שְׂבֵת כְּנ"ל, וּבְזֶה תְּלוּי הַנֶּפֶת הַעֵמֶר וּסְפִירָה כְּנ"ל. וְזֶה שְׂבֵתוֹכָם: "וּסְפַרְתֶּם לָכֶם מִמַּחֲרַת הַשְּׂבֵת" - 'מִמַּחֲרַת הַשְּׂבֵת' דִּיקָא כְּנ"ל, הֵינּוּ יוֹם רֵאשׁוֹן שֶׁל פֶּסַח, שֶׁהוּא בְּחֵינַת שְׂבֵת, שֶׁעַל יְדֵהּ בָּא בְּחֵינַת הַסְּפִירָה כְּנ"ל.

ד. וְזֶה בְּחֵינַת בְּטוּל הָאֶסוּר בְּשִׁשִּׁים, בְּחֵינַת (שיר השירים ג ח): "שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת", כְּמוֹ שֶׁמְבָאָר שָׁם (סימן נט, אות ד), הֵינּוּ שְׁעַל-יְדֵי שְׁזוּכִין לְגַרֵּשׁ הָרַע מִכָּל הַשָּׁשָׁה קְצוּוֹת, וּלְגַלוֹת מְלָכוֹתָיו וְתַבְרָךְ שֶׁהִיא כְּלוּלָה מֵעֶשְׂרֵי, וְזֶה בְּחֵינַת שִׁשִּׁים, בְּחֵינַת "שִׁשִּׁים הֵמָּה מְלָכוֹת", עַל-יְדֵי זֶה נִתְבַּטֵּל הָאֶסוּר כְּנ"ל (כמו שנתבאר שם). וְזֶה בְּחֵינַת הַנֶּפֶת הַעֵמֶר לְכָל הַשָּׁשָׁה קְצוּוֹת כְּנ"ל, וְאֵז מִתְחִילִין לְסַפֵּר סְפִירַת-הַעֵמֶר, שֶׁהוּא בְּחֵינַת בְּטוּל הָרַע, בְּחֵינַת בְּטוּל הָאֶסוּר בְּשִׁשִּׁים כְּנ"ל, שֶׁזֶּה נַעֲשֶׂה עַל-יְדֵי בְּחֵינַת שְׂבֵת כְּנ"ל, עַל-יְדֵי תַקוּן הַדַּעַת, כְּנ"ל.

הַלְכָּה ב

עֵינֵי מַעֲזָה

עֲלֵי-פִי מַה שֶׁכָּתַב רַבְנֵנוּ, נִרוּ יְאִיר, שֶׁהַשְּׂמִחָה הִיא רְפוּאָה לְכָל הַחַוְלָאוֹת. (ליקוטי תנאים סימן נד) כִּי כָּל הַחַוְלָאוֹת בָּאִין מִן קְלָקוּל הַשְּׂמִחָה, כִּי עֲשֶׂרָה מֵינֵי דְפִיקוּן (תקוני יתיר קה) מְקַבְּלִין חֵיוֹת מִן עֲשֶׂרָה מֵינֵי גְּנִינָה, שֶׁהֵם בְּחֵינַת הַשְּׂמִחָה, וְעַיִן שָׁם.

גַּם כָּתַב (שם סימן כג) עַל פְּסוּק (ישעיהו לה, ט): "שִׂשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׁיגוּ וְנִסּוּ יִגּוּן וְאַנְחָה", שֶׁעָקֵר שְׁלֵמוֹת הַשְּׂמִחָה כְּשֶׁמְכַרְיָחִין וְתוֹפְסִין גַּם הֵיגוֹן וְאַנְחָה לְתוֹךְ הַשְּׂמִחָה, שֶׁגַּם הֵיגוֹן וְאַנְחָה בְּעֲצֵמּוֹ יִתְהַפֵּף לְשִׂמְחָה, כִּי בְּשֶׂאֲדָם שְׂמֵחַ אֵיזִי הֵיגוֹן וְאַנְחָה עוֹמֵד מִן הַצַּד, כִּי בְּשַׁעַת שְׂמִחָה בּוֹדָאִי אֵין לֹו יִגּוֹן וְאַנְחָה, אֲבָל שְׁלֵמוֹת הַשְּׂמִחָה לְחִטָּף דִּיקָא אֵת הֵיגוֹן וְאַנְחָה לְתוֹךְ הַשְּׂמִחָה,

אֲבָל חֶמֶץ, שֶׁהוּא בְּחֵינַת פְּגָם הַדַּעַת, אֵין לוֹ שׁוּם בְּטוּל, כִּי מֵאַחַר שֶׁהַדַּעַת נִפְגַּם, עַל-יְדֵי-זֶה נִתְקַלְקַל בְּחֵינַת הַשְּׂבֵת, שֶׁהוּא בְּחֵינַת 'עֲגוּלָא וְרַבּוּעִ', בְּחֵינַת בְּטוּל הָאֶסוּר בְּשִׁשִּׁים, כִּי הַשְּׂבֵת מְקַבֵּל כַּח מֵהַדַּעַת כְּנ"ל, גַּם נִתְקַלְקַל בְּחֵינַת הַמַּשְׁפָּט, דֶּהֵינּוּ חֲמִימוֹת הַלֵּב שֶׁשׁוֹרֵף וּמְבַטֵּל אֵת הָרַע, כִּי עָקֵר חֲמִימוֹת הַלֵּב הוּא עַל-יְדֵי הַדַּעַת (כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבְנֵנוּ בְּמִקּוּם אַחַר (סימן כא)), עַל-כֵּן אֵין לְהַחֲמִץ, שֶׁהוּא בְּחֵינַת פְּגָם הַדַּעַת, שׁוּם בְּטוּל, רַק צָרִיף לְבַעֵרוֹ לְגַמְרִי, וְכְמוֹ שֶׁכָּתַב רַבְנֵנוּ, שֶׁצָּרִיף לְזַהֵר מְאֹד שְׁלֹא לְהַחֲמִיץ אֵת הַמַּחַ בְּתַאֲוֹת וְהַרְהוּרִים, כִּי מִשָּׁם בָּאִים כָּל הַפְּגָמִים, כִּי הַכֵּל תְּלוּי בְּהַדַּעַת, עַל-כֵּן צָרִיף לְבַעֵר לְגַמְרִי כָּל הַמַּחְשְׁבוֹת רְעוּת שֶׁהֵם בְּחֵינַת חֶמֶץ כְּנ"ל, וְלַעֲרוֹ בָּהֶם בְּבְחֵינַת (תהלים סו, לא): "גִּזַּר חַיַּת קַנְה" (וְהֵר פִּנְחָס וַב), כְּמוֹ שֶׁכָּתוּב בְּמִקּוּם אַחַר (בסימן ה).

וְעֲלֵי-כֵן שְׁעוֹר חֲמוּץ הוּא ח"י מֵיְנוּטִין (דקות) אֶרֶח חֲמִים, סִימָן טַנַּט. סִיף ב, כִּי חֶמֶץ הוּא סְטָרָא דְמוֹתָא (וְהֵר פִּנְחָס וַב), כִּי הוּא פְּגָם הַדַּעַת, שֶׁהוּא בְּחֵינַת חֲמִים, וְעַל-כֵּן לְכַתְּחֵלָה צָרִיף לְזַהֵר אֶפְלוּ מְרַגֵּעַ כָּל שֶׁהוּא (שְׁלַח-צִירִיף שֶׁם), כִּי צָרִיף לְבָרַח מְאֹד מִחֶמֶץ, דֶּהֵינּוּ מִמַּחְשְׁבוֹת רְעוּת כְּנ"ל, אֲבָל הַשְּׁעוֹר הוּא ח"י מֵיְנוּטִין, כִּי אֵז נִתְחַמֵּץ, דֶּהֵינּוּ סְטָרָא דְמוֹתָא הַפּוֹף הַחֲמִים, דֶּהֵינּוּ הַדַּעַת, כְּנ"ל.

וְעֲלֵי-כֵן הַשְּׁעוֹר שׁוּהָ עִם שְׁעוֹר מְלִיחָה שֶׁהוּא גַם כֵּן ח"י מֵיְנוּטִין יוֹדֵה דַּעַה, סִימָן טו, סִיף ו, כִּי הַמְּלִיחָה הִיא בְּחֵינַת תַקוּן הַבְּרִית, בְּחֵינַת (פסוקי יח, יט): "בְּרִית מְלַח עוֹלָם", וְעַל יְדֵהּ נִפְלֵט בְּחֵינַת דָּם נְדוּת, דֶּהֵינּוּ פְּגָם הַבְּרִית (ספר הלכות, תוֹרֵיע ט), וְעַל-כֵּן הוּא גַם כֵּן ח"י מֵיְנוּטִין, בְּחֵינַת תַקוּן הַבְּרִית, שֶׁהוּא בְּחֵינַת חֲמִים, בְּחֵינַת תַקוּן הַדַּעַת.

ג. **וְעֲלֵי-כֵן תַּכְף אַחַר לִלְוֵה הָרֵאשׁוֹנָה שֶׁל פֶּסַח מִתְחִילִין לְסַפֵּר סְפִירַת-הַעֵמֶר, כִּי עַל-יְדֵי מַעֲזָה שֶׁעַל יְדֵהּ זָכוּ לְבְּחֵינַת שְׂבֵת, שֶׁהוּא בְּחֵינַת 'עֲגוּלָא וְרַבּוּעִ', שֶׁעַל יְדֵהּ מְבַטְלִין הָרַע, וְעַל-כֵּן אֵז מִתְחִילִין לְסַפֵּר סְפִירַת-הַעֵמֶר, שֶׁהִיא בְּחֵינַת בְּטוּל הָרַע, בְּיָדוּעִ, שְׁעַל-יְדֵי סְפִירָה אֲנִי יוֹצֵאִין מֵאַרְבָּעִים וְתַשְׁעָה שְׁעָרֵי טַמְאָה לְאַרְבָּעִים וְתַשְׁעָה שְׁעָרֵי קִדְשָׁה (וְהֵר אִמּוֹר צו), הֵינּוּ עַל-יְדֵי הַמַּעֲזָה, דֶּהֵינּוּ עַל-יְדֵי תַקוּן הַדַּעַת כְּנ"ל, עַל-יְדֵי זֶה יֵשׁ לָנוּ כַּח לְבַטֵּל אֵת הָרַע וְהַטַּמְאָה, שֶׁזֶּה בְּחֵינַת סְפִירָה, כְּנ"ל. כִּי עֵמֶר שְׁעוּרִים הוּא מִשְׁנֵה-תּוֹרָה**

לקוטי הלכות

הלכות פסח הלכה ב

ארח חיים

קלא

שגם היגיון ואנחה יהיה שמח להפוך כל היגונו והאנחות לשמחה, כדי שיהיה נעשה היגיון ואנחה מרפכה לקרשה; עין שם היטב.

א. וזהו גאלי מצינו עקרה על-ידי שמחה, כי שמחה הוא עולם-החרות, כמו שכתוב (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו" (וכמו שכתב רבנו, נרו יאיר - סימן לו תנינא). ועקר הגלות על-ידי עצבות, שהוא גלות השכינה, כביכול, והגאליה על-ידי שמחה כנ"ל, בפרט גלות מצרים שהיה על חטא אדם-הראשון, שחטא בעץ הדעת ופגם בנצוצי קרי ונאמר לו (בראשית ג, יז): "בעצבון תאכלנה", והכרחו ישראל להצטרף במצרים לתקן פגם הקרי של אדם-הראשון, נכמו שכתוב בכתבי האר"י [ל' (פרי-עץ חיים, שער חג המצות, פרק א)]. ועקר התקון על-ידי שמחה, דהינו עשרה מיני נגינה כמו שגלה אדמו"ר, נרו יאיר, לומר עשרה קפיטל תהלים הידועים שהם בחינת עשרה-מיני נגינה, שהם תקון על פגם המקרה, רחמנא לצלן, כי השמחה הוא הפוך יללה, שעל ידה הפגם של המקרה, רחמנא לצלן (שם), ועקר השמחה יכולין להמשיך על-ידי אכילה בקרשה, כי חיות האדם הוא על-ידי האכילה.

נמצא, שעשרה מיני דפיקין, שהם חיות האדם, מקבלין פח וחיות מן האכילה, על-כן צריך שיהיה האכילה בבחינת שמחה, כדי שיהיה נמשך חיות מן השמחה, שהיא בחינת עשרה מיני נגינה, לתוך העשרה מיני דפיקין על-ידי האכילה, שעל ידה המושכת חיות האדם כנ"ל. וזה בחינת (קהלת ט, ז): "לך אכל בשמחה לחמך", כי צריך שיהיה אכילתו בבחינת שמחה כנ"ל, וכמו שכתוב (שם ח, ט): "לאכל ולשתות ולשמוח". כי עקר השמחה נמשכת על-ידי אכילה ושתיה, כמובא (פסחים טז). ועל-כן ביציאת מצרים שהיה על הגאליה על-ידי שמחה שהיא תקון הגלות שהיה על פגם הקרי כנ"ל, על-כן נצטוו ישראל על אכילה בקרשה בבחינת שמחה.

ב. וזהו מצינו אכילת מצה, כי מצה בחינת שמחה, (כמובא במאמר 'בחצרות' סימן ה) שפצה מרמוז על תקון המח שצריך לשמו המוח מחמץ שלא יחמין את מחו במחשבות והרהורים וכו' (עין שם היטב, פאות ו), ועל-ידי-זה יוכל שיהיה קולו נעשה רעמים, שעל-ידי זה זוכין לשמחה, (כמבאר שם, עין שם), וזהו בחינת שנקרא

המצה (דברים טז, א): 'לחם עני' - שעונין עליו דברים הרבה (פסחים טז), הינו בחינת הקולות שצויעקין על המצה בספור ההגדה - להורות, שעל-ידי המצה יכולים לצעק אל ה', כמו שכתוב (דברים כז, ז): "ונצעק אל ה' אלקינו", הינו, כי על-ידי המצה יכולין לצעק ולהתפלל אל ה', כי קולו יהיה נעשה רעמים, ואזי יוכל לכוון בתפלתו, כי הלב ישמע דבוריו (כמבאר שם, עין שם). ועל-ידי-זה זוכין לשמחה, כנ"ל.

וזהו בחינת מצות אכילת מצה - כדי לזכות לשמחה על-ידי אכילה קדושה כזו, דהינו מצה כנ"ל. ולהפוך, חמץ ושאר, שהם סמ"ך מ"ם גלילית (תקוני זמר תקון טז, צט). בחינת גיון ואנחה, כמובא (משנת חסידים, תפלת האצילות, פרק י, אות יב) - "לא יראה ולא ימצא" (שמות יג, ז), כי אזי צריכין לשמחה דיקא כנ"ל זה שכתוב בזהר (תצה קפג) שפצה אסותא (שהפצה היא רפואה), כי השמחה היא רפואה לכל החולאת כנ"ל, כי השמחה היא בחינת עשרה מיני נגינה, שהן מחיין עשרה מיני דפיקין, כנ"ל.

ויש זה מרמוז מצה, כי החלוק שבין חמץ למצה הוא רק ב"ח"א, כמובא (זהר פנחס נב). כי מצה בה"א, וזה"א הוא בחינת 'קל'ת יוד' בבחינת 'הא לחמא עניא ד' אכלו אבהתנא' (הגדה של-פסח), כמובא בכונות (פרי-עץ חיים, פרק ז, וד'), הינו דלת יוד' - היא בחינת שיר פשוט כפול משלש מרבע, ועשרה מיני נגינה, שזהו בחינת ה', הינו דלת יוד כמובא (סימן מט). נמצא, שפצה היא בחינת שמחה, בחינת עשרה מיני נגינה, שעל-ידי-זה הגאליה והחרות ותקון קרי, שזה היה סוד יציאת מצרים, כנ"ל.

וזהו שבשבעות מצוה להביא שתי הלחם מתחמץ דיקא (ויקרא כג, יז), כי בפסח בשעת יציאת מצרים קדם מתן תורה ואזי עדין היה קצת פח ואחיהו להסטרטא-אחרא, ועל-כן הערכו לצאת בחפזון (דברים טז, א), כי עדין לא נכנעת מפל וכל, רק לפי שעה, כמובא - על-כן אז צריכין לברח מן היגיון ואנחה, שהם בחינת חמץ ושאר, ואסורים ב"בל יראה ובל ימצא", לבל יתערבו היגיון ואנחה, חס ושלום, בתוך שמחתנו, ויבלבלו השמחה חס ושלום, ועל-כן צריכין לאכל רק מצה ולא חמץ, כנ"ל. אבל בשבעות שאז

לקוטי הלכות

הלכות פסח הלכה ב

ארח חיים

מתן תורה ואז השמחה בשלמות, כמו שכתוב (שיר השירים ג, יא): "כיום חתנתו וביום שמחת לבו" (עין בשיר השירים רבה שם), ואז הסטרא-אחרא נכנעת לגמרי מכל וכל, כי יש'אלא שעמדו על הר סיני פסקה ז'המתן' (שפת קמח). ועל-כן אזי בשבועות - מצוה עלינו להביא שתי הלחם לקרבן מחמץ דיקא, כדי לתפס ולהכריח את היגון ואנחה, שהוא בחינת חמץ, שיתהפך לשמחה וקדושה, בבחינת "ששון ושמחה ישיגו" וכו', כנ"ל.

ועל-כן לעתיד לבא שאז תגדל השמחה מאד, אזי כל הקרבנות בטליו חוץ מקרבן תודה (ויקרא רבה ט, ז), כי בתודה היה חמץ ומצה רמו שהשמחה בשלמות, שתופסת גם את היגון ואנחה לתוך השמחה כנ"ל. וזה יהיה לעתיד, כי אזי נאמר (ישעיה נב, יב): "כי לא בחפזון תצאו ובמנוסה לא תלכו", כי אזי יהיה הסטרא-אחרא נכנעת לגמרי ותתהפך לקדושה, כמו שכתוב (פסוק ג, ט): "אז אהפך אל עמים" וכו'. ועל-כן אזי עקר החשיבות קרבן תודה - שיש בו חמץ דיקא, הינו שתופסין גם את החמץ, שהוא בחינת יגון וכו', לתוך שמחת הקדושה, כנ"ל. וכן שבועות שהוא רק יום אחד ומרמו על עולם-הבא, כמובא, על-כן היו מביאין בו קרבן מחמץ דיקא - כדי לחטף ולתפס את היגון לתוך השמחה, להפך מיגון לשמחה, שזה עקר שלמות השמחה, כנ"ל.

ד. **ובשביל** זה הפת חשוב - שפוטר כל הדברים הבאים בתוך הסעודה מחמת הסעודה, (כמו שכתוב בשלחן ערוך, ארח חיים, הלכות סעודה, סימן קעז). כי עקר הברור של המאכלים הוא על-ידי הברכה, כידוע (לקוטי הש"ס ברכות, עמוד ז), והברכה שמברכין היא בבחינת נגונים, בחינת שמחה, בבחינת (משלי י, כב): "ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסף עצב עמה", עשירות הוא הפך העצבות, בבחינת (אבות ד, א): 'איזה עשיר השמח בחלקו', כי על-ידי הברכה נעשים נגונים, שהם בחינת שמחה, כנ"ל. כי איתא בדברי רבנו, נרו יאיר, שהנגונים נעשין על-ידי שמלקטין ומקבצין הנקודות טובות מתוך הרוח נכאה, שהיא בחינת עצבות, בחינת הסטרא-אחרא, ועל-ידי-זה נעשין נגונים, כמבאר היטב במאמר 'ויהי מקץ' (בסימן נד), ומובא גם כן על פסוק 'אזמרה לאלקי בעודי' (בסימן רפב), עין שם.

ועל-כן על-ידי הברכה, שעל ידה מבררין ברוחם ומלקטין ומקבצין הנקודות טובות, דהינו הניצוצות הקדושים שנתפזרו בתוך המאכל, על-ידי חטא אדם-הראשון שפגם בטפות קרי, כנ"ל. ועל-ידי שמלקטין ומאספין הנקודות טובות מתוך הפסלת והסטרא-אחרא, על-ידי-זה נעשין נגונים כנ"ל. ועל-כן הפת - שיש בו עשר מצוות ועשר תבות בברכת המוציא, שהם כנגד עשרה מיני נגינה, כנ"ל. נמצא, שהפת כלול מכל הברכות של שאר המאכלים, כי הפת כולל כל עשרה מיני נגינה שהיא כלליות הברכות, שהם בחינת נגונים כנ"ל. ועל-כן ברכת הפת - פוטר כל המאכלים הבאים מחמת הסעודה כנ"ל (ברכות מא, ב), ועל-כן צריך לזהר ביותר בפרוירי הפת, ואיתא בזהר (פנחס רמד): 'מאן דזריק פרוירין דנהמא, עניות קא רדיף אפתריה, כל שפון מאן דזריק פרוירין דמחא' ומי שאורק פרוירי הלחם - עניות רודפת אחריה, כל שפון האורק פרוירי המחא. כי פרוירין דנהמא הם בבחינת פרוירין דמחין, כי הם בחינת תקון וברור הניצוצות שנפלו על-ידי פגם פרוירין דמחא, כנ"ל. ועל-כן זהוה משוה אותם יחד, כי הפת כולל בחינת עשרה מיני נגינה, שהם תקון קרי, כנ"ל, כמבאר בדברי רבנו, נרו יאיר, בענין העשרה קפיטל תהלים שתקן רבנו, נרו יאיר, לאמרום בשביל תקון הנ"ל.

ג. וזה בחינת עשר מצוות הנוהגות בפת (ירושלמי סוף פרק א דחלה), ועשר תבות בברכת 'המוציא' (עין שלחן ערוך סימן קסו, סעיף ד), כי בכל השנה החמץ מתר, כמובא בזהר (מצוה קפג, ב), מאחר שכבר קבלו אסותא בפסח וכו', אף נצטוונו עשר מצוות בפת, כדי להמשיך על ידם בחינת עשרה מיני נגינה, בחינת שמחה על-ידי האכילה, כי האכילה צריכה להיות בקדושה בבחינת שמחה, כנ"ל. כי אף-על-פי שאוכלים חמץ, אף-על-פי-כן כבר התר ונתתקן על-ידי אכילת מצה אסותא בימי הפסח (כמו שכתוב בזהר כנ"ל), ואזי נמשך השמחה על-ידי עשר מצוות ועשר תבות שבברכת המוציא, כנ"ל, כי האכילה היא תקון חטא אדם-הראשון שפגם במוציא קרי, שעל-ידי-זה נתערב טוב ורע, ועל-ידי האכילה מבררים ברוחם ונתתקן, ועל-כן צריכין שיהיה האכילה בבחינת שמחה, בחינת עשרה מיני נגינה שהם התקון על זה, כנ"ל.

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר

א. הַכֹּהֵן שֶׁצִּירֵף הָאֵדָם לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה תָּמִיד, וְלִהְתַּגַּבֵּר בְּשִׁמְחָה כָּל כֶּף עַד שֶׁיִּחַטֵּף אֶת הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה, שֶׁהֵם כָּל הַמְּרָה שְׁחֹרָה וְהַעֲצָבוֹת - יִחַטֵּף אוֹתָם וְיִכְנִיסֵם לְתוֹף הַשְּׂמִימָה בְּעַל כְּרָחֵם, עַד שֶׁיִּהְיֶה הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה לְשִׁמְחָה, כִּי דִּיקָא עַל-יְדֵי מַה שֶׁהַבַּעַל דָּבָר מְכַנֵּס בְּלִבּוֹ יָגוֹן וְהָאֲנָחָה וּמְרָה שְׁחֹרָה, עַל-יְדֵי-זֶה דִּיקָא יְהִיָּה שִׂמְחָה מְאֹד, כִּי יֹאמֵר בְּלִבּוֹ: אֶף-עַל-פִּי שְׂאֵנִי רְחוּק כֹּל כֶּף מִהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אֶף-עַל-פִּי כֵּן אֲנִי מְזַרְעֵי יִשְׂרָאֵל, וְלֹא עֲשֵׂנִי גוֹי, וְאֲנִי זֹכֵךְ בְּכָל יוֹם לְקַיֵּם כְּמַה מְצוּוֹת צִיּוּת וְתַפְלִין, וְכַמָּה בְּרָכוֹת וְדְבוּרִים קְדוּשִׁים בְּתַפְלָה וּבְתוֹרָה שְׂאֵנִי זֹכֵךְ לֵאמֹר בְּכָל יוֹם יוֹם, וְאֶדְרַבָּא, זֶהוּ עֵקֶר שְׂמִימָתִי, שֶׁמֵּרַחֵק כְּמוֹנֵי יוֹכָה גַם כֵּן לְהַיִּיחַ תַּפְלִין בְּכָל יוֹם שֶׁהֵם כְּתוּבֵי דְמִלְכָּא וְכוּ', וְכִיּוֹצֵא בְּזֶה בְּשָׂרָה הַמְצוּוֹת שֶׁכָּל יִשְׂרָאֵל מְקַיְמִין בְּכָל יוֹם. וְכִי שִׂמְחָתָהּ אֶת עֲצָמוֹ עַד שֶׁבָּא לְשִׁמְחָה כְּזֹאת, עַד שֶׁמֵּהֲפֵךְ כָּל הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה לְשִׁמְחָה - הוּא דָּבָר גְּדוֹל מְאֹד! וְרַק זֶהוּ עֵקֶר מְצוּת הַשְּׂמִימָה, לְהִיּוֹת שִׂמְחָה כָּל כֶּף עַד שֶׁיִּהְיֶה הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה לְשִׁמְחָה.

וּמִזֶּה נֶעֱשֶׂה יְחִידִים גְּדוֹלִים וְשִׁעֲשׂוּעִים גְּדוֹלִים מְאֹד מְאֹד לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה בְּכָל הָעוֹלָמוֹת, בְּאֲשֶׁר הִכְנִינוּ מִתּוֹךְ דְּבָרֵי רַבְּנוּ ז"ל, בְּשִׁעֲשׂוּת שֶׁזְכִּינוּ לְשִׁמְעַת הַחַדוּשׁ הַנִּפְלָא וְהַנּוֹרָא הַזֶּה, גְּדוֹל הַפְּלִגָּת מַעֲלַת זֹאת הַבְּחִינָה כְּשׁוֹזְכִין לְשִׁמְחָה כְּזֹאת עַד שֶׁמֵּהֲפֵךְ הַמְּרָה שְׁחֹרָה וְכָל הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה לְשִׁמְחָה וְכוּ'. וְזֶהוּ בְּחִינַת (שְׂשׂוֹן לַה, ט) : "שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׂיִגוּ" וְכוּ', שֶׁהַשִּׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה מְשִׁיגִים וּמְגִיעִים וְחוֹטְפִים הַיָּגוֹן וְהָאֲנָחָה לְתוֹף הַשְּׂמִימָה בְּעַל כְּרָחֵם וְכוּ', כְּמִבְּאֵר שֵׁם, עֵין שֵׁם.

וְעֵינָן שֵׁם עוֹד בְּסִמּוּף (סִימָן כח) מַה שֶׁכְּתוּב שֵׁם מְגַדֵּל הַמְצוּנָה לְהִיּוֹת בְּשִׁמְחָה תָּמִיד, כִּי עַל-יְדֵי הַשְּׂמִימָה זֹכִין לְרַפּוּאָה לְכָל מִינֵי תַחֲלוּאִים וּמְכַאֲבוֹת, כִּי כָּל מִינֵי חוֹלָאֹת בָּאִין עַל-יְדֵי קִלְקוּל הַשְּׂמִימָה, כִּי הַשְּׂמִימָה הִיא בְּחִינַת 'עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה' שֶׁהֵן מְחִיזִין כָּל הָעֲשָׂרָה מִינֵי דְפִיקִין שֶׁבָּהֶם תּוֹלָה כָּל חַיּוֹת הָאָדָם וְכָל הַרְפּוּאוֹת, שֶׁכֵּלֵם תְּלוּיִים בְּהָעֲשָׂרָה מִינֵי דְפִיקִין שְׁחִימָתָם עַל-יְדֵי 'עֲשָׂרָה מִינֵי נְגִינָה', שֶׁהֵם בְּחִינַת הַשְּׂמִימָה וְכוּ'.

וְנִדְבָב וְאִבִּיהוּא שֶׁנִּכְנְסוּ לְהַקְטִיר קִטְרֵת וְלֹא אֲנִסִּיבוּ, שָׂרְצוּ לְעֵלוֹת לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת קִטְרֵת, אֲבָל לֹא אִינְסִיבוּ, שֶׁלֹּא יִרְדּוּ לְמַטָּה לְקִשֵּׁר גַם כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים כְּנ"ל, וְעַל-כֵּן פָּגְמוּ בְּהַקְטִיר שֶׁהִקְרִיבוּ, כִּי עֵקֶר שְׁלֵמוֹת הַקִּטְרֵת כְּשֶׁמִּקְשְׂרִין הַכֹּל לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אִפְלוּ הַנְּמוּכִים מְאֹד, וְכִשְׂאִין מְקַרְבִּין הַקִּטְרֵת בְּבְחִינָה זֹאת הוּא פְּגוּם, וְהָרִי הוּא כְּאִלוֹ חֶסֶד הַלְבָּנָה מִהַקְטִיר שֶׁאֵין בְּרֹדְאֵי הַקִּטְרֵת פְּסוּל לְגַמְרִי, כְּמוֹ כֵּן כְּשֶׂאִין מְקִשְׂרִין וּמַעֲלִין כָּל הַמְּדַרְגּוֹת הַתַּחְתּוֹנוֹת לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אִם אֵין יְכוּלִין לְכַנֵּס לְפָנָיו הַקְטִיר קִטְרֵת וְכנ"ל.

וְזֶהוּ שֶׁנֶּאֱמַר לְאַהֲרֹן אַחֲרֵי מוֹת שְׁנֵי בְּנָיו הַנִּזְכָּרִים טו. טז: "וְאֵל יְבֹא בְּכָל עֵת אֶל הַקִּדְשִׁי". כִּי אִם בְּיוֹם-הַכַּפּוּרִים עַל-יְדֵי הַקְּרָבָנוֹת וְהַקִּטְרֵת, וְכָל סֵדֵר הָעֲבוּדָה שֶׁל יוֹם-הַכַּפּוּרִים. כִּי בְּיוֹם-הַכַּפּוּרִים אִם הוּא סְלִיחַת הָעוֹנוֹת, וְעֵקֶר הַכַּפָּרָה עַל-יְדֵי הַתְּהַן הַגְּדוֹל, עַל-יְדֵי עֲבוּדָתוֹ, כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב (שם פסוק טו): "וְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" וְכוּ'. וְאִם דִּיקָא כְּשֶׁהוּא מְכַפֵּר עַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל, וְאִם יְכוּל לְהַרִים כָּל הַפּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל, כָּל הַמְּנַחִים בְּמַדְרַגָּה שֶׁפְּלָה וּנְמוּכָה - לְהַרִים כָּלֵם לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, אִם דִּיקָא הוּא יְכוּל לְכַנֵּס לְפָנָיו וּלְפָנָיו, אֲבָל בְּכָל הַשָּׁנָה אֲסוּר לוֹ לְכַנֵּס לְפָנָיו וּלְפָנָיו, כִּי אִם אֲפֹשֶׁר לְכַנֵּס לְפָנָיו וּלְפָנָיו, כִּי אִם כְּשִׁיכּוּלִין לְקִשֵּׁר וּלְהַעֲלוֹת כָּל הַנְּמוּכִים וְהַשְּׁפָלִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וּלְטַהֵרֵם כָּלֵם מְעוֹנוֹת, אִם דִּיקָא יְכוּלִין לְעֵלוֹת לְמַעַלָּה לְמַעַלָּה וּלְכַנֵּס לְפָנָיו וּלְפָנָיו וְכוּ'ל. וְעַל-כֵּן הַתְּהַן הַגְּדוֹל בְּיוֹם-הַכַּפּוּרִים צִרִף שִׁיחִיָּה לוֹ אִשָּׁה כְּמוֹ שֶׁאֲמָרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (יִבְיָא ב), וְכַמּוֹ שֶׁכְּתוּב (יִבְיָא טו. טז): "וְכַפֵּר בְּעַדוֹ וּבְעַד בֵּיתוֹ", זֶה בְּחִינַת הַנִּזְכָּר, כִּי כְּשִׁישׂ לוֹ אִשָּׁה, עַל-יְדֵי-זֶה מְקִשֵּׁר גַם עוֹלָם הַתַּחְתּוֹן לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְכנ"ל, וְזֶה עֵקֶר עֲבוּדַת יוֹם-הַכַּפּוּרִים לְקִשֵּׁר כָּל הָעוֹלָמוֹת הַתַּחְתּוֹנִים אֵלָיו יִתְבָּרַךְ וְכוּ' וְכנ"ל. בְּרוּךְ ה' לְעוֹלָם, אָמֵן וְאָמֵן. בְּרוּךְ הַנּוֹתֵן לְעַמּוֹת כַּח.

הַלְבָּה ג

עַל פִּי הַתּוֹרָה עַל פְּסוּק: "שִׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׂיִגוּ וְכַנֵּס יָגוֹן וְהָאֲנָחָה" בְּלִקוּטֵי תַנְגּוּא (סִימָן כג).

לקוטי הלכות

אבן העזר

ט

הלכות פריה ורביה והלכות אישות ג

קדשת הברית כנ"ל, כי זה עקר בחינת היחוד והזיווג דמצוה שעל ידו מתחברים איש ואשה, ואז נמתק ונתבטל בחינת היגון ואנחה, שהוא העצבות תקפא דדינא הנאחז בהאשה. ועל ידי קדשת המצוה הזאת נתבטל היגון והאנחה ונתהפך לשמחה, שהוא עקר קדשת הזיווג, בחינת קדשת הברית כנ"ל.

ועל כן העקר בעבודת ה', בפרט להרחוקים הבאין להתקרב להשם יתברך, שיתגברו בכל עז להיות בשמחה תמיד, עין שם מענין גדל האזהרה יתרה שהזהיר רבנו ז"ל בכמה לשונות, שיכריח האדם את עצמו בכל הכחות להיות אף שמת תמיד.

וזה בחינת קדשת הברית שעקר על ידי השמחה, כמובין בדברי רבנו ז"ל בכמה מקומות (סימן כג, קסט ועוד): שעקר קדשת הברית זוכין על ידי שמחה, וכאשר שמעתי מפיו הקדוש בפרוש, שעקר התגברות תאוה זאת של נאוף הוא על ידי עצבות ומרה שחורה (שיחות הר"ן סימן קסט), על כן צריכין להתגבר עצמו ביותר להיות בשמחה תמיד וכנ"ל.

ועל כן אמרו רבותינו ז"ל (יבמות סב): 'השרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה' וכו'. וכמו שכתוב (דברים כד, ה): 'ושמח את אשתו' וכו', כי זה עקר מצות הזיווג - להפך היגון ואנחה לשמחה, שזה עקר שלמות השמחה כנ"ל, דהינו ליחד ולכלל אשה באיש, שיתהפך היגון ואנחה הנאחז בהאשה בסטרא דנוקבא לשמחה כנ"ל, ועל כן השרוי בלא אשה שרוי בלא שמחה, כי אין שלמות להשמחה של האיש כשהוא לבדו, כי אין שלמות להשמחה כי אם כשהפך יגון ואנחה לשמחה, שזהו עקר שלמות השמחה, כנ"ל.

ב. וזהו בחינת מצות פריה ורביה. כי זה ידוע, שעקר אחיות העצבות והמרה שחורה הוא בבחינת האשה שהיא סטרא דנוקבא, שהיא סטרא דדינא קשיא, ששם עקר אחיות העצבות, שהוא תקפא דדינא, וזהו בחינת מה שנאמר בסטרא דנוקבא (משלי ה, ה): 'רגליה ירדות מות'. כי העצבות הוא בחינת סטרא דמותא, כי ידוע בדברינו כמה פעמים. וזהו בחינת 'ואחרייתה מרה כלענה' וכו' (שם פסוק ה), בחינת (קהלת ז, כ): 'וימוצא אני מר ממות את האשה' וכו', שזהו בחינת העצבות והמרה שחורה, בחינת יגון ואנחה שנאחז בהאשה ביותר כנ"ל, כי אף על פי שכל זה נאמר באשה רעה, אשה זונה, אף על פי כן זה ידוע, שכל אחיותם [פרוש: של היגון והאנחה] בהקדשה משתלשלת מסטרא דנוקבא, ועקר השמחה והחדוה הוא בבחינת סטרא דדכורא, בבחינת 'עז וחדוה במקמו' (דברי הימים א טו, כו) שנאמר על קדשת הברית, כי 'בו - עז', והוא חדוה דמטרוניתא וכו' (סימן כו). וזהו בחינת מצות פריה ורביה, שצריך האדם דוקא לקיים מצוה זאת בקדשה ובטהרה, ועל ידי מצוה הזאת הוא זוכה לחטף את המרה שחורה והיגון והאנחה לתוך השמחה בבחינה הנ"ל, בחינת 'ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה' כנ"ל. וזהו בחינת 'שמח את אשתו בדבר מצוה' שאמרו רבותינו ז"ל (פסח בתרא י:), כי עקר קדשת הזיווג הוא על ידי שמחה, שהוא

ג. וזהו בחינת השמחה של החתנה שהיא מצוה גדולה, כמו שהפליגו רבותינו ז"ל בגדל המצוה לשמח חתן וכלה (שלחן ערוך אבן העזר סימן סח), כי עקר קדשת הברית הוא השמחה כנ"ל, והעקר הוא להפך היגון ואנחה בחינת סטרא דנוקבא לשמחה, ועל כן בחתנה, שאז נעשה זה היחוד, שעל ידי זה מתהפך היגון ואנחה לשמחה, על כן אז השמחה גדולה מאד מאד, כי זה עקר שלמות השמחה - כשמתהפך יגון ואנחה לשמחה, שזהו בחינת היחוד של החתנה, וכנ"ל.

ד. וזהו בחינת כלי זמר שמנגינן על החתנה בשביל השמחה - כי הכלי זמר הם בחינת 'עשרה מיני נגינה', שעל ידם עקר השמחה פנראה בחוש, וכמו שאמר רבנו ז"ל (סימן כד תניא) כנ"ל, כמו שכתוב (תהלים צב, דה): 'עלי עשור ועלי נבל, כי שמחתני ה' בפעלך' וכו'. ועקר הכלי זמר בחינת 'עשרה מיני נגינה' שהם מכניסין שמחה בלב, עקר הפלגת מעלתם הוא בבחינה הנ"ל, שיש כח לעשרה מיני נגינה, שהם כלליות הנגונים והכלי זמר - לשמח

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבה והלכות אישות ג אבן העזר

את האדם בתקף דאגתו והעצבות שלו, כנראה בחוש, שעל-ידי גנון אפלו בפה, מכל שכן כששומעים הנגון מפלי-זמר - בא האדם לתוך שמחה מתקף הדאגה והעצבות, כי העשרה מיני נגינה יש להם זה הכח לחטף הגיון ואנחה ולהפכם לשמחה כנ"ל.

ועל-כן אתערותא דנגינה הוא מסטרא דלואי שהיו מנצחים בשיר על הדוכן, שהם בחינת סטרא דשמאלא, כדוע, שזהו בחינת רוח צפונית שהיתה מנשבת בכנור של דוד והיה מנגן מאליו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ב), כי עקר הנגון מבחינת צפון שהוא שמאל, בחינת סטרא דלואי, כי שם בסטרא דשמאלא, שם עקר אחיות הדין שהוא בחינת עצבות. ועל-כן עקר שלמות השמחה, שהוא 'עשרה מיני נגינה', בא משם דיקא מבחינת שמאל כנ"ל. כי זה עקר שלמות השמחה הבא על-ידי 'עשרה מיני נגינה', כי יש להם כח להפך הגיון ואנחה שבא משם מבחינת שמאל, לשמחה, שזה עקר שלמות השמחה כנ"ל, כי אין הדין נמתק אלא ב'שורש' (עין-חיים שער יג פרק יא), ועל-כן ב'שורש הקדשה, התעוררות השמחה הוא דיקא מסטרא דשמאלא, ועל-כן משם דיקא באין כל העשרה מיני נגינה, כי דיקא על-ידי-זה יכולין להמתיק ולבטל הגיון ואנחה ב'שורש' עד שיתהפך הגיון ואנחה לשמחה, שזה עקר שלמות השמחה כנ"ל.

ומחמת שעקר היחוד של החתונה הוא בבחינה זו - להפך הגיון ואנחה לשמחה, על-כן נוהגין לחיוב גדול שיהיה פלי-זמר על החתונה, כי 'עשרה מיני נגינה' יש להם זה הכח להפך הגיון ואנחה לשמחה, שזהו בחינת רוח צפונית המנשבת בכנור של דוד וכנ"ל. וזה שאיתא בזהר הקדוש (ישב קפג): 'אתערותא דוונגא מסטרא דצפון', כי דיקא משם ממשיכין השמחה להפך הגיון ואנחה לשמחה, שזהו בחינת רוח צפונית המנשבת בכנור של דוד שמשם הנגינה וכו' כנ"ל.

כי הנגון הוא בבחינת עולה ויורד, בחינת (משלי ל, ה): "מי עלה שמים וירד" וכו', שפרש רבנו ז"ל על הנגינה, כמבאר בהתורה "ויהי מקץ" (סימן יח), שהמנגן מברר הרוח טובה מן הרוח רעה, שזהו בחינת "מי עלה שמים וירד" וכו', עין שם. וזהו בחינה הנ"ל, שמהפך הגיון ואנחה לשמחה על-ידי הנגינה, כי הפוך גיון ואנחה לשמחה, זהו עקר בחינת ברור הרוח טובה מן הרוח רעה, בחינת 'עולה ויורד', שצריך המנגן הממשיך השמחה לירד כנגונו בתקף הרוח רעה שהוא עצבות מרה שחורה, בחינת גיון ואנחה, ולברר ולהעלות הקדשה והשמחה שיש שם, שהוא בחינת הרוח טובה, עד שיעלה ויברר הרוח רעה, בחינת גיון ואנחה - להפכה לשמחה, שזה עקר שלמות השמחה, עקר מעלת נעמות הנגון על-פי מדותיו, כי מדות הנגון וערכי וצדופי קולות של הנגון הפולאים ב'עשרה מיני נגינה' שמהם נמשכין כל הנגונים שבכולם - יש להם כח לשבר את הלב מאד ולהעלותו ולהמשיכו להשם יתברך מאד מאד, כי הנגון יש לו כח גדול להמשיך את לב האדם להשם יתברך כדוע, וכמו שדבר רבנו ז"ל מזה כמה פעמים (שיחור ה"ו סימן רעג), ואמר, שטוב מאד להחיות את עצמו עם איזה נגון, ואמר כמה וכמה תורות נפלאות על ענין הפלגת רום מעלות הנגינה העולה למעלה מעלה עד תכלית המעלה, כמובן בדבריו ז"ל למי שמעין בהם ורגיל בהם. ועקר מעלת הנגינה - בבחינה הנ"ל, מה שיש כח על-ידי הנגון לעלות ולירד עד שיחטף את הגיון ואנחה, שהוא בחינת הרוח רעה והעצבות, להפכה לשמחה, שזהו עקר שלמות הקדשה, וכנ"ל.

ה. וזהו בחינת קטרת [כמובא במקום אחר (הלכות קריאת שמע הלכה ב)], כי קטרת ממשיך שמחה, בבחינת (משלי כו, ט): "קטרת ישמח לב". ועקר שלמות הקדשה והשמחה שנוכר על-ידי הקטרת הוא בבחינה הנ"ל - שמהפכין הגיון ואנחה, שהוא בחינת הסטרא אחרא, לשמחה לסטרא דקדשה, שזהו בחינת חלבנה שריחה רע שהיה בקטרת (פריחות ו),

לקוטי הלכות

הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר

מתאבלין ומתמרמרין בגיון ואנחה, ורמנא לצלן, ומחמת שלא היו נשואים ולא זכו להפך היגיון ואנחה לשמחה, על-כן נתאחזה בהם המיתה הנמשכת משם בעת שנכנסו להקטיר קטרת, שאז צריכין גם כן לעשות בחינה זאת - להעלות היגיון ואנחה להפכה לשמחה, אבל הם לא היה להם כח לזה 'בגין דלא אנסיבו', ועל-כן נענשו דיקא על-ידי זה, כי כשרוצין לברר הקדשה מעמקי הקלפות ואין לו כח לזה מחמת שפגם בזה פנ"ל, על-כן הם מתגרים ומתגברים, חס ושלום, ועל-כן נענשו במיתה על-ידי הקטרת, כי לא היה להם כח להפך היגיון ואנחה לשמחה 'בגין דלא אנסיבו', ועל-כן נסתלקו על-ידי זה, פנ"ל.

ז. **ועל-כן** אפלו מי שהוא צדיק גדול וקדוש מאד, ויכול להיות פרוש לגמרי בקדשה גדולה - בהכרח הוא מחיב לשא אשה, כי הוא מצוה ראשונה שבתורה כדי לפרות ולרבות ולהעמיד תולדות, הינו פנ"ל. כי עקר הקדשה היא השמחה, כמבאר בהתורה הנ"ל, אבל אין שלמות להשמחה כי אם כשמבררין ומעלין היגיון ואנחה ומהפכין אותו לשמחה, שזהו בחינת נשואין פנ"ל, ועל-כן אפלו הצדיק הקדוש שזוכה לשמחה בשלמות - בהכרח לשא אשה כדי להפך היגיון ואנחה לשמחה, וכנ"ל.

ועל-ידי זה עקר ההולדה, כי עקר ההולדה היא על-ידי הברור הנעשה על-ידי הזיווג של מצוה שמבררין נצוצות קדושות מעמקי הקלפות, ועל-כן נאחז שם הסטרא אחרא מאד, מחמת שאצריכין לברר הקדשה גדולה מאד מאד מעמקי הקלפות, ועל-כן צריכין להתפלל הרבה לה' ותברך, ולהיות גבור חזק לזכות לקים מצוה זאת בקדשה גדולה, ולקדש עצמו כראוי, כמבאר בספרים. וצריכין להתגבר מאד אז להרחיק המרה שחורה והעצבות, ולהתגבר ולהתחזק בשמחה גדולה עד שיהפך היגיון ואנחה לשמחה, שזהו בחינת עליית הקדשה מעמקי הקלפות, שעל-ידי זה עקר ההולדה,

שמרמו על ברור הקדשה מתקף הסטרא אחרא והקלפות, כידוע בכתבים (פרי עץ חיים, עולם העשיה, פרק ד). הינו בחינה הנ"ל, כי קטרת מבררת ומעלה הקדשה מעמקי עמקי הקלפות, כידוע, שאין דבר שיעלה הקדשה מעמק הסטרא אחרא כמו הקטרת. ועל-כן צריכין לומר קטרת ככונה גדולה מאד (והר וקהל ריט), כמובא בכונת האר"י (פרי עץ חיים שם פרק ה), שזה מועיל מאד לתשובה - לשוב מתוף עמק החשף והסטרא אחרא להשם יתברך, כמבאר בהסדור של האר"י ז"ל אצל קטרת, הינו פנ"ל, כי קטרת היה בהם חלבנה שריחה רע, שמרמו על הסטרא אחרא - שגם כן נכללה בהקדשה בתוף הקטרת המשמחת לב, שזהו בחינה הנ"ל שמהפכין היגיון ואנחה, שהם תקף הסטרא אחרא והקלפות - מהפכין אותם לשמחה, שזהו עקר שלמות הקדשה והשמחה, פנ"ל.

ו. **ועל-כן** נדב ואביהוא שנכנסו להקטיר קטרת ולא אנסיבו (והר צו לג), על-כן נענשו במיתה, כי הברור והיחוד הנעשה על-ידי הקטרת המשמחת לב, הוא בחינה הנ"ל, שמהפכין היגיון ואנחה לשמחה פנ"ל, שזהו בחינת חתונה, בחינת זיווג הקדשה, כדי לברר ולהפך היגיון ואנחה הנאחז בהאשה לשמחה פנ"ל. ועל-כן נדב ואביהוא שפגמו בזה, כי לא רצו לשא אשה, כי היו אנשים גדולים צדיקים נוראים וקדושים מאד, והיו רוצים להיות דבקים בהשם יתברך בשמחה גדולה מאד תמיד, ולא רצו לצאת לחוץ לפי שעה אל היגיון ואנחה - להכניסו לתוף השמחה, שזהו בחינת המצוה לשא אשה פנ"ל, כי לא רצו להוריד עצמן לשם להפך היגיון ואנחה לשמחה, אבל פגמו בזה, כי אין שלמות הקדשה והשמחה כי אם על-ידי זה דיקא פנ"ל. ועל-כן נענשו על-ידי הקטרת, כי עליית הקדשה של הקטרת אי אפשר כי אם מי שהוא נשוי, שעל-ידי זה יש לו כח להעלות הקדשה מעמקי הקלפות, ולברר היגיון ואנחה לשמחה, שזהו בחינת מצות נשואין, בחינת "קטרת ישמח לב" וכנ"ל.

ועל-כן נענשו במיתה, כי היגיון ואנחה הוא סטרא דמותא פנ"ל, כי על המת, ורמנא לצלן,

לקוטי הלכות הלכות פריה ורביה והלכות אישות ג אבן העזר

התכלית שיזכה כל אחד על ידי עבודתו ויגיעותו ותשוקתו וכו' להשם יתברך, אז תגדל השמחה מאד מאד, שזה יהיה עקר קבול השכר, וכמבאר בכמה פסוקים, מגדל עצם הפלגת השמחה שלעתיד, כמו שכתוב (תהלים קכו, ט): "בא יבא ברנה נשא אלמתיו". שזה נאמר על קבול השכר שלעתיד, כי אז יתער שיר חדש, כי יתעוררו כל העשרה מיני נגינה שעל ידם עקר השמחה, כמו שכתוב (שיר השירים ד, ח): "תבואי תשורי מראש אמנה" וכו'. וכמו שהפליגו רבותינו ו"ל בגדל השמחה שלעתיד, וכמו שאמרו רבותינו ו"ל (תענית לא): 'עתיד הקדוש ברוך הוא לעשות מחול לצדיקים לעתיד לבוא וכל אחד יהיה מראה באצבעו ויאמר, זה ה' וכו', כמו שכתוב (ישעיה כה, ט): 'ואמר ביום ההוא הנה אלקינו זה קוינו לו וכו' נגילה ונשמחה בישועתו'. ועקר השמחה שלעתיד, שזה עקר הקבול שכר הוא בפחינה הנ"ל, בבחינת (ישעיה לה, ט): 'ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה' הנאמר על השמחה של ימות המשיח ולעתיד לבוא, דהינו מה שזוכין להפך היגון ואנחה לשמחה, שזה עקר השמחה שלעתיד, שיזכה כל אחד ואחד כפי מה שזכה בעבודתו על ידי תורה ומצוות ומעשים טובים שעשה בזה העולם השפל, ועל ידי זה זכה להרים ולהעלות זה העולם, שבו אחיות היגון ואנחה, לתוך הקדשה שהוא השמחה, שזה עקר שלמות השמחה כנ"ל.

כי נקדת כל המצוות ומעשים טובים הוא השמחה, כמו שכתוב (תהלים יט, ט): "פקודי ה' ישרים משמחי לב". וכמו שאנו מבקשים תמיד: 'ונשמח בדברי תורתך ובמצוותיך לעולם ועד', כי עקר שלמות העבודה של תורה ומצוות - הוא דיקא כשזוכין לעשותם בשמחה, וכמוכא בספרים, ובפרט בכתבי הארי"ר (שער רוח הקודש דרוש א) מגדל האזכרה לעסק בתורה ובמצוות בשמחה, וכמו שכתוב (דברים כה, טז): "תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב" וכו'. ועל כן עקר כל המצוות ומעשים טובים שהם בחינת שמחה, עקר עשייתם הוא רק בעולם הזה לבד, כמו שאמרו: 'היום לעשותם' - ולא למחר, בעולם הבא, כי דיקא בעולם הזה, ששם אחיות היגון ואנחה, שם דיקא זוכין להגדיל

כי ההולדה נמשכת על ידי ברור נפשות הקדושות מעמקי הקלפות, כידוע, ועל כן על ידי ההולדה נמשך שמחה, כמו שכתוב (משלי כג, כח): "ישמח אביך ואמך ותגל יולדתך". וכמו שכתוב (שם י, ט): "בן חכם ישמח אב". כי ההולדה נמשכת על ידי ברור הקדשה מהקלפות, שהוא בחינת שמהפכין יגון ואנחה לשמחה, שעל ידי זה עקר השמחה, כנ"ל.

ח. ועל כן חייב כל אדם להוליד בן ובת, דיקא, כמבאר בשלחן ערוך (אבן העזר סימן א), כי עקר מצות פריה ורביה להעמיד תולדות לקים העולם הוא בשביל הגדלת השמחה בפחינה הנ"ל, דהינו להפך בחינת יגון ואנחה לשמחה כנ"ל, ששבביל זה נברא העולם - כדי להגדיל השמחה, בבחינת (תהלים קד, ל): "ישמח ה' במעשיו", כי אין עצבות לפני המקום ברוך הוא, ולמעלה למעלה שם עקר השמחה בעצם כמו שכתוב (דברי הימים א טו, כח): "הוד והדר לפניו עז ותודו במקומו". אבל ה' יתברך רצה להיטיב ולהגדיל השמחה ביותר, שזה עקר הטוב והתענוג האמתי - כשזוכין לשמח בו יתברך, בבחינת "ישמח ישראל בעשיו" וכו' (שם קמט, ב), על כן ברא את כל העולמות מראש ועד סוף כדי שיכירו בכבודו יתברך, ועל ידי שיכירו בו מעולם התחתון השפל הנה ששבבילו נברא הכל, על ידי זה תגדל השמחה ביותר ויותר, על ידי שתעלה השמחה ממקומות הרחוקים, מעולם העשיה שיש שם אחיות היגון ואנחה, הינו בחינה הנ"ל, שעקר הגדלת השמחה ביותר הוא כשמהפכין היגון ואנחה לשמחה. ועל כן ברא את כל העולמות עד עולם השפל הנה שבו אחיות היגון ואנחה. וכשזוכין להכיר אותו יתברך בזה העולם ולשמח בו בזה העולם השפל והמגשם, בבחינת "ישמח ישראל בעשיו", אזי השמחה גדולה מאד גם אצלו יתברך, בבחינת "ישמח ה' במעשיו" - 'במעשיו' דיקא, כי עקר הגדלת השמחה הוא כשעולה השמחה מזה העולם העשיה הגשמי שיש בו אחיות היגון ואנחה, כי זה עקר שלמות וגדלת השמחה כשמהפכין יגון ואנחה לשמחה כנ"ל.

ועל כן לעתיד לבוא, שאז נזכה לעקר שלמות

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר יא

השופר שהם, תשר"ת תש"ת תר"ת שתוקעין אצל עשרה מלכיות ועשרה זכרונות ועשרה שפורות, שכל זה הוא בבחינת 'עשרה מיני נגינה' פנ"ל, וכמוכּן בתקונים (תקון כא, נא.) ועל-פּן סיים דוד המלך עליו השלום, ספר תהלים - שכלול מכל העשרה מיני נגינה' שהם בבחינת עשרה לשונות, שנאמר בהם ספר תהלים, וכמבאר בדברי רבנו ז"ל (בליקוטי תנינא סימן צב), על-פּן סיים ספר תהלים במזמור (תהלים קז): "הללו אל בקדשו", שהוא עשרה הלולים, שהם בחינת 'עשרה מיני נגינה' שתהלים כלול מהם, וסיום כל העשרה הלולים, שהוא סיום כל ספר תהלים, סיום כל העשרה מיני נגינה' הוא, "הללוהו בצלצלי תרועה", כי תרועה שהוא בבחינת קול שופר בראש השנה כלול מכל 'עשרה מיני נגינה' פנ"ל. כי ראש השנה הוא ראשון לעשרת ימי תשובה, ועקר תקון התשובה הוא בבחינת 'עשרה מיני נגינה' שהוא כלליות השמחה, בחינת התהפכות יגון ואנחה לשמחה פנ"ל, וכמוכּן בדברי רבנו ז"ל בכמה מקומות כמה צריך האדם שרחוק מעבודת ה' - להתחזק לשמח את עצמו בכל מה דאפשר, בכל מה שמוצא בעצמו איזה נקדה טובה עדין, ועל-ידיה עקר תקונו, כי על-ידיה נכנס באמת לכף זכות ויכול לזכות לתשובה, כמבאר היטב על פסוק "אומרה לאלקי בעודי" (בסימן רב), עין שם היטב.

כי זאת התורה "אומרה לאלקי בעודי" - צריכין לחזר הרבה ולילף עמה, פאשר הזהירנו רבנו ז"ל מאד לילף עם זאת התורה. כי כל אדם כל זמן שיש לו עדין רחמנות על עצמו וחושב על תכליתו הנצחי - צריך להשתדל מאד מאד להחיות את עצמו, ולראות לחפש למצא בעצמו איזה נקדות טובות מה שזכה מעודו לעשות איזה מצוות ודברים טובים, כדי שלא יפל בדתו לגמרי, ולשמח את עצמו בכל מה דאפשר, ולהפך כל היגון ואנחה לשמחה, ולהרגיל עצמו לפעמים לנגן איזה נגון של שמחה, ובפרט בשבתות וימים טובים שאז צריכים להיות שמחים מאד מאד בכל מיני שמחות מערב עד בקר, ולהרבות בנגונים של שמחה הרבה. כי עקר

השמחה ביותר בשזוכין לעבד את ה' ולקיים התורה והמצוות בשמחה, כי זהו בחינת שמהפכין היגון ואנחה, שהוא בחינת העולם הזה, לשמחה, שהוא בחינת קדשת התורה והמצוות פנ"ל, ועל-ידיה נזכה להקבול שכר לעתיד, שהוא גדל השמחה שלעתיד, שנזכה אז לשמחה נפלאה על שזכינו לכלל העולם הזה בתוך העולם הבא, שעל-ידיה עקר הגדלת השמחה והתענוג שנזכה אז, בבחינת "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה" הנ"ל, שאז תהפך הכל לשמחה, וכנ"ל.

ט. וזהו בחינת מעלת התשובה שהיא גדולה מצדיקים גמורים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות לה.): 'במקום שבעלי תשובה עומדין אין צדיקים גמורים יכולים לעמד'. כי הבעל תשובה ששב מעוונותיו, שהם בחינת עצבות, יגון ואנחה, בחינת (תהלים לח, ט): "אדאג מחטאתי", בבחינת (בראשית ו, ט): "ויתעצב אל לבו", רחמנא לצלן, וכשזוכין לשוב עליהם, אז העוונות נתהפכין לזכיות. נמצא, שנתהפך היגון ואנחה, שהם בחינת עוונות, לזכיות ומצוות, שהם בחינת שמחה פנ"ל. ועל-פּן מעלתם לעתיד גדולה מאד, כי יגדל שכרם אז מאד, כי עקר השכר הוא בחינת המחול והשמחה שלעתיד, שיהיה נעשה דיקא על-ידי התהפכות היגון ואנחה לשמחה פנ"ל, שנה עקר שלמות השמחה, פנ"ל.

י. וזהו בחינת ראש השנה, יום הכפורים, ועשרת ימי תשובה, כי הם עשרת ימי תשובה - כנגד 'עשרה מיני נגינה' שהם כלליות השמחה פנ"ל. ועל-פּן בראש השנה שהוא יום ראשון של עשרת ימי תשובה, אז מעוררין כל 'עשרה מיני נגינה' על-ידי מצות קול שופר, כי שמיעת קול שופר הוא בחינת 'עשרה מיני נגינה', כמו שכתוב (תהלים לג, א): "היטיבו נגן בתרועה". וכמו שאומרים לפני התקיעות (שם מו, דח): "עלה אלקים בתרועה ה' בקול שופר, זמרו אלקים זמרו זמרו למלכנו זמרו". כי השופר הוא בחינת זמירות ונגונים, בחינת 'עשרה מיני נגינה' שנגדם הם בחינת העשרה קולות של

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר

פגם הברית - הוא זורק חץ ממש לנפשו, כי ברית נקרא קשת וחצים פידוע, בבחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל (תנינא טו): 'כל זרע שאינו יורה כחץ' וכו'. ובדאי זה שהתפאר שיכול לחזור ולהמשיך החצים לאחר שהשיגו והגיעו לתוף הנזרק בו, בדאי היה צדיק נפלא ונורא, וחדוש נפלא שלא נמצא דגמתו בכמה דורות שיתפאר שיכול לתקן תקון הברית למי שפגם בו, שהוא בחינת 'להוציא החצים ממקום שנזרק לשם'. ואף-על-פי שזה שהתפאר בזה היה חדוש נפלא ונורא כזה, אף-על-פי-כן היה נחשב כלא נגד זה הבעטליר שהיה בלא ידיים, כי זה בלא ידיים שאלו תכף: 'איזה מין חצים אתה יכול לחזור ולהמשיך לחוץ?' והשיבו: 'מין פלוני'. ענה ואמר: 'אין אתה יכול לרפאות את הבת מלכה'; עין שם.

ואף-על-פי שבדאי אינו זוכה לידע כטפה מן היס מסוד המעשיות שספר רבנו ז"ל המוכאים בספר 'ספורי מעשיות', ומכל שכן וכל שכן במעשה הנוראה הזאת הקדושה מכלם, כמו שמבאר שם, אף-על-פי-כן ענין זה בדאי מרמז בדבריו בתוך כלליות שאר הענינים והסודות הנוראות שכוון, אבל ענין זה כלול בדאי גם כן בדבריו הקדושים שבהמעשה הנ"ל, דהינו שזה שאלו: איזה מין חצים אתה יכול להוציא? פרוש, איזה פגם הברית אתה יכול לתקן? כי יש כמה וכמה בחינות בפגם הברית אלפי אלפים ורבי רבבות, כי בדאי לא כל הפגמים והתטאים שונים פידוע לכל, השיבו: מין פלוני. ונעין שם מה שכתוב מענין הסמים שמושחים בהם החצים שעל-ידי-זה מויקים וכו', והכל מרמז לענין הנ"ל, כלומר שזה החלק מפגם הברית שהוא בחינת מין חץ פלוני, הוא יכול לחזור ולהמשיך לחוץ ולתקן, השיבו זה שבלא ידיים: 'עדין אינך יכול לרפאות את הבת מלכה, מאחר שאין אתה יכול לחזור ולהמשיך כי אם מין חץ אחד'.

וזוה ידוע, שהבת מלכה שם - מרמז על השכינה וזוהיא כנסת ישראל - כלליות נפשות ישראל

ההתקרבות להשם ותברך, בפרט התקרבות הרחוקים הצריכים לשוב, הוא רק על-ידי בחינת 'עשרה מיני נגינה', שהוא בחינת כלליות השמחה כנ"ל.

ובמוכן בדברי רבנו ז"ל בהמעשה הנוראה והנפלאה אשר לא נשמע כזאת מימות עולם, היא המעשה הנוראה האחרונה של השבעה בעטלירש, אשר אמר על עצמו: 'שאם לא היה יודע כי אם זאת המעשה היה גם כן חדוש גדול ונפלא מאד, כי היא כלולה מכמה תורות ומכמה צדיקים קדמונים וכו' וכו'. ויש בסוף המעשה הנ"ל, בהמעשה של יום הששי, במה שהתפאר הבעטליר שהיה בלא ידיים נגד כל אחד ואחד שהתפאר בהכח שיש לו בידיו וכו' וכו', ענין שם הענין הנפלא והנורא הזה, אם היית בין מחצדי חקלא, ואם ראית בספרים, ובפרט בתקונים וזהו ובסבא, תבין מרחוק, כמציץ מן התרכים, נוראות נפלאות תמים דעים, ואין להאריך בזה כאן.

ובסוף מבאר שהוא התפאר כנגד כלם, כי כלם אף-על-פי שהיו גדולים במעלה מפלגת מאד מאד, והיה לכל אחד ואחד כח נפלא ונורא בידיו, מה שלא נמצא כזאת אפלו לחד בדרא, כי אם ליחידי גדולי צדיקים נפלאים, שהיו חדושים מיוחדים בכמה וכמה דורות, כגון שאחד התפאר שיכול להוציא החצים בידיו אפלו לאחר שזרקו את החץ, ולאחר שהגיע החץ לתוף מי שנזרק לו החץ, מי שמע כזאת? מי שמע צרופי אותיות כאלה?! שיתפאר אדם עם חדוש כזה אפלו בגשמיות, שיוכל האדם במקומו שזרק החץ, לחזור ולהמשיך החץ בתורה לאחר שיצאה החץ ונזרקה לתוף הנוכחי שנזרקה בו, כי רק ה' יתברך מתפאר בזה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מכילתא בשלח א): 'בשר ודם זורק חץ ואינו יכול להחזירה, והקדוש-ברוך-הוא זורק חץ ואחר-כך מחזירה שנאמר (דברים לב, מא): "ותאחז במשפט ידיו"'. ובפרט שבאמת מרמז ענין החצים על כל הפגמים של העוונות המגיעים להשכינה, שהם כחצים הנזרקים ופוגמים מאד בנפש הישראל, וכל אדם ואדם על כל עון ופגם שהוא עושה, ובפרט

לקוטי הלכות פרקי הרכבה והלכות אישות ג אבן העזר יב

חיות האדם, וכל החולאת, חס ושלום, וכל הרפואות תלויים בהם בהעשרה מיני דפיקין, פידוע, ועקר חיות העשרה מיני דפיקין הוא על-ידי שמחה, שהוא בחינת 'עשרה מיני נגינה'. על-פני השמחה הוא דבר גדול מאד, וצריכין לחזק את עצמו בשמחה תמיד בכל הכחות, כי היא עקר רפואות הנפש והגוף, בחינת רפואת הבת מלכה, כנ"ל.

נמצא, שעקר תקון התשובה, שהוא רפואת הנפש והגוף, כמו שכתוב (הושע ו, א): "לכו ונשובה אל ה' כי הוא טרף ויפאנו" וכו', הוא על-ידי השמחה, שהוא בחינת 'עשרה מיני נגינה', על-פני בראש השנה, שהוא יום ראשון לעשרת ימי תשובה, מעוררין כל העשרה מיני נגינה על-ידי מצות שמיעת קול שופר שכלול מעשרה מיני נגינה. וזה שמוכא בתקונים כמה פעמים (תקון יג, כו: וכתקון כא, טו): 'כדין ברבא דמלכא עאלת ב'עשרה מיני נגינה' וכו'; עין שם.

יא. וזה בחינת עקרת יצחק שמוזכרין בראש השנה, שהוא בחינת שופר של איל - אילו של יצחק, כי אתערותא דנגינה מצפון בבחינת רוח צפונית המנשבת בכפור של דוד שהוא סטרא דשמאלא קדישא, סטרא דליוא, בחינת דינא קדישא, כנ"ל (אות ה), בחינת (תהלים סח, ד): "הן ימן בקולו קול עד", בחינת גבורת יצחק. ועל-פני נקרא 'יצחק' - על שם הצחוק והשמחה (בראשית כא, ט), כי עקר השמחה משם. וזהו בחינת עקרת יצחק, שהוא בחינת המתקת הדינים, פידוע, הינו בחינה הנ"ל, בחינת מה שתופסין היגון ואנחה ומהפכין אותה לשמחה, שזהו בחינת עקרת יצחק, כי אחיות הדינים הוא בבחינת גבורת יצחק, ומהשתלשלות הדינים כשאין זוכין להמתקן - נאחו מהם, חס ושלום, בחינת יגון ואנחה שאחיותם משם, כי הם תקפא דדינא קדישא, רחמנא לצלן, כנ"ל, אבל על-ידי עקרת יצחק נמתקין הדינים בשרשן, ואז נמתק בחינת היגון ואנחה עד שנתהפך היגון ואנחה לשמחה שזה עקר שלמות השמחה, ועל-פני יצחק דיקא, נקרא על שם השמחה, כי עקר השמחה על-ידי יצחק דיקא, על-ידי שנמתקו הדינים בשרשן שהוא בחינה הנ"ל.

שנקראת "בת מלך", כמו שכתוב (תהלים מה, יד): "כל כבודה בת מלך פנימה", וכן בזהר (חלק א' רסח:): ובתקונים (דף יב.) נקראת: "ברבא דמלכא" בכמה וכמה מקומות. והשכינה בגלות מדפאת ביסורים בעוונותינו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין מו.): 'בזמן שאדם מצטער שכינה מה אומרת? קלני מראשי קלני מזרועי'. וכמו שכתוב (ירמיה לא, יד): "רחל מבכה על בניה מאנה להנחם על בניה" וכו'. ועל זה נאמר (איכה ג, יב-יג): "דרך קשתו ויציבני כמטרא לחץ, הביא בכליתי בני אשפתו". כי כל החצים הרעים של פגם הברית נזקקים להשכינה ונכנסת ישראל, חס ושלום, פידוע, וזהו גם כן בחינת (תהלים לח, א): "כי חציד נחתו בי ותנחת עלי ירך". ועל-פני אף-על-פי שזה התפאר שיכול להוציא חץ, אף-על-פניו עדין אינו יכול לרפאות את הבת מלכה, שהיא השכינה, כלליות נפשות ישראל, מאחר שאינו יכול להוציא פי אם חץ אחד, דהינו שאינו יכול לתקן פי אם פגם הברית אחד ידוע, אבל יש עדין חצים רעים פאלו שהם פגמים גדולים פאלו שגם הוא אינו יכול להוציאם ולתקנם.

אבל זה שבלא ידיים התפאר בסוף, שהוא יכול להוציא כל העשרה מיני חצים שבהם כלולים כל מיני חטאים וכל מיני פגם הברית שבעולם - כל החטאים והעוונות והפשעים הגדולים מאד מאד, רחמנא לצלן, הכל כאשר לכל הוא יכול לחזר ולהמשיך ולהוציא ולתקן הכל, כי הוא יכול לכנס לתוך כל העשרה מיני חומות של מים, ששם מנחת הבת מלכה שנפלה חלשות זה כמה וכמה מאות שנים, והוא יכול לכנס לשם, לתוך כל העשרה חומות של מים, ויודע להוציא כל העשרה מיני חצים, ויודע כל העשרה מיני דפיקין, ויודע לרפאותה על-ידי כל העשרה מיני נגינה. נמצא, שעקר הרפואה של הבת מלכה, שהיא השכינה, כלליות נפשות ישראל, הוא על-ידי 'עשרה מיני נגינה' שהם כלליות השמחה.

וזוה שכתב רבנו ז"ל בהתורה הנ"ל, שעקר כל הרפואות בגשמיות ורוחניות הוא על-ידי שמחה, שהוא בחינת 'עשרה מיני נגינה'. כי 'עשרה מיני נגינה' מתיין כל העשרה מיני דפיקין שהם

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר

בחינת הפוך היגון ואנחה לשמחה, שזה עקר שלמות השמחה, וכנ"ל.

וביום הכפורים אז הוא גמר העשרת ימי תשובה ונשלטין כל העונות ונתהפכין העונות לזכיות, למי שזוכה לתשובה באמת, כי התהפכות העונות לזכיות הוא בחינת התהפכות היגון ואנחה לשמחה כנ"ל (א"ח ט), שזהו בחינת פעלת העשרה מיני נגינה' כנ"ל. ועל-כן כל העבודה של יום הכפורים וכל חיות ועליית השכינה ביום הכפורים הוא על-ידי קולות, שהם בחינת חמשה ענויים של יום הכפורים, כמובא בכוננות (פרי-עץ-חיים יום כפור פרק א). כי קולות הוא בחינת עשרה מיני נגינה' שבהם כלולים כל הקולות הקדושים של תפלות ישראל ושיריות ותשבחות וכו'. וכן כל הקולות הקדושים של עסק התורה והמצוות הפל כלול בבחינת 'עשרה מיני נגינה', וזהו בחינת תקון הקולות הקדושים של יום הכפורים שהוא גמר עשרת ימי תשובה, שאז נגמרים להתתקן בחינת 'עשרה מיני נגינה' הנ"ל, על-ידי הה"א קולות של יום הכפורים. כי ה' הוא בחינת 'עשרה מיני נגינה', בחינת ד' עם יוד, שהוא שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, שהוא בחינת ד', והיוד הוא בחינת 'עשרה מיני נגינה', כמו שכתב רבנו ז"ל בהתורה "לשמש שם אהל בהם" וכו' (סימן מט), עין שם. ויום הכפורים שהוא בחינת עלמא דאיתי, אז זוכין לכל העשרה מיני נגינה' הנ"ל שכלולין בהחמשה קולות שהם בחינת חמשה ענויים, חמש תפלות, ועל-ידי זה הוא סליחת כל העונות ביום הכפורים, בבחינת (דניאל ט, יט): "אדני שמעה אדני סלחה אדני הקשיבה", כי עקר הסליחה על-ידי בחינת חוש השמע, בחינת ה' שמעה ה' סלחה'. וחוש השמע הוא בחינת העשרה מיני נגינה' שכוללין כל הקולות שבעולם שמרגישין על-ידי חוש השמע דיקא.

[ועין מזה בע'צ-חיים' בהיכל אדם קדמון בשער און חטם פה (שער ד), בפרק ה' בסופו, בסוד האון וחוש השמע מענין יום הכפורים, ומבאר שם זה הפסוק "אדני שמעה אדני סלחה" וכו', מבאר שם גם כן, שעקר בחינת יום הכפורים הוא בבחינת חוש השמע, הינו כנ"ל, עין שם ותבין].

י. וזהו בחינת חמשה קולות של החתונה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ברכות ו:): כל הנהנה

מסעדת חתן וכלה ואינו משמחם עובר בחמשה קולות, שנאמר (דמיה לג, יא): "קול ששון וקול שמחה קול חתן וקול פלה וכו'. כי החמשה קולות הם בחינת חמשה קולות של יום הכפורים, שהם כלולים מעשרה מיני נגינה', שזהו בחינת הכלי זמר של החתונה כנ"ל. כי גם החתונה הוא בבחינת יום הכפורים, כי הנושא אשה מוחלין לו כל עונותיו, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (ירושלמי בכורים פ"ג ה"ג), ובשביל זה מתענין ביום חפתו, כי הוא בחינת יום הכפורים. כי צריכין לעורר כל העשרה מיני נגינה' שהוא עקר בחינת זיווג של מצוה כנ"ל, בחינת תקון הברית כנ"ל.

ועל-כן עקר גדלת העבודה של יום הכפורים הוא הקטרת שנקנס בו הכהן הגדול לפני ולפנים, שעל ידי זה עקר סליחת העונות ביום הכפורים, הינו כנ"ל. ועל כן מברך הכהן הגדול ביום הכפורים שיהיה נשוי אשה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (יומא ב), כדי שיוכל להפך היגון והאנחה לשמחה, בחינת קטרת וכו' כנ"ל.

יג. **ועל-כן** חייב אדם להוליד בן ובת, כי עקר מה שמחייב כל אדם להעמיד תולדות לקיים העולם הוא בשביל הגדלת השמחה, שבשביל זה נברא העולם - כדי להגדיל ולהשלים השמחה, על-ידי שתעלה השמחה מזה העולם השפל שבו אחיות היגון ואנחה, כי עקר שלמות השמחה כשמהפכין היגון ואנחה לשמחה כנ"ל, ובשביל זה מחייב כל אחד להעמיד תולדות בישראל כדי שיתרבו בני ישראל, שהם בחינת שמחה, בחינת (דמיה לא, ו): "רנו ושמחה ליעקב", 'ליעקב' דיקא, וכמו שכתוב (תהלים יד, ג): "יגל יעקב ישמח ישראל". כי בני ישראל יש להם לשמח תמיד כל ימי חייהם אשר זכו להיות בחלקו הקדוש, אשר בחר בנו מכל עם ורוממנו מכל לשון וקדשנו במצוותיו, ואנו יודעים ומאמינים בו יתברך ובתורתו הקדושה אשר נתן לנו על-ידי נביאו נאמן ביתו משה רבנו, עליו השלום, ואנו זוכין ליחד שמו ערב ובקר בכל יום פעמים, וכמו שאנו מתפארים בזה בכל יום, כמו שאנו אומרים: "אשרינו מה טוב חלקנו ומה נעים וגרלנו" וכו', 'אשרינו' וכו', וכל מה שמתבררין ישראל ביותר נתרבה ונתגדל השמחה ביותר,

לקוטי הלכות

אבן העזר

ג

הלכות פריה ורביה והלכות אישות ג

מזאת המשיח יהיה על ידי קבוץ גלויות, על ידי שיתרבו ישראל, כמו שכתוב (ישעיה ט, כב): "הקטן יהיה לאלף וכו' אני ה' בעתה אחישנה". כי על ידי שיתרבו ישראל ויתקבצו יחדו - על ידי זה תגדל השמחה מאד, בבחינת (משלי כט, ב): "ברבות צדיקים ישמח העם", וישראל נקראו כלם צדיקים, כמו שכתוב (ישעיה ט, כא): "ועמך ישראל כלם צדיקים" וכו'. ועל כן זה הפסוק "ששון ושמחה ישיגו" וכו', נאמר על קבוץ גלויות, כמו שכתוב (שם לה, ט): "ופדויה ה' ישבון וכאו ציון ברגה" וכו'. שהוא בחינת קבוץ גלויות לציון, ואז תגדל השמחה מאד, בחינת "ושמחת עולם על ראשם ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה" - שיתחפף כל היגון ואנחה לשמחה, שזהו בעצמו בחינת קבוץ גלויות, בחינת קבוץ נדחי ישראל.

כי נדחי ישראל הוא בחינת הנדחין בעוונותיהם, ובפרט על ידי פגם הברית שעל ידי זה, חס ושלום, גורם שהניצוצות והנפשות שבתוך השפלות נדחין ונתפזרין למקום שנדחין, רחמנא לצלן. שעקר אריכות הגלות הוא בשביל זה, כידוע (שער הפסוקים ישעיה טו). ועקר התקון יהיה על ידי משיח כמו שכתוב (ישעיה נט, ב): "ובא לציון גואל ולשבי פשע ביעקב", כמבאר בפננות (לקוטי תורה שם), עין שם. וכמו שכתוב (תהלים קמו, ב): "בוזגה ורושלים ה' נדחי ישראל יכנס". שאז בעת בנין ירושלים על ידי משיח צדקנו, אז יכנס כל הנדחין וכל הניצוצות והנפשות הנדחין על ידי פגם הברית שנפלו, חס ושלום, לבחינת יגון ואנחה.

כי יגון ואנחה הם סמ"ך מ"ם ולילית, כמו שמבאר בפננות 'השיבה שופטינו' וכו' - שהם עושקין את השפלות, חס ושלום (עין שושן סודות אות קיג), ועקר עליותם על ידי שמחה, כשמתגבר איש הישראלי - אף על פי שעשה מה שעשה, ומשמח את עצמו בהנקה טובה שמוצא בעצמו עדין, ומהפך כל היגון ואנחה לשמחה, שאומר: אדרבא! זהו עקר שמחתי וחדותי, שמרחק בזה, שעשה מעשים כאלה - זוכה אף על פי כן לומר בכל יום פעמים 'שמע ישראל' וכו', ואם לא הייתי זוכה אלא לזה לבד - גם כן ראוי לי לשמח כל ימי חיי, מפל שכן שאני זוכה עוד לכמה וכמה מצוות, ציצית ותפלין ואשר

כי "ברב עם הדרת מלך" (משלי יד, כח), ו'הדרת מלך' הוא בחינת שמחה, כמו שכתוב (דברי הימים א טו, כז): "הוד והדר לפני עז וחדוה במקמו". וכמו שכתוב (ישעיה ט, ב): "הרביית הגוי לו הגדלת השמחה שמחו לפניך" וכו'. שכל מה שישאר נתרבין ביותר - נגדל השמחה ביותר.

כי כל אחד מישראל על ידי עבודתו את ה' - מעלה ומברר השמחה מעמקי הקלפות, ומהפך ביותר יגון ואנחה לשמחה, שעל ידי זה תגדל השמחה ביותר, עד אשר תתברר כל השמחה בשלמות מעמקי הקלפות שאחיותם בבחינת רגלין, בבחינת (משלי ה, ח): "ורגליה ירדות מות", כידוע (עין חיים שער לה פרק ג). וכשתתברר השמחה משם ועלו הרגלין מהקלפות, אז יבוא משיח ויקים (וכנה יד, ח): "ועמדו רגליו ביום ההוא על הר הזיתים". שזהו בחינת עד דמטו רגלין ברגלין, המובא בזהר הקדוש (פקודי רחא) ומבאר בכתבי האר"י ז"ל (שער הפסוקים איו"ב). ועקר עליית הרגלין מן הקלפות הוא על ידי השמחה, שעל ידי זה מעלין הרגלין מבחינת רגליה ירדות מות, שהוא עצבות ומרה שחורה, שהוא סטרא דמותא, פנ"ל.

וזהו בחינת מעלת הרקודין של איש הישראלי, שפשוטה להיות בשמחה כל כך עד שמרקד, בזה מעלה הרגלין מהקלפות, וכמבאר בדברי רבנו ז"ל בהתורה המתחלת: 'כשאדם משמח את עצמו, והשמחה גדולה כל כך עד שנוגעת עד רגליו, דהינו שמרקד - שבוה מעלה כל בחינות הרגלין, עין שם בסוף לקוטי תניינא (סימן פא). וכן האריך בזה בכמה מקומות מסוד מעלת הרקודין, עין שם (סקנים י, לב, מא). וזהו בחינת הפלגת השמחה שיהיה בימי המשיח, שיבוא במהרה בימינו, שעל ידי זה תהיה עקר הגאולה, כמו שכתוב (ישעיה נה, ב): "כי בשמחה תצאו" וכו', וכמו שכתוב (זכריה ב, יד): "רני ושמחי בת ציון" וכו'. וכמבאר בכמה וכמה פסוקים מגדל הפלגת השמחה של ימות המשיח, ולעתיד לבוא. ואז יתהפך כל היגון ואנחה לשמחה, בבחינת "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה", הנאמר על ימות המשיח. וכמו שכתוב (זכריה לא, יב): "הפכתי אבלם לששון ונתמתיים ושמחתים מיגונם". שהיגון והאבל מתהפך לששון ושמחה, וכמו שכתוב (תהלים ל, יב): "הפכתי מספדי למחול ליי" וכו'. ועקר השמחה של

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר

שזה עקר הגלות כנ"ל. וזהו: "ובאו ציון ברנה". כי עקר תקוים הוא כשחוזרים אל הקדושה העליונה הנקראת "ציון", פירוץ בכתבים (עין-חיים שער לה פרק א). וכל תקון אלו הניצוצות שיחזרו לציון - יהיה על-ידי בחינה הנ"ל שמסים בסוף הפסוק הזה, שהוא בחינת "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה". שהוא מה שזוכין להפך היגון ואנחה לשמחה וכנ"ל, וכל הבנים שמולידין, הם על-ידי בחינת ברור הקדושה והניצוצות שמבררין ניצוצות הקדושה מעמקי הקלפות, שהם נפשות קדושות של הבנים כנ"ל, וברור הניצוצות והנפשות הוא בחינת מה שמעלין היגון ואנחה לשמחה כנ"ל, שזהו עקר בחינת הזיווג הקדושה כנ"ל. ועל פן על-ידי הבנים נתרבה השמחה מאד כנ"ל, כי זה עקר השמחה כנ"ל.

ויצא בן חייב כל אדם להוליד בן ובת, כי הבן הוא עקר בחינת השמחה כמו שכתוב (משלי י, א): "בן חכם ישמח אב". אבל הבת - שם אחיזת היגון ואנחה שאחיותם בסטרא דנוקבא כנ"ל, אבל האדם חייב דיקא להוליד שתיהם בן ובת, כי אין השמחה נגדלת ונשלמת, כי אם על-ידי שתיהם דיקא, כי צריכים להוליד גם בת ישראל, כי עקר שלמות השמחה על-ידי בת ישראל שעקר ההולדה ממנה, כי עקר ההולדה שהוא שלמות השמחה כנ"ל הוא על-ידי שנכללת אשה באיש, ונתיחד מדת הדין במדת הרחמים, ועל-ידי זה נמתק הדין, ועל-ידי זה נתהפך היגון ואנחה לשמחה כנ"ל. ועל-פן צריך כל אחד להוליד בן ובת, כי עקר הגדלת השמחה בשלמות הוא על-ידי שניהם כנ"ל.

יד. וזהו בחינת אסור להתחתן בעכו"ם. כי העכו"ם הם בחינת יגון ואנחה, מאחר שלא זכו לקבל את התורה, שהוא עקר השמחה, כמו שכתוב (משלי יז, כא): "ילד כסיל לתוגה לו". כי הם כרוכים רק אחר העולם הזה, שהוא מלא יגון ואנחה וכעס ומכאובות, כמו שכתוב (קהלת ב, כב): "גם כל ימי כעס ומכאובות". על-פן אסור לישראל להתחתן בעכו"ם, כי אין בנו כח להמתיק היגון ואנחה של העכו"ם,

מזנות, שאפלו הפחיתים שבישראל מקימין בכל יום, ואם אני עדין רחוק מהשם יתברך, ועדין לא יצאתי מחל אל הקדוש אפלו בחוט השערה, אדרבא! זהו עקר שמחתי ביותר, שאף-על-פי-כן אני בכלל ישראל, ואוכל מצה בפסח ומתענה ביום-הכפורים ויושב בספה וכו', וכל מה שהבעל דבר וכת דיליה מקניס בו עצבות ומרה שחורה - הוא שמח ביותר, כי אדרבא! זהו עקר שמחתי שמרחק כמוני יזכה לגע בדברים קדושים ונוראים כאלה, וכל מה שאני רחוק ביותר - שמחתי גדולה ביותר, שגם אני זוכה לדברים קדושים ונוראים כאלה יציעת ותפלין ושפת יוים טוב וכו' וכו'.

כי מי שיש לו מח כל שהוא, ויש לו אמונה שלמה בה' ובתורתו הקדושה, יכול להתנוצץ לו מרחוק גדל מעלת יקרת קדושת כל מצוה ומצוה שאנו זוכין לקיים בכל יום, אפלו הפחית שבפחיתים, ובפרט מה שאנו זוכין ליחד שמו בכל יום פעמים, שזהו עקר הכל, שאנו זוכין להאמין בה' אלקים אמת יחיד קדמון, בורא כל עולמים, אחד יחיד ומיוחד, לעלא מן כלא ולית לעלא מיניה, ברודף הוא ומברך שמו תמיד לעולם ועד. ולמי שזוכה להרגיל עצמו ולשמח בשמחה הזאת - בודאי יזכה לכל טוב וימחלו לו כל עוונותיו, כי זהו בחינת שמחה היגון ואנחה לשמחה כנ"ל, שזהו עקר שלמות השמחה, ועל-ידי זה נעשה יחוד גדול למעלה, כמו שאמר רבנו ז"ל (סימן י תניינא): שנעשה יחוד גדול למעלה על-ידי בדיחא דעתיה, על-ידי שאיש הישראלי משמח את עצמו ומשבר העצבות ומהפכו לשמחה, ועל-ידי זה מבררין ומעלין כל הניצוצות מעמקי הקלפות שנפלו לשם על-ידי פגם הברית, כי עקר נפילתם הוא לבחינת יגון ואנחה כנ"ל. וכשזוכה להפך היגון ואנחה לשמחה - על-ידי זה מעלה כל הנפשות והניצוצות שנדחו לשם ומחירים לתוף הקדושה, שהוא השמחה, כנ"ל.

ועקר זה התקון בשלמות יהיה על-ידי משיח, שיבוא במהרה בימינו, בבחינת "ופדויי ה' ישבון ובאו ציון ברנה", שזה נאמר על קבוץ גלויות, שהוא בחינת הניצוצות הנדחין על-ידי פגם הברית,

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר יד

רוח בקפניו" וכו' (משלי ל, ח), ודרשו רבותינו ז"ל (עין רש"י) כל הפסוק הזה על משה רבנו, עליו השלום, שאמר שלמה, שאסור לשנות מדברי תורת משה שאסור להרבות נשים, כי מי עלה שמים וירד פמותו וכו'. הינו כי שלמה סבר, שלגדל חכמתו ועצם קדשתו יש לו כח לשא נשים נכריות רבות, ולהמתיק עצם היגון ואנחה שהם אחוזים בו, ולהפכו לשמחה, שעל-ידי-זה היה נעשה תקון גדול לפי דעתו, כי כל מה שהיגון ואנחה, שהוא הסטרא אחרא - גדול ביותר, כשזוכין להפכו לשמחה לבחינת קדשת הברית - נתגדל השמחה ונשלמת ביותר. ומחמת שידע בעצמו תקף קדשתו שהוא משלל מתארה זאת לגמרי בתכלית הקדשה, ואין כוונתו כי אם לשמים - להמתיק היגון ואנחה להפכו לשמחה, על-כן נעשה תקון גדול על-ידי-זה, כי שלמה בן דוד הוא בחינת משיח, שהוא בנה את הבית-המקדש, וביומו קימא סהרא באשלמותא (והו רצא קב), ואז היתה השמחה גדולה מאד, כמו שכתוב (מלכים א' ד, ט): "יהודה וישראל רבים וכו' אכלים ושתים ושמחים". כי הוא בנה את הבית-המקדש, ששם עקר השמחה, כמו שכתוב (ישעיה נז, ט): "ושמחתים בבית תפלתו" וכו'. וכמו שכתוב (שיר השירים ג, א): "ביום חתנתו וביום שמחת לבו". ודרשו רבותינו ז"ל (ספנות כו): זה בנן בית-המקדש. והוא זכה לעשרה מיני נגינה, שהוא בחינת "שיר השירים אשר לשלמה" - שהוא שיר המעלה והמבחר מכל השירים, ועל-כן סבר שיש לו כח להמתיק ולהפך עצם היגון ואנחה לשמחה כמו שיהיה בימי המשיח, כמו שכתוב: "והפכתי אכלם לששון" וכנ"ל. ועל-כן טעה ונשא נשים נכריות, כי היה בטוח על כחו וקדשתו על גדל הפלגת השמחה שזכה בימיו - שיהפך גם אותם אל הקדשה והשמחה כנ"ל.

כי גם בהיחוד של ישראל צריכין התגברות גדול, שיזכה שיהיה זוונו בקדשה גדולה, שיוכל להכניע היגון ואנחה להפכו לשמחה, כי עקר תאות המשגל הוא בא מבחינת עצבות, יגון ואנחה. וצריכין להתגבר מאד לקדש את עצמו לשבר תארה הגשמית, שהוא בחינת יגון ואנחה, ולדבק את עצמו בקדשה העליונה שהוא בחינת שמחה, ואז יזכה להמתיק היגון ואנחה להפכו לשמחה, שזהו עקר בחינת קדשת הברית. אבל בת אל נכר היא עצם היגון ואנחה, אשה זונה, שהיא בעצמה בחינת מר מקנות וכו', בחינת "כי שחה אל מות ביתה" (משלי ב, יח). ואין כח ביד ישראל להמתיק תקף היגון ואנחה שלהם, ועל-כן אסור להתחתן עמהם, כי אין בנו כח להפכם אל הקדשה, לבחינת שמחה, אדרבא! יתגבר בו בחינת היגון ואנחה, שהוא תקף הסטרא אחרא, ותעקרו משני עולמות, חס ושלום, וירד היגון שאולה. וזה שנאמר ביפת תאר (דברים כא, יא): "ובכתה את אביה ואת אמה ירח ימים". ואמרו רבותינו ז"ל (ספרי שם): 'כדי שתהא בת ישראל שמחה וזו עצבה'. כי בת ישראל אחיזתה בבחינת שמחה, בחינת (זכריה ב, ט): "שמחי וגילי בת ציון", כי היא משרש נשמת ישראל, שהם עצם השמחה, רק מחמת שאחר כמה השתלשלות משתלשל מבחינת סטרא דנוקבא אחיות היגון ואנחה, על-כן צריכין קדשה יתרה, כדי להמתיק הדין הגאון שם כדי שלא יתאחו, חס ושלום, היגון ואנחה שהוא אחיות הסטרא אחרא, שהוא התגברות התארה, חס ושלום, אבל בת עכו"ם היא בחינת עצם הקלפה ששמה על שם העצבות והיללה כפדוע, שהיא בחינת יגון ואנחה, ועל-כן אסור להתחתן עמהם, וגדל עצם האסור של נשג"ו (נדה, שפחה, גינה, זונה) רחמנא לצלן, כבר מבאר בספרים, ובפרט בזהר ותקונים.

אבל אחר-כך העיד על עצמו שטעה בזה, כי אין כח לשום חכם וקדוש שבעולם, אפלו לשלמה המלך, עליו השלום, לשנות שום דבר מתורת משה, ואסור לומר שום סברא לבטל שום

טו. **ועל-כן** אפלו שלמה המלך, עליו השלום, התחרט אחר-כך כמו שכתוב (משלי ל, א): "לאיתיאל ואכל", ודרשו רבותינו ז"ל (תנחומא וארא ח) שאמר: 'אתי אל וכו' אני ארבה ולא אסור' וכו'. אבל באמת לא כן הוא, כי "מי עלה שמים וירד מי אסף

לקוטי הלכות הַלְכוּת פְּרָה וְרֵבִיָּה וְהַלְכוֹת אִישׁוֹת ג אַבְנֵי הָעֵזֶר

"מי עלה שמים" הוא מדבר מבחינת נגינה, עין שם כל הענין.

וְכִזָּה מְקַשֵּׁר הַיֵּטֵב מִקְרָא זֶה – "מי עלה שמים" לְעֵינֵי הַדְּבָרִי שְׁלֵמָה הַנִּל, הֵינּוּ שְׁשֵׁלֵמָה אָמַר: "מי עלה שמים וירד" וכו' - כמו משה, הינו מי יש לו כח לגלות כל ה'עשרה מיני נגינה' כמשה? ובאמת ענין הפשוטו של מקרא שדברר מפעלת עלית משה למרום לקבל התורה, הוא ענין אחד עם פרוש רבנו ז"ל הנ"ל שפרשו לענין נגינה כנ"ל, כי מבאר בהתורה "ויהי מקץ" הנ"ל, שעל ידי הנגינה עקר הנבואה של הנביאים, כמו שכתוב (מלכים ב ג, טו): "והיה כנגן כנגן ותהי עליו יד ה'". ועל כן משה רבנו שזכה ל'עשרה מיני נגינה' בשלמות, שהוא בחינת "מי עלה שמים וירד" וכו', כפי מה שפרשו רבנו ז"ל, על כן זכה לנבואה ברוחה בתכלית השלמות יותר מכל הנביאים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (יבמות טו): שמשך ראה באספקלריא המאירה, שזהו גם כן בחינת "מי עלה שמים וירד", על פי פשוטו, שגאמר לענין מעלת נבואתו שעלה לשמים וקבל התורה וכו'. נמצא, ששני הפרושים כלולים יחד כנ"ל, ועל כן הודק שלמה שאין לו לדמות עצמו למשה, כי מי עלה שמים וירד כמותו, וכנ"ל.

הַלְכוֹת אִשׁוֹת

טו. וְזֶה בְּחִינַת כְּהֵנִים לְוִיִּים וְיִשְׂרָאֵלִים מְתָרִים לְבוֹא זֶה בְּזֶה וְהוֹלֵךְ הוֹלֵךְ אַחַר הַזָּכָר (אבן העזר סימן ח). וכמו שאמרו במשנה (קדושין פ"ג מ"ב): 'כל מקום שיש קדושין ואין עברה, הולך אחר הזכר, כל מקום שיש קדושין ויש עברה, הולך אחר הפגום' וכו'.

כי עקר הדבקות והתקבוצות להשם יתברך הוא על ידי קולות, שהם בחינת 'עשרה מיני נגינה', שבהם כלולים כל הקולות שבעולם, שעל ידם עקר ההתקבוצות וישראל לאביהם שבשמים. כי כל התפלות והשירות והתשבחות והתחנות ובקשות

דבר קל אפלו יהיה חכם בשלמה, כי אין נביא רשאי לחדש דבר מעתה (מגלה ב). כי "מי עלה שמים וירד מי אסף רוח בחפניו" וכו', הינו מי יש לו כח כמשה שעלה שמים וירד, כמו שדרשו רבותינו ז"ל. ועל כן אסור לשנות בתורתו אפלו תנועה קלה, מכל שכן בדבר כזה, כי משה רבנו בעצמו שנסא בת יתרו - זה היה קדם מתן תורה שעדין לא נאסרו, וגם היה על פי הדבור, וגם מי יתפאר עוד שיהיה לו כח כמשה? כי רק משה לבד היה יכל זאת להפך היגיון ואנחה, אפלו של העכו"ם, לשמחה, שזהו בחינת מה שגיר את יתרו, כי הגרים שמגריין, זהו בחינת שמהפכין היגיון ואנחה לשמחה.

וְעַל־כֵּן עָקַר נְתִינַת הַתּוֹרָה, שֶׁהִיא בְּחִינַת הַשְּׂמִיחָה כַּנִּל "וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים" (ישעיה לה). כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל (שבת פח), לֹא הָיְתָה עַד שֶׁבָא יְתְרוֹ וְנִתְגַּיֵר. כִּי עָקַר שְׁלֵמוֹת הַשְּׂמִיחָה הוּא בְּבִחִינַת "שִׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׂיגוּ וְנָסוּ יִגוֹן וְאַנְחָה". שְׁנִסְמָךְ ל'וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים', שְׂנָאָמַר עַל מִתֵּן תּוֹרָה, דְּהֵינּוּ כְּשִׂמְחָתֵינוּ יִגוֹן וְאַנְחָה לְשִׂמְחָה, שְׂאָז יִדְקָא נְשִׁלְמַת הַשְּׂמִיחָה, בְּחִינַת "וְשִׂמְחַת עוֹלָם", בְּחִינַת מִתֵּן תּוֹרָה. וְזֶה בְּחִינַת "בְּיוֹם חֲתֻנָּתוֹ" – זֶה מִתֵּן תּוֹרָה (תענית כו), כִּי מִתֵּן תּוֹרָה שְׂאָז נִתְגַּיֵר יְתְרוֹ וְנִתְהַפֵּף אֶל הַקְּדוּשָׁה וְהַשְּׂמִיחָה - זֶהוּ בְּחִינַת חֲתֻנָּה כַּנִּל. וְזֶהוּ בְּחִינַת הַקּוֹלוֹת שֶׁל מִתֵּן תּוֹרָה, בְּחִינַת קוֹל הַשּׁוֹפָר שֶׁל אֵילוֹ שֶׁל יִצְחָק, שֶׁכֵּל זֶה הוּא בְּחִינַת 'עֲשָׂרָה מִיְּנֵי נְגִינָה' כַּנִּל, שְׂזֶהוּ בְּחִינַת חֲתֻנָּה, בְּחִינַת הַתְּהַפְכוֹת הַיִּגְיוֹן וְאַנְחָה לְשִׂמְחָה וְכַנִּל. וַיִּמְחַמַּת שְׂמֵשָׁה זָכָה לְכָל זֶה - לְגִיר אֶת יְתְרוֹ וְלִקְבַל אֶת הַתּוֹרָה וְלְהַעֲלוֹת הַקְּדוּשָׁה מִעַמְקֵי הַקְּלָפוֹת, לְהוֹצִיא כֹּל יִשְׂרָאֵל מִיִּגְיוֹן לְשִׂמְחָה, וְלַהֲפֵךְ הַיִּגְיוֹן וְאַנְחָה לְשִׂמְחָה, עַל־כֵּן לוֹ לְבַדּוֹ הָיָה כַּחַ לְשֵׂא אֶת בֵּת יְתְרוֹ, וְגַם שֶׁהָיָה פְּרוֹשׁ גְּדוֹל אַחַר שֶׁהוֹלִיד בְּנִים כְּמוֹ שְׂכָתוּב (דברים ה, כח): "וְאַתָּה פַּה עֲמַד עֲמַדִּי", כְּמוֹ שְׂאֵמְרוּ רְבוּתֵינוּ ז"ל (שבת פ"ג). וְזֶהוּ "מִי עָלָה שְׂמַיִם וְיָרַד", עַל־פִּי מַה שְׂפָרַשׁ רְבוּנוּ ז"ל פְּסוּק זֶה בְּהַתּוֹרָה "וַיְהִי מִקֵּץ" בְּלִקוּטֵי הָרֵאשׁוֹן (בסימן נד), שְׂזֶה הַמְּקָרָא

ליקוטי הלכות ♦ בענין השמחה

לקוטי הלכות

אבן העזר

טו

הלכות פרה ורבה והלכות אישות ג

לא, כג) — 'כל חד לפום מה דמשער בלביה' (והר"א ק"ג).

כי זה ידוע שהשם יתברך מרמז ומנשא למעלה מכל המחשבות, כי לית מחשבה תפיסא ביה כלל, רק השם יתברך מגדל רחמנותו, שרצה להיטיב לנבראיו להטעיקם מזיו נעמו, ולהודיעם מאלקותו יתברך שמו, על-פני צמצם עצמו, כפיכול, בכמה וכמה צמצומים לאין תכלית, עד אשר הכניס השגות אלקותו בלב הצדיקים אמתיים שבכל דור ודור, כמו האבות הקדמונים, וכן כל הצדיקים האמתיים בכל דור ודור, שפלים וכו' על-ידי עבודתם האמתית להשיג השגות אלקות דרך כמה צמצומים, וכל זה הוא בחינת שמיעה, כמו מי ששומע קול המדבר והמשמיע, אבל אי אפשר לראותו, וכמו שכתוב במתן תורה (דברים ה, כ): "קול דברים אתם שמעים ותמונה אינכם ראים וזולתי קול". ואפלו משה רבנו, עליו השלום, אמר (שמות לג, יח): "הראני נא את כבודך" וכו', והשיבו ה' יתברך: "כי לא יראני האדם וחי וכו', וראית את אחרי ופני לא יראו". ועקר ההשגה שהשיג היה רק בבחינת חוש השמיעה, כמו שכתוב (פסוקי דזמיר, ט): "ובכא משה אל אהל מועד וישמע את הקול" וכו'. מכל שכן שאר הנביאים והצדיקים, שבודאי כל השגתם וידעתם הוא בבחינת חוש השמיעה דתליא בלבא, שהוא בחינת "נודע בשערים בעלה" - כל חד כפום מה דמשער בלביה, כמו שכתוב (תבקי"ג, ב): "ה' שמעתי שמעך יראתי וכו'".

ובפרט שאר אנשים פשוטים כמונו היום, שכל חיותנו וקדשתנו הוא בבחינת חוש השמע, שאנו שומעים לקול אבותינו שמסרו לנו התורה הקדושה, שהיא האמונה הקדושה מדור לדור, ואנו מחיבים לשמע בקולם ולקיים את כל דברי התורה הזאת. וזה שכתוב (דברים ו, ה): "שמע ישראל ה' אלקינו ה' אחד" - 'שמע' דיקא, כי עקר האמונה הוא בבחינת שמיעה דתליא בלבא פני"ל. וכן ברב הפסוקים מזכיר על קיום התורה בלשון שמיעה, כמו שכתוב (שם ו, ט): "לשמע בקול ולדבקה בו" וכו'. וכמו שכתוב (דברים יא, א): "והיה אם שמע תשמעו" וכו', וכיצא בזה הרבה.

ודויים ורצויים ופיוסים, וכל השיחות שאדם משיח בינו לבין קונו בהתבודדות וכו' - הכל כלול ב'עשרה מיני נגינה', שהם עשרה לשונות שנגאמר בהם ספר תהלים, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (פסחים ק"ד): "במזמור, בנצחה, בנגון וכו', כמבאר בדברי רבנו ז"ל (סימן רח) לענין העשרה קפיטיל תהלים שגלה, שהם תקון למקרה לילה, עין שם. וזה ידוע, שספר תהלים כלול מכל הלשונות של תפלה ותחנונים וכו' פני"ל, כי רב ספר תהלים מדבר מצעקות וזעקות ושועות להשם יתברך, וכמה לשונות של תחנונים שיעזרו השם יתברך לעשות רצונו, ולצאת ממצולות ים של עכירת תאוות עולם הזה והכליו וכו', וכתוף אלו הצעקות והתחנונים של דוד המלך, עליו השלום, כתוף זה הוא מתחיל לומר ולשבח ולהודות ולהלל להשם יתברך וכו', וכל אלו הדרכים והנתיבות הקדושים של ספר תהלים - כל זה הוא בחינת 'עשרה מיני נגינה', שהוא בחינת עשרה לשונות שנגאמר בהם ספר תהלים, שבהם כלולים כל הבקשות וכו' ושירות ותשבחות וכו' שאומרים כל ישראל בכל מקום שהם, שעקר ההתקבצות להשם יתברך הוא על-ידי זה, וכמו שכתב רבנו ז"ל, (בליקוטי תנאים סימן סד): 'דע, שעקר התקבצות ודבקות ישראל להשם יתברך הוא על-ידי התפלה וכו'. נמצא, שעקר התקבצות ודבקות ישראל להשם יתברך הוא על-ידי בחינת קולות הקדושים של שירות ותשבחות ותפלות ותחנונים וכו', ונגונים וזמירות וכו', שכל זה הוא בחינת 'עשרה מיני נגינה' שעל ידם עקר התקבצות ישראל לאביהם שבשמים פני"ל.

כי כל הקולות, שהם בחינת 'עשרה מיני נגינה', זהו בחינת חוש השמע ששם הרגשת הנגינה והקולות, בחינת (ברכות טו): 'השמע לאזניך מה שאתה מוציא מפיה', ועקר ידיעת האמונה הקדושה הוא על-ידי בחינת חוש השמע, כי שמיעה בלבא תליא, כמו שכתוב (מלכים א ג, ט): "ונתת לעבדך לב שמע". כמו שאיתא בזה הקדוש (תקוני-הור תקון נח, צב), ומוכא בדברי רבנו ז"ל (סימן כב, לה): 'ששם בהלב, ששם תליא שמיעה - שם עקר ידיעת תשוקת אמונתו יתברך בבחינת "נודע בשערים בעלה" (משלי

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר

יתברך הוא גם פן על ידי בחינת קולות ודבורים כנ"ל, כי על-ידי קולות ודבורים קדושים מדבקין עצמן בקול ה', שהוא עקר החיות אלקות המלבש בכל העולמות כנ"ל. וזהו בחינת 'עשרה מיני נגינה', שהם בבחינת חוש השמיעה כנ"ל.

י. וזה בחינת כהן, לוי, ישראל, שהם בחינת ימין ושמאל ואמצע, שהם כלליות הקדשה, פידוע. כי כהן הוא בחינת חסד, בחינת ימין, ולוי הוא בחינת דין, בחינת שמאל הקדוש, וישראל הוא בחינת רחמים שכלול משניהם, בחינת קו האמצעי המכריע, פידוע כל זה. וכל זה הוא כלול בבחינת הקול, שהוא עקר המשכת אלקות שכלול מהכל.

כי איתא בספרי חכמי המזויקא, שהוא חכמת הנגינה, שיש שלש קולות, כי יש קול פשוט, שהוא קול שאדם מוציא מפיו במקום רחב שאין מתצה נגדו. ויש קול חוזר שהוא נקרא בלשון רבותינו ז"ל (ראש השנה טו): 'קול הברה', שהוא קול ששומעים ביצר או בין ההרים הגבוהים שמוציאים קול, שאז שומעים כנגדו קול הברה, כאלו אחר עומד כנגדו ומוציא זה הקול והדבור שהוא מוציא מפיו. ועוד יש קול שלישי שהוא הקול המרכב משניהם, שהוא הקול היוצא מתוך כלי דחוק, שהקול פוגע מיד בהקול החוזר, עד שקול החוזר נכלל מיד עם קול הישר ונעשה משני הקולות קול אחד שהוא קול שלישי, כי זה הקול משנה משני הקולות הנ"ל, שהוא קול ישר וקול חוזר, כי זה הקול כלול משניהם יחד, וזה הקול נקרא קול חזק, בחינת (תהלים סח, לד): 'הן יתן בקולו קול עז'. נמצא, שעקר סוד כל הקולות שבעולם הוא שלשה קולות הללו, שהם: קול ישר, וקול חוזר, וקול מרכב ומחבר משניהם, ובאלו השלשה קולות כלולים כל מיני קולות שבעולם, ועל-פי ערכי הקולות האלו יצורפיהם נתיסדו ונתחברו כל מיני נגונים שבעולם, כי כלם יוצאים מאלו השלשה קולות שמשתלשל ויוצאים מהם כמה וכמה

וזהו בחינת מה שהארכנו לעיל, בענין מעלת קדשת הנגונים שישאר מזמרים בשביל התקרות להשם יתברך, כי הנגונים הם בבחינת 'עשרה מיני נגינה' שהם כלליות כל התפלות ושרות ותשבחות וכו' - כלליות הקולות דקדשה, שהם בחינת חוש השמיעה, שעקר דבקות ישראל להשם יתברך הוא על-ידי זה כנ"ל, ויותר ממה שכתוב כאן - מוכן לכל אחד ואחד, לכל חד כפום מה דמשער בלביה מעלת נעימת הנגון, כמה גדול כחו לעורר ולהמשיך את האדם להשם יתברך! כי לגדלתו יתברך אין חקר (תהלים קמח, א), ואי אפשר לדבר מגדלתו יתברך כלל, רק כל חד כפום מה דמשער בלביה, כמו שכתוב: "נודע בשערים בעלה" כנ"ל. וכל אחד ואחד כפי השעור שבלבו - יכול לידע בעצמו שעקר הדבקות להשם יתברך הוא על-ידי דבורים וקולות ונגונים, שכל זה הוא בחינת 'עשרה מיני נגינה', כנ"ל.

וגם עסק התורה הוא גם פן בחינת 'עשרה מיני נגינה', שהיו בחינת הטעמים שבתורה, שהם למעלה למעלה מכל הבחינות הקדושות שהתורה כלולה מהם, כי התורה כלולה מטנת"א - שהם: טעמים, נקודות, תגין, אותיות, פידוע. וזה ידוע, שבחינת הטעמים הם למעלה למעלה מכל הבחינות טנת"א שהתורה כלולה מהם כמבאר בכתבי האר"י ז"ל (עין חיים שער ה). וטעמים זה בחינת נגינה, בחינת נגינות הטעמים. וזה שאמרו רבותינו ז"ל לענין עסק התורה (סנהדרין טז): 'זמר בכל יום, זמר בכל יום'. כי גם עסק התורה הוא בחינת נגון וזמרה וכו' כנ"ל. וכמו שכתוב: "קומי רני בלילה", [ועין מזה בדברי רבנו ז"ל בהתורה 'אקרוקתא' (סו"א) לענין תקוון הנגינה על-ידי למוד גמרא, עין שם].

כי עקר כלליות המשכת התגלות קדשת אלקותו לתחתונים הוא על-ידי בחינת קולות וכו' כנ"ל. וזה בחינת (אבות ה, א): 'בעשרה מאמרות נברא העולם, וכל המאמרות הם בחינת קול ודבור שבהם נברא העולם, והם עקר החיות אלקות המלבש בכל העולמות. ועל-פן עקר הדבקות של ישראל להשם

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר מז

הוא כפול. כי שלש אותיות ראשונות יק"ו שהם שיר פשוט, כפול, משלש, הם עקר ערכי הקולות שכלולים בשלשה קולות כנ"ל, ואחר שיש שלשה קולות אלו שיש בהם שנויים, אזי צריכין לצרף ולסדר ולהצריך אותם ולחבר מהם נגונים, שזהו בחינת אות רביעי שבשם שהוא אות כפול, כי אות הרביעי הוא כמו אות השני, כי אות הרביעי אינו קול רביעי, רק בכאן מתחיל צרוף הקולות וחבורם, לעשות מהם נגונים לצרפם ולכללם ולחברם יחד עד 'עשרה מיני נגינה', שהם בחינת עשר ספירות, שבהם כלולים כל הקולות, שהם קלילות כל העולמות שבהם מלבש אלקותו יתברך שהוא בחינת קולות, שהוא בחינת הפלים, שהם בחינת החיות והנשמות שבהם העולמות, כי הקול הוא האויר כידוע, והאויר הוא חיות האדם, שהוא בחינת הנשמה, בחינת (בראשית ז, כב): "כל אשר נשמת רוח חיים באפיו", וכל זה כלול בשלשה קולות הנ"ל שהם בחינת שלשה קוין הנ"ל.

יח. ויעל"בן עקר הנגינה הוא מסטרא דלינאי כנ"ל, כי עקר בחינת הנגון מתחיל מבחינת קול השני, שהוא בחינת קול החוזר, ושם מתחיל עקר הברור שצריכין לברר הטוב מן הרע, שזהו בחינת 'עשרה מיני נגינה', שהם מבררין הטוב מן הרע, רוח טובה מן רוח נכאה כנ"ל (שם). כי זה ידוע, שעקר אחיות הקלפות והסטרא אחרא שמהם כל העיונות, חס ושלום, הוא מסטרא דשמאלא, שהוא בחינת הדין, שמשם משתלשל חיותם כידוע. וכמבאר בדברי רבנו ז"ל (סיקון עב): שעקר אחיות כל היצרים רעים של כל בני-אדם שבעולם שיש בהם שנויים רבים, עקר אחיות כלם הוא מבחינת דין, כמבאר שם במקומו, עין שם. ובחינת הדין זה בחינת קול חוזר כנ"ל.

ובזה מבאר היטב מה שכתב רבנו ז"ל בהתורה 'חותם בתוך חותם' (סיקון כב). מה שגלה שם סוד נפלא ונורא, מהו ענין קול הברה, ובאר שם, שענין קול הברה, שהוא קול החוזר, הוא בחינת

שנויים רבים, כי יש חלוקים גדולים בין ההרכבות והחבור של קול הישר עם קול החוזר, כי במקום שהמחצה רחוקה מאד - שם מבררין היטב בין קול הישר וקול החוזר, ובמקום צר שם מתחברים יחד כנ"ל, ויש חלוקים גדולים בענין התחבורתם וזהו החלוק שבין תבנית הפלים של הנגינה [מלבד שאר טעמים שיש להם עוד בענין תבנית הפלים כפי מדות הנגינה להרים או להוריד וכו', ושאר הבחינות שיש בהן וכו', כי חכמה זו ש"ה נגינה גדולה ויקרה מכל החכמות שבעולם כפי מה שהבנתי מפי רבנו ז"ל].

נמצא, שכל הקולות כלולים בשלשה קולות הנ"ל, שמהם יוצאים כל הנגונים שבעולם שכלולים בעשרה מיני נגינה כנ"ל. וזהו בחינת כהן, לוי וישראל, כי כהן הוא בחינת חסד שהוא בחינת קול הישר, שהוא בחינת חסד, כידוע. ולוי הוא בחינת דין שהוא בחינת קול החוזר, כי בכל מקום אור החוזר הוא בחינת דין כידוע (עין חיים, שער ו, פרק א). וישראל הוא בחינת קול המרכב משניהם, שהוא בחינת קו האמצעי המכריע, שהוא בחינת רחמים הכלול משניהם מחסד ודין. וזהו בחינת אברהם יצחק ויעקב שהם יסוד האמונה הקדושה, שהם בחינת כהן לוי וישראל, בחינת חסד דין ורחמים, כידוע, שהם בחינת שלשה קולות הנ"ל, ועקר הוא יעקב שכלול משני הקולות הנ"ל. וזהו בחינת "הקל קול יעקב" (בראשית כו, כב) 'הקל קול' דיקא, כי יעקב כלול משני הקולות הנ"ל, שזהו בחינת קול המרכב משניהם, בחינת רחמים וכו' כנ"ל, כי אלו השלשה קוין ימין ושמאל ואמצע, הם כלל כל הספירות והמדות, שהם עשר ספירות, שכלם כלולים בשלשה קוין אלו, כידוע (תקוני זוהר יז). וזהו בחינת 'עשרה מיני נגינה' שהם בחינת עשר ספירות, בחינת שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, שכלולים בשם הוי"ה, שהוא קלילות העשר ספירות, וכלם כלולים בשלשה קולות הנ"ל שהם בחינת שלשה קוין הנ"ל. כי עקר שם הוי"ה ברופן הוא, הוא רק בחינת שלש אותיות, שהם יק"ו, כי אות רביעי

לקוטי הלכות הלבנות פריה ורביה והלכות אישות ג אבן העזר

ועקר אחיות הפכירות שהוא היצור הרע הוא מבחינת קול החוזר הנ"ל.

פי אם היו הכל שומעים את הקול הישר בעצמו שהוא קול ה' בעצמו שברא בו כל העולמות כלם, ועדין הוא מתייה בו כל העולמות כלם, פי דבריו חיים וקיימים וכו' לעד, כמו שכתוב: "ודבר אלקיננו יקום לעולם" (ישעיה מ, ח). שהקולות והדבורים שבהם ברא שמים וארץ וכל העולמות הם חיים וקיימים גם עכשו, וקולו לא נפסק עדין והם מחיין גם עתה כל העולמות כלם ונכמובא בשם הבעל שם-טוב ז"ל (עבודת ישראל, דרוש לשבת-שוקה), ואלו היו הכל זוכים לשמע את הקול הזה של השם יתברך שבו ברא את העולם ובו מקים את העולם כנ"ל - בודאי לא היה שום בחירה כלל! מאחר שהכל היו רואים ושומעים, שהוא יתברך בעצמו מתייה את העולם ברוח פיו. אבל באמת זה הקול בעצם, שהוא בחינת קול הישר הנ"ל, אי אפשר לשמע, כי אם היו שומעין קולו - היו בטלים במציאות, כי אפלו בשעת מתן תורה שהיו ישראל מזככים מאד במדרגה גבה מאד, אמרו (דברים ה, כב): "כי מי כל בשר אשר שמע קול אלקים חיים וכו', אם יספיק אנחנו לשמע את קול ה' אלקיננו עוד ומתנו" וכו'. ועל-כן אי אפשר לשמע את בחינת קול הישר בעצמו, ועקר בחינת השגת הקולות ששומעין מגדלתו ואלקותו יתברך שמו הוא מבחינת קול החוזר, שהוא בחינת ראה ודין, בבחינת (חבקים ג, ט): "ה' שמעתי שמעך יראתי".

וזהו בחינת הבחירה, שמחמת שעקר השמיעה מגדלתו יתברך נמשכת מבחינת קול החוזר כנ"ל - על-כן יש בחירה. פי מי שהוא חכם אמת - משה דעתו אל האמת, כמו אבות העולם שהטו אונם אל האמת, עד שזכו להבין מהיכן נמשך בחינת זה הקול החוזר, עד שהשיגו והבינו שזה הקול החוזר אין לו מציאות בעצם, רק עקר הוא קול הישר שנמשך ממנו יתברך, רק מחמת שהמשיכו הוא יתברך לתוך בחינת מחצת הצמצום הראשון, על-כן

קול העוונות שצוועקין כנגד האדם, עין שם. פי כשהאדם מתעורר להשם יתברך ומוציא קול דקדושה, אזי תכף מתעוררים כנגדו הקלפות שנבראו על-ידי עוונותיו ומתחילים לצעק כנגדו וכו'. וזהו בחינת קול הברה, עין שם. וזהו בחינת התוקע בבור וכו' אם קול שופר שמע - יצא, ואם קול הברה שמע - לא יצא (ראש השנה כז, ט). עין שם, הינו כנ"ל. כי קול החוזר, שהוא קול הברה בשרשו, נמשך מבחינת הדין, שהוא בחינת קול החוזר כנ"ל, ומשם משתלשל אחיות כל היצרים רעים, שהם כלל העוונות, חס ושלום. ועל-כן למטה אצל האדם הגשמי, קול הברה הוא בחינת קול עוונות ממש שמתעוררין כנגדו, פי אחיותם מקול החוזר העליון, שהוא בחינת דין, שמשם אחיותם כנ"ל. נמצא, שעקר אחיות היצר הרע והקלפות שהוא כלל כל התאוות והמדות רעות וכל העוונות כלם, רחמנא לצלן, עקר אחיותם הוא מבחינת קול החוזר הנ"ל, שהוא בחינת דין כנ"ל, ועל-כן עקר הנגינה מתחיל משם, כי שם מתחיל עקר הברור שצריכין לברר טוב מרע שהוא בחינת עשרה מיני נגינה, כנ"ל.

יט. פי עקר הבחירה, מתחיל מבחינת קול החוזר, פי שם עקר הבחירה, כי בעשרה מאמרות נברא העולם וכו' (אבות ה, א), כמו שכתוב (תהלים לג, ו): "בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו כל צבאם", "דבר ה', ורוח פיו", זה בחינת קולות ודבורים שכלולים בעשרה מיני נגינה שבהם נבראו כל העולמות כנ"ל, ועקר אחיות היצר הרע הוא מבחינת פכירות ואפיקורסות ואמונות כוזבות, כמבאר בדברי רבנו ז"ל כמה פעמים (סימן י, ובסימן סב), שהיצר הרע נקרא אל-אחר-כפירות, כי עקר כלליות התורה והמצוות תלויים באמונה, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (מפוא כד): בא חבוק והעמידן על אחת - ויצדיק באמונתו יחיה" (חבקים ב, ד). וכמו שכתוב (תהלים קיט, ט): "כל מצותיך אמונה". וכן להפך, עקר היצר הרע והתאוות והעברות, חס ושלום, הם בחינת פגם האמונה, בחינת אל-אחר-כפירות שנקרא היצר הרע כנ"ל.

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבה והלכות אישות ג אבן העזר יז

חדשים הללו, כי רבם היה להם מפלה גדולה על ידי חקמתם החדשה שהמציאו בעולם, כמבאר במקום אחר (סי' מוהר"ן סימן קצד).

ואין להאריך בזה למי שיש לו שכל אמתי כל שהוא, שאין שום תכלית אמתי יוצא מחקמתם, מאחר שכל חקמתם הוא בענינים הגשמיים של זה העולם, וכל העולם ומלאו הוא הכל וריק, ו"אין יתרון לאדם מכל עמלו שיעמל תחת השמש" (קהלת א, א), "ולא תשבע עין לראות ולא תמלא האזן משמע" (שם א, ח), אפלו בחוש הראות והשמע הפשוט שיש לכל אדם, כי יש לאדם פעם ומכאובות הרבה מחוש הראות וכו', שיש לו בטבעו, מה שמתאנה למותרות הרבה הרוצים להטרידו מן העולם, חס ושלוש, מפל שפן שאין צריך לחפש עוד אחר כלים חדשים בתחבולות העולם הזה להרבות כבודו וממונו ושאר תאוותיו, כי כל פנות החכמים שחוקרים בכל זה, הכל הוא בעניני העולם הזה ובשביל העולם הזה להרבות כבודו ושמו וממונו, וכיוצא בזה פידוע לבקי בהם. ואין איש שם על לב לשום כל דעתו ולבו לדבק עצמו באור החיים, לחשב על תכליתו וסופו הנצחי וסוף כל סוף מה יהיה ממנו, שזהו בחינת קדשת ישראל שקבלנו מאבותינו הקדושים, שזהו בחינת התורה הקדושה, שהוא עקר החכמה האמתית והנצחית שכל חכמותינו הוא לקים את כל דברי התורה הזאת כדי לזכות לחיים נצחיים, לטוב הנצחי, לעולם שפלו ארף וטוב. ורק זהו נקרא חכמה באמת.

כי ישראל עוברים על כל החכמות שלהם, כי אינם רוצים לחקר כלל בעניני העולם הגשמי, כי הלואי ולא היינו יודעים אפלו מה שיודעים כל אחד ואחד, דהיינו מה שכל אחד ואחד יודע מעניני תאוות עולם הזה והכליו, כי הלואי והיינו פורשים עצמנו גם מהם, ולהיות תמימים לגמרי כמו צדיקים הראשונים שלא הפירו צורת מטבע (פסחים קד, א), רק שרב העולם אינם יכולים לעמד בזה,

יצא הקול, בפניכול, בבחינת הפאה לתוף בחינת מחצת הצמצום, ועל ידי זה נשמע קול החזון הזה, שהוא בחינת הדין, אבל באמת עקר הוא הקול הישר, כי זה קול החזון אין לו שום מציאות רק שהוא החזרת קול הישר בעצמו, ועל כן דבקו עצמם רק לבחינת קול הישר, שהוא בחינת עצם חיותו יתברך המלבש בכל העולמות, וחברו ויחדו יחד, בחינת קול החזון עם בחינת קול הישר, ועל ידי זה הפרידו כל אחיות הדין והקלפות, שהם הפפירות הנאחזין בקול החזון, על ידי שידעו והאמינו שקול החזון אין לו שום מציאות בפני עצמו, חס ושלוש, רק הוא החזרת קול הישר בעצמו, כנ"ל.

אבל האפיקורסים והכופרים אינם מטים דעתם אל האמת, ואינם רוצים לשמע כי אם בחינת קול החזון בעצמו, כי אינם מטים דעתם כלל להאמין ולידע תחלת שרש מציאות הקול והחיות המציה כל העולמות כלם, כי זה דרכם כסל למו של המחקרים והפילוסופים, שמתקרים חקירות גדולות וחקמות רבות בכל עניני הבריאה, כגון במהות ותבנית של כל פרטי הדומם, צומח, חי, מדבר, ובכל הארבע יסודות מהו הכח של כל אחד ואחד ועריכת איבריהם, וכל פרטי כחותיהם וסגולותיהם ורפואותיהם וכו', ושאר כל החכמות וכן במהות הקול מהו הקול, וכל פרטי חלוקי הקולות וערכיהם וצורפיהם, ואיך לעשות כלים לכון בהם קולות הנגינה, וכן בשאר כל החכמות שהמציאו כלים רבים לתועלת העולם וכו', אבל כל חקירתם וחקמתם הוא הפל בעניני העולם הזה העובר כהרף עין, כי זה המציא כלי איך להסתפל מרחוק, וזה המציא כלי איך לשמע מרחוק, וכיוצא בזה, ומה יתרון לאדם בכל זה? ומה ישא מפל עמלו שיעמל בזה לעולם הנצחי? כי בעולם הזה יכולים לחיות חיים טובים בלי ידיעת הכלים הללו, כמו שחיו כל דורות הקודמים שלא ידעו כלום מכלים הללו, וגם עכשו רב העולם אינם יודעים מהם כלל, וחיים חיים טובים - יותר מהחכמים שחקרו והמציאו כלים

לקוטי הלכות פרק ורביה והלכות אישות ג אבן העזר

מקול הישר כאלו קול החזן, חס ושלום, יש לו מציאות בפני עצמו, שזהו בחינת (משלי טו, כח): "נרנן מפריד אלוף" - שמפריד אלופו של עולם ומקצץ בנטיעות וכופר באלקים חיים, שכל זה נמשך מבחינת קול החזן, שמשם אחיות היצר הרע והכפירות פנ"ל, על ידי שאינם משתדלים לידע ולהאמין שהכל נמשך מאתו יתברך לבוד המחיה את כלם, וכל החכמות ששומעים ומבינים וכל הדברים שבעולם - כלם הם רק בחינת קול החזן שבאמת אין לו מציאות כלל בפני עצמו, רק היא החזרת קול הישר. ומי שטועה כשהוא ביצר ושומע קול הברה וסובר שהוא קול בפני עצמו, הוא אויל, פתי ומשגע, שוטה רשע, כי אין מציאות לקול החזן כלל, רק הוא המשכת והחזרת קול הישר. בן הוא ממש כל חכמתם שחוקרים אחר הטבע, ואין מחזירין פניהם לקשר קול החזן לקול הישר, דהינו לקשר כל החכמות לשרשם, לידע ולהאמין שהכל נמשך מפיו יתברך ולבלות כל דעתו וחכמתו כל ימיו לקשר את עצמו בו יתברך, שזהו עולה למעלה על כל החכמות שבעולם, ובו כלולים וטפלים כל החכמות וזוהי לחיים נצחיים לעולם ועד.

ג מי שזוכה לדבק את עצמו בתכלית השלמות להחכמה האמתית, שהוא התמימות, לעבד אותו יתברך בתמימות בתורה ועבודה בפשיטות, הוא יכול לזכות אחר-כך להשיג גם כל החכמות שבעולם בעצמו, כמו שמצינו בכמה צדיקים אמתיים שבתחלת עבודתם עבדו רק בתמימות ובפשיטות ושרבו כל התאוות ועסקו בתורה ועבודה ותפלות וכו' וכו' ביגיעה גדולה עד שבאו להשגות גדולות, ואחר-כך זכו להשיג ממילא כל החכמות שבעולם. ואפלו מי שאינו מגיע לזה אין צריך לזה כלל, כי בעולם הזה יכול לבלות כל ימיו בטוב בלי שום ידיעה מחכמות אלו, ובעולם הבא בודאי אינם נצרכים לו כלל, אדרבא, אנשים פשוטים שלא שברו ערן את כל התאוות יכולים אלו החכמות לעקר אותם משני עולמות, בנראה בחוש, שכל אלו

ואין הקדוש-ברוך-הוא בא בטרוניא וכו' (עבודה זרה ג). ובהכרח לדעת מה שמכרח לקיים העולם בשביל פרנסה, דהינו משא ומתן וכיזא, המכרחים ביותר. אבל לחשב תחבולות בעניני העולם הזה יותר ויותר בשביל תאות העולם הזה, אפלו כשממציא חכמה גדולה - אין שטות מזה! מאחר שלא יצליח על-ידי זה בעולם הנצחי. כי רבם ככלם נעשים אפיקורסים גדולים על-ידי זה ואחריהם עדי אובד בעולם הזה ובעולם הבא, וכמבאר במקום אחר (הלכות ברכת הראיה הלכה ה' אות יב). ועל-כן ישראל עם קדוש - אין חוקרים כלל בענינים הגשמיים שאינם מכרחים להם, רק שמים כל מגמתם לדבק את עצמם באלקים חיים על-ידי קיום התורה והמצוות, והם עוברים על כל החכמות שלהם, כי הם יודעים החכמה האמתית והנצחית, שהוא האמונה הקדושה, שיודעים ומאמינים שכל העולם ומלאו דומם, צומח, חי ומדבר וכו' וכו' מראש ועד סוף, הם וכל אשר בהם, וכל כחותם עם כל דקדוקיהם ופריטיהם, וכל מיני חכמות ותחבולות שיש בהם, הכל כאשר לכל - ברא השם יתברך בכחו הגדול, והוא מחיה את כלם בכל עת ובכל שעה, וכלם נבראו בשביל האדם השפל הזה כדי שידע זאת באמונה שלמה, כדי שיעסק כל ימיו לדבק את עצמו בהשם יתברך המחיה את כלם על-ידי עסק התורה והמצוות, שזאת החכמה, שהיא האמונה האמתית, שיודעים שהשם יתברך ברא הכל עם כל החכמות שבהם היא עולה על כל החכמות כלם.

כ ועל-כן כל חכמתם של המחוקרים הוא בבחינת קול החזן, שאין שומעים את קולו העצם יתברך כלל, רק הם מביטים אחר הבריאה, אחר הטבע לבד, וחוקרים בכל הענינים שאחר הטבע לבד, אבל אין חוזרים פניהם להטות לבכם ואזנם להאזין ולהקשיב ולשמע - מבטן מי יצא הקול הזה? כדי לשום כל תשוקתם לדבק אליו יתברך, כי הם רק חכמים להרע ולהטיב לא ידעו, והם רוצים, חס ושלום, להפריד בחינת קול החזן

לקוטי הלכות הלבנות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר יח

לו מציאות רק מקול הישר, וכל זה יש לנו כח להשיג על-ידי הרכבת הקול שהרכיב וחבר השם יתברך בעצמו שני הקולות יחד, שהוא בחינת שתוף מדת הרחמים במדת הדין פנ"ל, ולולא זאת, לא היה כח להאדם לשבר הבחירה כלל, כי היו מתגברים עליו הקלפות והכפירות הנמשכים מבחינת קול החוזר פנ"ל. אבל עכשו יש לו כח להטות לבבו אל האמת לבחינת קול הישר שממנו נמשך הכל, מאחר שקיום העולם על-ידי הרכבת שני הקולות יחד פנ"ל. כי עצם הקול הישר בעצמו אי אפשר לגלות כדי שלא יתבטלו במציאות פנ"ל.

וזהו בחינת מה שאמרו רבותינו ז"ל (אבות ה, א): בעשורה מאמרות נברא העולם. והקשו שם (ראש השנה לב): 'הני ויאמר' הבראשית תשעה נינהו? ותוצו: "בראשית" נמי מאמר הוא. ועמה לכאורה קשה, מדוע באמת לא כתיב גם במאמר הראשון "ויאמר", כמו בשאר התשעה מאמרות? אף זהו בחינה הנ"ל, ש"בראשית" הוא בחינת מאמר הראשון, שהוא בחינת קול הישר, שבו כלולין כל העשרה מאמרות, וכל העולמות כלם מראש ועד סוף, כי כלם כלולים בבראשית שנקרא מאמר סתום, שכולל הכל, כמבאר בדברי רבנו ז"ל במקום אחר (בלקוטי תנ"ג סימן יב). ומחמת שהוא בחינת קול הישר בעצמו אינו מכנה בשם מאמר, שהוא בחינת קול ודבור, כי זה הקול והדבור אי אפשר לשמע ולהשיג כלל שלא יתבטלו במציאות פנ"ל, רק אחר שיצא הקול הישר, שהוא בחינת בראשית שכולל הכל, אחר-כך תכף נתהוה קול החוזר, ואז הרכיב השם יתברך שני הקולות יחד שהוא בחינת קול השלישי הנ"ל, ובו ברא הכל. וזהו בחינת תשעה ויאמר' דבראשית, שהם בחינת קול שאפשר לשמע, כי נמשכין מבחינת קול החוזר והישר המרכיבין יחד שבהם נברא העולם בפרטייתו, ונתחלק למיניו, שהם כל הדברים שנבראו על-ידי תשעה מאמרות בששת ימי המעשה. כי בבחינת 'בראשית' - מאמר סתום, קול ישר, שם היה הכל כלול ביחד, ולא היה אפשר

שעוסקים בזה, אפלו מעט מחכמות ולשונות וכו', נעשים אפיקורסים גדולים פורקים על לגמרי, רחמנא לצלן, כי רק צדיקים הגדולים במעלה מאד בני עליה האמתיים הם יכולים להשתמש בהם למה שצריכים לעבודתם, וגם כדי לשבר דעות האפיקורסים, וגם אינם מבלים זמן על זה, כי הם משיגים אחר-כך ממילא כל החכמות פנ"ל, והם יכולים לקשר כל החכמות לשרשם העליון, כי יודעים שהכל נמשך ממנו יתברך.

כא. **נמצא**, שעקר אחיזת היצר הרע והכפירות הוא מבחינת קול החוזר, שהוא בחינת דין, על-ידי שאין מקשרין ומחברין קול החוזר לקול הישר פנ"ל. וזהו בחינת 'בתחלה עלה במחשבה לברא את העולם במדת הדין, ראה שאין העולם מתקיים, עמד ושתף מדת הרחמים במדת הדין, שגאמר (בראשית ב, ד): "ביום עשות ה' אלקים ארץ ושמים", כמו שאמרו רבותינו ז"ל (רש"י פס). כי מדת הדין זה בחינת קול החוזר, שבתחלה רצה שיהיה קיום העולם על-ידי בחינת קול החוזר לבד, שהוא בחינת מדת הדין פנ"ל, ראה שאין העולם מתקיים, כי אם לא היה רק בחינת קול החוזר מקיים העולם - היה מתרבה האפיקורסות, כי לא היה אפשר להאדם להשיג שהכל נמשך ממנו יתברך, שזהו בחינת התקשרות קול החוזר לקול הישר פנ"ל, על-כן עמד ושתף מדת הרחמים במדת הדין - שזהו בחינת קול השלישי המרכיב משניהם, שהשם יתברך שתף קול הישר עם קול החוזר והמשיך בחינת קול השלישי, שהוא בחינת קול עז, קול המרכיב משניהם, ועל-ידי זה יש קיום להעולם.

כי עכשו מחמת שקיום העולם על-ידי קול המרכיב, שהוא בחינת "הקל קול יעקב", על-ידי זה יש קיום להעולם, כי עתה יש לנו כח לדבק באור החיים - לידע ולהשיג האמונה הקדושה שהכל נמשך ממנו, וכל החכמות והעקמומיות שבלב הנמשך מבחינת קול החוזר, מבחינת דין - הכל נמשך ממנו יתברך בעצמו בשביל הבחירה, כי קול החוזר אין

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר

כג. **נמצא**, שעקר בחינת 'עשרה מיני נגינה', שהוא עקר בחינת הברור, שהוא עקר עבודת ישראל - הוא לחבר קול החוזר בקול הישר - לדבק עצמנו בקול דברי אלקים חיים בבחינת (דברים ל. ט): "לשמע בקלו ולדבקה בו, כי הוא חייך" וכי, כי עקר החיים וקיים כל העולמות נמשך מבחינת קול הישר כנ"ל. וזהו בחינת השמחה הנמשכת על ידי הנגון, כי עקר שרש השמחה באמת נמשך מבחינת השמחה בו יתברך, שזהו עקר השמחה באמת, כי באמת לאמתו אין שום שמחה בעולם כי אם כשזוכין להאמין ולידע ממנו יתברך, שזה עקר החיים האמתיים לכל אחד ואחד כפום מה דמשער בלביה, כמו שכתוב (תהלים לז. כא): "כי בו ישמח לבנו", 'כי בו' דיקא 'ישמח לבנו', כי אין שום שמחה אחרת באמת חוץ מזה. ודבר זה אי אפשר לבאר כלל לא בפה ולא בכתב, כי הוא רק לכל חד כפום מה דמשער בלביה בבחינת "נודע בשערים בעלה" כנ"ל, וכל אחד ואחד כפי מה שזוכה לפעמים להרגיש מעט ערכות נעימות מתיקות השמחה האמתית הזאת - יכול להבין זאת היטב, שאין שום שמחה אחרת חוץ מזה.

ואפילו המון עם ישראל הפשוטים שאין זוכים להרגיש זאת היטב, אף-על-פי-כן כל שמחתם של ישראל הכשרים בשבתות וימים טובים ובחגגה וכיוצא בזה - הכל נמשך משמחה זאת שהוא בחינת דבקות בו יתברך, כי אף-על-פי שאינם זוכים עדין לבחינת דבקות באמת פראוי, אף-על-פי-כן, אף-על-פי דאיהו לא חזי - מזליה חזי (מגלה ג), ומחמת שבשרש נשמתם הם מרגישים לפעמים ערכות נעימות השמחה הזאת, על-ידי-זה נמשך עליהם גם למטה שמחה גדולה בעת שזוכים לשמח בה' באיזה שמחה של מצוה. ועל-כן כל ישראל הכשרים רגילים בעת שמחתם לזמר פסוקים ותפלות של התקבחות ישראל לאביהם שבשמים, שזה עקר שמחתם, ובפרט בשמחת תורה ופורים וכיוצא בהן,

עדין להפיר פרטיות הבריאה מחמת שזה קול סתום ונעלם מאד. וזה עקר עבודתנו לכלל הכל בבחינת בראשית, להחזיר הכל לשרשו לידע ולהאמין שהכל נמשך ממנו לבר, כי אין מציאות לקול החוזר כי אם מקול הישר, כנ"ל.

וזהו בחינת 'עשרה מיני נגינה' דקדשה שהם בחינת עשרה מאמרות כנ"ל (סוף אות טו), שהם מבררין הטוב מן הרע, האמונה מן הפפירות, כי הם מקשרין ומרכיבין כל הקולות ומחברין היטב קול החוזר עם קול הישר, עד שנעשה הנגון הממשיך הלב להשם יתברך - שמשמיע ומוציא הלב מן הפפירות והתאוות הנמשכין מבחינת קול החוזר, ומחזירין ומקשרין אותו לבחינת קול הישר, שזהו בחינת פלילות הבריאה בשרשה, בחינת הדבקות בהשם יתברך, שעקרו על-ידי בחינת 'עשרה מיני נגינה' כנ"ל. כי עקר הדבקות הוא האמונה, שהוא בחינת החזרת קול החוזר לקול הישר, שזהו בחינת 'עשרה מיני נגינה' כנ"ל. ועל-כן עקר הנגינה מבחינת סטרא דליואי, שהוא בחינת קול החוזר, כי שם עקר הברור שצריכין לברר הטוב מהרע הנאחז שם על-ידי שמחברין אליו קול הישר ומחזירין הכל לקול הישר שהוא עקר הכל. כי כל הקולות שבוה העולם הם בחינת קול החוזר נגד קול הישר העליון בעצמו, ושם עקר הברור שצריכין לדבק אותן בקול הישר על-ידי בחינת נגינה, וכנ"ל.

כב. וזהו בחינת קול השופר שכלול משלש קולות, שהם תקיעה, שברים, תרועה, שהם בחינת שלשה אבות: אברהם, יצחק ויעקב, כידוע (והר פנחס ל. ט). כי שופר הוא בחינת 'עשרה מיני נגינה' כנ"ל, ועל-כן הם עשרה קולות של מלכיות, וכן אצל זכרונות ושופרות וכנ"ל, אבל עקר שרש שנוי הקולות של השופר הם רק שלש, שהם בחינת שלש הקולות הנ"ל, שהם שרש ויסוד של כל העשרה מיני נגינה הפלולים בקול שופר, כי כלם נמשכים משלש קולות אלו שהם בחינת תלת אבהן, כנ"ל.

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר יט

נמשכין כל ה'עשרה מיני נגינה, שהם כלליות השמחה, שזהו עקר בחינת חבור וזוג דקדשה של ישראל שהוא בבחינת שמחה - להפך אחיות היגון ואנחה לשמחה לכלל אשה באיש, שמאל בימין, דהיינו לחבר הקול החזר בקול הישר, שהוא בחינת המתקת הדין על-ידי שנגלל ברחמים העליונים, שכל זה הוא בחינה אחת וכנ"ל, כי כשמבררין הקול החזר על-ידי 'עשרה מיני נגינה', שעל-ידי זה נחברר האמונה הקדושה, על-ידי זה נתבטל היגון ואנחה שאחיותו מבחינת דין מסטרא דנוקבא, כי אין אחיותו רק כל זמן שאין יודעין שגם קול החזר ממנו יתברך מבחינת קול הישר, כי אין לו מציאות אחר כנ"ל, אכל תכף כשיודעין זאת באמת - נתבטל אחיות היגון ואנחה, ואזי נתהפך היגון ואנחה לשמחה וכנ"ל, שזהו עקר בחינת זוג של מצוה כנ"ל (אות ב). ועל-פני עקר החבור דקדשה הוא בחינת כהן, לוי, ישראל שהם עקר יסוד ה'עשרה מיני נגינה' כנ"ל (אות ג), שעל ידם עקר התהפכות היגון ואנחה לשמחה, עקר התחברות קול החזר בקול הישר, שהוא בחינת יחוד קדשא בריף הוא ושכינתיה, שהוא עקר בחינת זוג דקדשה, וכנ"ל.

ועל-פני הולד הולף אחר הזכר - כי ישראל ממשיכין הנשמות תמיד מסטרא דרכורא, מחמת שכל עבודתם ויגיעתם וכל מחשבתם ועסקם הוא להתקרב להשם יתברך על-ידי התורה והמצוות שמקיים כל אחד כפי בחינתו, על-פני הם כוללים כל הבריאה בשרשה, שזהו בחינת שמחברין קול החזר בקול הישר עד שמתבטל קול החזר לגבי קול הישר, כי ב'אתר דאית דכר נוקבא לא אידכר תמן' (והר חקת קפג), כי באמת אין מציאות לקול החזר כלל, כי הוא רק המשכת והחזרת קול הישר בעצמו, בחינת עצם מעצמיו וישר מפשרו, כי בשרשן הכל אחד. ועל-פני ישראל עם קדוש נכללין בסטרא דרכורא לעולם, מאחר שיודעין ומאמינים באמת שהכל נמשך מהמשפיע הראשון שהוא בחינת סטרא דרכורא, ועל-ידי זה נכללין שם לעולם, ועל-פני הולד הולף תמיד אחר הזכר ככהן, לוי וישראל, שהם עקר הקדשה, כנ"ל.

שזה עקר שמחתנו אשר בחר בנו מכל עם וכו'. וכמו שאנו אומרים בכל יום: 'אשרינו מה טוב חלקנו, ומה נעים וכו', וכיוצא בזה הרבה וכנ"ל. כי באמת זה עקר השמחה מה שאנו יודעים מהבורא הכל יתברך לנצח על-ידי אמונתנו הקדושה, וכנ"ל.

וזוהו בחינת מה שמבאר בפסוקים מהפלגת השמחה בו יתברך, כמו שכתוב (שם לב, יא): "שמחו בה וגילו צדיקים וכו'. וכתוב (שם צו, יב): "שמחו צדיקים בה"; "אנכי אשמח בה" (שם קד, לד). וכיוצא בזה הרבה בספר תהלים, וכן בספר ישעיה ובשאר הספרים, כמו שכתוב (ישעיה סא, ז): "שוש אשיש בה" תגל נפשי באלקי וכו'. וכיוצא בזה הרבה שם, וכתוב (תהלים ג, ח): "ואני בה' אעלוזה אגילה באלקי ישעי" וכו'. ולעמיד לבוא שתיגלה אלקותו ומלכותו לעין כל כתיב (תהלים צו, א): "ה' מלך תגל הארץ ישמחו איים רבים וגו', וכתוב (דברי-הימים א טו, לא): "ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים ה' מלך; (תהלים צח, ח): נהרות ימתאו כף יחד הרים ורגנו וכו'. וכן מבאר בפסוקים הרבה מאד מאד, כי עקר השמחה האמתית הוא מה שזוכין לידע מהבורא הכל יתברך על-ידי האמונה הקדושה שקבלנו מאבותינו על-ידי התורה הקדושה, וכנ"ל.

ומחמת שעל-ידי הנגינה הקדשה מבררין הרוח טובה מהרוח רעה, שמבררין האמונה מהקפירות ומאמונות כזביות ומדבקין הכל להשם יתברך, כי מחזירין קול החזר לקול הישר וכו' כנ"ל, על-פני נמשך שמחה גדולה על-ידי הנגינה, בחינת "עלי עשור ועלי נבל, כי שמחתני ה' בפעלך" וכו' (תהלים צב, ד-ה), כי עקר השמחה היא מה שיודעין ומאמינין בו יתברך שהוא יתברך פעל ועשה הכל, וכנ"ל.

כד. וזהו בחינת כהנים ולויים וישראלים מתרים לבוא זה בזה, והולד הולף אחר הזכר. כי כהנים ולויים וישראלים הם עקר יסוד כלליות הקדשה, שהם בחינת תלת קוין הנ"ל, שהם בחינת תלת אבהן, בחינת שלשה קולות הנ"ל, שמהם

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבה והלכות אישות ג אבן העזר

ונשמחה בישועתו" וכו', וכיצא בפסוקים הרבה כנ"ל. ועל-ידי-זה תהיה עקר הגאולה, כמו שכתוב (שם נה, יב): "כי בשמחה תצאו וכו' ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה". וכמו שכתב רבנו ז"ל (תניא סימן ט, ששמחה הוא עולם החרות, עין שם. ואז יתהפך כל היגון ואנחה שהוא בחינת מרידת הגלות יתהפך לשמחה, בבחינת "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה", וכמו שכתוב: "והפכתי אכלם לששון ונחמתים ושמחתים מיגונם". וכמבאר כל זה למעלה (אות יג).

ועל-כן נמשכה נשמת משיח על-ידי אתערותא דנוקבא דיקא, כמבאר בתורה בענין בנות לוט, שמהם יצאו רות ונעמה שמהם יצא דוד ומשיח כנ"ל. וכן במעשה של תמר ויהודה, כמו שכתוב (בראשית לח, יד): "ותשב בפתח עינים". וכן במעשה של רות ובעז, כי כל זה הוא בחינת התהפכות היגון ואנחה לשמחה, שהוא עקר בחינת משיח, בחינת "והפכתי אכלם לששון" כנ"ל, כי כל אלו היה כונתם לשם שמים, כמבאר בדברי רבותינו ז"ל (נויר כג): ובפרוש רש"י (בראשית לט, א). וכשהתעוררות מן האשה לשם שמים להחיות זרע להעמיד תולדות, נמצא, שהיגון ואנחה בעצמו נתהפך לשמחה, מאחר שהיא בעצמה, ששם אחיות היגון ואנחה, ברצונה נעשית מרכבה אל הקדשה, מאחר רצונה להעמיד תולדות לקיום העולם, שהוא בחינת שמחה כנ"ל, כי זיווג דמצוה לקיום העולם הוא בחינת שמחה וכו', וכנ"ל (אות יג).

כי ער ואונן פגמו מאד, כי השחיתו דרפם, כמו שכתוב בתורה (בראשית לח, ז), שזהו עון הגדול בתורה, כי אפלו מי שהוא פרוש לגמרי מחמת גדל קדשתו הוא גם כן פגם גדול, מאחר שאינו ממתיק היגון ואנחה הנאחזו בבחינת סטרא דשמאלא, בבחינת האשה וכו', ואינו מעמיד תולדות, שהם עקר בחינת הגדלת השמחה בהשם יתברך, על-ידי שנתרבוין ישראל המפריין גדלתו יתברך וכו' וכנ"ל, שזהו בחינת פגם נדב ואביהוא וכו' כנ"ל, מפל שכן וכל שכן להפך ממש, כשמשיחית דרכו,

כה. **אבל** במקום שיש קדושין ויש עברה, הולך אחר הפגום - שהוא בחינת יגון ואנחה. כי במקום עברה, חס ושלום, שהוא תאוות עולם הזה, נמצא, שהוא כרוף אחר תאוות זה העולם ועקר עצמו מהשם יתברך, ואינו מקשר אחר הבריאה בשושן, רק, אדרבא, הוא "נרנן מפריד אלוף" - שמפריד עצמו עם כל הבריאה התלויה בו מהשם יתברך, על-כן אינו נכלל בהקדשה, שהוא בחינת סטרא דרכורא, רק אדרבא, הוא ממשיך עצמו להסטרא אחרא, על-כן הולך אחר הפגום, שהוא בחינת יגון ואנחה, ששם כל הפגמים, כי מי שהוא פגום יותר - שם אחיזת היגון ואנחה ביותר, ואפלו אם האישי פגום והאשה ממשפחה כשרה, עקר אחיות היגון ואנחה בו, כי זה כלל, שסטרא דנוקבא דקדשה נחשב לבחינת דכורא לגבי דכורא דסטרא אחרא שנחשב לבחינת נוקבא נגדה, כפידוע. ועל-כן הפגום הוא בבחינת סטרא דנוקבא, בחינת יגון ואנחה, והולך הולך אחריו במקום שיש עברה, כי עקר העברה, בפרט בפגם הברית, הוא מבחינת יגון ואנחה שמשם עקר התאוה כנ"ל, ועל-כן במקום עברה הולך הולך אחר הפגום, שהוא בחינת יגון ואנחה כנ"ל, אבל בזיווג של מצוה, שהוא בחינת כהן, לוי, ישראל, שם נמתק היגון ואנחה ונתהפך לשמחה, ונכלל הכל בסטרא דרכורא כנ"ל, ועל-כן הולך הולך אחר הזכר, כנ"ל.

כו. **וזהו** בחינת 'עמוני ולא עמונית, מואבי ולא מואבית' (דברים עו), וזה בחינת "אל תצר את מואב" וכו' (דברים ב, ט), בשביל שתי פריות טובות שיצאו מהם, שהם רות המואבית ונעמה העמונית (בבא קמא לח:), שמהם יצאו דוד ויוצאי חלציו, שהם בחינת משיח שיצא מהם, כי עקר הגאולה שתהיה על-ידי משיח שיבוא במהרה בימינו, הוא על-ידי השמחה הגדולה שיהיה אז, על-ידי שהפל יפירו וידעו אז את אמתת אלקותו וגדלתו יתברך, ועל-ידי-זה תגדל השמחה אז מאד מאד כמו שכתוב (דברי-הימים א טו, לא): "ושמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים ה' מלך". וכמו שכתוב (ישעיה כה, ט): "ואמר ביום ההוא הנה אלקינו וכו'. נגילה

לקוטי הלכות

אבן העזר

ב

הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג

ואני אינו ממתיק היגון ואנחה, אדרבה! היגון ואנחה בעצמם מקבלים הטפה, חס ושלום, כי יגון ואנחה הם ס"מ ולילית, כמובא בפגנות, והם עושקים הטפה היוצאת לבטלה, חס ושלום, ועל זה נאמר (קהלת ה, א): "וראיתי דמעת העשוקים וכו', ומיני עשוקיהם פח ואין להם מנחם", פידוע, 'דמעת העשוקים' דיקא, כי הם מלאים דמעות, בחינת בכיה ויגון ואנחה, כי שם הם עשוקים כנ"ל. ועל-כן גדול עונו מנשא.

לשמחה, שזהו בחינת הגדלת השמחה שיהיה אז כנ"ל, ועל-כן דוד, שהוא משיח - עסק כל ימיו בספר תהלים שיסוד, שהוא בחינת 'עשרה מיני נגינה' כנ"ל, שעל-ידי זה עקר תקון חטא זה שהוא נתמקן על-ידי דוד משיח דיקא כנ"ל. ועל-כן היה נפש דוד נמשך מסטרא דנוקבא, כמובא (והר משפטים עג): וכל השתלשלות המשכת נשמתו לעולם על-ידי התעוררותם כנ"ל, כי זה היה תקף כחו של דוד, שהוא בחינת משיח, שיש לו פח על-ידי תפלותיו וזמירותיו, שהם ספר תהלים שחבר בחינת 'עשרה מיני נגינה' - להפך כל היגון ואנחה הנאחז בסטרא דנוקבא - להפך הכל לשמחה, שזהו עקר שלמות הגדלת השמחה, שזהו עקר התקון והגאולה שיהיה על-ידי משיח בחינת "ששון ושמחה ישיגו" וכו' כנ"ל, שעל-ידי זה עקר התקון של כל הנדחין בעוונותיהם הבאים לשוב שיתמקנו על-ידי זה דיקא, בחינת 'ויפדוני ה' ישבון וכו' ששון ושמחה ישיגו" וכו', כנ"ל.

ועקר תקון תשובתו הוא על-ידי הצדיק האמת שיכול לעזור כל העשרה מיני נגינה, שהם בחינת שמחה כנ"ל, כי שם עקר הפגם שלו בבחינת שמחה כנ"ל, כי על זה הפגם נאמר (משלי ב, ט): "כל באיה לא ישובו ולא ישיגו ארחות חיים", 'ארחות חיים' הוא בחינת שמחה, כמו שכתוב (תהלים טו, יא): "תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך" וכו'. וכל זה כשאינו עושה תשובה, אבל כשעושה תשובה ועוזב דרכו הרע ומחשבותיו הרעים, ומתגבר בכל כחו לשבר מדת העצבות שמשם כל המחשבות רעות וכל ההרהורים רעים, ומקרב את עצמו לצדיקים אמתיים ולפשרים האמתיים המשפדלים בתקנתו, יודעים איך להכניס בו שמחה, כי יש להם כח לתפס גם אותו עם תקף היגון ואנחה הנאחז בו ולהכניסו בתוך השמחה דקדשה, על-ידי זה עקר תקונו, כי עקר תקונו הוא כשיזכה שיתהפך היגון ואנחה לשמחה וכנ"ל. וזהו בחינת העשרה קפיטל תהלים שגלה רבנו ז"ל בשביל תקון למקרה לילה, כי אלו העשרה מזמורי תהלים הם בחינת 'עשרה מיני נגינה' כמבאר בדברי הקדושים (סימן רה: צב תנא). ו'עשרה מיני נגינה', הם בחינת השמחה, בחינת התהפכות יגון ואנחה לשמחה שעל-ידי זה עקר התקון של פגם הברית כנ"ל.

ועל-יבן איתא באמת, שדוד היה בסכנה גדולה כל ימיו, כמו שכתוב (תהלים צד, ט): "ולוא ה' עזרתה לי כמעט שכנה דומה נפשי". וכמו שכתוב (שמואל א-ב, א): "כפשע ביני ובין המות". כי דוד לא היה לו חיים כלל, כי היה מסטרא דנוקבא ששם אחיות היגון ואנחה, בחינת סטרא דמותא. והוא בתקף כחו זכה להפך הכל מהפך אל הפך, כי הפך ממות לחיים, מיגון ואנחה לשמחה, כמו שכתוב (תהלים קטו, ג-א): "אפפוני חבלי מות וכו' צרה ויגון אמצא ובשם ה' אקרא וכו', כי חלצת נפשי ממות את עיני מן דמעה את רגלי מדחי אתהלך לפני ה' בארצות החיים" וכו', וכיוצא בזה הרבה, כי זכה להפך תקף היגון ואנחה לשמחה, וכל זה על-ידי נעימת זמירותיו, על-ידי רבוי התפלות ותחנונות ובקשות שזכה לצעק תמיד אל ה' בכל מיני קולות ולשונות של צעקה ותפלה ותחנונים ושירות ותשבחות, שזהו כל ספר תהלים, שזהו בחינת 'עשרה מיני נגינה' כנ"ל, ועל-ידי זה הפך יגון ואנחה לשמחה, מות לחיים, עד שזכה להיות נכלל בחיים לעולם, כמו שכתוב (שם טו, יא): "תודיעני ארח

ועקר גמר תקון חטא זה יהיה על-ידי משיח, כמובא בספרים, שזהו בחינת (ישעיה נט, ט): 'ובא לציון גואל ולשבי פשע ביצק' וכו', כמובא בפגנות (לקוטי תורה שם). כי משיח יהפך היגון ואנחה

לקוטי הלכות הלבנות פריה ורביה והלכות אישות ג אבן העזר

העולם, חס ושלום, כאלו קול החזור, שהוא בחינת סטרא דלוי יש לו מציאות בפני עצמו, חס ושלום.

חיים שבע שמחות את פניך". בחינת דוד מלך ישראל חי וקיים' (ראש השנה כה ע"א); וכנ"ל.

וְעַל־כֵּן בָּאָמַת אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (ירושלמי סנהדרין פ"ק י' הלכה א): 'קרח כפר בעקר', כי בנדאי כפר בעקר על-ידי מחלקתו שחלק על הכהנה, שרצה לחלק סטרא דלוי, בחינת קול החזור מבחינת כהן, מבחינת קול הישר, שזהו עקר הכפירה של כל הכופרים פנ"ל. וזהו 'ויקח קרח', ותרגומו: 'אתפלג קרח', 'אתפלג' דיקא שחלק והבדיל עצמו, שזהו עקר הפגם והכפירה שלו - שרצה לחלק ולהפליג בחינת קול החזור מקול הישר, שהוא בחינת חלקת הלוייה מן הכהנה, ורצה לעשות הלוי לכהן כאלו קול החזור יש לו מציאות בפני עצמו, כאלו הוא בעצמו, חס ושלום, הוא קול ישר, שזהו בחינת כפירת כל הכופרים שסוכרים, שחכמתם בעצמם יש להם מציאות בפני עצמה, עד שכופרים באלקים חיים, וכל זה מחמת שאינם מסתכלים על שרש חיות כל החכמות מהיכן נמשך הכל, כמו שכתוב (ישעיה מא, ד): 'מי פעל ועשה קרא הדרות מראש'. וכמו שכתוב (שם מ, כו): "שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה" וכו'.

וְזֶה שְׁכָתוּב בְּפֶסֶל מִיכָה שְׂרָצָה הַתַּגְבֵּר עַל־יְדֵי שְׁהִיָּה לֹו הַלְוִי לְכַהֵן, כמו שכתוב (שופטים יז, א): "כי הנה לי הלוי לכהן". כי משם עקר אחיות הכפירות והעבודת זרה - לפשוברים שבחינת קול החזור הוא בחינת קול הישר, חס ושלום, פנ"ל, שזהו בחינת מחלקת קרח שפפר בעקר, ורצה לעשות הלוי לכהן, שזהו בחינת פסל מיכה, בחינת "כי הנה לי הלוי לכהן", וכנ"ל.

וְעַל־כֵּן הָיָה עֶקֶר מַחְלַקַת קֶרַח עַל־יְדֵי אִשְׁתּוֹ, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (סנהדרין ק"ב) על פסוק (משלי יד, א): "חכמות נשים בנתה ביתה ואולת בידיה תהרסנו" - "זו אשתו של קרח", כי עקר אחיות הגזון ואנחה הנאחו בקול החזור נאחו באשתו שנמשכה משם פנ"ל, והתגברה ברשעתה כל כך עד שלא רצתה להיות מרכבה אל הקדשה - שהיה נכלל

כו. וזהו בחינת מחלקת קרח ועדתו על אהרן, כי קרח היה לוי ואהרן היה כהן, ועקר עבודת הלוי הוא בשיר על הדוכן, וכל עבודתו הוא להתחבר ולכלל בהכהן, שהוא בחינת חסד, בחינת קול הישר, דהינו לחבר ולכלל קול החזור, שהוא בחינת דין, בחינת לוי - לחברו ולכללו היטב בבחינת קול הישר, שהוא בחינת כהן פנ"ל, שזהו בחינת כל עבודת השיר של הלויים שהם בחינת 'עשרה מיני גנינה' שעל-ידיהו ממתיקין הדין והגזון ואנחה, שהוא סטרא דמותא הנאחו בבחינת קול החזור, כי מקשרין אותו במקור החיים, שהוא בחינת קול הישר שבו ברא העולם, ובו מחיה ומקים את העולם, כי 'בדבר ה' שמים נעשו וברוח פיו' וכו' (תהלים לג, ו), שהוא בחינת קול דבור פנ"ל, וכמבאר כל זה למעלה היטב (אות ט).

וְקֶרַח בְּזֶה מָאֵד מָאֵד, וְרָצָה לְחַלֵּק עַל הַכֹּהֵן, שְׂרָצָה, חַס וְשָׁלוֹם, לְהַחְרִיב כָּל הָעוֹלָמוֹת וְלְהַחְזִיר הָעוֹלָם לְתוֹהוּ וְלָבוֹהוּ עַל־יְדֵי מַחְלַקְתּוֹ, כי רצה, חס ושלום, להפך הלוי לכהן, להפך בחינת קול החזור כאלו הוא, חס ושלום, בחינת קול הישר, שזהו עקר הפגם של כל האפיקורסים והכופרים באלקים חיים - שאינם מסתכלים רק על הקול הנשמע בזה העולם, שהוא בחינת קול החזור, שהוא בחינת החיות והחכמה המלבשים בזה העולם, ואינם מחזירים פניהם לקשר הכל לשרשו - להסתפל ולידע ולהאמין מבטן מי יצא הקול הזה, לידע ולהודיע ולהודיע שהוא היצור, הוא הבורא וכו', והוא אמר ויהי, והכל נמשך מקולו הישר, שהוא בחינת כהן שמשם נמשך הכל, רק שאי אפשר לשמע קולו הישר בעצם כי אם על-ידי התחברות עם בחינת קול החזור וכנ"ל, בשביל קיום העולם פנ"ל, אבל באמת אין מציאות לקול החזור כי אם על-ידי קול הישר וכו' פנ"ל. וקרח פגם בזה מאד על שרצה לקח הכהנה לעצמו, שזהו בחינת הפגם הנ"ל בעצם, שרצה לעקר עצמו מתי החיים ולחבר

לקוטי הלכות פרה ורבה והלכות אישות ג אבן העזר כא

שלוש, בחינת "כי בשמחה תצאו ובשלוש תובלון" וכנ"ל. נמצא, כשקרח פגם במדתו ממש, דהינו שפגם בהשלוש והשמחה על-ידי מחלקתו, על-ידי שהלף אחר עצת אשתו חלק עצמו מן הכהנה על-ידי שרצה להפך הכהנה אליו, ועל-ידי זה כפר בעקר, שכל זה הוא הפך תקון מדתו ממש, כי קרח הוא לוי, בחינת שמאל, בחינת קול החזון שצריך להשתדל תמיד להתקשר אל הכהן לכלל בימיו, שזה בחינת עבודת השיר של הלויים וכו' פנ"ל, שהוא פגם בכל זה, פנ"ל.

כח. וזהו בחינת עשרים וארבע מתנות כהנה שנתן לו הקדוש-ברוך-הוא לאהרן אחר-כך בשמחה, כמו שכתוב (פסוק יח, ט): "ואני הנה נתתי לך". ופרש רש"י - 'בשמחה'. כי עקר קדשת הכהנה הוא בחינת שמחה שנמשכת ממש פנ"ל. ועל-כן זכה אהרן לכהנה על-ידי שמחה דיקא, כמו שכתוב (שמות ד, יח): "וראך ושמח בלבבו". שעל-ידי זה זכה לכהנה כמו שאמר רבותינו ז"ל (שבת קלט). כי עקר הכהנה הוא בחינת שרש השמחה ממי שהשמחה במעונו. ועל-כן נתן לו השם יתברך עשרים וארבע מתנות כהנה בשמחה דיקא, כי עשרים וארבע מתנות כהנה הם עשרים וארבעה קשויי פלה, פירוץ. כי קדשת הכהנה, שהוא שרש השמחה - הוא בחינת חבור ויחוד חתן וכלה, בחינת יחוד קדשא בריך הוא ושכינתיה, שעקר החבור והיחוד, הוא על-ידי בחינת 'עשרה מיני נגינה', בחינת שמחה ששרשה בבחינת כהן, בחינת קול השיר, שמשם נמשך הכל והכל צריכין לחזור ולכלל בו בבחינת "לשמע בקלו ולדבקה בו", וכנ"ל.

כט. וזהו בחינת שבוייה שאסורה לכהן (אבן העזר סימן ט). כי שבייה וגלות ועבדות - זהו בחינת יגון ואנחה, בחינת גלות מצרים שהיו שם בשבייה בעבדות, שהוא בחינת עצבות יגון ואנחה, שזהו עקר בחינת גלות ועבדות, כי שמחה היא עולם החרות, כמו שכתוב (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו" וכו'. כמו שכתב רבנו ז"ל (סימן ט תנינא), ולהפך, יגון ואנחה הוא עקר הגלות והעבדות, וכמוכא בדברי רבנו ז"ל עוד במקום אחר (סימן ב' תנינא).

אשה באיש, לוי בכהן, והיא ברשעתה פגמה בזה, שזהו עקר בחינת אשה רעה, שנאמר עליה (קהלת ז, ט): "ומוצא אני מר ממנות את האשה".

כ"ו עבודת הלוי הוא בשיר על הדוכן, בחינת 'עשרה מיני נגינה', שעל-ידי זה נתהפך יגון ואנחה לשמחה ונתחד קול החזון בקול השיר, שהוא בחינת זיווג דקדשה שנקללת אשה באיש וכנ"ל, שזהו בחינת כלי-זמר שמנגנין על החתונה, וכמו שמבאר רבנו ז"ל (סימן רלו) על פסוק (בראשית כט, לו): "הפעם ילוח אישי אלי". שהוא סוד כלי זמר שמנגנין על החתונה, כי אמרה לאה הפעם שגולד לוי, שהוא בחינת נגינה - "עתה ילוח אישי אלי". כי עקר התחברות דקדשה של איש ואשה הוא על-ידי 'עשרה מיני נגינה', שהם בחינת לוי פנ"ל, עין שם וכנ"ל. ואשתו של קרח פגמה בזה, ורצתה להפך ממש לחלק על הכהנה, להפך הלוי לכהן וכו', שעל-ידי זה אינו נמתק היגון ואנחה, אדרבא! מתגבר יותר וכנ"ל. ועל-כן באמת גרמה מיתה משנה מאד לה ולקרח ולכל עדתו, כי נאבדו פלם על ידה, כי יגון ואנחה היא סטרא דמותא פנ"ל, הפך השמחה, שהוא בחינת חיים ושלוש פנ"ל, כמו שכתוב (ישעיה נה, יב): "כי בשמחה תצאו ובשלוש תובלון". כי שלום הוא בחינת התחברות שני הפכים, דהינו כששמאל נכלל בימין, לוי בכהן, שזהו עקר השמחה פנ"ל, וקרח במחלקתו פגם בכל זה פנ"ל.

ועל-כן נקראת הכהנה "ברית שלום", כמו שכתוב (פסוק כה, יב): "הנני נתן לו את בריתי שלום, והיתה לו ולזרעו אחריו ברית כהנת עולם". כי עקר השמחה והשלוש נמשך מבחינת הכהן, שהוא בחינת קול השיר, שהוא שרש הכל, והכל צריכין להתקשר אליו, שזהו בחינת עבודת הלויים בשיר - לחבר הכל להשרש על-ידי בחינת 'עשרה מיני נגינה', שזהו עקר בחינת השלוש והשמחה, כשכל העולמות חוזרים לשרשן, ואינם נפרדים משרש חיותם, וזה עקר השמחה והחיים והשלוש, "כי שם צנה ה' את הברכה חיים" (תהלים קלג, א), כי כל חיות כל העולמות נמשך משם, מבחינת כהן, שהוא בחינת קול השיר, שהוא שרש הכל, שרש השמחה, שהוא בחינת

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר

משלש, מרבע, שפגגדם באו הארבע כוסות של יין בליל יציאת מצרים פנ"ל.

ועל"כ אחר יציאת מצרים צריכין להביא עמר שעורים. ואיתא בזהר הקדוש (אמור דף ע"ז): שעמר שעורים הוא מאכל בהמה, שהוא קרבן של סוטה, כי כנסת ישראל נבדקת על ידי עמר שעורים, ועל ידי זה נטהרת כנסת ישראל מזהמת מצרים וכו', כי סוטה היא בחינת פגם הברית, בחינת ממות וכו', בחינת "ואחריתה מרה כלענה" (משלי ה, ו), בחינת מים מרים מאררים (במדבר ה, יח), בחינת עצבות ומרה שחורה יגון ואנחה שהוא סטרא דמוחא. וזהו בחינת קרבן שעורים, שהוא מאכל בהמה, שהוא בחינת מאכל שלא נתברר למאכל אדם, שזהו בחינת "ברעצבון תאכלנה" ואכלת את עשב השדה", שהוא בחינת מאכל בהמה שלא נתברר למאכל אדם, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (פסחים ק"ח). שאמר אדם הראשון: 'אני וחמור נאכל באבוס אחד. נמצא, שמאכל בהמה הוא בחינת "ברעצבון תאכלנה". וזהו בחינת קרבן שעורים של הסוטה, בחינת עמר שעורים שמקריבין אחר יציאת מצרים, כי על ידי זה הקרבן שעורים שמביאין אל הכהן, שהוא שרש השמחה, על ידי זה מהפכין יגון ואנחה, שהוא בחינת מאכל בהמה פנ"ל, לשמחה, ועל ידי זה נפסק טמאת מצרים, שהוא בחינת פגם הברית, בחינת יגון ואנחה שנמשך מחטא אדם הראשון, כי עקר התקון על ידי השמחה והעקר על ידי שמהפכין יגון ואנחה לשמחה פנ"ל.

ועל"כ השבוייה, שהיא בשביה ונלות, שהוא בחינת גלות מצרים, שהוא בחינת עצבות, יגון ואנחה פנ"ל, על כן אסורה לכהן, כי הכהן הוא שרש השמחה ואסור לו לטמאות למתים, וצריך לקדש את עצמו בקדשת הברית ביותר מכל ישראל, וכל מקום שנאחז בו בחינת פגם הברית, בחינת יגון ואנחה ביותר - אסור לו לשא אותה, שזהו בחינת נשים האסורות לכהן, שהם: גרושה, זנה וחללה וכו', כי עקר בחינת הברור על ידי בחינת שיר ונגון הוא מתחיל מבחינת לוי, שהוא בחינת שמאל הקדוש פנ"ל (אבות יח), אבל הכהן קדשתו קבוע, כי הוא בבחינת קדשת שבת שאין שם ברור.

כי עקר גלות מצרים היה על חטא אדם הראשון, שהוא בחינת פגם הברית פירוע, ועקר חטא אדם הראשון היה שעל ידי זה המשיך, חס ושלום, בחינת עצבות, בחינת יגון ואנחה, שהוא סטרא דמוחא, כמו שכתוב (בראשית ג, יז): "ברעצבון תאכלנה" וגו'. ברעצבון הינו עצבות וכו', שזהו בעצמו בחינת המיתה שהביא לעולם, כי בחינת המיתה נמשך מבחינת עצבות, יגון ואנחה פנ"ל, ובשכיל זה היה גלות ושעבוד מצרים שעקר הגלות והעבדות היא גם כן בחינת עצבות, שהוא בחינת עצבות ושעבוד פנ"ל, בחינת גיעות וטרחות שנמשך מבחינת "ברעצבון תאכלנה", בחינת (בראשית ג, יז) "בועת אפיך תאכל לחם עד שובך אל האדמה" וכו'.

ובשזבו לצאת מגלות מצרים, עקר הגאולה היה על ידי בחינת השמחה, שממש עקר החרות, בבחינת "כי בשמחה תצאו" פנ"ל, ועל כן אמרו שירה בליל יציאת מצרים, שהוא בחינת הלל שלם, כמו שכתוב (ישעיה ל, כט): "השיר יהיה לכם כליל התקדש חג". כמו שאמרו רבותינו ז"ל (פרש שוחר טוב סימן קיג). וכן בשעת קריעת ים סוף, שהוא עקר גמר שלמות הגאולה, אז אמרו שירת הים, כי שיר ההלל וכן שירת הים וכל השירות כלם הם בחינת 'עשרה מיני נגינה', שהוא בחינת שמחה, שזהו עקר הגאולה, וכמו שאנו אומרים, שהוציאנו מעבדות לחרות מגוון לשמחה וכו', ונאמר לפני שירה חדשה. כי השמחה והשירה היא עקר הגאולה והחרות פנ"ל.

וזהו בחינת גדל המצוה לספר ביציאת מצרים, וכל המרבה לספר ביציאת מצרים הרי זה משבח - כי ספור יציאת מצרים שמספרין בתקף הנסים שעשה עמנו השם יתברך בגאלת מצרים, ומברכין ומהללין לשמו הגדול יתברך על זה, זה בחינת 'עשרה מיני נגינה', בחינת שמחה. ועל כן עקר הספור ביציאת מצרים בליל פסח הוא על היין דיקא, שהם הארבע כוסות של יין, כי יין הוא בחינת שמחה, כמו שכתוב (תהלים קד, טו): "ויין ישמח לבב אנוש" וכו'. כי עקר הגאולה היא על ידי שמחה ושיר והלל, בחינת 'עשרה מיני נגינה' שהם נמשכין מארבע אותיות השם, בחינת שיר פשוט, כפול,

לקוטי הלכות פריה ורביה והלכות אישות ג אבן העזר כב

כנ"ל, רק אחר שמבררין אינה ברור צריכין להביא אותו ולהחזירו לשרשו העליון, שהוא בחינת כהן, ששם חוזר הפל ונכלל בשרשו.

וזהו בחינת כל הקרבות שמביאין אותן אל הכהן, שכל מי שחטא אינה חטא ונמשך אחר הסטרא אחרא, שהוא בחינת יגון ואנחה, כשרוצה לשוב ולתקן חטאו - אזי מביא בהמה לקרבן אל הבית המקדש ששם מקום השמחה, כמו שכתוב (שעיה נ"ג, ט): "ושמחתים בבית תפלתי". והבהמה היא בחינת העדר הדעת, שהוא בחינת גלות ושעבוד, בחינת יגון ואנחה כנ"ל, וכשמביאה החוטא לבית המקדש וסומך ידיו עליו ומתודה עוונותיו, בזה מברר היגון ואנחה, כי על-ידי שמקדש הבהמה לקרבן ומביאה לבית המקדש אל הכהן, על-ידי-הוא תופס את היגון ואנחה, שהוא בחינת בהמיות, ומביאו למקום השמחה, שהוא הבית-המקדש והכהן, ואז הכהן מקריבה לקרבן וכולל הקרבן בשרש השמחה העליונה על-ידי הלוויים שעוסקים בשיר על הדוכן, שהם מבררין ותופסין היגון ואנחה ומתפכין אותו אל הקדשה, ומביאין אותו אל הכהן שהוא בחינת קול הישר, עד שנכללין בתוך שרש השמחה העליונה, שהוא בחינת כהן כנ"ל.

וזהו בחינת שבת, שכל הברורים שמבררין בשבת ימי המעשה, שמבררין מבחינת יגון ואנחה, מבחינת "בעצבון תאכלנה", נכללין בשרש הקדשה העליונה, שהוא בחינת שבת, שהוא מעין עולם הבא כנ"ל, ועל-כן זויגין של תלמידי חכמים משבת לשבת (פחות ס"ב), כי אז נשלם בשלמות בחינת כלליות והתהפכות היגון ואנחה לשמחה כנ"ל, שזהו עקר בחינת זויג דקדשה, וכנ"ל. אבל בשבת עצמו אין ברור, רק מי שטרך בערב שבת יאכל בשבת' (עבודה זרה א), כי אור שרש השמחה של שבת אי אפשר שירד לתוך בחינת מקומות היגון ואנחה לבררם ולהפכם אל הקדשה והשמחה, "כי קדש הוא" (שמות לא, י"ד), ואין שם שום ברור כפידוע, רק שאנו מקבלין בימי החלל כח מקדשה ושמחה של שבת, וממשיכין הארה מאור השמחה של שבת לימי החלל כדי לברר ברורים להפך היגון ואנחה לשמחה וכנ"ל.

ועל-כן כל המלאכות, שהם בחינת ברורים מבחינת "בעצבון תאכלנה" וכו' מבחינת יגון ואנחה - כלם אסורים בשבת, כי שבת הוא שרש השמחה, וכל הברורים שמבררים בכל ימי החלל ומתפכין יגון ואנחה לשמחה - כלם שבים אל הקדשה בשבת, ושם נכללין כלם בשלמות בתוך השמחה העליונה, כי שבת הוא מעין עולם הבא, שהוא בחינת שמחה, בחינת (תהלים ט"ו, א'): "שבע שמחות את פניך" וכנ"ל, ואז עולין כל השירות והנגונים ונכללין בשרשן בבחינת קול הישר, שהוא בחינת שבת, בחינת כהן, שזהו בחינת (שיר השירים א, א): "שיר השירים אשר לשלמה", שהוא בבחינת שבת, שהוא בחינת 'מלך שהשלוש שלו', כפידוע, כי שבת הוא בחינת שיר העליון על כל השירים, כי כל השירים של עכשו הם מתחילין מבחינת לוי, מבחינת שמאל, כמו שאיתא בזה הקדוש (ת"י א): שיר לשמאל וכנ"ל (אות ה), כי כל עבודתנו בעולם הזה, שהוא בחינת ששת ימי המעשה, בחינת היום לעשות - הוא לברר הקדשה, שהיא השמחה מהסטרא אחרא, שהיא בחינת יגון ואנחה, ולהפך יגון ואנחה לשמחה, וכנ"ל.

ועל-כן כל השירות של עכשו הם מסטרא דנוקבא, שזהו בחינת שירה חדשה שבחו גאולים בלשון נקבה, כמובא בספרים (שיר השירים ובה א, ל), כי עכשו אי אפשר לשמע השיר והנגון הנמשך מבחינת קול הישר בעצמו שהוא בחינת כהן, בחינת שבת, בחינת עולם הבא, שלא יתבטלו במציאות מחמת שפלי הגופים שלנו אינם מזככים בעוונותינו, ויש בהם אהיות היגון ואנחה, על-כן אם היו שומעים את בחינת קול הישר בעצמו, שהוא בחינת השיר שיתער לעתיד - היה בחינת רבוי אור שגורם שבידת כלים, חס ושלוש, שמשם סטרא דמוטא כפידוע, והיו מתגברים היגון ואנחה ביותר, חס ושלוש, על-כן עכשו עקר התקון והברור בחינת כל הנגונים מתחילין מסטרא דלואי, מבחינת שמאל, כדי להתמקד הדין בשרשו לברר היגון ואנחה ולהפכו לשמחה על-ידי המתקת הדין בשרשו, על-ידי שמתפכין קול החוזר ומתבררין אותו לקול הישר וכו'.

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר

שהוא בחינת קול הישר, שהוא שרש כל השמחה והחיות של כל העולמות.

ואז יתער שיר חדש, שהוא בחינת שיר של חסד, שהוא בחינת כהן שנקרא "חסד", כמו שכתב רבנו ז"ל (בלקוטי תנינא סימן ח) שלעתיד נזכה לבחינת שיר של חסד, שהוא עקר שלמות 'עשרה מיני נגינה', בחינת שיר פשוט, כפול, משלש, מרבע, שעולה ע"ב בגימטריא 'חסד', כי עכשו כל הנגונים והשירות הם רק הארה מ'עשרה מיני נגינה', כי עכשו עקר השיר מסטרא דלינאי, שהוא בחינת דין שמשם אחיזת סטרא דנוקבא, ועל כן כל השירות בלשון נקבה, כנ"ל. אבל לעתיד יתער שיר חדש בלשון זכר, כמו שאומרים בהגדה: 'ונודה לך שיר חדש', כמובא. כי יתער שיר של חסד, בחינת שיר של שבת, בחינת 'שיר השירים' - שיר המעלה על כל השירים, בחינת (תהלים קלב, ט): "כהניח ילבשו צדק וחסידוך ירננו"; וחסידוך דיקא 'ירננו', בחינת שיר של חסד, כי אז יתבטל היגון ואנחה לגמרי ויתהפך הכל לשמחה בשלמות, ואז נזכה לשמע בחינת קול השיר הנמשך מקול הישר בעצמו, שהוא בחינת כהן, בחינת חסד. וזהו בחינת עצם רבוי השמחה שלעתיד, בחינת "שבע שמחות את פניך" וכו', וכיצא בזה בפסוקים הרבה כנ"ל, אשרי שיזכה לשמחה הזאת ולשיר הזה של חסד, שהוא בחינת הנגון שיתנגן לעתיד על ע"ב נימין כשיתפכו עוונות ישראל לזכיות, שהוא בחינת התהפכות היגון ואנחה לשמחה וכנ"ל, וכמבאר בהתורה 'תקעריג', בלקוטי תנינא סימן ח', עין שם, אשרי שיזכה לזה!

לא. וזה שכתב רבנו ז"ל (בסוף סימן יד) שלקרב נפשות להשם יתברך הוא תקון גדול מאד לפגם הברית, כי כשמקרב רחוקים לה' יתברך וזהו בחינת שרודף אתר היגון ואנחה ומכניסו בעל פרחו לתוך השמחה, כי זהו ממש בחינת מה שרודף ומשתדל לקרב רחוקים, שרודף אתר אנשים הרחוקים מה' יתברך המנחים בחשך, בתוך בחינת יגון ואנחה,

וזהו בעצמו בחינת הכהן, שכל הברורים שלויים וישראלים מקררים, שהם בחינת 'עשרה מיני נגינה', כלם הם בכח הכהן, שהוא בחינת שיר פשוט, שהוא שרש הכל, אבל הכהן בעצמו אסור לו לצאת מקדשתו אל החוץ במקומות שנאחו ביותר היגון ואנחה, שהם בחינת 'אשה זנה וחללה' וכו'. וכן שבויה שנאחו בה גם כן היגון ואנחה, שהוא בחינת עבדות, בחינת שבי גלות מצרים כנ"ל. כי הכהן קדוש הוא בבחינת קדשת שבת, כמו שכתוב (ויקרא כא, ח-י): "וקדשתו כי קדש הוא לאלקיו". וכל הברורים צריכין לשוב ולחזור ולבוא אליו, אבל הוא אסור לצאת למקומם, ועל כן אסור להכהן להטמאות למתים, ששם נאחזת הטמאה הבאה מבחינת יגון ואנחה, שהוא בחינת סטרא דמותא, בחינת תקף מרירות יגון ואנחה שמתאבלין על המת, רחמנא לצלן, וכנ"ל, כי הכהן אסור לצאת למקומות כאלו, כי קדוש הוא בבחינת שבת שאין שם ברור, רק כל הברורים שבים לשם, וכנ"ל.

ל. וכן בכלליות העולם, כל העבודה שעושים כל ימי חייו, וכן כל העבודה שעושים כל ימי העולם הזה - כלם הם בחינת ברורים שמבררין הניצוצות הקדושים מעמקי הקלפות, שהם בחינת יגון ואנחה, ומהפכין יגון ואנחה לשמחה. וכל הברורים הם על ידי בחינת 'עשרה מיני נגינה' של בחינת הלוים שממתיקין הדין ומקשרין וכוללין הקול חוזר בקול ישר, שעל ידי זה מהפכין היגון ואנחה לשמחה כנ"ל, אבל לעתיד לבוא כשיגמר הברור בשלמות, ויקים (ישעיה כה, ח): "בלע המות לניח ומחה ה' אלקים דמעה מעל כל פנים"; (וכתוב יג, ב): "ואת רוח הטמאה אעביר מן הארץ" וכו'. אז לא יהיה עוד שום ברור ועשייה ועבודה כלל, כי "היום לעשותם" (דברים ז, יא) - ולא למחר לעשותן' (ערוכין כב), ואז יהיה יום שכלו שבת, שכל הברורים שזכה כל אחד לברך לפי בחינתו לפי עבודתו וטרחתו בעבודת ה', כלם ישובו לשמש העליון,

לקוטי הלכות פרק ורביה והלכות אישות ג אבן העזר בנ

חרש כלל, רק שכל הקולות של כל העולם, כלם הם רק חסרונות. ואצלי אין כל העולם כלו עולה כלל שאשמע החסרון שלהם וכו', כי אני חי חיים טובים שאין בהם שום חסרון כלל וכו'. וחיים טובים שלו היה שהיה אוכל להם ושותה מים וכו', עין שם היטב ענין הנפלא והנורא והנשגב הזה.

כי דע אחי, שקדם שספר רבנו ז"ל, מעשה זאת של יום השני, [כי המעשה הזאת של השבעה בעטלירש - לא ספרה ביום אחד, רק בכמה ימים, ונמשך ענין הספור בערך שני שבועות, כאשר יבאר במקום אחר (שיחוח הר"ן סימנים קמט-קמא)]. מעשה שהיה כך היה, שהייתי עומד לפני הדרת קדשו, ובתחלה קדם סעדת הצהרים דברתי עמו מענין המעשה הנוראה הזאת שספר ביום שבת קדש הקדם, עד סיום הספור של הבעטליר הראשון שהוא העור, אשר אנכי לא הייתי בעת הספור הזה, ואחר כך ביום רביעי הסמוך דברתי עמו מענין הנורא והנפלא הזה, ושמעתי מפיו הקדוש, שהוא חפץ ומשתוקק להיטיב עמנו טובה נצחית, לספר לנו שאר המעשה, וכלתה נפשי לשמעה, אף בתוך כך בא המשרת ואמר: 'הגיע עת לאכול, והלכתי משם וכו', עד אחר כך בין הערבים חזרתי ועמדתי לפניו, ודברתי עמו עוד כמה ענינים מספורי העולם, וספרתי לו כמה מעשיות מבארדיטשוב, ובתוך דברי עניתי ואמרתי לפניו מענין היסורים והחסרונות שיש לכל הנגידים והגבירים הגדולים, שכלם מלאים דאגות וחסר להם תמיד, וכן כל החכמים והמתקנים כל חכמתם חסרה תמיד ואינם יודעים שום דבר בשלמות, כידוע להם בעצמם, ועל ענינים כאלו אמרתי לפניו מקרא הזה (קהלת ג, יא) - 'גם את העולם נתן בלבם מבלי אשר ימצא האדם את המעשה אשר עשה האלקים מראש ועד סוף' וכו' (ועין בפירוש רש"י שם). ענה רבנו ז"ל ואמר: 'הלא זה הוא ענין המעשה שלנו! ושאל תכף: 'היכן אנו עומדים בהמעשה? השבתי לו ברעדה: 'אצל הספור של יום השני'. ענה ואמר: 'ביום השני וכו', וספר כל המעשה של יום השני, שהוא מענין החרש הנ"ל,

שהם בחינת כל התאוות והעברות, ורומזא לצלן, כנ"ל, והוא רודף אחריהם ומהפכם אל הקדשה ומקרבם להשם יתברך, ואז מהפך היגון ואנחה לשמחה, כי מתחלה קשנה היה רחוק מהשם יתברך, נאמר (בראשית ו, ט): "ויתעצב אל לבו". בחינת 'שכינה מה אומרת קלני מראשי' (סנהדרין מ"ג), ולהפך כשמחזירין אותו בתשובה ומקריבין אותו להשם יתברך, אזי נגדלת השמחה מאד אצלו יתברך, בחינת (תהלים קד, לא): "ישמח ה' במעשיו", כי נתוסף שמחה וחדוה גדולה רבה ועצומה בכל העולמות כשבא הרחוק מהשם יתברך ורוצה לקרב עצמו אליו יתברך, וכמבאר בזה (תרוקח קטט). מגדל הפלגת השמחה והשעשועים שנעשין למעלה על-ידי זה האיש דרדיף בתר חיבא לאחבא ליה בתויבתא (שרודף אחר החוטא לחזירו בתשובה). כי אין שמחה לפני השם יתברך כמו זאת השמחה כשחוזרים אליו הרחוקים ממנו, שזהו עקר גדלתו ושעשועיו כמובא בדברי רבנו ז"ל כמה פעמים (סימנים י, יד). כי השם יתברך מלא רחמים ורפף להיטיב ורוצה בתשובת רשעים, ואינו חפץ במיתתם כמו שכתוב (מזכח ו, יח): "כי חפץ חסד הוא". והוא חושב מחשבות לבל ידח ממנו נדח (שמואל ב, יד, יז), ועל-כן יקר בעיניו מאד מאד מי שמביא מתנה יקרה כזאת שהם בניו הקרים שנתרחקו ממנו בעוונותיהם, ואין ערך לשמחה זו כשזוכין להחזירם ולקרבם אל הקדשה, ועל-כן על-ידי גדל השמחה שגורם על-ידי קרבת הרחוקים, שהוא בחינת הטהפכות יגון ואנחה לשמחה - על-ידי זה זוכה לתן בשלמות גדול בחינת פגם הברית, שעקר הפגם הוא - מה שפגם בשמחה ונתן אחיזה ויניקה לבחינת יגון ואנחה, חס ושלום, כנ"ל, כי עכשו על-ידי קרבת הרחוקים - נתהפך היגון ואנחה לשמחה גדולה כנ"ל:

לב. ע"פ הנ"ל יכולים להבין איזה רמז קצת בענין המעשה הנוראה של השבעה בעטלירש, בענין ספור השני שהיה חרש, שאמר: 'אני איני

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר

כי באמת עקר בחינת קול החזר נמשך בשרשו מבחינת חסרון. כי ידוע, שקול החזר בגשמיות הוא - כשהקול פוגע באיזה מחצה ומכה בו, כגון ביצר או בין הרים, שעל-ידי-זה נשמע קול הברה, שהוא קול החזר, ובשרש העליון נמשך בחינת קול החזר מהפאת בחינת קול הישר, בבחינת מחצה העליונה, שהוא בחינת תחלת הצמצום, שהוא בחינת נקדת המרכז שעל-ידי-זה נמשך בחינת קול החזר, כי ידוע ומבאר במקום אחר (סימנים מט, סה), שקדם הבריאה היה הכל אין סוף ולא היה מקום לבריאת העולם, וכשרצה השם יתברך לברא את העולם - צמצם אלקותו אל הצדדין עד שנעשה חלל הפנוי באמצע, ושם המשיך האור בדרך קו, ועל-ידי-זה נבראו כל העולמות וכו', כמבאר ב'עין-חיים' בתחלתו. וזה הצמצום הוא בחינת המקום והמחצה של כל העולמות, כי בלא הצמצום היה הכל אין סוף, ולא היה מקום לבריאת העולמות כנ"ל. ותכף אחר הצמצום כשנעשה בחינת חלל הפנוי, אז המשיך השם יתברך אורו בדרך קו הישר, שהוא בחינת קול הישר, שעל ידו נברא הכל, כמו שכתוב (תהלים לג, ו): "בדרך ה' וכו' וברוח פיו" וכו'. ומחמת שזה הקול הישר פגע בנקדת המרכז, שהוא תכלית מחצת הצמצום. כידוע, שעקר תכלית הצמצום הוא בבחינת נקדת המרכז, שרחוק בתכלית הרחוק מכל האור אין סוף הסוכב את החלל הפנוי, וכשפגע הקול הישר הנה במחצת הצמצום הנה, שהוא נקדת המרכז - נעשה תכף בחינת קול החזר, שהוא קול הברה, ומגדל הרחוק של הקול הברה מהתחלת הקול הישר, על-ידי-זה נדמה הקול הברה לקול בפני עצמו, עד שאפשר לטעות, חס ושלום, כאלו זה הקול הברה, חס ושלום, היא עקר הקול וכו' כנ"ל, שזהו עקר בחינת הבחירה וכנ"ל.

כי באמת גם כל הצמצום הנ"ל של חלל הפנוי הוא רק בהמת והדעת, וכמבאר מזה קצת במקום אחר, וכמובן בדרך רבנו ז"ל בהתורה בא אל פרעה' (סימן סה), שעקר הצמצום הוא מה שצמצם

אשרי אונים שפך שומעות וכו'. מה נאמר? מה נדבר? מי יוכל להעריך על הכתב, חלק מאלף ממעט ההתנוצצות שבמח עד היכן כל דבור ודבור של המעשה הנוראה הזאת מגיע וכו' וכו'? ! ואין להאריך בזה כאן.

לג. והנה על-פי הנ"ל מבאר היטב ענין החבור והסמיכות של זה שתי חיים טובים בלי שום חסרון, שהוא דיקא נקרא 'ח'רש' ואינו שומע כלל שום קול של זה העולם, כי כל הקולות של זה העולם כלם הם חסרונות, ואפלו השמחות של זה העולם כלם הם חסרונות, ועל-כן הוא נקרא 'ח'רש', כי אצלו אינו עולה זה העולם כלל שישמע החסרון שלהם וכו' - כי כל הקולות של זה העולם הגשמי שהם הקולות שאינם דקדושה באמת, כלם הם חסרונות בודאי, כי כלם נמשכים מבחינת קול החזר הנ"ל, שמשם כל הדינים שמשם כל החסרונות שבעולם.

כי כל היסורין והחסרונות שיש לכל אדם שבעולם, כלם מחמת מדת הדין והצמצום המעכב השפע, שעל-ידי-זה באים כל החסרונות והיסורים, חס ושלום, ועקר התגברות הדין, חס ושלום, שמשם החסרונות הוא על-ידי קול החזר, שהוא קול הברה כנ"ל, הינו על-ידי ששומע רק קול החזר בעצמו ואינו סותם אוניו מקול החזר, שהוא בחינת קול כסילות של הכלי עולם הנה - להטות לבבו ואינו אל בחינת קול הישר בעצמו, שהוא כלליות התורה והמצוות שנמשכת מקול הישר, בחינת (דברים ד, יא): "קול דברים אתם שומעים" וכו', ועקר התורה והמצוות הוא האמונה כנ"ל, דהינו להטות אנו ולבבו לקול הישר שעל-ידי-זה נברא הכל, לידע, שהכל נמשך רק מקול הישר וכנ"ל (סוף אות יט). וכל אחד כפי מה שפוגם בזה, שהוא בחינת פגם אמונה, בחינת עבודה זרה וכפירות ואפיקורסות, שעל-ידי זה מפריד השפעת כל טוב הנמשך מבחינת קול הישר לכלליות העולם שבהם נשמע בחינת קול החזר כנ"ל - מזה באין כל החסרונות.

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר בר

יוכל איש לדבר, לא תשבע עין לראות ולא תמלא און משמע" וכו' (קהלת א. ח). כי כל מי שנמשך אחר חקירות וחקמות של זה העולם - הוא חסר לעולם, מאחר שאינו מקשר כל החכמות והחיות להשם יתברך שהוא עקר השלמות, כי אין שלמות כי אם להשם יתברך. ומי שיודע ממנו יתברך, דהיגו על ידי אמונה שלמה - הוא כלול בו יתברך, ויש לו גם כן כל השלמות, וכמבאר בדברי רבנו ז"ל במקום אחר, אבל תכף כשפותח אוניו ואינו שומע עצם הקול הישר, רק הקול החזר הנמשך מחמת הצמצום של הדעת כנ"ל שהוא בחינת חסרון, על-כן הוא מלא חסרונות תמיד, וזהו בחינת כל החסרונות של כל העולם שפלים נמשכין מחסרון הדעת, ועקר חסרון הדעת הוא חסרון אמונה, כי מי שיש לו אמונה שלמה בהשם יתברך בשלמות ויודע שהכל מהשם יתברך בהשגחתו לבד, כי "אלקים שופט זה ישפיל וזה ירים" (תהלים עח. ח) - הוא חי חיים טובים תמיד, כי 'כל מה דעבד רחמנא לטב עבד' (ברכות טו). בודאי, ובודאי פגנתו יתברך לטובה, וכמבאר מזה בדברי רבנו ז"ל בכמה מקומות (שיחות הר"ן סימנים לב, גג. קב): שמי שיש לו אמונה שלמה בהשם יתברך - הוא חי חיים טובים תמיד, עין שם. וכל החסרונות הוא רק מחסרון אמונה.

ועל-כן החכמים והמחקרים - חייגם אינם חיים כלום, כי הם רחוקים מתי החיים על-ידי חקמתם וחקירתם שעוקרת אותם משרשם, וכוונתם תמיד אחר חכמות שאחר הטבע, ששם מלא חסרונות, כי העולם הזה מלא חסרונות, פעם ומכאובות, ואין שום אדם שישלים תאוותו בזה העולם, וסוף כל סוף מה יתרון לו מכל עמלו וכו', וגם כל החכמות חסרים עד שרבים מודים בעצמם שאין יודעים כלל, כי זה אלים שנים שחוקרים חכמת התכונה, וזה סוף המציא אחר תכונה חדשה כידוע, וכלם קבלו באהבה, ובאמת הוא שטות גדול למי שיש לו מוח בקדקדו, וכמבאר בדעת החולקים עליו, ובין כן ובין כן דעה אחת מהם שקר,

את המח ודדעת, עד שלא יוכל המח ודדעת להשיג בחכמה אלקותו יתברך כי אם באמונה לבד, שמה נמשכין כל הקשיות של המחקרים שאי אפשר לישבן, כי הם נמשכין מבחינת הצמצום של החלל הפנוי, ששם אי אפשר למצא אלקותו בחכמה ושכל כי אם באמונה לבד וכו', ועין שם בהתורה הנ"ל ובכל המקומות שדברנו מזה, ואם איש אמונות אפה ורפץ באמת, תבין ותשפיל מעלת האמונה העולה על כל החכמות כלם, ותבין הדברים היטב.

לד. **ועל-כן** כל הקולות של זה העולם שאינם של הקדושה בשלמות, רק יש בהם אחיות תאנות עולם הזה והכליו וחקמותיו הם בבחינת קול החזר כנ"ל, שנמשך מבחינת חסרון בשרשו, דהינו מתחלת הצמצום, שהוא בחינת חסרון, כביכול, דהינו מה שהשם יתברך חסר וצמצם אלקותו וטובו ונדלו מבחינת המקום של החלל הפנוי, כי הצמצום הוא בחינת חסרון ההשפעה, כידוע, ומזה נתנה בחינת קול החזר על-ידי שפגע בחינת קול הישר, שהוא שרש החיות של כל הבריאה פלה, שפגע בבחינת מחצה הזאת של הצמצום, שהוא בחינת חסרון כנ"ל. נמצא, שבחינת קול החזר הוא רק מבחינת חסרון ועכוב ההשפעה, ועל-כן כל מי שנמשך אחר הקול הזה הוא מלא חסרונות תמיד וכל מה שנמשך ביותר אחר זה הקול החזר - כמו כן החסרונות שלו רבים וגדולים ביותר.

וזה בחינת דעת חסרת מה קנית דעת קנית מה חסרת, [כמו שאמרו רבותינו ז"ל (נדרים מא.)]. כי עקר הדעת הוא לדעת "כי ה' הוא האלקים אין עוד מלבדו" (דברים ד. לה), שהוא הדעת של האמונה הקדושה, בחינת (הושע ב. כה): "וארשתיו לי באמונה וידעת את ה'", שהוא הדעת של כלליות ישראל עם קדוש מאמינים בני מאמינים, שמאמינים בה' ובמשה עבדו ומקמיין את התורה, שעל זה נאמר (דברים ד. ט): "ושמרתם ועשיתם כי הוא חכמתכם ובינתכם לעיני העמים וכו', ואמרו רק עם חכם ונבון הגוי הגדול הזה" וכו'. כי "כל הדברים יגיעים לא

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר

מבלים ימים וזמן המבקר על שטותים כאלו, "ואחריתה שמחה תגעה" (משלי יד, יא).

וכף הצרות והיסורים שיש להם כל ימיהם הם יודעים בעצמם, כי באמת רק העניינים והאכזריות קטני השכל שאינם בקיאים בטיב העולם, רק הם סוברים שאנשים כאלו ההולכים בשירות לבם, בדרכים הללו של המתקרים שהתחילו מתדוש בעוונותיהם הרבים, יש להם כל העולם הזה וחיים בנחת. אבל באמת מי שיש לו מח בקדקדו ובקי בהם ובדרכיהם, הוא יודע מעצם מרירות חיייהם, שהם מלאים כעס ומכאובות, גגון ואנחה כל ימיהם, וחורקים שנם בכל עת על החסידים התמימים והכשרים על ששמחים שמחה אמיתית בה' יתברך, ויש להם נחת רוח ושמחה גדולה בשפתות וימים טובים, וכיוצא בזה בכל עת, שאנו זוכים לזכר הטוב אשר היטיב עמנו השם יתברך שהבדילנו מן הטועים האלה, ושם חלקנו בחיים להאמין בה' ובמשה עבדו, בתורה שבכתב ותורה שבעל פה, ובספרי הוהר והאר"י ז"ל והבעל-שם-טוב ז"ל וכו', כי הם כל ימיהם אין להם שום שמחה אמיתית שתהיה מגיע לחלק מאלף ממעט השמחה שיש לפחות שביושראל בכניסת שבת וכיוצא, רק להפך, כל ימיהם כעס ומכאובות, ותמיד חסר להם רבוי תאוותיהם לאין קץ.

כי הם רוצים שיהיה הכל בשלמות אצלם, שיהיה המלבוש תפור כרצונו דקא, בכל הדקדוקים והפרטים הרבים שהוא רוצה, ושיהיה לו כמה מלבושים שונים המכרחים לו לפי דעתו, כי זה המלבוש צריך בבקר כשקם ממטתו, וזה צריך בעת יציאתו לשוק, וזה בצקירות, ומלבוש לחוף הקבר אינו חושב כלל וכו'. וכן בענין המנעלים ומשיחתן והפלי עץ שהם הדפוסים שעליהם מושחין אותן, וכיוצא בזה רבוי צרכיהם המכרחים להם, ולא לנו, המטרידים את ימיהם. ומי שהוא עשיר - חסר לו הצטרפות כאלו הרבה מאד, ובפרט בעניני הדירות

ולשוא עמלו החכמים - או הראשונים או האחרונים כל ימיהם - למצא חכמת התכונה, ומאומה לא נשאו בעמלם, כי האחרונים סתרו דעות הראשונים, ומי יודע האיה האמת? ובאמת הוא שלא כדברי זה ולא כדברי זה, וכן בשאר החכמות.

ובפרט בחכמת הדאקטורי שגראה לכאורה שהוא לטובת העולם כדי להציל האדם מחליו, ובאמת עינינו הרואות כמה אלפים ורבבות נפשות שקעו ומתו על-ידי הדאקטורים דוקא, כאשר רואים בחוש בכל יום, כמו שאמר רבנו ז"ל (שיחות הר"ן סימן א): שהדאקטורים הורגים נפשות רבות לאין מספר, והם בעצמן מודים שכל כף הקרו בחכמות הדאקטורי עד שעכשו אין יודעין מאומה, ויש מחלקת גדול ביניהם שלדברי זה - דעה האחרת ממיטה את האדם, ולדברי שפנגדו - הוא להפך, כמבאר בדברינו מזה. ואם פן הלואי ולא היינו יודעים מעולם מחכמת הדאקטורי, בוודאי היו עכשו בני תבל בכפלים, וכיוצא בזה בשאר החכמות.

ואפילו אם לפעמים נצמח מצד אחד איה טובה על-ידי חכמתם, היא רעה מצד אחר, ואפלו צד הטובה הוא רעה גדולה, כי בעולם הזה אין שום טובה כלל, ומה יתרון לאדם כשממציא נגון יפה בחכמת המוזיקא שיגע עליו כל ימיו, ולבסוף על-ידי הנגון הזה נמשך אחר תאות נאוף, שממית את האדם בגשמיות ורוחניות, כנראה בחוש, שהם הולכים בבתי טרטיאות וקרקסאות שלהם שקורין "טיאטיר" וקומעדיי" וכיוצא בזה, ושם מערבים זכרים ונקבות בלי שום הבדל, ושומעים שיר עגבים, ועושים מה שעושים כמפרסם כל זה, ואינם יכולים להכחיש זאת, כי הם בעצמם יודעים בעצמם מחשבתם הקדושה והטהורה שיש להם שם, ומה שעושים אחר-כך, או להם או לנפשם! ועל כל פנים הם פורשים עצמם מדרך החיים, מדרך תורתנו הקדושה שאסרה זאת, כמו שכתוב (תקרא יח, א): "ובחקתיהם לא תלכו", כמו שפרש רש"י שם, והם

לקוטי הלכות הלכות פרה ורבנה והלכות אישות ג אבן העזר בה

להם אמונה על כל פנים, ומתנהגים בדרך אבותינו אשר מעולם, ואינם מחנכים בניהם בלמוד ספריהם ובמנהגייהם, ואינם מחנכים בניהם בלמוד ספריהם ולשונותם וכו', אלו האנשים אף-על-פי שגם הם יש להם הרבה דאגות מרובי הצטרפות שלהם, מחמת שאין להם מדת ההסתפקות כראוי, אף-על-פי-כן יש להם חיות ושמחה קצת בשבתות וימים טובים וכיוצא בזה, ומקוים לה' שייטיב עמהם להפא וחושבים על אחריותם קצת, ומתחממים במה שנותנים את בניהם לתלמוד תורה, ומשתדלים שילכו בניהם בדרך הישר, בדרך התורה, בדרך אבותינו מעולם, מכל שפן היראים והקשרים המסתפקים במועט כדי חיינו בצמצום, מכל שכן וכל שכן הצדיקים אמתיים אשר פנו ערפם לגמרי מתאוות עולם הזה והכליו ומקשרים עצמם כל ימי חייהם לחי החיים, הם זוכים לעקר החיים באמת, חיים אמתיים שאין בהם שום חסרון.

והבבא, שכל העולם הזה מלא חסרונות, וכל הפרוף אחריו יש לו חסרונות תמיד, וכל מי שפרוף אחריו יותר ויותר אף-על-פי שנדמה לו שיש לו עשירות ותאוות עולם הזה, אף-על-פי-כן הוא חסר יותר ויותר, כמו שאמרו רבותינו ז"ל (קהלת רבה א. לב): 'אין אדם מת וחצי תאוותו בידו, יש לו מנה מבקש מאתים' וכו'. כי כל העולם הזה נמשך מבחינת תחלת הצמצום, שהוא בחינת חסרון פנ"ל, ועל-כן הוא מלא גזנות פעם ומכאובות ודאגות וחסרונות תמיד פנ"ל. כי כל העולם הזה לא נברא כי אם בשביל הבחירה, כדי שיהיה להאדם נסיון ובחירה. וה' תברך בטובו וברחמי הקדים והודיע לנו על-ידי צדיקיו האמתיים, וגם הראה לנו בחוש למי שיש לו שכל מעט - שהעולם הזה מלא יסורים, למען נדע לבלי להניח להטעות עצמנו, חס ושלום, כמו שאמר רבנו ז"ל בזה הלשון (שחיית הר"ן סימן נא): את זה תקבלו ממני שלא תניחו עצמכם להטעות בזה העולם, כי העולם הזה מטעה אותנו לגמרי,

שלהם וכלי הבית שלהם, שהכל רוצים שיהיה על-פי חכמה, עד שמחמת זה - רבו צרכיהם מאד, עד שמכרחים להפליג עצמן למרחקים, והם כל ימיהם נעים ונדים, יומם לא ינחו וליילה לא ישקוטו, ומחמת שרוצים שיהיה להם בית נאה עם כל הכלים שלהם, מחמת זה לנים על-פירב בכפרים ובכתי נכרים ומבלים רב ימיהם בבית אחרים, וכשבאים לביתם טרודים בהבליהם, עד שאין יודעין אם הם בביתם אם הם בחוץ - בדרך, וסוף כל סוף נעשים בעלי חובות, עד ששכיח אצלם הרבה שממיתים עצמם בידים בקני שרפה, או בספינה, שמאבדין עצמן לדעת מחמת רבוי תאוותיהם שרדפו כל ימיהם ולא השיגום.

ובאמת גם אנשי בני ישראל הפשרים צריכים מלחמה גדולה עם יצרם, לבלי לרדה אחר מותרות ולהסתפק במועט בכל מה דאפשר, כי כל מה שרוצה להשלים חסרונו יותר מזה העולם - חסר לו עוד הרבה יותר ויותר, פנראה בחוש. כי גם ההכרחיות של האדם המכרחים ביותר רבים גם כן מאד, וצריכים לבקש הרבה מאד מהשם יתברך שלא יטרידוהו ההכרחיות מעבודת השם יתברך, מכל שכן וכל שכן שאין צריכין לרדה אחר מותרות.

ומבבא שכן וכל שכן כמה רע ומר עד הנפש דרכי אלו הפורשים מדרך ישראל, ההולכים בכל מנהגייהם בדרך העפזים היקא, שעוקרים אותם מן העולם הבא בודאי, "כי כל באינה לא ישויבון ולא ישיגו ארחות חיים" (משלי ב. ט), וגם בעולם הזה הם מלאים דאגות ויגונות רבות מאד מאד עצמו מספר, וכל ימיהם פעם ומכאובות הרבה, ואין להם במה לנחם את עצמם, מאחר שרחוקים מהשם יתברך ומקדשת תורתו ומצוותיו ושמחת שבת יום טוב, כי אנשי ישראל הפשוטים, אפלו אותן שרודפין אחר משא ומתן ולהוטים אחר העשר ולא שברו תאוות עולם הזה והכליו, אף-על-פי-כן מאחר שיש

לקוטי הלכות פרקי ורבנן והלכות אישות ג אבן העזר

שפותם אָנְיוּ מקולות של זה העולם, הוא שומע יותר מכל העולם וְחַכְמָתוֹ עוֹלָה עַל כָּלָם, כִּי רַק זֶה עָקֵר הַחֲכָמָה - לַעֲבֹר עַל כָּל הַחֲכָמוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם הַנִּמְשָׁכִין מִבְּחִינַת קוֹל הַחוּזָר וְלִדְבַק אֶת עֲצָמוֹ לְקוֹל הַיֵּשֶׁר הַנִּמְשָׁף מִחַי הַחַיִּים, שֶׁזֶה עָקֵר הַחַיִּים אֲמִתִּיִּם, בְּחִינַת חַיִּים טוֹבִים הַנִּלְ, אֲשֶׁרֵי הַזֹּכֵה לָזֶה!

לה. וְזֶה בְּחִינַת מִצְוֹת מִלֵּה, שֶׁהוּא מִצְוָה שֶׁקָּבְלוּ יִשְׂרָאֵל בְּשִׂמְחָה, כְּמוֹ שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ ז"ל (שֵׁשׁ קל), שֶׁהוּא בְּחִינַת תְּקוּן הַבְּרִית, כִּי הָעֶרְלָה הוּא מוּם בְּחִינַת חֶסֶד, כִּי הַמוּם הוּא חֶסֶד וְאֶפְלוּ יִתֵּר אֵיבָר הוּא מוּם בְּחִינַת חֶסֶד (יִזְרָה דַּעַה סִּימָן נה סעיף ד). וְזוֹהוּ בְּחִינַת הָעֶרְלָה, שֶׁהוּא יִתְרוֹן, בְּחִינַת מוֹתְרוֹת, אֲבָל בְּאֵמֶת הוּא חֶסֶד וּמוּם, כְּמוֹ שֶׁפָּרַשׁ רַש"י (בְּרַאשִׁית י"א): "הַתְּהַלֵּךְ לִפְנֵי ה' וְהָיָה תָמִים": "שֶׁכֶּל זָמַן שֶׁהָעֶרְלָה בָּךְ אֲתָהּ בַּעַל מוּם לִפְנֵי". כִּי זֶהוּ בְּחִינַת 'כָּל הַמוֹסִיף גֹּרֵעַ' (סְתֵרִין ט), שֶׁהוּא בְּחִינַת הַקְּלָפוֹת שֶׁנִּקְרָאִין מוֹתְרוֹת, שֶׁזֶהוּ בְּחִינַת 'עֲשֵׂתִי עֲשֵׂר יְרִיעוֹת עֲזִים', כְּמוֹבֵא (עֲזִיחַיִם שַׁעַר י"א פָּרָק י), כִּפְדוּעַ.

כִּי בְּאֵמֶת רֹאִין בְּחוּשׁ, שֶׁהָעֶרְלָה הוּא יִתְרוֹן בְּגוֹף הָאָדָם, כִּי אֵין שׁוּם אֵיבָר בְּאָדָם שֶׁאִם יִתְכַּוּ מִמֶּנּוּ חֲתִיכָה - יִשְׁאֵר הָאֵיבָר בְּתַכְלִית הַשְּׁלֵמוֹת יִתֵּר מִבְּתַחֲלָה בְּלִי שׁוּם חֶסֶד, כְּמוֹ שֶׁרֹאִין זֹאת בְּמִצְוֹת מִלֵּה, שֶׁדִּיקָא אַחַר חַתוּף הָעֶרְלָה וְהַפְרִיעָה מִתְגַּלֶּה הָעֲטָרָה, וְרֹאִין בְּחוּשׁ שֶׁזֶהוּ עָקֵר תְּבִנַת הָאֵיבָר בְּאֵמֶת - צֶלֶם דְּמוּת תְּבִנָתוֹ. וְהָעֶרְלָה שֶׁהִיָּתָה עָלָיו הִיא רַק קְלָפָה מִמֶּשׁ, כְּמוֹ מוֹץ וְתָבֵן וְשֵׂאֵר הַקְּלָפוֹת שֶׁסָּבִיב הַתְּבוּאָה וְהַפְרוֹת, שֶׁאֵין נֶכֶר הַפְרִי, כִּי אִם כְּשֶׁמִּפְרִישִׁין וּמִבְדִּילִין מִפְּנֵי הַקְּלָפָה הַקּוֹדֶמֶת לַפְרִי, כְּמוֹ כֵּן מִמֶּשׁ רֹאִין בְּחוּשׁ לְמִי שֶׁמִּסְתַּכֵּל עַל הָאֵמֶת, שֶׁהָעֶרְלָה הִיא קְלָפָה מִמֶּשׁ, וְכִשְׁחֹתְכִין וּמִפְרִישִׁין וּמִבְדִּילִין אוֹתָהּ, אִזְ נִרְאֶה עָקֵר אֲמִתִּית צֶלֶם דְּמוּת הָאָדָם דְּקִטְשָׁה, כִּי אִזְ נִתְגַּלֶּה הָעֲטָרָה בְּשֵׁלֵמוֹת בְּלִי שׁוּם הַפְרִי חֲתוּף, כִּי כָּךְ בְּרָא הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ אֵיבָר זֶה בְּכֹנֶה, שֶׁהוּא מְשַׁנָּה מִכָּל הָאֵיבָרִים שֶׁבְּאָדָם, כִּי אֵין

כִּי אֵין גַּם אֶחָד שֶׁיִּהְיֶה סוּפוֹ טוֹב מִזֶּה הָעוֹלָם וְכוּ', וְגַם לְאֵמוֹת הָעוֹלָם צְרִיכִים לְהוֹדִיעַ זֹאת וְכוּ', עֵינִי שָׁם. וְמִי שֶׁרוּצֵה שֶׁיִּהְיֶה לוֹ חַיִּים בְּזֶה הָעוֹלָם, אֵי אֶפְשָׁר לוֹ לְהַשִּׁיג כִּי אִם כְּשֶׁמִּסְתַּפֵּק בְּמוֹעֵט בְּתַכְלִית הַמוֹעֵט מִזֶּה הָעוֹלָם כְּדִי חִינּוֹ בְּצִמְצוּם, וְגַם זֶה הַמַּעַס - יִהְיֶה כְּפִתּוֹ לְשֵׁם שָׁמַיִם עַל-פִּי הַתּוֹרָה כְּדִי שִׁיכַל לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ, שֶׁבְּשִׁבִיל זֶה נִבְרָא. וְכָל מִה שֶׁמִּרְחַק עֲצָמוֹ מִתְאַוֵּת עוֹלָם הַזֶּה וּמִקְשָׁר עֲצָמוֹ לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ וְלִהְיוֹתָהּ - נִתְמַעֲטִים חֶסְרוֹנוֹתָיו, כִּי נִכְלַל בְּבְחִינַת שְׁלֵמוֹת יִתֵּר, כִּי הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ עָקֵר הַשְּׁלֵמוֹת וְכָל מִה שֶׁמִּתְרַחֵק יִתֵּר מִהָעוֹלָם הַזֶּה וּמִתְקָרֵב לְהַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ - הוּא נִתְרַחֵק בְּיִתֵּר מִהַחֶסְרוֹנוֹת וְנִכְלַל בְּהַשְּׁלֵמוֹת, וְעָקֵר הוּא הָאֵמוּנָה כְּנ"ל, כִּי עָקֵר אֲחִיזַת הַיֵּצֵר הָרַע הוּא מִהַכְּפִירוֹת כְּנ"ל, וְכָל הַכְּפִירוֹת נִמְשָׁכִין מִבְּחִינַת קוֹל הַחוּזָר, כְּנ"ל.

וְעַל-כֵּן זֶה הַחֲרַשׁ שְׁחֵי חַיִּים טוֹבִים בְּלִי שׁוּם חֶסֶד - לֹא הָיָה שׁוֹמֵעַ שׁוּם קוֹל שֶׁל זֶה הָעוֹלָם שֶׁכָּלָם הֵם מִבְּחִינַת חֶסְרוֹנוֹת, כִּי זֶה תְּלוּי בְּזֶה, כִּי כָּל הַחֶסְרוֹנוֹת הֵם מִבְּחִינַת קוֹל הַחוּזָר כְּנ"ל, שֶׁהוּא כְּלָלִיּוֹת כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, שֶׁכָּלָם הֵם חֶסְרוֹנוֹת כְּנ"ל, אֲבָל הוּא חַי חַיִּים טוֹבִים שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם חֶסֶד, כִּי הוּא מְדַבֵּק עֲצָמוֹ רַק לְבְּחִינַת קוֹל הַיֵּשֶׁר הַנִּמְשָׁף מִחַי הַחַיִּים שֶׁשָּׁם עָקֵר הַשְּׁלֵמוֹת בְּלִי שׁוּם חֶסֶד וְצִמְצוּם, וְהוּא מַחִיָּה אֶת כָּלָם, כִּי שָׁם שָׁרַשׁ הַחַיִּים טוֹבִים בְּלִי שׁוּם חֶסֶד כָּלָל, כִּי מֵאַחַר שֶׁדְּבָקִים שָׁם - בּוֹדָאֵי אֵין לוֹ שׁוּם חֶסֶד כָּלָל, כִּי שָׁם כָּל הַשְּׁלֵמוֹת כְּנ"ל. אֲבָל כָּל הַקּוֹלוֹת שֶׁל זֶה הָעוֹלָם, שֶׁהֵם בְּחִינַת קוֹל הַחוּזָר, בְּחִינַת חֶסְרוֹנוֹת - אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ כָּלָל, וְהוּא חֲרַשׁ מִמֶּשׁ מֵאלוֹ הַקּוֹלוֹת, כִּי אֵינוֹ שׁוֹמֵעַ כָּלָל שׁוּם קוֹל שֶׁל חֶסֶד, שֶׁהוּא בְּחִינַת קוֹל הַחוּזָר, כִּי הוּא חַי וְדְבוּק תָּמִיד בְּבְחִינַת קוֹל הַיֵּשֶׁר, שֶׁהוּא בְּחִינַת חַיִּים טוֹבִים שֶׁאֵין בָּהֶם שׁוּם חֶסֶד כְּנ"ל. וְזֶה בְּחִינַת (יִשְׁעָה כב, י"ח) "הַחֲרָשִׁים שֶׁמְעוּ" וְכוּ', בְּחִינַת (שָׁם ג, א): "חֲכָם חֲרָשִׁים", כִּי הַחֲרַשׁ הַזֶּה

לקוטי הלכות הלכות פריה ורביה והלכות אישות ד אבן העזר כו

מותרות, שהוא בחינת חסרונות הנאחז בבחינת קול החוזר, ואז זוכין לדבק את עצמו בבחינת קול הישר, שהוא בחינת "רוממות אל בגרונם", שזהו בחינת 'עשרה מיני נגינה' שהם בחינת תקון הברית וכנ"ל. ועל-כן נוהגין לנגן זה הפסוק 'רוממות אל' כשיש מילה, הינו כנ"ל.

(מן: וזהו בחינת מצות מילה וכו' הנ"ל צריך עיון בכמה דברים.)

הלכה ד

היב אדם ישא אשה כדי לפרות ולרבות
(כו' (אבן העזר סימן א).

כל המשפחות בהזקת פשרות וכו', אף-על-פי-כן אם ראיית שתי משפחות שמתגרות זו בזו תמיד או שני בני-אדם שמתגרים זה בזה, או ראיית משפחה שהיא בעלת מצה ומריבה תמיד, או ראיית איש שהוא מרבה מריבה עם הכל ועו פנים ביותר, חוששין להם וראוי להתרחק מהם, שאלו סימני פסולות הם וכו'. וכן מי שיש בו עזות פנים ואכזריות ושונא את הבריות וכו', חוששין לו שמא גבעוני הוא; ^א עד כאן לשון שלחן ערוך (אבן העזר סימן ב' סעיף ב). נמצא, שעקר פסול המשפחה הוא על-ידי עזות דסטרא אחרא, שכל משפחה שראין בהם שהם עזי פנים ביותר ובעלי ריב ומצה, צריכין להתרחק מהם שלא לשא מהם.

וזה מבאר על-פי התורה "חוקם בתוך חוקם" (בסימן כב). מבאר שם, שעקר התרחקות מהקדשה הוא על-ידי העזי פנים שבדור שהם מתגברין ביותר להרחיק מצדיקו אמת שהם בחינת השבעה רועים, שכל המשכת האמונה הקדושה הוא על-ידם, על-כן אי אפשר להתקרב אל הקדשה כי אם על-ידי עזות הקדשה, שצריך כל אדם שיהיה לו עזות הקדשה כדי שיוכל לעמוד נגד עזותם הרע של העזי פנים שנוטלים הממשלה לעצמן, כי 'עזות מלכותא - בלא תגא' וכו', עין שם. ועזות הוא בחינת קולות, בחינת:

שום איבר פנה שכשיחזקו ממנו איזה חלק יהיה נשאר צלמו בתמונה שלמה כמו זה האיבר אחר חתוף הערלה והפריעה. נמצא, כשמעבירין הערלה, שהוא המום, בחינת חסרון, בחינת תאוות עולם הזה והכמותיו, שכלם חסרונות הנמשכין מהמותרות, בבחינת 'כל המוסיף גורע', וכשמעבירין המותרות, אז דיקא נשלם החסרון, פי אז דיקא נקרא 'תמים'. בחינת 'התהלך לפני והיה תמים' כנ"ל, כי אז דיקא יכול לדבק את עצמו בחי החיים ששם כל השלמות כנ"ל.

ועל-כן מצות מילה היא מצוה שקבלו ישראל בשמחה, ועדין עושין אותה בשמחה (שבט קל), כי כשמבטלין המותרות, שהם החסרונות, שהם בחינת תאוות עולם הזה והכליו, אזי זוכה לדבק עצמו בבחינת קול הישר, בחי החיים, ששם שרש השמחה, שרש כל העשרה מיני נגינה, שעקר שמחתן ושלמותן הוא כשנכללין בקול הישר, שזה זוכין על-ידי מצות מילה, על-ידי שמעבירין הערלה, שהוא המותרות, שהוא המום והחסרון כנ"ל, שעל-ידי זה זוכין לבטל אחיזת הקלפות הנאחז בקול החוזר, ואז נכלל הכל בבחינת קול הישר, שזה עקר שלמות 'עשרה מיני נגינה' התלויים בתקון הברית, שהוא שלמות השמחה כנ"ל.

וזהו בחינת מילה ופריעה, כי כשמעבירין תקף ההקמא, שהיא הערלה, אז יכולין לתפס שאר הקלפות שיש בהם עוד אחיזת היגון ואנחה לתוך השמחה, שזהו בחינת קלפת הפריעה שהיא בחינת נגה שנכלל בתוך הקדשה, שזהו בחינת (ישעיה ס. ט): "ששון ושמחה ישיגו" וכו' - שתופסין את היגון ואנחה לתוך השמחה וכנ"ל.
ברוך ה' לעולם אמן ואמן.

וזהו בחינת 'רוממות אל בגרונם וחרב פיפיות בידם' (תהלים קמט, ו), שמרמז על מצות מילה, כידוע (יורה דעה סימן רסה סעיף יא). כי על-ידי מילה מכניעין הערלה, שהוא הסטרא אחרא, בחינת

תורה כ"ג - כ"ד

בענין השמחה

מצוה גדולה

להיות בשמחה תמיד

ליקוטים מליקוטי הלכות

על התורה

ליקוטים מליקוטי הלבות

להפוך היגון ואנחה לשמחה

יְדֵי שְׂאֲרֵי תוֹרוֹת וְשִׁיחוֹת קְדוֹשׁוֹת נִפְלְאוֹת וְנוֹרָאוֹת שֶׁשְׁמַעְנוּ בְּעֵינֵינוּ זֶה, וְהִרְבֵּה מִבְּאֲרָיִם בְּסִפְרֵינוּ עַיִן שָׁם, עַד שֶׁיִּתְגַּבֵּר לְחֹטֵף הַיְגוֹן וְאֲנָחָה דִּיקָא לְהַפְּךָ לְשִׂמְחָה (כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב עַל פְּסוּק "שִׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׂיֵגוּ" וְכוּ' בְּלִקוּטֵי תַנְיִנְא סִימֵן כג, וְעַיִן מַה שֶׁכְּתִבְנוּ עַל זֶה בְּהַלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הַלְכָה ג עַיִן שָׁם הֵיטֵב). וּבִפְרָט בְּשִׁבְתַּת יוֹם־טוֹב וּבְכָל יוֹם קֹדֶם הַתְּפִלָּה שָׂאז צְרִיכִים לְהִתְגַּבֵּר בְּיוֹתֵר לְהִתְפַּלֵּל בְּשִׂמְחָה וּלְקַבֵּל שִׁבְתַּת יוֹם־טוֹב בְּשִׂמְחָה גְדוֹלָה.

עַקֵּר הַנְּחֻמָּה הוּא בְּבַחֲבִינַת הַפְּכָת מִסְפְּדֵי לְמַחֹל לִי שֶׁהוּא בְּחִינַת שִׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׂיֵגוּ וְנִסּוּ יִגוֹן וְאֲנָחָה הַנְּזַכְרִים לְעֵיל, שֶׁהוּא שְׂצָרִיכִין לְהַפְּךָ הַיְגוֹן וְאֲנָחָה לְשִׂמְחָה בְּבַחֲבִינַת וְהַפְּכָתִי אֲבָלָם לְשִׁשׁוֹן וְנַחֲמָתִים וְשִׂמְחָתִים מִיגוֹנָם.

זֶה: וַיֹּאמֶר שְׁלַחְנִי כִּי עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֶשְׁלַחְךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי, הֵינּוּ שֶׁהָאִישׁ שֶׁנֶּאֱבָק עִמּוֹ סִבֵּר מֵאַחַר שֶׁנִּגְע בְּכַף יָרֵךְ יַעֲקֹב בְּבַחֲבִינַת רְגִלָּיו לְהַגְבִּיר שָׁם הָעֲצָבוֹת חֵס וְשָׁלוֹם יִנְיָחוּ יַעֲקֹב לְצִאת מִמֶּנּוּ וּלְפִטְרוֹ, אֲבָל יַעֲקֹב בְּעֲצָם כָּחוֹ אָמַר לֹא אֶשְׁלַחְךָ כִּי אִם בְּרַכְתָּנִי, זֶה בְּחִינַת מַה שֶׁכְּתוּב וּבְנוּ ז' ל (בְּסִימֵן כג בְּלִקוּטֵי תַנְיִנְא) עַל פְּסוּק: שִׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׂיֵגוּ וְנִסּוּ יִגוֹן וְאֲנָחָה, וּמוֹבָא לְעֵיל מְזָה, שֶׁהַיְגוֹן וְאֲנָחָה

יְהַפְּךָ וַיִּמִּיר הַכֹּל לְטוֹבָה בְּבַחֲבִינַת מַה שֶׁכְּתוּב עַל פְּסוּק שִׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׂיֵגוּ וְנִסּוּ יִגוֹן וְאֲנָחָה (בְּסִימֵן כג בְּלִקוּטֵי תַנְיִנְא), שְׂצָרִיכִין דִּיקָא לְחֹטֵף הַיְגוֹן וְאֲנָחָה לְהַפְּכֵהוּ לְשִׂמְחָה שֶׁכָּל מַה שְׂרוֹצִים בְּחִינַת הַיְכָלִי הַתַּמּוּרוֹת לְהַשְׁלִיכֵהוּ וּלְרַחֲקוֹ חֵס וְשָׁלוֹם עַל יְדֵי סְבֻרוֹתֵיהֶם הַמְהַפְּכוֹת וְהַמְזַיְפוֹת, יְהַפְּךָ הַכֹּל לְטוֹבָה, כִּי אֲדַרְבָּא זֶהוּ תַקְפָּה שִׂמְחָתִי שֶׁרַחוּק כְּמוֹנֵי כָּל כָּךְ כָּל כָּךְ כְּמוֹ שְׂוִידָע בְּנַפְשׁוֹ, אַף־עַל־פִּי־כֵן אֲנִי מִתְלַבֵּשׁ בְּצִיצִית בְּכָל יוֹם וְהוֹלֵךְ לְמַקְוֵה וְכוּ' וְנוֹתֵן צְדָקָה וְכוּ', אֲשֶׁר אֵין כָּל הָעוֹלָם כְּלוֹ כְּדָאֵי נִגְד אֹר נִקְדָּה אַחַת שֶׁל אֵיזָה מְצוּהָ, בְּפִרְט מַה שְׁזָכָה לְהִתְקַרֵּב לְצַדִּיקֵי אָמֶת וְכוּ' כְּמִבְּאֵר בְּדַבְרֵינוּ הִרְבֵּה מְזָה (וּבִפְרָט בְּהַלְכוֹת פְּרִיָּה וּרְבִיָּה הַלְכָה ג). (הוֹדָאָה ו יב)

הָעֲצָבוֹת שֶׁמִּתְגַּבֵּר בְּכָל פַּעַם עַל נַפְשׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי, וּבִפְרָט כָּל זְמַן שֶׁלֹּא נִזְדַּכְּךָ עֲדִין וְהוּא חוֹתֵר לְשׁוֹב וְנַעֲשֶׂה עִמּוֹ מַה שֶׁנַּעֲשֶׂה שֶׁמִּתְגַּבֵּר בּוֹ הַבַּעַל דְּבַר מֵאֵד וְעַקֵּר הַתְּגֵרוֹתוֹ הוּא בְּעֵינֵי הָעֲצָבוֹת, וְצָרִיךְ כָּל אֶחָד לְחַפֵּשׂ וּלְבַקֵּשׁ כָּל מִינֵי עֲצוֹת לְשַׂמַּח אֶת עַצְמוֹ בְּכָל מַה דְּאִפְשָׁר הֵן בְּמִלֵּי דְשִׁטּוֹתָא שֶׁעַל־פִּי רַב אֵינּוּ יְכוֹל לְשַׂמַּח אֶת עַצְמוֹ כִּי אִם עַל־יְדֵי זֶה כְּמוֹ שֶׁכְּתוּב בְּמָקוֹם אַחַר הִרְבֵּה מְזָה (וּבִפְרָט בְּהַלְכוֹת נְפִילַת אַפִּים עַל־פִּי הַתּוֹרָה הַזֹּאת עַיִן שָׁם), הֵן עַל־יְדֵי אֲזַמְרָה לְאַלְקֵי בְּעוֹדֵי וְכוּ' הֵן עַל־

השחר והם מתגברים בשמחת המצוות אתה רוצה לילך מהם, לא כן הדבר כי אני תופסך בעל כרחך ואיני מניחך כי אם ברכתני שהוא בחינת שמחה, פי כל הברכות הם בחינת ברפת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה וכו', פי אני רוצה לתפס אותך בעל כרחך להפך אותך לשמחה בחינת ברכה שאתה בעצמך תשמחני וזהו בחינת ששון ושמחה ישגו ונסו יגון ואנחה וכו' כנ"ל, וזהו בחינת ברצות ה' דרכי איש גם אויביו ישלים אתו, וזהו בחינת מה שכתוב שם על 'איתו אשלי ומושחו' שאתם בעצמכם על כרחכם וכו', בכחינת והביאו את בני ישראל מנחה לה' וכו', הינו שהעובדי כוכבים בעצמם יתהפכו לשמח את ישראל, ובכח השמחה הזאת ממשכיני גם עתה עד שחוטפין את היגון ואנחה שיתהפך לשמחה שהוא בחינת ברכה וזהו בחינת לא אשליחך כי אם ברכתני וכו'.

וזה שמוכא שאמר לו שעתה אי אפשר לך לומר שירה עד שישאל יאמרו תחלה שירה, כמו שכתוב ברוך יחד כוכבי בקר והדר ויריעו כל בני אלקים, הינו שאמר לו שעתה מתחיל קדשתי שהוא קדשת ישראל שיצאו ממני, שמעתה אין לכם רשות לומר שירה עד שבני יאמרו תחלה, ועל-כן אני תופסך עד שתברכני ותתהפך מגיון ואנחה לששון ושמחה לשמח את בני עד שיזכו לברר מהיכלי התמורות. כי זה עקר הברור בשלמות כשממירין ומחליפין מרע לטוב שמהפכין מגיון ואנחה לששון ושמחה שעל-ידי זה זוכין לילך ולהודיע אלקותו יתברך בכל העולמות, וזהו בחינת תקון נצח הוד

רוצים לברח ולנוס כשמתגברים בשמחה, אבל צריכין לחטף את היגון ואנחה להכניסו בעל כרחו לתוך השמחה וכו'.

וזהו בחינה הנ"ל שהשר של עשו שמשם כל הגליות, כי ממנו כל העצבות והיגון ואנחה רצה לילך מיעקב כשעלה השחר, כי ראה שאז כל אחד מישאל מתגבר לחטף הציצית והתפלין בזריזות בשמחה ואומרים פסוקי דזמרה ושירות ותשבחות הרבה בשמחה, שבה מעלין בכח הצדיקים את ניצוצות הקדושים מהיכלי התמורות עד שעולים בכל העליות הנ"ל. על-כן אמר ליעקב 'שליחני כי עלה השחר' - שהגיע זמני לומר שירה, פי כל המלאכים למעלה אומרים שירה בשמחה, כי זה כל חיותם וקיומם, וכמו שכתב אדמו"ר ז"ל (לקוטי מוהר"ן חלק ב סימן ה אות י) שנקרא מדור המלאכים שחקים על שם השחוק והשמחה וכו'.

אבל כל קטרוגם של כמה מלאכים הוא על האדם שבעולם הזה שאומרים מה אנוש וכו', כי אין ראוי לו לומר שירה בשמחה מחמת שמשקע בזה העולם שמלא תאוות שהם עצבות וכו' והם מתגרים בו. אבל אינם יודעים שאדרבא זה עקר השיר והשבח והשמחה של ה' יתברך כשעולה השמחה מזה העולם העשיה שמלא עצבות יגון ואנחה, כשמתגברים בכח הצדיקים ומהפכים יגון ואנחה דיקא לששון ושמחה וכו' כנ"ל. ועל-כן אמר לו יעקב 'לא אשליחך' וכו', כי אתה רוצה לעלות למעלה ולומר שם שירה שהוא בחינת שמחה, ובכאן בזה העולם אתה רוצה להפיל את בני בעצבות, ובראותך שעלה

לששון ושמחה עד שכל אחד יכול להמשיך על עצמו אור השמחה הזאת שזהו בחינת הדלקת נר חנכה. (שם)

על-ידי גדלות וגאווה אין שום שמחה כלל רק שנדמה שהם שמחים, אבל באמת כל שמחתם נהפכת ליגון בבחינת ואחרית שמחה תוגה. אבל שמחת הצדיקים שהיא שמחת ישראל הוא על-ידי הקטנות דיקא שהם קטנים בעיניהם כל כף שכל מה שמקבלים מה' יתברך הם שמחים בו... וכל מה שהם קטנים בעיניהם יותר ויודעים שפלותם ביותר כמה וכמה פגמו וכו' הם מתגברים על-ידי זה יותר לשמח בשמחת המצוה על שאף-על-פי-כן הוא זוכה לעשות מצוה שזהו בחינת ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה הנ"ל וכמבאר מזה לעיל ובמקום אחר. (שם ל)

יוסף ירד לכל היכלי התמורות בבחינת לעבד נמכר יוסף, עבדות בחינת עצבות כמובא במקום אחר שנמשך מזהמת הנחש שהוא בחינת חם שממנו יצא מצרים שנתקלל עבד עבדים יהיה וכו' כמובא, ויוסף עבר בכל זה, והיה לו נסיונות עצומים בתאוה זאת שנמשך מעצבות והיה בבית האסורים כמה שנים, ועל-ידי זה עבר בכל בחינות היכלי התמורות ויצא מהם בשלום, אף גם זכה לתוספות קדשה עצומה על-ידי זה שזהו בחינת יוסף בחינת ישמע חכם ויוסף לקח. ועל-כן יש לו כח להפוך הכל לטובה להפוך היגון ואנחה לשמחה, שזהו בחינת מה

יסוד כלי ההליכה שזהו בחינת השירות והתשבות שאומרים ישראל, עד שעולין עד הפתר שהוא המסדר ששם עלית יעקב כמובא שקדשת יעקב עולה עד הפתר וכו'. ואז דיקא כשישראל יאמרו שירה בשמחה אז דיקא תוכל לעלות ולומר שירה גם-כן, כי עתה שפכר התחיל ממני קדשת ישראל עתה אי אפשר לכם לומר שירה עד שיאמרו בני תחלה. וזה דיקא על-ידי שמהפכין היגון ואנחה לשמחה שזהו בחינת: לא אשליחך כי אם ברכתני, שאתה בעצמך דיקא תתהפך לברכני ולשמח את בני. (שם כה)

כשבא לעשות איזה מצוה צריך להתגבר לעשותה בשמחה עצומה עד אין סוף כי רק זה חיותו וקיומו לנצח, ואפלו אם עשה מה שעשה ועכשו נעשה עמו מה שנעשה אף-על-פי-כן ישמח ביותר, כי אדרבא הוא צריך לשמח ביותר שהוא גם הוא בעצם שפלותו וגריעותו וכו' זוכה לעשות מצוה להתעטף בציצית ולהניח תפלין ולתן איזה צדקה וכו' שזהו בחינת ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה, שחוטפין היגון ואנחה ומכניסין אותו לתוך השמחה וכו' כנ"ל (וכמו שמבאר מזה בהלכות פריה ורביה הלכה ג ע"ז שם). (שם כט)

על-ידי השלש עשרה מדות של רחמים העונות נתהפכין לזכיות שהם בחינת שמחה שזהו בחינת ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה, שזהו בחינת הנס של חנכה, שהצדיקים בגדל כחם מהפכין הכל לטובה

לברכה במדרש רבה ובפרט בזהר הקדוש
בפרשה זאת שאותן שבע עשרה שנה היו
עקר ימי חייו שחי בשמחה ונחת כמו שאיתא
שם בזהר הקדוש.

ולכאורה תמוה הדבר שכשהיה יושב בארץ-
ישראל לא ישב בשלום, ובארץ מצרים שהיא
מקום טמא שאז התחיל גלות מצרים שמררו
את חיייהם שם דיקא ישב בשלום. אך כל
זה הוא ענין ששון ושמחה ושיגו וכו' הנ"ל,
שעקר שלמות השמחה בו יתברך שגה עקר
החיות, הוא כשמגברין לחטף את היגון
ואנחה להפכו לשמחה כנ"ל שגהו עקר
הברור מהיכלי התמורות הנזכרות לעיל
שהוא על-ידי שמחה כנ"ל. והעקר על-ידי
שמחליפין ומפכין היגון ואנחה לשמחה
כנ"ל.

וכלל הדבר כי כל עבודת האבות היה לגלות
ולהודיע אלקותו בעולם שרק בשביל זה בא
האדם לעולם וזה כל השמחה והחיות, כי זה
ידוע לכל שהעולם הזה מלא כעס ומכאובות
ויגון ואנחה וסופו למות וימי חייו הגל וכו',
ואין שום שמחה וחיות בעולם כי אם על-ידי
התנוצצות האמת והאמונה, כי אמת סמא
דחיי כמו שאמרו רבותינו זכרונם לברכה,
ועקר האמת הוא ה' יתברך בחינת אמת
ה' לעלם, שהוא להאמין באמתת מציאיותו
יתברך ולחתר ולהתנגע כל ימיו להתקרב
ולהתדבק בו יתברך בחינת ובו תדבק, שגה
כל החיות, כמו שכתוב ובחרת בחיים למען
תחיה אתה וזרעך לאהבה את ה' אלקיך
ולדבקה בו כי הוא חייך וכו'. אבל זה הדבקות
בשלמות אי אפשר לזכות כי אם כשמגברין

שהתנבאה רחל כאשר נולד יוסף ואמרה אסף
אלקים את חרפתי, כי על-ידי בחינת יוסף
הצדיק שישכיל לעבר בכל היכלי התמורות
ולצאת משם בשלום על-ידי זה יתבטלו
כל החרפות הבאין משם, ואחר כך קראה
שמו יוסף לאמור יוסף ה' לי בן אחר, היגו
שאמרה שלא די שעל ידו יתבטלו החרפות
בחינת אסף אלקים את חרפתי, אף גם יהיה
לו כח להפך החרפות לכבוד להפך היגון
ואנחה לשמחה שגהו בחינת יוסף ה' לי בן
אחר, בחינת מעשים טובים המשמחים הלב
בחינת בן חכם ישמח אב, כי עקר תולדותיהן
של צדיקים הם מעשים טובים, היגו שדיקא
על-ידי החרפות וכו' יוסף בן אחר שהוא
הולדה דקדושה להוסיף להוליד על-ידי זה
דיקא שמחה וטוב בבחינת התהפכות היגון
ואנחה לשמחה, שכל זה בחינת יוסף כמו
שכתוב למחיה שלחני אלקים לפניכם וכו',
וכמו שכתוב ואתם חשבתם לרעה אלקים
חשבה לטובה למען עשה פיום הזה להחיות
עם רב. ואיתא בספרים על זה אשריהם בעלי
תשובה כי למחיה שלחם אלקים וכו' ולטהר
המקומות אשר נפצו שם לקרב ניצוצי קדושה
למקומם וכו' שכל זה בחינת ירידה תכלית
העליה בחינת הנ"ל שנתהפך הכל לטוב
לששון ושמחה וכו"ל. ועל-כן דיקא בחינת
יוסף יכול להלהיב את הלב לה' יתברך, ועל-
ידי זה ישרף את כל בחינת אלופי עשו ויהפך
הכל לשמחה ולטובה. (שם לב)

וזה בחינת ויחי יעקב בארץ מצרים שבע
עשרה שנה, ומבאר בדברי רבותינו זכרונם

וְזֶה בְּחִינַת כָּל הַגְּלִיּוֹת שְׁעוֹכְרִין עַל יִשְׂרָאֵל שְׁעֵקְרָם הוּא גְלוּת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהִיא רְחוּקָה מֵאֲבִיָּה שְׁבַשְׁמִימִים, שְׁעֵקְר הַגְּלוּת הוּא הַעֲצָבוֹת כַּנֶּ"ל, כִּי מִחֲמַת חֲטָא אָדָם הָרֵאשׁוֹן וְקִלְקוּלִים שֶׁל כָּל אֶחָד וְאֶחָד בְּכָל דּוֹר וְדוֹר, עַל-כֵּן בְּהִכְרַח לְהִיּוֹת בְּגִלוּת עַד שְׁבַכְח הַצְּדִיקִים הַגְּדוּלִים יִבְרְרוּ עַל-יְדֵי זֶה דִּיקָא מֵהִכְלִי הַתְּמוּרוֹת, וְעֵקֶר הַבְּרִיּוֹר עַל-יְדֵי הַשְּׂמִיחָה בְּבְחִינַת הַנֶּ"ל עַל-יְדֵי שִׁיחֻכּוֹ הֵיגוֹן וְאַנְחָה לְשִׂמְחָה וְכַנֶּ"ל, שְׁזָהוּ בְּחִינַת מְכִירַת יוֹסֵף לְמִצְרַיִם שְׁעַל-יְדֵי זֶה דִּיקָא הָיוּ יוֹכְלִים לְהַתְקִים בְּמִצְרַיִם, כְּמוֹ שְׁכַתוּב כִּי לְמַחְיָה שְׁלַחְנֵי אֱלֹקִים לְפָנֶיכֶם וְכוּ' וְכַנֶּ"ל.

כִּי יוֹסֵף הוּא בְּחִינַת הַתְּלַהּבוֹת הַשְּׂמִיחָה עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנֶּ"ל כַּנֶּ"ל, עַד שֶׁהִכְרַח גַּם יַעֲקֹב אֲבִינוּ וּבְנָיו הַקְּדוּשִׁים כָּלֵל קִדְשֵׁי יִשְׂרָאֵל שִׁירְדוּ כָּלֵם לְמִצְרַיִם, וְשֵׁם דִּיקָא חַי יַעֲקֹב בְּשִׂמְחָה וְשִׁלוּהַ, כִּי אַז הִשִּׁיג בְּשִׂלְמוֹת שְׁגִמֵר הַגְּאֻלָּה הָאַחֲרוֹנָה יְהִיָּה עַל-יְדֵי זֶה דִּיקָא, עַל-יְדֵי שִׁיּוּדֵינּוּ הַצְּדִיקִים לְעַמְקֵי עַמְקֵי הִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת שֶׁהֵם בְּחִינַת מִצְרַיִם וְכָל הַגְּלִיּוֹת שְׁנִקְרָאִים עַל שֵׁם מִצְרַיִם כְּמוֹבָא, וּמְבָרְרִים הַקְּדוּשָׁה מִשֵּׁם דִּיקָא וְהַכֵּל עַל-יְדֵי בְּחִינַת הַנֶּ"ל עַל-יְדֵי שְׁבַכְחֵם הַגְּדוּל מֵהַפְּכִין הֵיגוֹן וְאַנְחָה לְשִׂמְחָה כַּנֶּ"ל, שְׁזָה עֵקֶר בְּחִינַת הַבְּרִיּוֹר מֵהִכְלֵי הַתְּמוּרוֹת.

כִּי הִיכְלֵי הַתְּמוּרוֹת רוֹצִים בְּהַפְּךָ לְהַמִּיר וְלְהַחֲלִיף הַכֵּל חֵס וְשְׁלוֹם עַד שְׂאֵי אִפְשָׁר לְבָאֵר וּלְסַפֵּר סְבֻרוֹתֵיהֶם הַמְּהַפְּכוֹת מִן הָאֲמִת, כִּי אֵין קוֹץ לְדַבְרֵי רוּחַ וְלֹא יוֹכֵל הַפָּה לְדַבֵּר וְלֹא תַמְלָא אֲזוֹן מִשְׁמוּעַ. אֲבָל נִקְדַּת שֶׁל גְּדוּלֵי הַצְּדִיקִים הָאֲמִתִּים עוֹלָה עַל הַכֵּל וְהֵם

כָּל תְּאוּוֹת הַגּוֹף לְגַמְרֵי, כְּמוֹ אֲבוֹת הָעוֹלָם עַד שְׁזָכוּ לְהַמְשִׁיךְ הָאֲמוּנָה הַקְּדוּשָׁה עַל עַצְמָן בְּכָל פְּעַם עַד שְׁבָאוּ לְשִׂמְחָה גְּדוּלָה עַל-יְדֵי זֶה...

אֲבָל אֶף-עַל-פִּי שֶׁהָאֲבוֹת וּגְדוּלֵי הַצְּדִיקִים שְׁבָרוּ הַגּוֹף לְגַמְרֵי עַד שְׁזָכוּ לְמָה שְׁזָכוּ לְעֵקֶר שְׂלֵמוֹת הַשְּׂמִיחָה הַזֹּאת בּו יְתַבְרַךְ, בְּחִינַת שְׂמִחוֹ צְדִיקִים בַּה', וְכַתִּיב וְצְדִיקִים יִשְׂמְחוּ וַיַּעֲצֹזוּ לְפָנֵי אֱלֹקִים וַיִּשְׂשׂוּ בְּשִׂמְחָה וְכֵן הִרְבֵּה, אֲבָל כָּל יְגִיעַתֶּם הִיְתָה לְתַקוּן כָּל הָעוֹלָם לְהַמְשִׁיךְ הַשְּׂמִיחָה וְהַחִיּוֹת הַקְּדוּשׁ הַזֶּה בְּלֵב כָּל אֶחָד וְאֶחָד מִזְרַע בֵּית יִשְׂרָאֵל, שְׁאִפְלוּ מִי שֶׁלֹּא שָׁבַר תְּאוּוֹת גּוֹפוֹ לְגַמְרֵי, יִזְכֶּה גַם-כֵּן לְהַתְקַרֵּב אֵלָיו יְתַבְרַךְ עַל-יְדֵי שְׂמִירַת הַתּוֹרָה וְהַמְצוּוֹת. וְאִפְלוּ מִי שְׁפָגַם כְּמוֹ שְׁפָגַם, בְּכָל עֵת שְׁחַפֵּץ וְחוֹתֵר לְהַתְקַרֵּב לַה' יְתַבְרַךְ יוֹכֵל לְשַׂמַּח וְלְהַחִיּוֹת נַפְשׁוֹ בְּגִדְל כַּחַם שֶׁל הַצְּדִיקִים, עַל-יְדֵי שִׂיאֲמִין שְׁכָל נִקְדָּה וְנִקְדָּה טוֹבָה שְׁזוֹכָה עַל-יְדֵי כָּל מִצְוָה וּמִצְוָה שְׁעוֹשֶׂה אֵין עֶרֶךְ לָזֶה, וְאִפְלוּ נִקְדוֹת טוֹבוֹת שֶׁל עֲשִׂית הַמְצוּוֹת שֶׁל פּוֹשְׁעֵי יִשְׂרָאֵל עוֹלִים עַל כָּל הַתְּעוּבוֹת שֶׁל הַכֵּל וְעַל כָּל מִינֵי עֲשִׂירוֹת וְכוּ' שֶׁל כָּל הָעוֹלָם כְּלוּ, עַד שִׁישְׂמְחוּ אֵת נַפְשָׁם בְּיֹתֵר עַל שֶׁהֵם גַּם הֵם זוֹכִים לְטוֹב אֲמִתִּי וְנִצְחִי כִּזֶּה לְעַסֵּק בְּעֲשִׂית הַמְצוּוֹת שְׁעַל-יְדֵי זֶה מִתְדַבְּקִין בּו יְתַבְרַךְ שֶׁהוּא חַי חַיִּים מְקוֹר הַשְּׂמִיחָה שֶׁל כָּל הַשְּׂמִחוֹת. כְּמוֹ שְׁכַתוּב וְאָבּוֹאֵה אֵל אֵל שְׂמִיחַת גִּילִי וְכוּ', וְכַתִּיב תוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים שְׁבַע שְׂמִחוֹת אֵת פָּנֶיךָ נְעֻמוֹת כּו', שְׁכָל זֶה הוּא בְּחִינַת שְׁשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשִּׁיגוּ הַנֶּ"ל שְׁחוֹטְפִין הֵיגוֹן וְאַנְחָה וּמֵהַפְּכִין אוֹתוֹ לְשִׂמְחָה וְכַנֶּ"ל.

על-כן צריכין להכריח את עצמו בכל הכחות להיות בשמחה. ועקר השמחה אי אפשר להיות כי אם על-ידי מלי דשטותא, כמו ששמעתי מפיו ז"ל שאמר בזה הלשון: "סע האט א פנים אז מע קען מער ניט פרייליך זיין נאר מיט נאריש מאכין זיך". וכן דבר עוד מזה כמה פעמים. וזהו הענין מה שהיו נוהגין כל הצדיקים הגדולים המפרסמים שהיו בימינו שעל-פי רב היה להם אנשים שהיו כמו בדחנים, והיו עושים לפניהם כל מיני צחוק ושטות כמפרסם. והכל בשביל שמחה, כי אין דבר מזיק לעבודת ה' כמו העצבות, כמוכא בכל הספרים הקדושים. ומגדל מרירת וצרות הגלות המר הזה בגוף ונפש וממון אי אפשר להיות בשמחה כי אם על-ידי מלי דשטותא דיקא פנ"ל. וזה בחינת מלי דבדיחותא שהיו נוהגים התנאים ואמוראים הקדושים קדם הלמוד (שפת ל:) כדי לבוא לשמחה על-ידי מלי דבדיחותא שהם מלי דשטותא דיקא. וזהו בחינת מה שכתוב בזהר הקדוש (תזריע מז:): שרב המנונא סבא הוה מסדר קמי חבריא פרקא דמלי דשטותא, הינו פנ"ל.

(נפילת אפיים ד ה)

וזה בחינת (תהלים לד): לדוד בשנותו את טעמו לפני אבימלך ויגרשהו וילך. פי דוד המלך הוא בחינת מלכות דקדשה שהוא בחינת השכינה שהוא בחינת מלכות דוד משיח כידוע שהוא בחינת שמחה פנ"ל. ועקר המלחמה של דוד עם הסטרא אחרא והקלפות היה רק לשבר העצבות ולזכות לשמחה שזהו בחינת עשרה מיני נגינה

ממירין ומחליפין לטובה עד שמהפכין היגון ואנחה לשמחה פנ"ל: (שם נא)

ועל-כן השביע יעקב את יוסף לקברו בארץ-ישראל... כי עתה אי אפשר לשום אדם אפלו לצדיקים גמורים לבוא לאורות הצחצחות בחייהם בשלמות רק כל אחד כפי עבודתו זוכה להשיג בחייו מה שמשיג בזה, עד אשר בסוף מכתחילה ולמות אל העפר בבחינת ואל העפר תשוב. ושם דיקא יתבלה הגוף ויזדכך ויתהפך לעפר קדש לבחינת אדמת קדש... שזהו בחינת שנתהפך מעצבות מיגון ואנחה לחיית ושמחה שעל-ידי זה יקום בתחית המתים שאז יהיה עקר השמחה בשלמות בחינת אז ימלא שחוק פינו וכו', בחינת עתיד הקדוש-ברוך-הוא לעשות מחול לצדיקים לעתיד לבוא, וכל אחד ואחד מראה באצבעו וכו' עד נגילה ונשמחה בישועתו וכו'. ועל-כן אשרי אדם הזוכה להקבר בארץ-ישראל. (שם נב)

אי אפשר להיות בשמחה רק על ידי מילתא דשטותא

איתא בדברי רבנו ז"ל בכמה מקומות כמה אנחות גדולות שצריך האדם להרגיל את עצמו להיות בשמחה תמיד. ואיתא בדבריו הקדושים (בלקוטי תנינא סימן כד) שאי אפשר להיות בשמחה כי אם על-ידי מלי דשטותא דיקא, שעושים עצמו כשוטה ומשמחין את עצמו במלי דשטותא, כי מחמת שטבע האדם נמשך אחר העצבות מאד, כי כל אדם מלא יסורים ויגונות כידוע לכל אחד ואחד,

ידי שמחה, ואי אפשר בגלות לשמח כי אם על-ידי מלי דשטותא דיקא כנ"ל. וזהו בחינת שמחת פורים שעושין אז כל מיני שחוק ומלי דשטותא בשביל שמחה, פי עקר השמחה הוא על-ידי מלי דשטותא דיקא כנ"ל: (שם ו)

וזהו שאמרו רבותינו ז"ל (שם): מכדי משה לא ידע חצות אימת ודוד ידע? אלא כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד וכו', פי משה הוא בחינת חמה, בחינת פני משה כפני חמה (כבא בתרא עה). ודוד הוא בחינת לבנה, פי מלכות דוד נמשל ללבנה כידוע, ומאחר שמשה לא השיג בחינת הנקדה של חצות איך אפשר לדוד להשיג, ומסיק: אלא כנור היה תלוי למעלה ממטתו של דוד וכיון שהגיע חצות לילה היה מנגן מאלי, ועל-ידי זה היה יודע חצות אימת, פי כנור הוא בחינת שמחה שנמשכת על-ידי עשרה מיני נגינה כמו שכתב רבנו ז"ל בפסוק: עלי עשור ועלי נבל עלי הגיון בכנור כי שמחתי ה' בפעלה (בלקוטי תנינא סימן כד), הינו בחינת שמחה של מצוה שנמשכת מכנור של דוד וכו', שעל-ידי זה היה יודע חצות אימת. (שם כב)

שמחה הוא בחינת עשרה מיני נגינה

אנו מבקשין: יהי רצון שתעלנו בשמחה לארצנו, פי אי אפשר לבוא לארץ-ישראל לבטל המונעים בחינת חובלים, ולבוא לארץ-ישראל בחינת נעם, כי אם על-ידי שמחה שהוא בחינת עשרה מיני נגינה, כמו

שהמשיך דוד בעולם על-ידי ספר תהלים שפולג מפל העשרה מיני נגינה שהם בחינת שמחה, כמו שכתוב (שם צב): עלי עשור ועלי נבל וכו' כי שמחתי ה' בפעלה וכו'.

כמו שכתב רבנו ז"ל במקום אחר (בלקוטי תנינא סימן כד). וכן מבאר בזהר הקדוש (משפטים קז). שדוד המלך עליו השלום הוא בדחא דמלכא שאפלו בעת שהתודה על חטאו בשבירת לב לא עזב את דרכי בדיחתו, כמבאר שם בזהר, עין שם. פי דוד הוא בחינת מלכות דקדושה שהיא בחינת השכינה שהיא שמחתן של ישראל כנ"ל. ועל-כן בעת שבא דוד ביד הפלשתים בגלות ותפסו אותו והביאוהו לפני אבימלך ורצו לנקם בו, וראה דוד שאי אפשר להתגבר עליהם ולצאת מהם כי אם על-ידי שמחה שעל-ידי זה עקר ההתגברות על הקלפות והסטרא אחרא שהם בחינת עצבות כנ"ל, אבל בעת תקף הגלות שמתגברין במרירת השעבוד ואינם מניחים לשמח, ואם כן מאין יבוא עזרנו כי אי אפשר להמלט מהסטרא אחרא כי אם על-ידי שמחה, ולשמחה אי אפשר לזכות מחמת תקף התגברותם בגלות כנ"ל, על-כן דוד המלך שהיה שמחתן של ישראל כשנפל בגלות ביד הסטרא אחרא שהם הפלשתים, חנן ה' אותו בעצה הזאת שעשה עצמו כשוטה ממש ועשה מעשה שטות ושגעון ממש והוריד רירו על זקנו ויתו על דלתות השער וכו' (שמואל א כא) ועל-ידי זה נמלט מידם, פי על-ידי מלי דשטותא דיקא באים לתוך שמחה שעל-ידי זה נצולין מהם, פי עקר ההתגברות עליהם הוא על-

שְׁכַתְּב רַבְּנוּ בְּמָקוֹם אַחֵר (ליקוטי תניינא סימן כד).
 כִּי עַל-יְדֵי שְׂמֻחָה, בְּחִינַת נְגִינָה, בְּחִינַת נְעִים
 זְמִירוֹת יִשְׂרָאֵל, בְּחִינַת (תהלים שם, יא): שִׁבְעַ
 שְׂמֻחוֹת אֶת פְּנֵיךָ וְכוּ', עַל-יְדֵי זֶה זֹכֵין לְבוֹא
 לְאַרְצֵי-יִשְׂרָאֵל (ברכת הפירות ד טז).

מצוה גדולה להיות בשמחה תמיד

בְּפוּרִים הַשְׂמֻחָה גְּדוּלָּה וְעֲצוּמָה מְאֹד, וְגַם
 בְּכָל הַשָּׁנָה כְּלָה מִצְוָה עַל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל
 לְהִיּוֹת בְּשְׂמֻחָה תָּמִיד, כְּמִבְּאֵר בְּכָל הַסְּפָרִים,
 וּבַפֶּרֶט בְּסִפְרֵי רַבְּנוּ ז"ל (בליקוטי תניינא סימן כד
 ועוד). וְעַקֵּר הַשְׂמֻחָה הוּא בְּשֵׁם ה', מֵה שְׁזָכִינוּ
 לְהִיּוֹת מִזְרַע יִשְׂרָאֵל וְשֵׁם יִשְׂרָאֵל נִקְרָא עָלֵינוּ,
 שֶׁהוּא שֵׁם ה', שְׂזֹאת הַשְׂמֻחָה הוּא שְׂמֻחָה
 שְׂאִין לָהּ קוֹץ, בְּחִינַת: בְּשֵׁמֶךָ יְגִילוּן כָּל הַיּוֹם
 (שבת ה טו).

עיקר הרפואה על ידי שמחה

הַבַּת מְלֶךְ נִפְלָה חֲלָשׁוֹת מִחֲמַת הַחֲצִים
 הָאֲרִסִּים רָעִים שְׁזָרַק בָּהּ. וְהוּא רוֹפֵא אוֹתָהּ -
 הֵינּוּ זֶה שְׂבֵלֵא יָדִים שֶׁהִיָּה לוֹ כַּח נִפְלֵא בִּידוֹ.
 וְעַקֵּר רְפוּאָתָהּ עַל יְדֵי עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה שֶׁהֵם
 בְּחִינַת שְׂמֻחָה, כְּמוֹ שְׂכַתּוּב (תהלים צב): עָלֵי
 עֲשׂוֹר וְעָלֵי נָבֶל כִּי שְׂמֻחַתְּנִי ה' בְּפַעֲלֶךָ כְּמוֹ

שְׁכַתְּב רַבְּנוּ ז"ל (בליקוטי תניינא
 הַחֲצִים שֶׁהֵם הַתְּגַבְּרוֹת הַסֵּ
 עַל יְדֵי עֲצָבוֹת, בְּחִינַת (ישעי'
 לְחַמוֹ, 'עֲפָר' הוּא בְּחִינַת
 כְּמוֹ שְׁכַתְּב רַבְּנוּ ז"ל (בסי'
 א). כִּי עַקֵּר הַתְּגַבְּרוֹת הַיִּצָּר
 הַבְּרִית חֵס וְשְׁלוֹם, כִּי עַקֵּן
 לְגַלְּאָה עֲרִיין וְכוּ', כְּמוֹ י'
 (בסימן ב), וְעַקֵּר תְּאֵוֹת הַמִּלֵּ
 הוּא עַל יְדֵי עֲצָבוֹת, כְּמוֹ
 ז"ל וְכַמוֹבֵא בְּדַבְּרֵיו כְּמוֹ
 קִסְט וּבְשִׁיחוֹת הַר"ן סִימָן קכט).
 שְׂמֻחַתְּגַבְּרַת בְּפָנֵם הַבְּרִית נִגֵּ
 שֵׁם הַיְלָלָה וְהַעֲצָבוֹת. וְעַל
 עֲשָׂרָה מִזְמוּרֵי תְּהִלִּים לְתַנִּ
 בְּחִינַת עֲשָׂרָה מֵינֵי נְגִינָה,
 כִּי עַקֵּר פָּנֵם הַבְּרִית הוּא
 בְּחִינַת (בְּרֵאשִׁית ו): וַיִּתְּעַצֵּב
 בְּדוֹר הַמַּבּוּל שְׂפָגְמוֹ בְּבָרִיָּה
 עַל הָאָרֶץ. וְלִהְפֹךְ תִּקּוֹן הַגֵּ
 שְׂמֻחָה, בְּחִינַת עֲשָׂרָה מֵינֵי
 רַבְּנוּ ז"ל בְּמָקוֹם אַחֵר (בסי'
 שְׁעַקֵּר גְּלוּת הַשְּׂכִינָה הוּא
 כְּכַמָּה מְקוּמוֹת. עַל פֶּן עַקֵּר
 בְּחִינַת נֶפֶשׁ הַיִּשְׂרָאֵלִי הוּא י'
 בְּחִינַת שְׂמֻחָה כְּנ"ל

תורה כ"ג - כ"ד

בענין השמחה

מצוה גדולה

לחיות בשמחה תמיד

ליקוטי מפרשים

על התורה

עלים לתרופה

סימן כג

שְׁעַל כָּל דְּבוּר וְדְבוּר צְרִיכִין לומר אֶלְמָלָא לֹא אֲתִינָא לְעֵלְמָא אֱלֵא לְמִשְׁמַע דָּא דִּי, וְאֲדַרְבָּא כָּל מָה שְׁאַנִּי יוֹדַע מְגֻרְעוּתִי יוֹתֵר גְּדֻלָּה וְשִׁגְבָה הַשְּׂמִיחָה בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר, שְׁגֻרְעַת כְּזֶה יִדַע מְקַדְּשָׁה כְּזֹאת, מְנַעִימוֹת כְּזֶה מְנַפְּלָאוֹת כְּאֵלֶּה וְכו'. כִּי לֹא דָּבָר רִיק הוּא, מָה שְׁהִשְׂמִיחָה יִתְבָּרַךְ הַפְּלִיא עִמָּנוּ בְּדוֹרוֹתֵינוּ אֱלֹהֵי... מָה אֲשִׁיב לֵה' כָּל תְּגִמּוּלוֹהֵי עָלַי. בְּדָרְךָ זֶה יְכוּלִין לְהַחְיֹת אֶת עֲצָמוֹ לְשִׁמְחָה אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל עֵת אֶפְלוּ אִם יַעֲבֹר עָלָיו מָה חָס וְשָׁלוֹם. (מכתב צא יום שם ה' תקצג)

הִנֵּה לְהַחְיֹת אוֹתָךְ בְּדַבְרֵי אֲמַת אֵין הַפְּנֵאִי מְסֻכִּים עֲתָה, וְכִכְר שְׂמַעְתָּ הִרְבָּה שְׁיִישׁ בְּהֵם דִּי לְהַחְיֹת וּלְשִׁמְחָה נִפְשָׁךְ בְּכָל עֵת, אֵיךְ שֶׁהוּא אֵיךְ שֶׁהוּא. כִּי כָּל מָה שְׁדַּבְּרָנוּ הִרְבָּה שְׁצָרִיכִין לְהַחְיֹת אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל נְקֻדָּה וְנְקֻדָּה טוֹבָה, וּבְיוֹתֵר בְּמָה וְכו' וְשֶׁהֲצִילָנוּ מִהַתְּנַגְּדוֹת עַל עֲצֵם הָאֲמַת וְכו', הַכֹּל אֵינָם דְּבָרִים בְּעֵלְמָא חָס וְשָׁלוֹם, רַק הָעֵקֶר לֵילָךְ בְּהֵם וּלְקִיּוּמָם. וְהָעֵקֶר בְּעֵת שְׁצָר לְהֵאָדָם בְּדַעְתוֹ בְּאֲמַת מַחֲמַת קְלָקוּלָיו חָס וְשָׁלוֹם וְכִיּוּצָא, אִזְ צָרִיךְ בְּיוֹתֵר לְהַחְיֹת אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל זֶה, וְלִהְפֹךְ הֵיגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׁמְחָה, שְׂפָל מָה שְׂמַתְגַּבֵּר עָלָיו בְּיוֹתֵר הֵיגוֹן וְאֲנַחָה, וְרוּצָה לְהַפִּיל עָלָיו עֲצָבוֹת וּמְרָה שְׁחוּרָה מַחֲמַת שְׁעֵשָׂה מָה שְׁעֵשָׂה, יִהְפֹךְ הַכֹּל

כְּמָה אָנוּ צְרִיכִים לְשִׁמְחָה כְּשִׁזְכִּינוּ שְׂמִיחָיִין אוֹתָנוּ בְּשִׁבְעָה מְשִׁיבֵי טַעַם כְּאֵלֶּה. וְשִׁשּׁוֹן וְשִׂמְחָה תְּשִׁיג, עַד שְׂתַחַטֵּף גַּם הֵיגוֹן וְאֲנַחָה לְתוֹךְ הַשְּׂמִיחָה בְּעַל פְּרָחִים, כִּי בְּכָל מָה שְׁיִזְכְּלוּ לְהַחְלִישׁ דַּעְתָּךְ בְּאִיזָה עֲצָבוֹת, חָס וְשָׁלוֹם, תֹּאמַר: אֲדַרְבָּה, זֶהוּ שְׂמִיחָתִי, שְׂאִישׁ כְּמוֹנִי אַף-עַל-פִּי-כֵן אֲנִי יוֹדַע מְנַפְּלָאוֹת כְּאֵלֶּה מְנַעִימוֹת בְּיָמֵינוּ נִצַּח כְּאֵלֶּה, וְאִם אֲנִי גֻרְעַת עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, אֲדַרְבָּא רְאוּי לִי לְשִׁמְחָה עוֹד יוֹתֵר וְיוֹתֵר, שְׂאִף עַל פִּי כֵן זָכְנוּ הַשֵּׁם יִתְבָּרַךְ לְהַשְׁעִן עַל צְדִיק קְדוֹשׁ כְּזֶה, אֲשֶׁר גָּלָה נוֹרָאוֹת כְּאֵלֶּה. וְהֵלֵא אֵי אֶפְשֵׁר לְהַכְחִישׁ שְׂאִף עַל פִּי כֵן אֲנִי יוֹדַע הַמַּעֲשָׂה שֶׁל רַבִּי אֱלִיעֶזֶר וְרַבִּי יְהוֹשֻׁעַ. וְגַם אֲנִי יוֹדַע הַתּוֹרָה שֶׁל הַנְּגוּן מַע'ב [שְׁבַעִים וּשְׁנַיִם] נִימִין וְגַם הַמַּעֲשָׂה שֶׁל הַשְּׂבַעָה בְּעֵטְלִירֵשׁ וְכו', וְכו', מָה נְדַבֵּר מָה נְשִׁיב לֵה' כָּל תְּגִמּוּלוֹהֵי עָלֵינוּ.

(מכתב עא מיום א ניסן תקצב).

בְּיוֹתֵר וְיוֹתֵר צְרִיכִין לְהַתְחַזֵּק בְּשִׁמְחָה וְחֻדוּהָ וְלִהְפֹךְ כָּל מִינֵי יְגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׁמְחָה, שְׂפָל מָה שְׂרוּצִים לְהַחְלִישׁוֹ וּלְהַשְׁלִיכוֹ חָס וְשָׁלוֹם, עַל יְדֵי רַבּוּי קְלָקוּלָיו צָרִיךְ לְהַפֹּךְ הַכֹּל לְשִׁמְחָה. כִּי הֵלֵא אַף עַל פִּי כֵן אֵינִי מִתְנַגֵּד עַל הָאֲמַת עַל הַנַּחַל נוֹבַע מְקוֹר חֲכָמָה, וְגַם אֲנִי יוֹדַע מְדַבְּרָיו וְנַפְּלָאוֹתָיו דְּבָרִים קְדוּשִׁים הִרְבָּה,

הצער שנגע עד הנפש. אך חסדי ה' לא תמנו
שנתן לי כח להתחזק על פי דרכי עצותיו
הקדושות עד שהפכתי קצת היגון ואנחה
לששון ולשמחה, והלכתי בתמי ואמרתי:
ברוך השם שאני לא שברתי החלונות בבית
המדרש קדוש כזה הנקרא על שם אדמו"ר
הנורא מאד זצוק"ל, והשם יתברך היה בעזרי
שהתפללתי קצת בשמחה וקרניו המגלה
כראוי ואחר כך התחלנו לשמח קצת.

(מכתב קעו מיום ג תשא תקצה).

ידעתי בני ידעתי פי זה זה עקר צעקתך
במכתבך כמבאר שם בפרוש שאטה צועק
מרה כראוי לצעק על זה, מתי תזכה לשוב
על ידי כל הרמזים והקריאות שקוראים אותך
לשוב ולהתקרב אליו יתברך. ובאמת על זה
צריכים בודאי לצעק ולזעק בכל יום ויום. אך
אף על פי כן צריכים לזכר היטב מה שהזהירנו
הוא ז"ל בכמה אזהרות להתחזק בשמחה תמיד
ולהפך כל היגון ואנחה לששון ושמחה, ובפרט
בעת צרה חס ושלום צריכין להתחזק ביותר
לבלי למשך אחר הצער ביותר חס ושלום.
רק לנחם ולשמח את עצמו בכל מה דאפשר,
ולהפך כל היגון ואנחה לשמחה. ותהלה לאל
יש לנו במה לשמח גם עתה, ואי אפשר לבאר
בכתב, בפרט בעתים הללו... ועל ידי האמונה
בגדל חסדו וטובו בכל עת על כל אדם אפלו
על הגרוע שבגרועים על ידי זה הכל יכולין
להתחזק להתחיל בכל יום ובכל עת מחדש.
והעקר הוא להרחיק המרה שחורה והעצבות
ולהפך כל היגון ואנחה לשמחה.

(מכתב רכד מיום ה שלח תקצו).

לשמחה. ויאמר בלבו, אדרבא הלא אף על פי
כן זכיתי ואף על פי כן איני מתנגד כלל, ואם
שחורה אני במעשי, נאווה אני במעשי רבנו
הנורא זצוק"ל, וגם במעשי יש בהם נאים.
וכעין שפרש רש"י שם במקומו על פסוק
זה (שיר השירים א), וכבר דברתי תהלה לאל
הרבה בענין זה, בשבתיים הסמוכים שעברו.
נא בני חביבי, לך בדרך זה להחיות ולשמח
נפשך בכל עת, ולהפך היגון ואנחה דיקא
לשמחה, ועל ידי זה תוכל עדן לחזק עצמך
לעסק בתורה ותפלה בשמחה, ולה' הישועה
שיתהפך הכל לטובה. וכל העוונות יתהפכו
לזכיות, הכל בזכותו וכחו הגדול והנורא
מאד, כאשר שמעתי מפיו הקדוש בפרוש.
ודי בזה כעת. (מכתב קג מיום ב פקודי תקצג)

עלינו לשבח לאדון הכל וכו', שזכינו להיות
בחלקו, חבלים נפלו לי בנעמיים. וצריכין
להתחזק בשמחה בכל יום ולהפך היגון
ואנחה לשמחה. וכל מה שהצרות והבזיונות
והחרופים מתגברים יותר רחמנא לצלן אף
על פי שצור ומר מאד מאד, אף על פי כן
צריכים להתחזק ולהחיות את עצמם ולהפך
לשמחה מה שאנו זכינו להמלט מרשעות
כזה, מלקרע ולבזות ספרים קדושים ונוראים
כאלה, צרופי אותיות כאלה.

(מכתב קעג מיום ג תרומה תקצה)

צרות רבות סבבנו מפל צד ובכלל ובפרט.
וימאליכם תבינו גדל הנחת שהיה לנו ביום
פורים בבקר עד שבכיתי בדמעות מגדל

ועזין יש הרבה לדבר בזה באפן שתבינו בעצמכם איך להתחזק לקיים זאת להפך הכל לשמחה, אשר חסדו גבר עלינו כל כך לידע האמת לאמתו שלא ישאר מהאדם כלום רק מעט הנקודות טובות שחוטף מזה העולם העובר כהרף עין, המלא פעם ומכאובות ויגונות ומרירות ממרירות שונות בכל אדם בכמה וכמה שנויים בלי מספר, ואין שום חיות כי אם מה שהשם יתברך ברחמיו מרחיב בתוך הצרות ועוזר לחטף בכל יום ובכל עת נקודות טובות של תורה ומצוות שאזכה כל אחד מישראל לקיים בכל יום. ובאמת כל באי עולם אינם חיים כי אם מזה. אבל רבם אינם יודעים מחייהם ומצטערים הרבה על עולם שאינו שלהם ואינם משימים אל לבם להחיות עצמן בהטוב אמתי ונצחי שהשם יתברך מזהב אותם בתוך מרירות עצבון ידם. ומה נשיב לה' כל תגמולוהי עלינו שזכינו לידע מעט מחיותנו שאין שום טוב וחיות כי אם תורה ותפלה ומעשים טובים.

(מכתב ער מערב יום כיפור תקצט).

להפך היגון ואנחה לששון ושמחה, כי אדרבא כל מה שנראה לי שאני רחוק יותר, ואם האמת הוא כך, יש לי לשמח יותר ויותר מה שאני זוכה אף על פי כן להניח טלית ותפלין בכל יום ולקבל שבת יום טוב וכו', ולהתקרב ולינק מאור קדוש וחדש כזה וכו', ולתן שבת והודיה והלל להשם יתברך בכל יום ובכל עת אשר עד פה עזרנו לשאר על עמדנו, והבדילנו מן התועים בכמה בחינות בתוך רעש ורוח סערה כזה, בפרט מה שעבר

אשר כתבת שבעת שעובר ההרפתקאות והבלבולים אי אפשר להרגיש חסדי ה', רק אחר כך כשמרחיב קצת אז רואים נפלאות חסדי ה'. זאת אני יודע מפבר מימים רבים וכבר דברתי מזה עם אדמו"ר ז"ל בעצמו ואמר לי שכן הוא. אך אף על פי כן היה כוננתו שיתחזק האדם דיקא בעת הדחק הגדול למצא איזה הרחבה. עד שירגיש אז דיקא חסדי ה' ונפלאותיו. ועל כל פנים יאמין בהם באמונה שלמה שבודאי השם יתברך טוב לכל בכל עת, וכבר עזר לו הרבה, ובודאי לא יעזב אותו גם עתה, וזה עקר המלחמה להפך היגון ואנחה דיקא לששון ולשמחה. וכבר דברנו בזה הרבה, ועוד חזון למועד שיפקח ה' עינינו לדבר בזה ללמד וללמד לשמר ולעשות ולקיים וכו'. (מכתב רנא מיום ו תקצח).

מכתבך קבלתי אתמול סמוך לבואי לביתי מאומאן, וקריתיו היטב היטב. ואם כי צערי גדול מעצבון לכה אשר הוא מזיק מאד בגשמיות ורוחניות, עם כל זה אני מודה להשם יתברך אשר עד הנה עזרנו רחמיו בלי שעור. וגם זה מעצם נפלאות חסדיו יתברך אשר אתה צועק על כל פנים על כאב העצבות. ולהשיבה עתה פראוי הוא מהנמנע, כי עתה סמוך לתפלת שחרית. וחסד עליון גבר לכתב לכם עתה דברי אלה, אולי תשימו אל לבבכם לקיים דברי אדמו"ר זצוק"ל להפך כל מיני יגון ואנחה לשמחה, כאשר כבר דברתי עמכם בזה הרבה.

לתוֹךְ הַשְּׂמֵחָה. לוֹמַר בְּלִבּוֹ: אֲדַרְבָּא! אִם כֵּן כְּשֹׁמֵר לִי כָּל כֶּה, מֵר, מֵר מְאֹד, בְּוֹדָאֵי עֵתָה עֵתָה יֵשׁ לִי לְשִׂמְחַת הַרְבֵּה שְׂאָף עַל פִּי כֵּן אֲנִי מִתְעַטֵּף בְּצִיצִית וּתְפִלִּין שְׂאִיךְ שֶׁהוּא הֵם טוֹבִים לְפָנַי מְאֹד לְעוֹלָמִי עַד וְלִנְצַח נְצָחִים, וְאִיךְ שֶׁהוּא זֶה חֲלָקִי מִכָּל עֲמָלֵי לְנִצְחָה, וְגַם אֲנִי זוֹכֵה לִתֵּן צְדָקָה לְפַעְמִים. וְעַל כָּלֵם מֵה שְׂאֵנִי מִתְאַבֵּק וּמִתְגַּעַע לְהִתְקַרֵּב לְאוֹר הַגְּנוּזֵי אוֹר הַקְּדוֹשׁ הַחֲדָשׁ הַזֶּה אֲשֶׁר הוּא יִתְקַנְנִי בְּוֹדָאֵי בְּלִי סִפְקָה, וְאֲנִי בְּעֵנֵי מִכְּטִיחָה עַל זֶה בְּלִי סִפְקָה.

וְאִם כֵּן אֲדַרְבָּא אֲנִי מְחִיב לְשִׂמְחַת הַרְבֵּה בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת, וְלִהְפֹּךְ כָּל הַמְרִירוֹת וְכָל הַיְגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה, כִּי אֵף עַל פִּי כֵּן אֲנִי זוֹכֵה לְכָל הַנֶּ"ל. וְכָל מֵה שְׂמַרְבֵּה לְהַגְבִּיר הַיְגוֹן וְאֲנַחָה בְּזֶה אֲנִי מְשִׂמַּח יוֹתֵר. כִּי כָּל מֵה שְׂאֵנִי יוֹדֵעַ בְּעֵצְמִי גְרִיעוּתִי בְּיוֹתֵר, בְּזֶה דִּיקָא אֲנִי שְׂמֵחַ יוֹתֵר. אֵף עַל פִּי שְׂבֻאֲמַת אֲנִי מְקַלְקֵל מְאֹד זֶהוּ שִׂמְחָתִי שְׂמֻקְלָקֵל כְּזֶה יְזַכֵּה לְקִדְשׁוֹת כְּאֵלֶּה, וְלִבְלִי לְהִתְנַגֵּד עַל אוֹר קְדוֹשׁ וְחֲדָשׁ כְּזֶה. אֲשֶׁר הָרַב רְחוּקִים מִמֶּנּוּ כָּל כֶּה כָּל כֶּה וְנִעְלָם מֵהֶם כָּל כֶּה כָּל כֶּה, וְרַבִּים חוֹלְקִים כְּמוֹ שְׂחוּלְקִים. וְאֲנִי בְּעֵנֵי עַל כָּל פְּנִים אֲנִי חוֹלֵק וּמִתְנַגֵּד עָלָיו, אֵף גַּם הַרְבֵּה טְעַמְתִּי מִצוּף דְּבִשׁ נֵעַם אֲמְרוּתָיו. וְאֲנִי יוֹדֵעַ שֶׁהוּא יְכוֹל לְהִרְאוֹת לְדָרִי מַעֲלָה וְכו' שְׂעֵדִין אֵינֶם יוֹדְעִים כָּלֵל בִּידְעֵתוֹ יִתְבַּרַךְ "מֵה חֲמִית מֵה פֶּשֶׁשֶׁשֶׁת" וְכו', וְלְדָרִי מִטָּה שֶׁהֵם הַפְּחוּתִים וְהַגְּרוּעִים כְּמוֹנֵי הַיּוֹם, וְאֲפֹלוּ אִם נִמְצְאִים בְּעוֹלָם עוֹד גְּרוּעִים וְכו' יוֹתֵר מִמֶּנִּי הוּא יְכוֹל לְהִרְאוֹת לָנוּ לְכַלְנֵנוּ פִּי מְלֵא כָּל הָאֶרֶץ כְּבוֹדוֹ, וְעֵדִין ה' אֲתַנּוּ וְעִמְנוּ

עָלֵינוּ בְּשָׁנִים הַסְּמוּכִים ה' יִתְבַּרַךְ יִצְיָלְנוּ וְיִשְׁמְרֵנוּ מִעֵתָה. (מכתב ש מיום ב בשלח תר).

הַשֵּׁם יִתְבַּרַךְ יִשְׂמַח אֶתְכֶם וְאוֹתְנוּ בְּשִׂמְחַת פּוֹרִים הַבָּא עָלֵינוּ לְטוֹבָה בְּאֲמַת עַד שְׁנִזְכֶּה לְהַפְּךְ הַיְגוֹן וְאֲנַחָה לְשִׂשׁוֹן וְשִׂמְחָה נְגִילָה וְנִשְׂמָחָה בִּישׁוּעָתוֹ בְּאֲמַת. (מכתב שלז-ב מיום א' תצוה תר"א).

קְדוּהַ תְּקוּעַ בְּלִבִּי מִסְטָרָא חֲדָא וְכו', וְלֵה' הַיְשׁוּעָה וְהַתְּקוּהָ שְׁגַם הַסְּטָרָא תְּנִינָא שְׂמֵשֶׁם הַצֵּר וְהָאֲנַחָה חֶסֶד וְשְׁלוֹם, יִתְהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה בְּכַחֲנִיַת שִׂשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׂיָגוּ וְכו'. (מכתב שלט מיום ב פקודי תר"א).

הַזֶּהר וְהַזֶּהר מִיְגוֹן וְאֲנַחָה, רַק לְחֻטֵּף הַיְגוֹן וְאֲנַחָה לְתוֹךְ שִׂמְחָה: (מכתב שמא מיום ד' ויקרא תר"א).

אֲנִי קוֹרָא מִכְּתָבִיךָ הַיֵּטֵב, וְאֲנִי שׁוֹמֵעַ וּמְבִין מְרִירַת צַעֲקָתְךָ מִן הַלֵּב בְּכָל פַּעַם. וְנִפְלְאוֹתַי עָלֶיךָ מְאֹד בְּנֵי חֲבִיבִי מֵאַחַר שְׁלִפִּי מִכְּתָבִיךָ הַגְּדִילוֹ וְשִׁגְבוֹ מְרִירַת נִפְשָׁךָ, מִדּוֹעַ לֹא תִזְכֵּר וְתִשִּׂים אֶל לִבְךָ הַיֵּטֵב אֶת אֲמַתְּ דְּבָרֵי אֲדָמוֹ"ר הַנוֹרָא זְכוּק"ל כְּפִי אֲשֶׁר הַרְבִּינוּ בְּחִסְדוֹ לְדַבֵּר בָּם, שֶׁהֵאִיר עֵינֵינוּ שְׂדִיקָא מִתְקַן הַמְרִירוֹת נִהְפֵךְ לְשִׂמְחָה גְּדוֹלָה. כְּמוֹ שְׂכַתוֹב עַל פְּסוּק "שִׂשׁוֹן וְשִׂמְחָה יִשְׂיָגוּ וְנִסּוּ יְגוֹן וְאֲנַחָה", שְׂצָרִיכִין לְחֻטֵּף אֶת הַיְגוֹן לְתַפְסוֹ בְּעַל כְּרָחוּ לְהַכְנִיסוֹ

הקדושים כלם נאמרו גם אליך בפרטיות וכנ"ל. און טאקי פארט האפ [ובכל זאת רק שמחה]. דברי אביה המשתוקק לשמח נפשך בחסדו הגדול נגילה ונשמחה בישועתו. (מכתב שנג מיום א' קרח תר"א).

כבר כתבתי לך הרבה בפרט באגרת הסמוך בשבוע העבר שתזהר ותזהר להפך היגון ואנחה לשמחה. ואתה נותן לי תשואת חן הרבה על זה, ואף על פי כן אתה כותב לי מרירות בכל פעם שקשה לי לסבל. לא כף הוא המדה בני ידידי. כי אם אמנם לב נשבר יקר מאד, אבל ביותר צריכין להתגבר להפך הכל לשמחה.

פי עדין אינה יודע בני חביבי עד היכן עד ה"כ מגיעין חסדי ה' ונפלאותיו לכל אחד, בפרט האוחזים עצמם בקשרי חבלי עבותות אהבה בהצדיק הקדוש האמת הממשית בכל יום ובכל עת חסדים חדשים בכל פעם. ותהלה לאל גם אתה אחד מהם מן האוחזים בו באמת לנצח בקשר אמיץ וחזק כל ימוט לעולם. ועתה יש לך רק לרקוד ולדלג על ההרים מתוך רב שמחה שזכית להפנות עם האוחזים בו בעזרת השם יתברך. (מכתב שנג מיום א' חוקת תר"א).

שומע צעקה שומע אנחה ישמע צעקתך וצעקת כלנו ויאמר לצרותינו די, בפרט לצרות הנפש העולה על הכל. אך זאת נחמתי בעניי ששאר העולם אשר לפם חלק מאתנו

וקרוב אצלנו תמיד (ע' לק"ת סי' ז). גאט איז מיט דיר שרעק דיר ניט מיין קינד. גלייב מיר אז מייע רייד זענין דורך אמת. אז דער רבי עליו השלום מיינט טאקי דיר. איך זאג דיר פון זייניט וועגין, גאט איז מיט דיר. סע וועט אלץ נתהפך לטובה ווערין [ה' עמך אל תירא בני. האמן לי שדברי הם בדרך האמת שרבנו ז"ל מתכוון באמת אליה. אני אומר לך בשמו: ה' עמך הכל יתהפך לטובה].

רק חזק ואמץ מאד מאד לקים דברי כפשוטו להתגבר תמיד להפך המרה שחורה לשמחה על פי הדברים הנ"ל, ומאליה תבין השאר. ועל ידי שתתחזק בשמחה, וגם להרגיל את עצמך לשמח את נפשה במלי דבדיוחוא וכו', על ידי זה תוכל לפטר רבוי הרעיונים המיגעיים אותך כל כך שהם בחינת על ברזל ותמהון לך, שעל זה צעק התנא 'אוי לי מיצרי אוי לי מיצרי' ופרש רש"י אוי לי מיצרי המיגעני בהרהורים (ברכות סא). נמצא שגם התנא הקדוש היה לו יסורים מיגיעת המחשבות. ואם בודאי מחשבותיה גרועים הרבה, אבל תודה לאל יש לך הפח של זקן דקדשה לסמך עליו שאמר בפרוש, מען זאל דופין אויף זיין כח [שנסמך על כחו]. וכבר גליתי לך באמת שקל הדבורים הנ"ל שאמר כלם נאמרים גם עליך ועל הגרועים ממה בכל דור ודור. כי אמר בפרוש שקל מה שאומר ומגלה הם את אשר ישנו פה ואת אשר איננו פה. ותאמין לי שגם אני מחיה עצמי בדבורים אלו שאני כותב לך. ובודאי יש שנויים רבים ביני לבינה ובין כל אדם ואדם. כי אין אדם דומה לחברו. אך דע והאמן שדבורים הנ"ל וכל דבריו

והרמזים וההתחזקות שהורה אותנו הוא ז"ל. והנה עתה כל מחשבותי בענין שמחה על פי התורה ששון ושמחה ישיגו וכו', להפך כל היגון ואנחה לשמחה וכו' (לק"ט סי' כ"ג). וגם על פי התורה אמצעייתא דעלמא בסימן כ"ד (לק"א) שמדברת שם מהט' היכלין דלאו אנון נהורין וכו'. ובשבת העבר והקודם לו דברנו בזה. תהלה לאל שהחיה נפשות רבות תהלה לאל. מי יתן שנזכר לדבר בזה הרבה באפן שנזכר להושע, לקיים ככל הכתוב שם לעשות כל מצוה בשמחה גדולה עד שנזכר לכל הנאמר שם. אשרי מי שירדף מחשבתו להשיג השגות אלו וכו' כמו שכתוב שם. (מכתב תמא מיום ד חיי שרה תר"ד).

השם יתברך יחזק לכבד ולכבנו שנזכר לשמח נפשנו ולהפך כל היגון ואנחה לשמחה, שאחרי כל מה שעובר עלינו אנו זוכים להיות נקרא על שמו הקדוש ואין אנו שמחים על צרת נפילת הגג ממקום קדוש בזה, רק אנו מצטערים בצרתו, ואנו בטוחים בהשם יתברך שיתקן הכל מהרה. ובאמת על-פי דרך זה ועל-פי כל מה שדברנו וכתבנו בזה יכולים להפך הכל לשמחה, והוא עצה נפלאה ונוראה מאד מאד. אך אף-על-פי-כן הבעל-דבר מתגבר מאד בעצבות ומרה-שחורה. אך צריכין להיות עקשן גדול בזה לזכר את עצמו בכל פעם האמת לאמתו. הלא באמת אף-על-פי-כן עזרנו השם יתברך מאד בלי שעור, וכל מה שמכניס בלבי חלישות הדעת ועצבות מרבוץ הקלוקלים והפגמים והעוונות וכו', עם שזה הכל אמת, אדרבא זהו תקף שמחתי,

ומכל שכן המתנגדים גם הם יש להם לצעק יותר ויותר. ולא די שאינם צועקים פראוי להם, אף גם הם חולקים על הצדיק שהוא רב להושיע בזה וכו'. ואי אפשר להאריך בזה על פני השדה. ואם תרצה תוכל גם עתה וכן תמיד כל ימי חייך להחיות את עצמך בזה. ואל יתישן זה הדבור אצלך אף על פי שכבר דברנו בזה כמה פעמים, כי לא דבר ריק הוא מאתנו כי הוא חיינו לנצח, ועל ידי זה לבד יכולים להפך כל מיני יגון ואנחה ואפלו שלף ושלי שאני צריך לשא צעקות מרות כאלה מכמה וכמה נפשות וכו', ושל כלנו להפך הכל לששון ולשמחה גדולה וכו'. (מכתב תח מיום ד וארא תר"ג).

ששון ושמחה ישיג וכו', וגם עתה אתה צריך להפך היגון ואנחה לשמחה גדולה, וכל מה שאתה גרוע יותר בעיניך אתה צריך לשמח בזה ביותר, ולהפך עצם היגון ואנחה לששון ולשמחה שגרוע בזה זכה להיות על ראש השנה ולהשתטח על הציון הקדוש והנורא בזה שלא היה לו שום הסתכלות בזה העולם, וכל העולם אינו עולה אצלו כהרף עין וכו'. והוא יכול להוציא כל העשרה מיני חצים וכו' ולרפאות הכל וכו'. וזהו הפרוש האמתי של "ששון ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה" שגלה הוא ז"ל, להפך כל היגון ואנחה לששון ולשמחה הינו כנ"ל, והבן היטב לשמח בזה הרבה. (מכתב תלח מהושענא רבא תר"ד)

תתחזק בשמחה ולברח בכל כחך בגיבנה ובהסתח הדעת וכו'. על פי כל דרפי העצות

שמו ז"ל, ובכלל הקבוץ הקדוש שלו וכו'.
(מכתב תנה מיום ב קדושים תר"ד)

הלמוד הקדוש של של "ששון ושמחה ישיגו
ונסו יגון ואנחה" (לק"ת סי' כ"ג), שצריך לחטף
היגון ואנחה לתוך השמחה להפך הכל
לשמחה, מה שאף על פי כן בחמתו יתברך
לא עשני גוי והבדילנו מן התועים וכו'. (מכתב
תסב מיום ב' דברים תרד)

חזק בני וחזק בכל עת מחדש, ובכל מיני
מרירות שעובר עליך ועלי צריכין לשמח
נפשו יותר, ולהפך היגון ואנחה לשמחה. פי
מה היינו עושים חס ושלום אם במרירות
ויגון ואנחה כזאת היינו מתנגדים חס ושלום
חס ושלום, היה נאבד תקנתנו לגמרי חלילה.
עתה עתה יש ויש תקנה טובה ונפלאה לכלנו
גם לי גם לך יהיה תקנה טובה בלי ספק.
(מכתב תעז מערב ראש חודש כסלו תר"ה)

סימן כד

וכל פרוטה ופרוטה שטרחת בגופך ומאדך
בשביל להתקרב להצדיק האמת הנורא
והנשגב כזה ז"ל. והכל נזכר לך לטובה.
וזכותו יגן עליך להצילך מכל רע ולהשיבך
לאיתנה בשלמות ולהישיר לך אליו באמת
ולהציליך בכל אשר תפנה להיטיבך
באחריתך. ישגא אחריך מראשיתך. דברי
אוהבך באמת לנצח המצפה לישועתך
מהרה. נתן מברסלב. (עלים לתרופה מכתב יח

שאף על-פי-כן אנכי גם אנכי זוכה להיות
בכלל הקבוץ הקדוש הזה הנקראים על שם
הנחל נובע מקור ח'כמה, אשר גם העיר
וקדיש וכו'. וכל מה שאני יודע פשעי יותר
וכו', אני צריך להפך הכל לשמחה, שאדרבא
בזה אני שמח יותר ויותר שאף על-פי-כן
זכיתי להיות בחלקו וכו'. וה' מושיע ברחמיו
עד שזוכים לבוא לשמחה גדולה על-ידי
זה ובצרוף עוד שארי עצות. והעקר על-
ידי מלי דשטותא ולעשות עצמו שמח וכו'.
ברוך אלקינו שבראנו לכבודו והבדילנו מן
התועים וכו', בכמה בחינות. (מכתב תמו מיום
ה ויחי תר"ד)

הסר ממך יגון ואנחה בכל כחה, בטח בחסדי
ה', כי הכל יתהפך לטובה. ויתקיים "ששון
ושמחה ישיגו ונסו יגון ואנחה" לחטף היגון
ואנחה דיקא לתוך השמחה (לק"ת סי' כ"ג), לומר
בלבו כל מה שאני גרוע יותר אצלי חס ושלום
יש לי לשמח יותר ויותר באמת על שאף על
פי כן אני מתנגד עליו וכו', ואני נקרא על

תרגיל עצמה ותחזק עצמה בכל עז לשמח
נפשך בכל מה דאפשר. פי כל החלאים באין
על ידי עצבות. ושמחה היא רפואה גדולה לכל
מיני חולאת כמבאר בלקוטי תניינא סימן כ"ד
עין שם ובשאר מקומות מעצם מעלת השמחה.
ואיך כל אדם יכול לשמח נפשו במה שזכה
שלא עשני גוי והבדילנו מן התועים וכו'. קנה
אל ה' וישע לך, כי בודאי אינו נאבד חס
ושלום כל פסיעה ופסיעה וכל תנועה ותנועה

מיום ג קדושים תקפ"ו)

צריכין לחזק את עצמו לשמח את עצמו על ידי מלי דשטותא. ובבר אמרתי שצריכין לרקד בכל יום, ובדאי שמעת זאת, ועתה חזרתי ודברתי בזה, כי לפי עצם היסורים והבלבולים וכו' העוברין על כל אחד עתה, אין עצה כי אם לשמח את עצמו בכל הנ"ל ולרקד בכל יום בעבדא או במלולא לדבר עם חבריו מזה, או על כל פנים במחשבה; און טאקי פארט האפ (ובכל זאת רק שמחה), בפרט עתה שנמשכים חסדים גדולים, והימים מממשמים ובאים זמן שמחתנו, נגילה ונשמחה בישועתו אמן. (מכתב צא יום שם ה' תקצג)

צערי גדול מאד ממה שלא היית בשמחה בהיותך בביתי, ולבך היה נשבר ביותר, אשר היה קשה לי לסבל. אך אף על פי כן אני יודע ומאמין כי עדין רחמי השם יתברך עלי ועלך ועל כלנו, ובדאי לא יעזב אותך לעולם. ואיך שיהיה, איך שיהיה, יהיה אחריך לטוב בחסדו הגדול יתברך, כי יש לנו על מי לסמוך בעזרת השם יתברך, על כחו של זקן דקדושה עתיק דעתיק סבא דסבין; ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצוה אותך, ותשמח עצמך בכל מה דאפשר, בפרט כי ימי אדר נכנסין, שצריכין להרבות בשמחה. ותתחיל מעתה לעשות אחשוורוש שפיל וקבצן ועושר שפיל, וקיץ וחורף שפיל, ושאר מיני שפיל וצחוק. וגם מוסר כתב זה ר' נחמן וכל אנ"ש, כלם

חובה מטלת עליהם להרגיל בשמחה, על ידי כל מיני מלי דשטותא, ובפרט בפורים בעצמו תהיה אך שמח. און טאקי פארט האפ. פארט און פארט און פארט [ובכל זאת רק שמחה, בכל זאת, בכל זאת]. (מכתב קב מיום א' תרומה תקצ"ג)

תתחזק בכל כחה בכל מיני עצות לשמח נפשך בכל מה דאפשר, ובפרט במלי דשטותא. (מכתב קיד מיום א' ראה תקצ"ג)

אמין לי באמת שכל מה שכתבת אינו חדוש אצלי כלל, כי כאלה ממש עבר עלי כמה פעמים, ונמשך זמנים הרבה, שנדמה לי- שאי אפשר לחיות יום אחד, ואפלו שעה אחת, אך נתישבת: איך שיהיה, אני אנסה את עצמי בכל שעה, ואראה בכל עת להסיח דעתי ממה שאני צריך לשכח, וזה העקר, דהינו להיות שב ואל תעשה על-כל-פנים, ומה שאוכל לחטף לפעמים איזה טוב, מה טוב, והעקר לבלות היום כמה שאוכל בשב ואל תעשה, וגם על זה הכרחתי עוד לצעק הרבה הרבה להשם-יתברך, ולהתפלל כמה תפלות, וכמה שעות הכרחתי לבלות בכמה מלי דשטותא ובדיחותא, ומן הסתם בודאי למדתי כמה שעות, בפרט השעורים הקבועים, בתוך כך עבר היום, וכן כמה ימים וכן כמה שנים, אם אמרתי אספרה לה בני חביבי אפס קצהו מזה - לא יספיקו המון יריעות, כי בודאי אין שני בני אדם שוין ממש, ובדאי בפרטיות יש שנויים הרבה. אך אף על פי כן כל מה שאתה

בשמחה פי חדות ה' הוא מעוזינו. (מכתב קעו מיום ג תשא תקצה)

נא מאד בני חביבי, השלך מעליך המרה שחורה שלך, והיגון ואנחה הרחיקים מעליך ככל דרכי העצות שידיעת, פי אתה קובל וצועק במכתבך יותר מדאי. וכבר ידעת שעל ענינים כאלה צריכים ליחד שעה ביום לצעק במר נפש על כל העובר על האדם, ושאר היום צריכין להתחזק בשמחה בפשיטות שלא עשני גוי וכי'. (מכתב ריט מיום ב דחול המועד פסח תקצו)

חזק ואמץ לילך בדרך האמת אשר הורינו. לשפך שיתחתך בכל יום איזה שעה, ואחר כך להתחזק בכל עז להיות שמח כל היום וללמוד הרבה בכל יום ולהתפלל בכונה. (מכתב ער מערב יום כיפור תקצט)

השם ישמחנו בשמחת החג הקדוש הבא עלינו לטובה. ותזכה על ידי השמחה שישלח השם יתברך רפואה שלמה לזוגתך תחיה, כי שמחה הוא רפואה לכל מיני חולאת רחמנא לצלן.

(מכתב שכב מיום א ערב סוכות תר"א)

החיית אותי במה שכתבת שמכתבי הועיל לך לשמח נפשך קצת, כי זה כל מגמתי. פי עדין אינך יודע עד היכן מגיע השעשועים שעושים להשם יתברך פשמחיים נפש

כותב עבר עלי כאלה וכאלה ממש. וברוך השם כל מה שאתה כותב שאתה מחיה עצמך הוא טוב ונכון וישר וכו', אך רצוני שתתחזק בזה יותר ויותר. אור נא כגבור חלציך בני חביבי, דלו עיניך למרום וחגר בעז מתניך, ובטח בכחו של זקן דקדשה פי הוא הולך לפנינו בכל עת בזה ובכא. ולמען השם ברודער האלט זיך [אחי! חזק עצמך], וכבר אמר הוא ז"ל שאפלו לחולה המוטל על ערש דוי וחלוש מאד אשר כל משכבו נהפך בחליו, אומרים לו שיתחזק, לאז דיך ניט אפ, מאך זיך פרישער [אל תעזב את עצמך תעשה עצמך יותר רענן], וכיזא בזה. ואם הוא ציט ומחזק עצמו מועיל לו הרבה שיתרפא וישוב לאיתנו על ידי זה, בפרט שתהלה לאל יש לך על מי להשען בחסדו הגדול יתברך.

(מכתב קכ"ד מיום א' וישב תקצ"ד).

בעת שעמדו אנ"ש לפני ודברתי עמם מעסק המחלקת שנתעורר מחדש, בתוך כך בא ר' נחמן הנ"ל וראיתי מכתבו וכן ספר לי בעל פה. ואם מהראוי לזעק בבכיה על צרה ומצוקה כזאת, עם כל זה נתגברתי ונתחזקתי בשמחה, פי חדות ה' היא מעזנו, כי העקר להתחזק בשמחה. רק באיזה שעה מיחדת בודאי במסתרים תבכה נפשי על רדיפות כאלה. (מכתב קסה מיום ו וישלח תקצה)

בהכרח שילך כל אחד עם מה שלמד אותנו הוא ז"ל ליחד שעה אחת או שתים ויפרש שיחתו לפני השם יתברך, ושאר היום יהיה

ישיח לַפְּנֵי יתְּבַרֵךְ. ואם אינו יכול לְדַבֵּר
 מֵה לַעֲשׂוֹת, עַל פִּי רַב יַעֲזֶרְהוּ הַשֵּׁם יתְּבַרֵךְ
 אַחַר כֵּן, אוּ בַיּוֹם שֶׁלֹּא תִרְוֶי לַפְּרֵשׁ שִׁיחָתוֹ.
 אֲבָל אִיךָ שִׁיחָה צְרִיךְ לְהִתְנַבֵּר מֵאֵד לְהִיּוֹת
 כָּל הַיּוֹם בְּשִׂמְחָה, וּלְבַלּוֹת הַיּוֹם קִצְתַּת בְּתַפְלָה
 וְעֵסֶק הַתּוֹרָה וְכוּ' וּבְעֵסֶק מִשְׂא וּמִתֵּן. וּבִפְרָט
 שֶׁתְּהַלֵּה לְאֵל יֵשׁ לָךְ כַּמָּה עֲסָקִים וְיֵשׁ לָךְ
 בְּמָה לְבַלּוֹת הַיּוֹם בְּתוֹרָה וּדְרָךְ אֶרֶץ, שִׁיגִיעַת
 שְׂנֵיָהֶם מִשְׂפַּחַת עוֹוֹן. וְהַעֲקֵר לְבַלִּי לְהַסְתַּכֵּל
 לְאַחֲרָיו כְּלָל. וְאֵל תִּבְטֵי אַחֲרָיִךְ. (מכתב תל
 מיום ב' מסעי תר"ג)

קֹשֶׁה וְכַבֵּד עָלֶי עֵתָה מְלֹאכֶת הַכְּתִיבָה מִחֲמַת
 כְּאֲבִי בְּצַלְעוֹת. אִם אָמַנְם כִּבְר עֲזָרְנִי הַשֵּׁם
 יתְּבַרֵךְ הַרְבֵּה, אַף עַל פִּי כֵן מַעַט הַכָּאֵב שֶׁלֹּא
 נִתְּרַפָּא עֲדִין מוֹנֵעַ הַרְבֵּה מִן הַכְּתִיבָה... תְּהִלָּה
 לְאֵל הַכָּאֵב שְׁלִי כִּבְר נִתְּרַפָּא הַרְבֵּה בְּחִסְדּוֹ,
 אֵךְ עֲדִין אֲנִי צְרִיךְ לִישׁוּעָה שִׁיגְמַר רְפוּאָתוֹ
 בְּשִׂמְחָה. וְהַעֲקֵר הוּא רְפוּאָת הַנֶּפֶשׁ שֶׁהוּא
 שִׂמְחָה. כִּי אִם הֵינּוּ שְׂמֻחִים הִיָּה מִתְּבַטֵּל מִמִּילָא
 כָּל הַשְּׂטוּתִים הַנִּלְ. (שם ומכתב תלג מיום ג' דברים תר"ג)

הַיִּשְׂרָאֵלִי בְּעֵצֶם מְרִירוֹת נִפְשׁוֹ בְּגוּף וּנְפֶשׁ
 וּמְמוֹן מַעֲצָמוֹ וּמֵאֲשֶׁתוֹ וְיִוצְאֵי חֲלָצִיו וְכוּ'.
 וְכִשְׂמֻכְנִיסִים בּוֹ אֵיזָה רְמִז וְנִיצוּץ אֲמִתִּי בְּאֶפֶן
 שִׁיִּשְׂמָחוּ נִפְשׁוֹ וְיִחַזְקוּ דַעְתוֹ קִצְתַּת וְכוּ', זֶה עֲקָר
 בְּחִינַת מְקִיִּם נִפְשׁ מִיִּשְׂרָאֵל שֶׁנֶּחֱשַׁב כְּאֵלוֹ קִיִּם
 עוֹלָם מְלֵא. (מכתב שנה מיום ג' בלק תר"א)

תַּתְּחִיב בְּשִׂמְחַת הַרְגֵל, כִּי עֵתָה אַתָּה צְרִיךְ
 דִּיקָא לְהִתְחִיב יוֹתֵר בְּשִׂמְחָה שֶׁהוּא רְפוּאָה
 לְכָל הַפְּכוּת וּלְכָל הַחוּלְאָת, בְּפָרֵט בְּחַג
 הַקְּדוּשׁ הַזֶּה שֶׁנֶּאֱמַר עָלָיו "הַשִּׁיר יִהְיֶה לְכֶם
 כְּלִיל הַתְּקֻדָּשׁ חַג" שֶׁהוּא "לִיל שְׂמוּרִים" וְכוּ',
 הַלִּילָה הַזֶּה שֶׁל פֶּסַח שְׁנַתְעוֹרְרִין אֵז כָּל הָעֲשָׂרָה
 מִיַּיִן נִגּוֹן וְשִׁיר שְׂמֵחִים כָּל הַרְפוּאוֹת בְּגוּף וּנְפֶשׁ
 לְכֶם וְלֵנוּ וּלְכָל יִשְׂרָאֵל אָמֵן כֵּן יְהִי רְצוֹן. (מכתב
 תכג מערב פסח תר"ג)

הַאֲמַת שֶׁצְּרִיכָה אֵינָה קִטְנָה וּבְכָל צְרִיכָה לִי
 צַר, וְצְרִיכִין תְּפִלָּה וְתַחֲנוּגִים הַרְבֵּה לְהַשֵּׁם
 יתְּבַרֵךְ מֵאֲתָךְ וּמֵאֲתִי. אֲבָל צְרִיכִין לְזַהֵר מֵאֵד
 מֵאֵד לִילָךְ בְּדְרָךְ שֶׁהוֹזִירְנוּ הוּא ז"ל, לִיחַד
 שְׁעָה לַפְּרֵשׁ שִׁיחָתוֹ וְאֵת כָּל אֲשֶׁר עִם לְבָבוֹ

פרפראות לחכמה על הש"ס

הנהגו תרי מיני חד שמה ששון וחד שמה שמחה, אמר לה ששון לשמחה, אָנָא עדיפנא מנָה, דכתיב ששון ושמחה ישיגו וגו'. אמר לה שמחה לששון, אָנָא עדיפנא מנָה, דכתיב שמחה וששון ליהודים. אמר לה ששון לשמחה, חד יומא שבקוה ושיויה פרונקא, דכתיב כי בשמחה תצאו. אמר לה שמחה לששון, חד יומא שבקוה ומלו כָּה מִיָּא, דכתיב ושאתם מים בששון. אמר לה ההוא מינא דשמה ששון לרבי אבהו, עתידיתו דתמלו לי מים לעלמא דאָתִי, דכתיב ושאתם מים בששון. אמר לה אי הוה כתיב לששון כדקאמרת, השתא דכתיב בששון, משכה דההוא גברא משוינן לה גודא ומלינן בה מִיָּא. (סוכה מו:)

הנהגו תרי מיני חד שמה ששון וחד שמה שמחה, אמר לה ששון לשמחה, אָנָא עדיפנא מנָה, דכתיב ששון ושמחה ישיגו וגו'. אמר לה שמחה לששון, אָנָא עדיפנא מנָה, דכתיב שמחה וששון ליהודים. אמר לה ששון לשמחה, חד יומא שבקוה ושיויה פרונקא, דכתיב כי בשמחה תצאו. אמר לה שמחה לששון, חד יומא שבקוה ומלו כָּה מִיָּא, דכתיב ושאתם מים בששון. אמר לה ההוא מינא דשמה ששון לרבי אבהו, עתידיתו דתמלו לי מים לעלמא דאָתִי, דכתיב ושאתם מים בששון. אמר לה אי הוה כתיב לששון כדקאמרת, השתא דכתיב בששון, משכה דההוא גברא משוינן לה גודא ומלינן בה מִיָּא. (סוכה מו:)

עין בפאמר אמצעותא דעלמא סימן כ"ד מענין שעל ידי הגדלת השמחה שתהיה לעתיד, בחינת (ישעיה נה, יב) כי בשמחה תצאו יכנעו הקלפות אז כל כָּה, עד שהם עצמן יחזירו כל ניצוצות הקדושה שיש ביניהם בבחינת איתי אשלי ומשחו, וזה בעצמו בחינת הנ"ל כי כשנכנעין כל כָּה עד שנעשו מרכבה לקדושה, אז מחזירין בעצמן כל ניצוצי השמחה שיש ביניהם ממה שניקו מהקדושה, והטמאה והרע שבהם בעשן תכלה כידוע.

עין בפאמר ששון ושמחה ישיגו בלקוטי תניניא סימן כ"ג, איך שצריכין להתגבר בשמחה כל כָּה, עד שגם היגון ואנחה שהם מצד הסטרא אחרא יהיו נעשין מרכבה לקדושה, ויתנהפכו גם כן לששון ושמחה וכו'. והנה ששון ושמחה הם בחינת דכר וניקבא דקדושה, ויגון ואנחה הם דכר ונקבא דסטרא אחרא וכמבאר בזהר הקדוש.

הנה אף שבאמת שמחה היא בחינת נקבא דקדושה, אף על פי כן היא עולה לפעמים כל כָּה עד שהיא בבחינת עטרת בעלה כידוע, ועל כן לפעמים שמחה קודם לששון כנ"ל, וגם כי לפעמים שמחה מרמז על עולם הבינה כידוע. והנה כשהבין הפרוש של ששון ושמחה ישיגו כנ"ל, אז אמר לה ששון לשמחה חד יומא שבקוה

והנה אלו הצדוקים הם באמת מצד הסטרא אחרא בחינת יגון ואנחה, רק מחמת שגם שם יש איזה ניצוצות דקדושה שזה חיותם, על כן נדמו כקוף בפני אדם ונתכנו בשם ששון ושמחה. וזה שאמר לה ששון אָנָא עדיפנא מינָה, כי הוא בבחינת דכר והביא לו ראיה שפאמר ששון ושמחה ישיגו וכו', ופרש רש"י כפשוטו כי בתחלה יהיה השמחה גדולה מאד, על כן נקרא ששון, ואחר כך כשכבר

ואמא, שעקר שלמות המחין תלוי בתקון הברית ועין גם בכונות הלולב להרב רבי יוסף מערבי בענין זה איך שהיסוד עולה עד הדעת. נמצא מה אתה מתפאר בזה ששמך ששון שרומז על בחינת יסוד, אדרבא אם לא תתקן את בחינתך נמצא אתה פוגם בכלם, ועל כן פגם הברית כלול באמת מכל הפגמים, וכן תקון הברית הוא תקון הכללי כי הוא מעורר המחין וכו', כמבאר במאמר האי גברא סימן כ"ט. ועל כן לעתיד שאז יתברר ויתעלה הטוב שבכל המדרגות פנ"ל, והנה היסוד הוא בחינת רקיע שמים כמבאר בזהר הקדוש כמובא גם בכונות לולב הנ"ל, והעור שבאדם הוא מבחינת רקיע שמים, כמבאר בזהר יתרו דף ע"ו ובזהר שלח דף ק"ע, גם מרמז על בחינת הטוב שבאדם כי בהעור עקר הארת פרצוף פני האדם, ועין בתקונים תקון ג' דף ק"מ איך שעצם גידין ובשר שבאדם, הם כנגד אריה שור נשר שבמרפכה, ועור האדם הוא כנגד בחינת אדם שבמרפכה. וזהו שאמר לה לשיטתו משכה דהוא גברא משוינן לה גודא ומלנין בה מיא, הינו שיפשיט את עורו שהוא מבחינת המעט דמעט הטוב שבו, והניצוצות הקדושות שבו יעלו לשרשן דקדשה שהוא בחינת היסוד לפי שיטתו, ועל ידי היסוד ימשיכו מימי הדעת והחסדים מכל הקומה הקדושה אל כנסת ישראל פנ"ל, ועין במאורי אור מבאר שם כי עור הוא סוד קלפת נגה - ר"ע, וניצוץ קדוש שבו וא"ו הרי עור וכו'. וזה רמז שיפשיטו את עורו שהוא בחינת המבחר שבו, וגם מזה העור עצמו יבערו אותיות רע ממנו, וישאר רק הנאו שהוא הניצוץ הקדוש שבו, ומחמת שהנאו הוא בהמשכה עין מאמר ואתם תהיו לי סימן ל"ד, על כן נקראת

ושויה פרונקא, דכתיב (שם) כי בשמחה תצאו, הינו שאמר לה אם פגם אתה תתהפך לעתיד להטוב, והניצוצות שבך שהם מבחינת נוקבא בחינת שמחה יחזרו ויכללו בשרשם, בבחינת שמחה, ואתה בעצמך תראה להם הדרוך איך שיצאו מהסטרא אחרא, בבחינת איתו אשלי הנ"ל. וכל זה על ידי בחינת כי בשמחה תצאו שפרש בזהר הקדוש על השכינה שהיא שמחתן של ישראל..

אמר לה שמחה לששון חד יומא שבקוד וימלו בה מיא, דכתיב (ישעיה יב, ג) ושאבתם מים בששון, כי גם אתה תתהפך אל הקדשה, והניצוצות שבך שהם מבחינת ששון בחינת דכר יכללו בשרשם, ועל ידי בחינת ששון דיקא זוכו לשאב מים ממעיני הישועה, וכמבאר בזהר הקדוש והובא בפרדס בערך מעיני הישועה עין שם.

והנה הגם כי מסתמא הצדוקים לא כונו לזה רק כל דבריהם בדרך לעג וליצנות, אף על פי כן אחר שבפנימיות דבריהם יש לכוון בהם דברי טעם פנ"ל, על כן העתיקו רבותינו ז"ל דבריהם בש"ס.

וזהו שאמרו שם עוד, אמר לה ההוא צדוקי דשמה ששון לרבי אבהו עתידינו דתמלי לי מים לעלמא דאתי דכתיב ושאבתם מים בששון. הינו כי ברוחניות הקדשה באמת כל הספירות הקדושים משפיעין ליסוד שהוא בחינת ששון כידוע, אמר לה אי הוה כתיב לששון פדקאמרת, השתא דכתיב (שם) בששון, משכה דהוא גברא משוינן לה גודא ומלנין בה מיא, הינו כי כל השפעתם אל היסוד הוא בכדי להשפיע בכנסת ישראל שהיא בחינת מלכות, וגם כי מבאר בדבריו ז"ל במאמר בקרוב בסימן ל"ו בענין סלוקא דיסודא עד אבא

בו מלכרת עצים למערכה ועשו אז שמחה גדולה על מה שהכינו כבר עצים למערכה שאין בהם תולעת, וגם כי עקר שלמות ההתלהבות והשמחה הוא להפך היגון ואנחה להתגבר, על כן צריכין להגדיל השמחה מאד עד שיהפכו גם היגון ואנחה לשמחה, ועל כן היו אז בנות ישראל שמחות כי זה כל ענין השמחה של חתנה גם כן כמבאר בלקוטי הלכות. ועל כן אמרו רבותינו ז"ל אף על פי שהיה על המזבח אש של מעלה מצוה להביא מן ההדיוט כי אש של הדיוט יש בו אחיזת היגון ואנחה, וצריכין להפכו ולכוללו גם כן בבחינת השמחה דקדושה שהיא בחינת אש המערכה, וזה שסימו מכאן ואילך דמוסף יוסף ודלא מוסף יאסף בחצי ימיו, וזה לומר כי מחמת שמתחיל להתגבר העצבות שמכלה חיי האדם בבחינת לא יחצו ימיהם כמבאר במאמר צות צדק, וכל החולאים רחמנא לצלן באים מעצבות כמבאר בדבריו ז"ל, ועקר אחיזת העצבות בחינת אנפין חשוכין הוא מבחינת החשך של הלילה וכו', ועל כן מאז שמתחילין הלילות להתגדל ותש כח החמה צריכין אז להתגבר ביותר לעסק בתורה בלילה, ועל ידי זה ממתיקין בחינת ההתגברות של היגון ואנחה בשרשו על ידי השמחה של למווד התורה הקדושה שהיא מקור השמחה כמו שכתוב (תהלים יט, ט) פקודי ה' ישרים משמחי לב.

גודא שהיא מלשון המשכה כמו גוד אסיק או גוד אחת וכמוהו רבים, והואו היא גם כן בחינת יסוד כידוע בסוד הנאו השניה שבמלוי אות נאו עין במאמר ה' עז לעמו יתן סימן פ'.

אמר רבן שמעון בן גמליאל לא היו ימים טובים לישראל כחמשה עשר באב וכיום הכפורים וכיום הכפורים שבהן בנות ירושלים יוצאות בכלי לבן שאולין שלא לביש את מי שאין לו. בשלמא יום הכפורים יום סליחה ומחילה, יום שנתנו בו לוחות אחרונות אלא חמשה עשר באב מאי היא וכו'. רבה ורב יוסף דאמרי תרוניהו יום שפוסקין בו מלכרת עצים למערכה. תניא רבי אליעזר הגדול אומר כיון שהגיע חמשה עשר באב תושש כחה של חמה ולא היו כוורתין עצים למערכה אמר רב מנשה וקרו לה יום תבר מגל מפאן ואילך דמוסיף יוסיף שאינו מוסיף יוסיף. (בבא בתרא קכא.)

כי אש של עצי המערכה היא בחינת ההתלהבות של השמחה דקדושה עין מאמר רקודין סימן מ"א, ועל כן עץ שהיה בו תולעת היה פסול למזבח כי התולעים הם מבחינת תקף העצבות והעצלות כנראה בחוש וכמוכא גם בלקוטי הלכות. ומט"ו באב תשש כח החמה שהיא בחינת שמחה בחינת ישיש כגבור וכו' (תהלים יט, ו), על כן פסקו

ליקוטי תפילות

"שמח נפש עבדך כי אליך יהוה נפשי אשא. אנילה ואשמחה בחסדך אשר ראית את עניי ידעת בצרות נפשי. תשמיעני ששון ושמחה תגלנה עצמות דכית. השיבה לי ששון ישעך ורוח נדיבה תסמכני. וישמחו כל חוסי כך לעולם ירננו ותסך עלימו ויעלצו כך אוהבי שמך. אשמחה ואעלצה כך אזמרה שמך עליון. תודיעני ארח חיים שבע שמחות את פניך נעימות בימיך נצח. ביהוה תתהלל נפשי ישמעו עניים וישמחו. ירנו וישמחו חפצי צדקי ויאמרו תמיד וגדל יהוה החפץ שלום עבדו. ישישו וישמחו כך כל מבקשיך ויאמרו תמיד וגדל יהוה אוהבי תשועתך. וצדיקים ישמחו יעלצו לפני אלהים וישישו בשמחה. הלא אתה תשוב תחיינו ועמך ישמחו כך. שבענו בבקר חסדך ונרננה ונשמחה בכל ימינו. שמחנו פימות עניתנו שנות ראינו רעה. ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים יהוה מלך. עבדו את יהוה בשמחה בואו לפניו ברננה. יערב עליו שיחי אנכי אשמח ביהוה. התהללו בשם קדשו ישמח לב מבקשי יהוה. זכרני יהוה ברצון עמך פקדני בישועתך. לראות בטובת בחיריך לשמח בשמחת גויך להתהלל עם נחלתך. יראו ישרים וישמחו וכל עולה קפצה פיה. יקללו המה ואתה תברך קמו ויבשו ועבדך ישמח. יראיך יראוני וישמחו כי לדברך יחלתי. ישמח ישראל בעשיו בני ציון יגילו במלכם":

רבנו של עולם, מלא רחמים, אדון השמחה והחדוה אשר השמחה במעונך, ואין לפניך שום עצבות כלל, כמו שכתוב, הוד והדר לפניו עז וחדוה במקומו. זכני ברחמיך הרבים ובחסדיך העצומים, שאזכה להיות בשמחה תמיד, פאשר גלית לנו על ידי צדיקיך האמתיים ששמחה היא סמרא דקדשה, ועצבות ומרה שחורה היא הסמרא אחרא, והקדוש ברוך הוא שזנא אותה, וכל קדשת איש הישראלי הוא על ידי שמחה דיקא, וכל ההתרחקות שלנו ממך והתגברות התאות הכל היא על ידי עצבות ומרה שחורה. אבל אתה ידעת כמה אני רחוק משמחה, כי קלקלתי ופגמתי הרבה מאד.

על פן פאתי לפניך מלא רחמים, שתהיה בעזרי ותשמחני בישועתך, ותאיר בי

ותגלה לי דרכי עצותיך האמתיות. ותורני ותלמדני שאזכה להפך כל מיני יגון ואנחה לשמחה, שלא יהיה שום כח להסמרא אחרא שהוא היגון ואנחה להכניס בי עצבות חס ושלום. רק אדרבא אזכה בכל עת להתחזק ולהתגבר בשמחה גדולה כל כך, עד שאזכה להפך היגון ואנחה לשמחה, ולא אניח להעצבות והיגון ואנחה להתאחו בי כלל. רק בכל מה שרוצים להכניס בי עצבות חס ושלום, על ידי רבוי החטאים והעונות העצומים שעשיתי ופגמתי הרבה מאד בלי שעור, אזכה להפך כל זה לשמחה, על אשר אף על פי כן חמל השם יתברך עלי, ושם נפשי בחיים ולא נתן למוט רגלי, וזכני להיות בכלל ישראל ולא עשני גוי, ואני זוכה לקיים כמה מצוות גדולות בכל יום ויום, להתעטף בציצית, ולהניח תפלין, ולקרוא קריאת שמע, ולקבל שבת ויום טוב, ולשמע קול שופר בראש השנה, ולהתענות ביום הכפורים, ולישב בספה, ולטל ארבעה מינים, ולאכל מצה בפסח, וכן שארי כל המצוות הקדושות אשר אנחנו עם קדש מקימים בכל עת אפלו הפחות שבפחותים והקל שבקלים.

מה רב טובך אשר עשית עמנו, מה יקר חסדך אלהים. מה גדלו, מה רבו, מה עצמו רחמיך וחסדיך עלינו, אשר הכתרת אותנו בכתרים קדושים כאלה, ובתקף גלותינו ועצם התרחקותנו ממך על ידי רבוי פשעינו נגדך, עדין אהבתך קשורה בנו. ואתה מזכה גם אותי לעשות כמה מצוות בכל יום. ובדאי ראוי לי להגדיל השמחה בכל עת, ולהפך כל היגון ואנחה לשמחה, כי אדרבא, זהו שמחתי, שמרחק ופגום וחוטא כמוני יזכה לגע בדברים קדושים ונוראים כאלה, ליחד שמך בכל יום, ולהתעטף בעטרת תפארת התפלין הקדושים והנוראים בכל יום, ולהתעטף בציצית להתלבש בלבושין דמלכא בעטופא דמצוה, ושאר המצוות. וכל מה שרוצים להתגבר להכניס בדעתי ולבי עצבות, חס ושלום, מרבוי פשעי ועונותי, על ידי כל זה דיקא אנדיל השמחה, ואומר ללבי, אדרבא, זהו שמחתי, זהו חדותי הגדולה, שאנכי המרחק כל כך זוכה לגע בקדושות כאלה "הקיצותי ועודי עמך. כי דפיתנו במקום תנים ותכס עלינו בצלמות. אם שכחנו שם אלהינו ונפרש פפינו לאל זר. אני לדודי ודודי לי". אחזקך ולא נרפך:

מרא דעלמא בלא, שמחת ישראל, שמח נפש עבדך כי אליך יהוה נפשי אשא.

זבני להשיג באמת דרכי השמחה האמתית, באפן שאזכה לחטף היגון ואנחה לתוך השמחה, להפך כל מיני עצבות ויגון ואנחה לשמחה. זבני להתחזק ולהתגבר בשמחה גדולה תמיד. ואזכה להמשיך עלי קדשת כל העשרה מיני נגינה שהם כלליות השמחה הקדושה. ותרגילני לשמח את נפשי בכל עת על ידי נגון של שמחה, ואגיל ואשמח ביהוה בשיר והלל ורנן וזמרה ונגון, ואזכה להיות בשמחה תמיד. ועל ידי זה יהיה נמשך עלי רוח חיים דקדשה לתוך כל העשרה מיני דפיקין שבקרבני. ועל ידי זה תשמרני ותצילני מכל מיני חלאים ומכאובים ומחוישים בגשמיות ורוחניות, אשר כלם באים על ידי מרה שחורה ועצבות חס ושלום, ותרפאני אותי ואת כל עמך ישראל, ותחלימני ותחייני על ידי שמחה וחדוה שתמשיך עלי תמיד, אשר משם כל הרפואות של כל מיני חלאים שבעולם, כי שמחה היא עקר חיות האדם:

רפאנו יהוה ונרפא הושיענו ונושעה כי תהלתנו אתה, והעלה ארוכה ומרפא לכל תחלואינו ולכל מכאובינו ולכל מכותינו, רפואת הנפש ורפואת הגוף. ואתחזק בשמחה גדולה בכל עת בכל מיני דרכים ונתיבות ועצות ותחבולות שאפשר לשמח את הלב על ידם, הן על ידי הנקודות טובות שאני מוצא בעצמי עדין, הן על ידי מלי דשטותא, לשנות את טעמי ולעשות עצמי בשוטה, ולהרגיל עצמי במלי דבדיחותא כדי לבא לשמחה שהיא עקר הקדשה ועקר חיות האדם.

מלא רחמים, בורא רפואות, אדון הנפלאות חדות ישועות יעקב. תן שמחה בלבי, כי אתה יודע תעלומות לב, ואתה יודע בכמה דרכים ובכמה תחבולות מתגבר הבעל דבר וחילותיו עלינו בכל עת, להמשיך עצבות חס ושלום עלינו, והוא בתחבולותיו ערם יערים הוא ומרמה אותנו, ומתלבש עצמו במצות, עד שנדמה לנו שיש לנו עצבות מעונותינו, ובאמת בכל זה הוא פורש רשת לרגלנו. כי כבר למדתנו שעל זה צריכין ליחד שעה אחת ביום, לשבר לבנו ולפרש שיחתנו לפניך על כל מה שעבר עלינו, אבל כל היום פלו צריכין להתחזק בשמחה, ולהכריח עצמנו בכל כחותינו לבא לשמחה גדולה שהוא עקר קדשת ישראל.

על בן רחם עלינו למען שמך, והודיענו אורחות חיים שנופה להבין ולהשיג הדרכים והנתיבות והשבילים והעצות האמתיות איך לבא לשמחה תמיד, ותעשה את אשר

בְּחִקּוֹךָ אֱלֹהֵי וְאֵת מִצְוֹתֶיךָ אֲשֶׁמֶר בְּשִׂמְחָה וּבְטוֹב לֵבָב מְרַב כָּל, עַד שְׂאֵזְבָּה לְשִׂמְחָה
 שֶׁל עֲתִיד. וְאֵזְבָּה לְרֵאוֹת בְּשִׂמְחַת הַמַּחֲוֹל שֶׁתַּעֲשֶׂה לְצַדִּיקִים לְעֲתִיד לָבֵא, וְכֹל אֶחָד
 יִהְיֶה מֵרְאֵה בְּאֶצְבְּעוֹ וַיֹּאמֶר, זֶה יְהוָה, כְּמוֹ שְׂכֵתוֹב, וַאֲמַר בַּיּוֹם הַהוּא אֱלֹהֵינוּ
 זֶה קוֹיֵנוּ לוֹ וַיּוֹשִׁיעֵנוּ זֶה יְהוָה קוֹיֵנוּ לוֹ נְגִילָה וְנִשְׂמְחָה בִּישׁוּעָתוֹ. וְקַיִם לָנוּ מִהֲרָה מִקְרָא
 שְׂכֵתוֹב, וּפְדוּיֵי יְהוָה יִשׁוּבוּן וּבָאוּ צִיּוֹן בְּרִנָּה וְשִׂמְחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים שְׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה
 יִשְׁיִגּוּ וְנָסוּ יָגוֹן וְאִנְחָה. וְנֹאמֶר, כִּי בְשִׂמְחָה תֵצֵאוּ וּבְשָׁלוֹם תּוּבְלוּן הַהָרִים וְהַגְּבְעוֹת
 יִפְצְחוּ לְפָנֵיכֶם רִנָּה וְכֹל עַצֵּי הַשָּׁדָה יִמְחֵאוּ כָף. וְנֹאמֶר, וְשִׂאבְתֶּם מַיִם בְּשִׂשׂוֹן מִמַּעַיְנֵי
 הַיְשׁוּעָה. וְנֹאמֶר, כִּי נַחֵם יְהוָה צִיּוֹן נַחֵם כָּל חֲרֻבוֹתֶיהָ וַיִּשֶׁם מִדְּבָרָהּ כְּעֵדֶן וְעֵרְבַתָּהּ כְּגֵן
 יְהוָה שְׂשׂוֹן וְשִׂמְחָה יִמְצֵא בָּהּ תּוֹדָה וְקוֹל זְמֵרָה, שְׂמָחוּ בִיהוָה וְגִילוּ צַדִּיקִים וְהִרְנִינוּ
 כָּל יִשְׂרָאֵל לֵב: (ב-כא)

ליקוטי מוהר"ן עם ביאור משולב השווה לכל נפש

באדיבות הארגון החשוב "לטייל בתורתו"

תורה כ"ג

תורה קצרה זו, בנויה בשלושה חלקים מרכזיים: חלק ראשון - המשל שבא לתאר את מעלת השמחה. חלק שני - הנמשל, שהוא ההשגה המיוחדת של התורה. חלק שלישי - הלבשת ההשגה על הפסוק.

כחלק מהלימוד וההתעמקות בתורות הקצרות, עלינו להבין כיצד כל פרט במשל, בנמשל ובהלבשה שעליו, תואמים אחד את רעהו בדיוק רב. ובאם נמצא חילוקים או הוספות, עלינו לעצור, לסמן, ולבדוק כיצד אפשר ליישבם. זאת הסיבה שבתורה קצרה זו חרגנו מעט מהדרך הרגילה בה נכתב ביאור זה, והשתדלנו יותר להעמיק בהערות ובשאלות המובאות בשולי הגיליון.

בְּעֵינֵי עֲבוֹדַת הַשְּׂמִיחָה, שהיא מצווה גדולה עד מאוד. צריך להבין כיצד פועלת עבודת השמחה, ומה הדרך שתגרום לכך שהאדם לא יפול ח"ו לעצבות*. וביאור הענין הוא **עַל פִּי מִשְׁלָב**, שדרכו נוכל להבין מהו האופן שבו העצבות והשמחה נאבקים זה בזה, ומתגברים זה על זה.

א. בפשטות נראה שהלשון 'בענין השמחה' היא רק כותרת של תוכן המאמר, אבל מלשון רבינו יש לדקדק (ע"פ כלל ב') שהוא התחיל את התורה בלשון זו באופן מדויק, דהיינו שמדבר בענין 'השמחה' הגדולה - בה"א הידיעה, ולא רק על השמחה הרגילה. ויש לעיין מה מבאר רבינו בענין השמחה הגדולה? באיזו שמחה מדובר? ומדוע היא יותר מיוחדת מהשמחה הרגילה?

ב. יש לעיין בדרך הלימוד באופן של משל ונמשל, בכמה נקודות: א. מדוע רבינו בחר לבאר כאן את השגתו באופן של משל ונמשל, ולא הביא את עצם השגתו כפי שהיא, בלי להלבישה במשל, כמו ברוב התורות. ב. בדרך כלל הלימוד באופן של 'משל ונמשל' הוא, שהמשל הוא דבר אחר ושונה מהנמשל, ושעל פי המשל אנחנו מבינים את הרעיון של הנמשל, אבל כאן המשל והנמשל הם אותו דבר בדיוק - הכנסת העצבות לתוך השמחה, ורבינו היה יכול להפוך את הפרטים, ולהציג את המשל כנמשל ואת הנמשל כמשל. ג. עלינו לדקדק היטב בלימוד, בכל פרטי המשל בעצמו ולא רק בייחס לנמשל.

שְׁלַפְעָמַיִם: אנו רואים בְּשִׁפְנֵי אָדָם שְׂמֵחִים וּמְרַקְדִים יחד במעגל^ה, אֲזִי חוֹטְפִים אִישׁ אַחֲרֵי שֵׁנִמְצָא מִבְּחוּיָן לַמַּעְגָּל הַרוֹקְדִים וְעוֹמֵד בְּצַד מַחְמַת שְׁחֹא בְּעֵצְבוֹת וּמְרָה שְׁחָרָה, וְהַרוֹקְדִים הַשְּׂמֵחִים חוֹטְפִים וּמְכַנְיָסִים אוֹתוֹ בְּעַל בְּרָחוֹ לַמְּרוֹת שֶׁהוּא אֵינוֹ רוֹצֵה לְרַקֹּד וּלְשִׁמּוֹחַ, לְתוֹךְ מְחֹל הַמְרַקְדִים, שִׁיְהִי חֶלֶק מִהַמַּעְגָּל שֶׁל הַרִיקוֹד, וּמְכַרְיָחִים אוֹתוֹ בְּעַל בְּרָחוֹ, - לֹא רַק שִׁירְקוֹד עִמָּם - אֲלֵא שְׁיִתְיָה שְׂמֵחַ בְּאֵמַת עֲמָהֶם גַּם בְּזֶן, דֵּהֵינּוּ שֶׁבְּשֶׁלֶב הַרְאִשׁוֹן הַכַּפִּיִּיהַ הֵיא לַגְּרוֹם לוֹ לְרַקֹּד, וּבְשֶׁלֶב הַשְּׁנַי הֵם כּוֹפִים וּמְכַרְיָחִים אוֹתוֹ לִהְיוֹת שִׁמְחָה^ו.

עד כאן הוא המשל שעל פיו נבין את הנמשל שלפנינו:

בֵּן יֵשׁ בְּעֵינֵי הַשְּׂמֵחָה, כְּלוֹמֵר, כְּמוֹ שֶׁבְּמִשְׁלֵי הַשְּׂמֵחָה יֵשׁ מַעְגָּל שֶׁל שְׂמֵחָה הַמּוֹרְכָה מְכַמָּה אֲנָשִׁים שְׁחוֹטְפִים אִישׁ אֶחָד עֲצוּב, כִּי יֵשׁ מַעְגָּל וּמְחֹל פְּרִטִי בְּתוֹךְ כָּל אָדָם בְּאוֹפֵן אִישִׁי, וְגַם הוּא צָרִיךְ לְחַטּוֹף אֶת הָאָדָם הָעֲצוּב שֶׁבְּתוֹכוֹ - אֵל הַמַּעְגָּל.

כִּי בְּשִׂאָרָם שְׂמֵחַ, וְהַשְּׂמֵחָה שֶׁלוֹ הֵיא כְּעֵין מַעְגָּל וּמְחֹל שֶׁל כְּמָה אֲנָשִׁים שְׂרוֹקְדִים^ט, אֲזִי הַמְּרָה שְׁחָרָה וְהַיְפּוּרִים הַפְּרִטִיִּים שֶׁלוֹ, שֶׁהֵם כְּעֵין הָאִישׁ הָאֶחָד^י

ג. צריך להבין ביחס לגבי מה נקט רבינו את הלשון 'לפעמים', ואפשר לבאר בזה כמה אפשרויות: א. שלפעמים בני אדם שמחים ומרקדים, אך זה לא מצב תמידי גם אצל מי ששמח. ב. שגם כאשר שמחים ומרקדים, אזי רק לפעמים חוטפים איש עצוב מן הצד, אך ברוב הפעמים הם שמחים לבדם. ג. שרק לפעמים מצליחים הרוקדים להפוך את השמחה של האיש העצוב לחלק מהשמחה, אך ברוב הפעמים הוא ממשיך להיות עצוב גם כאשר הכניסו אותו לריקוד.

ד. אפשר להעמיק יותר ולהתבונן במשל, מה הטעם והסיבה שהם שמחים והוא עצוב, דהיינו מה היה קודם לאותו סיפור שבו רבינו מתאר לנו מצב קיים, שיש אנשים שמחים ויש איש עצוב, מהי הסיבה לכך שהוא עצוב והם שמחים?

ה. לכאורה צריך לומר שהסיבה שרבינו כתב שהריקוד הוא במעגל, כי רק כך הם יכולים להכריח אותו לרקוד גם כן עמהם. וכן מבואר מתורה כ"ד שם מדובר על ה'מחול' של לעת"ל, שהוא ענין המעגל.

ו. רבינו מדגיש שמדובר באיש 'אחד', ויש להבין דהרי לכאורה שייך גם שיחטפו כמה אנשים ולא רק איש אחד.

ז. יש לעיין מה ההבדל הבדל בין 'עצבות' ל'מרה שחורה'.

ח. ויש להבין כיצד אפשר ע"י הכפייה וההכרח להביא את האדם לשמחה? ועוד יש לעיין האם מתוך קשרי התורה מתבאר מהו התהליך שעל ידו האדם נעשה שמח מתוך כפיה.

ט. כך מבואר בפרטי המשל, ואם כן הנמשל חייב להתאים למשל. ולכן יש להבין מהו מעגל השמחה הפנימי שנמצא אצל כל אדם.

י. לעיל דקדקנו מהו הלשון 'איש אחד', ויש להוסיף ולעיין שמלשוננו הקדושה כאן 'מרה שחורה ויסורים', משמע שיש יותר מדבר אחד העומד מחוץ למעגל.

העצוב המתואר במשל, הם נְסִתְלָקִים ועומדים מִן הַצַּד^{יא}, ואינם רוצים להיות חלק מהשמחה. אָבֵל הַמַּעֲלָה הַיִּתְרָה^{יב} היא, לא להסתפק רק בשמחה פשוטה, אלא לְהִתְאַמֵּץ וּלְרַדֵּף אַחַר הַמְּרָה שְׁחָרָה דְּוָקָא העומדת בצד ואינה רוצה להיות חלק ממעגל השמחה, וּלְהַכְנִים אוֹתָהּ בעל כרחו גם כֵּן פְּתוּךְ הַשְּׂמֵחָה כמו במשל דלעיל שחוטפים את האדם לתוך הריקוד, בְּאִפְּן שְׁחָמְרָה שְׁחוֹרָה בְּעֵצְמָה ע"י שיכניסו אותה בתוך השמחה הַתְּהַפֵּךְ לְשִׂמְחָה, כלומר שְׂיִתְהַפֵּךְ הַמְּרָה שְׁחָרָה וְכָל הַיִּסּוּרִין לְשִׂמְחָה, כמו שמובא במשל, שבשלב השני מכריחים את העומד בצד להיות שמח עמהם גם כן, בְּדַרְךְ הָאָדָם הַבָּא מִתּוֹךְ הָעֵצְבוֹת לְתוֹךְ הַשְּׂמֵחָה אִפִּילוּ כְּשֶׁזֶה קוֹרָה בעל כורחו, שְׂאֵז מְגַדֵּל הַשְּׂמֵחָה וְהַחֲדוּהָ שְׂגַדְלָה כתוצאה מכך שגם האיש העצוב הצטרף לתוך מעגל השמחה^{יג}, אזי גם האיש העצוב בעצמו מְהַפֵּךְ כָּל הַדְּאָגוֹת וְהָעֵצְבוֹת וְהַמְּרָה שְׁחָרָה שְׂלוֹ לְשִׂמְחָה וממילא השמחה גדלה עד מאוד^{יד}.

נְמָצָא שְׂהָאָדָם הַפְּרָטִי, ע"י שמתחזק וחוטף את העצבות לתוך השמחה, אזי חוֹמֵף הַמְּרָה שְׁחָרָה וּמְכַנֵּים אוֹתָהּ בְּעַל פְּרָחָה לְתוֹךְ הַשְּׂמֵחָה, ובכך היא בעצמה תהיה חלק מהשמחה ממש, כְּפִשְׁלֵי הַנַּ"ל.

יא. הלשון הסתלקות מורה על כך שבתחילה הם היו יחד בתוך המעגל, ויש שלב שהם 'מסתלקים'. ולעיל במשל מתואר שיש מעגל ואחד עומד מן הצד, אבל לא מבואר שהוא הסתלק מתוך המעגל, וצריך ביאור מהו החילוק הזה.

יב. מלשון זו מבואר שאם האיש השמח אינו רוצה להיות ב'מעלה יתירה', אז הוא יכול להישאר עם השמחה הפשוטה, ולכאורה בזה שהוא לא יחטוף את העצבות לתוך השמחה לא תיפגם שמחתו, וצ"ע שהרי יש אצלו מרה שחורה.

יג. ויש לעיין האם השמחה של הצטרפות האיש העצוב לתוך השמחה, מגדילה את השמחה רק באופן כללי ביחס לכך שיש עוד איש שמח בעולם, או שהשמחה גדלה באופן פרטי גם אצל אותם אלו שהכניסו אותו בעל כרחו לתוך השמחה.

יד. מבואר שישנה 'מעלה נפלאה' להכניס את העצבות והמרה שחורה לתוך השמחה, אך לכאורה רבינו לא מסביר כיצד עושים זאת? ומה הפירוש שהעצבות מתהפכת לשמחה? ויש לעיין בקשרי התורה מה הביאור לכך.

אחר שרבינו סיים לבאר את הנמשל שהיא ה'השגה' של התורה - שלא די להיות שמח אלא מעלה גדולה להכניס ולחטוף את המרה שחורה והעצבות לתוך השמחה, מלביש רבינו את ההשגה על פסוקי^{טו}.

וְזֶה בְּחִינַת מַה שֶּׁרְמוּז בְּפִנְיֵי מִיּוֹת הַפְּסוּק (וְשִׁעְיָהּ ל"ה): "וּפְדוּיֵי ה' יִשׁוּבוּן וּבֵאוּ צִיּוֹן בְּרִינָה וּשְׂמֵחַת עוֹלָם עַל רֵאשִׁים^{טז}, שִׁשְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁיִגּוּ וְנָסוּ יִגְוֹן וְאַנְחָה יִז", דְּהֵיִינוּ שֶׁהַפְּסוּק מֵתֵאָר שֶׁתִּיגְוֹן וְאַנְחָה בּוֹרְחִים וְנָסִים^{יז} מִן הַשִּׁמְחָה, מִחֲמַת שְׂאִינָם רוֹצִים לִהְיוֹת חֶלֶק מֵהַשִּׁמְחָה, כִּי בְּעֵת הַשִּׁמְחָה דָּרָךְ תִּיגְוֹן וְאַנְחָה לְעֹמֵד מִן הַצַּד כִּנ"ל בְּמִשְׁל וּבְנִמְשָׁל, אֲבָל צָרִיךְ לְרַדֵּף אַחֲרֵיהֶם דִּיקָא, לְמִרוֹת שְׂכָאשֶׁר בָּאִים לְהַכְנִיסֵם הֵם פּוֹתְחִים בְּמִנוּסָה, וְלִהְשִׁיגָם וְלִהְגִיעֵם לְתַפּוּס אוֹתָם, כְּדֵי לְהַכְנִים אוֹתָם דִּיקָא לְתוֹךְ הַשִּׁמְחָה כִּנ"ל.

וְזֶהוּ הַכוּוּנָה "שִׁשְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁיִגּוּ" וְכו', שֶׁהַשִּׁשְׁשׁוֹן וְשִׁמְחָה יִשְׁיִגּוּ וְיִתְפָּסוּ^{יח} אֶת תִּיגְוֹן וְאַנְחָה הָעוֹמְדִים מִן הַצַּד, שֶׁהֵם דֹּרְכֵם לִהְיוֹת נָסִים וּבּוֹרְחִים מִן הַשִּׁמְחָה, וְע"י שִׁשְׁשׁוֹן אוֹתָם לְהַכְנִים אוֹתָם בְּעַל כָּרְחָם לְתוֹךְ הַשִּׁמְחָה כִּנ"ל, ע"ז הֵם יִתְהַפְּכוּ לְשִׁמְחָה.

טו. יש לציין שרבינו לא הביא את הפסוק כראיה ואסמכתא לדבריו כמצוי ברוב התורות, אלא מלביש את השגתו בתוך פסוק, ויש לעיין מדוע כאן שינה מדרכו.

טז. יש לעיין בשייכות של כל הפרק והפסוק המוזכר לענין התורה: א. האם יש קשר בין אלו שנשבו בשבי ועתה חזרו, לכל ענין השמחה המוזכרת בתורה זו. ב. מהי ה'שמחת עולם' המוזכרת בפסוק, האם היא עוד סוג של שמחה, ומדוע היא נמצאת דווקא מעל ראשם. ג. מה ההבדל בין 'ששון' ל'שמחה'.

יז. לפי כלל י"א (שפירוש פשט הפסוק ודרשת רבינו על הפסוק צריכים לעלות בקנה אחד, ולהשלים ולהוסיף זה על זה), יש לעיין שהרי פירוש הפשט הוא, שבעת שהשמחה גודלת אזי נסים היגון ואנחה, וזה טוב שהם בורחים ונסים, ולכאורה זה הפוך לגמרי מדברי רבינו, שכשהיגון ואנחה בורחים זה לא טוב, כי צריך להכניס לתוך הקדושה. יח. יש לדקדק שבמשל כתוב שהעצוב רק עומד מן הצד, ואחר כך בנמשל כתוב שהעצבות מסתלקת ועומדת מהצד, דהיינו שהיא עושה קצת פעולה של הסתלקות. אבל כאן בפסוק, מבואר שהיגון ואנחה ממש בורחים ונסים, ויש לעיין כיצד מתיישבים הדברים.

יט. השגת ותפיסת העצבות במשל היא דבר מובן, אך בנמשל יש להבין מהי אותה תפיסה, שהרי בוודאי מדובר בתפיסה רוחנית, וצ"ע מהי הדרך לעשות זאת.

כִּי יֵשׁ יְגוֹן וְאַנְחָה שֶׁהֵם הַסְטֵרָא אַחֲרָא, אִף שִׁישׁ גַּם אֲנַחָה וְלֵב נִשְׁבֵּר שְׂאִינִם סְטֵרָא אַחֲרָא, מְכַל מְקוּמֵי יֵשׁ יְגוֹן וְאַנְחָה שֶׁהֵם מִמֵּשׁ סְטֵרָא אַחֲרָא, שְׂאִוְתָם אֵלּוּ שֶׁהֵם מִן הַסְטֵרָא אַחֲרָא אֵינָם רוֹצִים לְחַיּוֹת מְרַבָּה, דְּהֵיִינוּ, חֵלֶק מִמָּה שְׁמֵרְכִיב אֶת הַמַּעֲגָל הַמְּחַבֵּר אוֹתָנוּ לֵה' יִתְבָּרֵךְ, וּמְקָרֵב אוֹתָנוּ אֶל הַקְּדוּשָׁה שֶׁהִיא הַשְּׂמִיחָה, וְעַל כֵּן הֵם בּוֹרְחִים מִן הַשְּׂמִיחָה שֶׁהִיא הַקְּדוּשָׁה. עַל כֵּן צָרִיךְ לְהַכְרִיחַ אוֹתָם לְהִכְנֵס לְתוֹךְ הַקְּדוּשָׁה דְּתֵינּוּ לְהִיּוֹת חֵלֶק בְּלִתֵּי נִפְרָד מִהַשְּׂמִיחָה בְּעַל פְּרָחִים בְּנ"ל, וְעִי"ז הֵם יֵהִיוּ מְרַכְבֵּה וְחֵלֶק מִהַמַּעֲגָל הַמְּרַכֵּב אֶת כָּל חֵלְקֵי הַקְּדוּשָׁה, עַד שִׁתְּהַפְּכוּ גַם הֵם בְּעֶצְמָם לְהִיּוֹת חֵלֶק מִהַשְּׂמִיחָה.

כ. קטע זה הוא כעין הוספה של פרט שלא הוזכר כלל לעיל. בקטע זה רבינו מבאר מדוע העצבות אינה רוצה להיות חלק מהשמחה, אך צריך עיון כיצד ענין זה מתבאר במשל ובנמשל? ומדוע באמת חשוב שהסטרא אחרא תהיה מרכבה לקדושה? והאם תמיד זה כך, כי הרי בוודאי יש סטרא אחרא שאנו מצווים למחותה כמו עמלק?

תורה כ"ד

מִצְוָה גְדוֹלָה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תָּמִיד, וְהִיא הַבְּסִיס וְהַיְסוּד לְכָל הַמִּצְוֹת, וְלְהַתְנַבֵּר בְּכָל הַכּוּחוֹת וְהַאֲפִנִים לְהִרְחִיק אֶת הָעֲצָבוֹת וְהַמְּרָה שְׂחָרָה בְּכָל בָּחוּר, בְּלִי לַחֲשׁוֹב עֲלֵיהֶם כָּלל וּמְבַלֵּי לְהַתְעַסֵּק אִתָּם כָּלל.

וְכָל סוּגֵי הַחֻלְאֵת שֶׁל הַגּוֹף וְהַנֶּפֶשׁ הַבָּאִין עַל הָאָדָם, הֵן מִצַּד טַבַּע הָאָדָם וְהֵן מִצַּד פְּגַעֵי וּמִקְרֵי הַזְּמַן, בְּלִים בָּאִין רַק מִקְלָקוּל הַשִּׂמְחָה שֶׁהִיא אֵינָה בְּשַׁלְמוֹת.

כִּי יֵשׁ עֲשָׂרָה מֵיָנִי נְגִינָה שֶׁבֵּהֶם כָּלּוּלִים גַּם עֲשָׂרָה מֵיָנִי לְשׁוֹנוֹת שֶׁנֶּאֱמַר בֵּהֶם סֵפֶר תְּהִלִּים, שֶׁהֵם בְּחִינַת שְׂמֻחָה, כִּי הַשִּׂמְחָה הִיא ע"י הַנְּגִינָה שֶׁמִּתְחַבֵּר וּמִצְטַרֶּפֶת מֵאוֹתָם עֶשֶׂר בְּחִינּוֹת שֶׁהֵם עֲשָׂרָה מֵיָנִי נְגִינָה, כְּמוֹ שֶׁפָּתוּב (תְּהִלִּים צ"ב): "עֲלֵי עֲשׂוֹר וְכוּ' וְעֲלֵי נָבַל עֲלֵי הַגִּיּוֹן בְּכִינּוֹר, כִּי שְׂמֻחַתְּנִי ה' בְּפַעֲלֶךָ" וְכוּ' בַּמַּעֲשֵׂה יָדֶיךָ אֲרַנֵּן, וְעַל כֵּן רוֹאִים שְׁאוֹתוֹ כְּלִי [ה'עשור], שִׁישׁ לוֹ עֶשֶׂר נִימִין, הוּא מְבִיא לְשִׂמְחָה מִכָּל הַדְּבָרִים, כּוֹלֵל אֵלּוּ שֶׁהֵם הַיִּפְךְ הַשִּׂמְחָה. וְאֵלּוּ יוֹד מֵיָנִי נְגִינָה, דֶּרֶךְ רְפוּאָתָם

א. יש לדקדק שבתורה כ"ג כתוב בתחילת התורה את הלשון 'לפעמים', אך כאן כתב רבינו את הלשון 'תמיד', דהיינו שיש בחינה שהתורה הזאת היא בגדר מהלך 'תמיד' ושם הוא רק 'לפעמים', וצ"ע.

ב. ואפילו גם ב'מילי דשטותא', כמבואר בהמשך התורה.

ג. לכאורה צריך עיון גדול, כי מדברי רבינו בתורה כ"ג מבואר שצריך להכניס את העצבות לתוך השמחה, וכאן מבואר להיפך שצריך להתגבר להרחיקה.

ד. יש לדקדק מלשון רבינו כאן ובהמשך התורה שכתב 'כל מיני חולאת', שאין הכוונה רק לחולאי הגוף אלא אף לחולאי הנפש והנשמה.

ה. כמבואר להלן מקשרי התורה.

ו. כי מבואר מדברי מוהרנ"ת, שמוכן מצירופי דברי רבינו, שתורה זו היא קשורה למעשה של יום השישי מ"ג בעטלר'ס (קבצנים), ששם מבואר שכל ענין רפואת בת המלכה היא ע"י הניגונים. ושכל זה מקושר לגילוי הכללי שגילה רבינו על תיקון הפגם של קליפה היללה והעצבות, שהיא ע"י עשרה מיני נגינה שנאמר בהם ספר תהילים, ואכמ"ל. ועין ליקוטי הלכות פריה ורביה ה"ג באריכות.

ז. יתכן לומר שההצטרפות של עשרה מיני נגינה יחד [דהיינו, החיבור שלהם, וההתכללות שלהם לשמחה אחת], הוא קשור למובא לעיל בתורה כ"ג בענין המחול והריקוד של כמה אנשים יחד, דהיינו חיבור כל החלקים של הריקוד יחד עם העצבות, באופן שגם היא תתהפך לשמחה, ודוק.

ח. עיין לעיל הערה ז, ועיין היטב בפרק צ"ב, שם מבואר עומק הענין בקשרי הפסוקים.

היא, כשהם באין לתוך הגוף בְּתוֹךְ הַעֲשָׂרָה מִיְּנֵי דְּפָקִין שיש בגוף, דהיינו עשרה מיני דופק שיש בזרימת הדם בגוף, וְהֵם מְחִיִּין אוֹתָן ומבריאין אותם*.

וְעַל כֵּן בְּגַלְל שֶׁהָאֶחָד תְּלוּי בְּשָׁנֵי, דהיינו שהניגון והדופק שבגוף תְּלוּיִים זֶה בְּזֶה, בְּשֵׁישׁ קְלָקוּל וּפְנֵם בְּהַשְׂמִיחָה, שְׂהִיא עֲצֻמָּה בְּחִינַת יוֹד מִיְּנֵי נְגִינָה, עַל יְדֵי זֶה בְּאִין לָאֵדָם חוֹלְאָת מִן הַיּוֹד מִיְּנֵי דְּפָקִין בְּעֲצֻמָּם, דהיינו שהדופק בְּעֲצֻמוֹ הוּא זֶה שֶׁמְבִיא אֶת הַמַּחְלָה לָאֵדָם, שְׂהֵם נִתְקַלְקְלִין עַל יְדֵי קְלָקוּל הַיּוֹד מִיְּנֵי נְגִינָה שְׂהֵם הַשְׂמִיחָה בְּנִ"ל, וכשהדופק מקולקל הוּא בְּעֲצֻמוֹ שׁוֹרֵשׁ הַחוֹלְאָת.

כִּי כָּל מִיְּנֵי חוֹלְאָת בְּגוֹף וּבְנַפֶּשׁ כְּלוּלִים בְּיוֹד מִיְּנֵי דְּפָקִין מְקוּלְקָלִים שִׁישׁ בָּאֵדָם, וְכֵן כָּל מִיְּנֵי נְגִוּוֹת דהיינו כל סוגי ניגוני השמחה, וגם כל סוגי הניגונים של לב נשבר יראה והתעוררות**^א, כולם כְּלוּלִים בְּיוֹד מִיְּנֵי נְגִינָה. וְכִפִּי קְלָקוּל הַשְׂמִיחָה וְהַנְּגוֹן, דהיינו לפי אותה בחינה בשמחה ובניגון שהתקלקלה, אם זֶה בְּבַחֲינַת הַשְׂמִיחָה או בְּבַחֲינַת הַהֲתַעֲוֵרוֹת וְהִירָאָה, כֵּן לְפִי סוּג הַנִּיגוֹן שֶׁהַתְּקַלְקֵל בְּאֵ חוֹלְאָת שֶׁמְקַבֵּלָה לְאוֹתוֹ סוּג שֶׁל נְגִינָה פְּרִטִי, בְּנִ"ל שֶׁהֵם מְקַבֵּלִים זֶה לְזֶה. וְגַם חֲכָמֵי הָרִפּוּאִים הָאֲרִיכּוֹ בְּזֶה וְהַסְכִּימוּ לְזֶה שֶׁכָּל הַחוֹלְאָת הַגִּשְׁמִית וְהַנְּפִשִׁית בָּאָה עַל יְדֵי מְרָה שְׂחָרָה וְעֲצָבוּת, וְהַשְׂמִיחָה שֶׁהָאֵדָם מְשַׂמַּח אֶת עֲצֻמוֹ בְּכָל דֶּרֶךְ שֶׁהִיא, הוּא רְפוּאָה גְּדוּלָּה מִחֲמַת שֶׁהִיא מְרַפֵּאת אֶת שׁוֹרֵשׁ הַחוֹלִי^ב:

ט. כי מצד טבעם הם נמשכים למרה שחורה הנמצאת בדם, ועל כן צריך להבריא את הדופק בעצמו.
י. כי אם הדופק אינו כסדר ראוי ומתוקן, אז עצם הדפיקה שאינה בקצב הנכון והראוי - היא עצמה שורש החולאת של הגוף. ויש לעיין מהי המחלה הבאה לאדם מדפיקות מקולקלות שבאות משמחה יתירה (ופגומה) שאינה לפי הסדר הנכון (כמבואר להלן בהערות ומתוך קשרי התורה).

יא. שהרי בהכרח בדקדוק לשונו שכתב 'כל מיני ניגונים' כלולים בזה כל סוגי הניגון הנמצאים בעולם, כל עוד שהם מצד הקדושה, ואם כן בכלל זה גם ניגוני התעוררות יראה ולב נשבר. ויש לעיין היטב בקשרי ב' התורות להרחיב ענין זה.

יב. כי כל הרפואות עוסקות באחד משני האופנים, או למנוע את החולי, או לטפל בתוצאת החולי, דהיינו לתקן את הקלקול אחרי שכבר התהווה. אבל רפואת השמחה היא גם מונעת מהחולי לבוא, וגם מרפאת את תוצאת החולי, כיון שהיא מתקנת את 'שורש המחלה'.

וְלַעֲתִיד לְבֹא בְגֵאוּלָּה הַשְּׁלִימָה וְהַתִּיקוֹן הַשְּׁלֵם תִּתְגַּדֵּל בְּעוֹלָם הַשְּׁמֵחָה מְאֹד^י הַרְבֵּה יוֹתֵר מִכֹּל הַשְּׂגוֹת הַשְּׂמֵחָה שִׁישׁ עֵתָהּ, וְעַל כֵּן אָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָּה (יְרוּשָׁלַּיִם סֵפֶה פֶּרֶק לִוְלָב וְעֵרְבָה): 'עֲתִיד הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא לְהִיזֵת רֹאשׁ חוּלָּה - רֹאשׁ לְמַעְגַל וּלְרִיקוּד שִׁיחִיה לְצַדִּיקִים לַעֲתִיד לְבֹא, דְּהֵינּוּ שֶׁהֵבִיטוּי לִכְךָ שֶׁהוּא יִהְיֶה רֹאשׁ הַמַּעְגַל הוּא בִּכְךָ שֶׁהוּא יַעֲשֶׂה מְחוּל, דְּהֵינּוּ מַעְגַל וּרִיקוּד לְצַדִּיקִים, וְהוּא יִתְפָּרֵךְ יִתְיַה רֹאשׁ חוּלָּה, שֶׁכִּבִּיכּוֹל הוּא זֶה שִׁירְקִיד וְיִשְׂמַח אוֹתָם^ז.

והקשר בין שמחה זו לרפואה מכל החולאים, היא:

כִּי מוּבָא בְּגֵמְרָא שֶׁהַשְּׂכִינָה שׁוֹרָה לְמַעְלָה מִרֹאשׁוֹתָיו שֶׁל חוּלָּה^י, כִּי הַחוּלָּה שׁוֹכֵב עַל מִטָּתוֹ, וְהַשְּׂכִינָה נִמְצָאת כִּבִּיכּוֹל לְמַעְלָה מִרֹאשׁוֹתָיו, כְּמוֹ שֶׁדָּרְשׁוּ רַבּוֹתֵינוּ זְכוֹרֵנוֹם לְבִרְכָּה (נְדָרִים מ) עַל מַה שֶׁנֶּאֱמַר בַּפְּסוּק בַּתְּהִלִּים מ"א^י: "ה' יִסְעֲדֵנוּ עַל עַרְשׁ דְּוִי", שֶׁה' יִתְבָּרַךְ בְּעֲצֻמוֹ סוּעֵד אֶת הָאָדָם, כִּי הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא לְמַעְלָה מִרֹאשׁוֹתָיו שֶׁל חוּלָּה הִיא בְּעֲצֻמָּה הַשְּׂמֵחָה, שֶׁאִתָּה הַקִּב"ה סוּעֵד וּמִרְפָּא אֶת הָאָדָם^ז, כִּי אֵינִי לְהַחֲלוֹלָה שׁוֹם חַיּוֹת מְעַצְמוֹ, רַק הַשְּׂכִינָה שֶׁהִיא הַשְּׂמֵחָה מְחַיֶּה אוֹתוֹ.

וְלַעֲתִיד, עַל יְדֵי הַשְּׂמֵחָה הַעֲצוּמָה שֶׁתִּתְגַּדֵּל אֲז"ל, יִתְתַּקֵּן כָּל הַחוּלָּאת ע"י תִּיקוֹן הָעֵשֶׂר מִיְּמֵי נְגִינָה וְהַדְּפִיקִין כַּנ"ל, וְאִזּוֹ יִתְיַה הַשֵּׁם יִתְפָּרֵךְ רֹאשׁ חוּלָּה דְּהֵינּוּ רֹאשׁ הַמְּחוּל כַּנ"ל, שֶׁהוּא יִהְיֶה רֹאשׁ הַמַּעְגַל שֶׁשְּׂמֵחָה אֶת כָּל הַצַּדִּיקִים^ט,

יג. עיין לעיל בתורה כ"ג שם גם מבואר שלעתיד תתגדל השמחה, ודוק.

יד. ויש לעיין האם באותו מעגל ומחול שיהיה לעתיד לבוא, הקב"ה יכניס גם את אלו שהם בעצבות לתוך המחול [כמובא לעיל בתורה כ"ג]? והאם בגלל זה הוא נקרא ראש המחול?

טו. וע"פ כלל ה' יש לקשר ענין זה לפסוק המובא לעיל בתורה כ"ג 'ששון ושמחה ישיגו', וקודם לפסוק זה נאמר שם, 'שמחת עולם על ראשם'.

טז. פרק זה הוא אחד מאותם עשרה מיני נגינה, שגילה רבינו לתיקון הפגם של העצבות והיללה, שהוא החולי הגדול מכל החולאים.

יז. כמבואר מקשרי התורות, שהשמחה אשר היא למעלה מראשם (ראה לעיל בהערה יג), היא השכינה שלמעלה מראשותיו של חולה. ולפי זה יש לעיין, האם הצדיקים לעתיד לבוא יהיו בגדר חולים שצריכים רפואה?

יח. ולפי המבואר בתורה כ"ג, הגדלת השמחה היא רק ע"י העצבות שמביאים לתוך השמחה, ודוק.

יט. והוא יכניס את כל העצבות שהיא החולי לתוך השמחה (וראה לעיל הערה יב), ובכך יגדיל את שמחת הצדיקים,

כִּי הַשְּׂמֵחָה הִיא בְּחִינַת תְּקוּנַת הַחוּלָה בְּנִ"ל, כִּי הֵם מִתְקַנִּים אֶת הָעֵשְׂרָה מִיְּמֵי דְפִיקוּן. וּבְשִׁבְלֵי זֶה נִקְרָאִין הַשְּׂמֵחָה וְהַרְקוּדִין חוּלָה בְּנִ"ל שׁוֹה מִרְמֹז גַּם לְלִשׁוֹן חוּלָה בְּחוּלֵי הַגּוּף וְהַנֶּפֶשׁ, כִּי הֵם תְּקוּנַת הַחוּלָאֵת, בְּנִ"ל שֶׁהִיא בְּבַחֲנֵינָת מַעְגַל וְרִיקוּד דֵּהֵינּוּ 'חֻלָּה'^כ:

וְהַכֹּלֵל הַיּוֹצֵא מִתּוֹרָה זֹ, שְׁצַרִיף כֵּל אֶחָד לְהַתְנַבֵּר מֵאֵד בְּכָל הַכַּחוֹת לְהִיּוֹת אֵיךְ שְׂמִיחַ תְּמִיד, וְלֹא לִתֵּת לְעַצְבוֹת שׁוֹם מִקּוֹם בְּתוֹכוֹ^{כא}. כִּי אִם הָאָדָם לֹא יִתְגַבֵּר לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה, הֵרִי מִבַּע הָאָדָם לְמִשְׁךְ עֲצָמוֹ לְמִרְהָ שְׁחָרָה וְעֲצָבוֹת מִחֲמַת פְּגִיעֵי וּמְקָרֵי הַזְּמַן שֶׁמִּתְרַחֲשִׁים כָּל הַזְּמַן, וְכָל אָדָם מֵלֹא יִסְוִרִים גַּם מִצַּד עֲצָמוֹ בְּלִי פְּגִיעֵי הַזְּמַן, עַל בֵּן צָרִיף לְהַכְרִיחַ אֶת עֲצָמוֹ^{כב} בְּכַח גְּדוּלָה לְהִיּוֹת בְּשִׂמְחָה תְּמִיד וְלְשִׂמְחַת אֶת עֲצָמוֹ בְּכָל אֲשֶׁר יוֹבֵל כִּי הַשְּׂמֵחָה לֹא תְּבוֹא אִם לֹא נִתְגַבֵּר לְהַשִּׁיגָה, וְ"כֹל אֲשֶׁר יוֹכֵל" כּוֹלֵל אֶת הַשְּׂמֵחָה אֲפִלּוּ בְּמִלֵּי דִשְׂמוּתָא, לְעִשׂוֹת מַעֲשֵׂי שְׂטוֹת וְשַׁחוּק, לְהַשְׁתַּטּוֹת וְלְהַתְּבַדַּח בְּכָל צוּרָה עַד שִׁיגִיעַ לְשַׁחוּק וְשִׂמְחָה^{כג}.

וְאִף שְׁנֵם לֵב נִשְׁפָּר הוּא טוֹב מְאֹד, וְזֶה לְכַאוּרָה הַיִּפְךְ מִ'מִּילֵי דְשְׂטוּתָא' וְשִׂמְחָה^{כד}, מִכָּל מִקּוֹם עִם כָּל זֶה שׁוֹה דְבַר טוֹב, הוּא רַק בְּאִיזוֹ שְׁעָה בְּיוֹם, וְרִאיוֹי בְּאֵמֶת לְקַבֵּעַ לוֹ אִיזוֹהָ שְׁעָה בְּיוֹם כַּדִּי לְשַׁפֵּר לְבָו וְלְפָרֵשׁ שִׂיחָתוֹ לְפָנָיו יִתְפָּרֵךְ בְּלֵב נִשְׁבֵּר, בְּמִוִּבָּא אֲצִלְנוּ בְּדַבְרֵי רַבֵּינוּ הַרְבֵּה בְּעִנִּין הַהִתְבּוּדוּת, אֲבָל שֶׁאֵר כָּל הַיּוֹם בְּלוֹ צָרִיף לְהִיּוֹת רַק בְּשִׂמְחָה. כִּי מִתּוֹךְ לֵב נִשְׁפָּר בְּקָל יְכוּלִין לְבוֹא לְמִרְהָ שְׁחָרָה וְעַצְבוֹת, יוֹתֵר מֵאֲשֶׁר מֵה שִׂיבוּלִין לְכַשֵּׁל וּלְבוֹא

וְדוּק.

כ. ויש לעיין מה הביאור בדברי רבינו שדרש את המילה 'חולה' בשתי אופנים, דהרי המשמעות שונה בתכלית, יש 'חולה' מלשון מחול, ויש 'חולה' שזה חולי? ועיין היטב בקשרי המאמר בענין החולי שבא דייקא ע"י הריקוד.

כא. ע"י שיכניס אותה לתוך השמחה.

כב. לשון זו של 'הכרח' מובאת גם לעיל בתורה כ"ג, בענין ההכרח להביא לשמחה את מי שנמצא מחוץ לריקוד, ודוק.

כג. ואולי אפשר לומר שהכרח השמחה שנעשה ע"י מילי דשטותא, הוא מבאר לנו גם מהי הדרך להכריח אחרים לבוא לידי שמחה, ועי"ז להכניסם למחול.

כד. ומבואר מקשרי התורה שיש גם ניגונים של לב נשבר (וראה לעיל הערה ט), וצ"ב.

עַל יְדֵי שְׂמֵחָה חֵם וְשָׁלוֹם, דֵּהֵינּוּ לְבוֹא לְאַיִזָּה הוֹלְלוּתֵי חֵם וְשָׁלוֹם מֵתוֹךְ
הַשְּׂמֵחָה, כִּי זֶה קָרוֹב יוֹתֵר דֵּהֵינּוּ שֵׁשׁ יוֹתֵר סִיכוּיִים לְבוֹא מִלֵּב נִשְׁפָּר לְמַרְה
שְׂחָרָת, כִּי הַחוּט הַמִּפְרִיד בִּינֵיהֶם הוּא דַק וְעֵדִין. עַל כֵּן צָרִיךְ הָאָדָם שְׂיִתְּיָה
בְּשְׂמֵחָה תָּמִיד כֹּל הַיּוֹם כּוּלוֹ, רַק בְּשַׁעַת מִיִּחְרָת שֶׁל הַתְּבוּדוֹת וְכַדוּמָה, יִתְּיָה
לוֹ לֵב נִשְׁפָּר, וְשֵׁם יִפְרֹשׁ אֶת שִׂיחְתּוֹ וְכֹל צַעְרוֹ:

כה. ועל פי הכלל השישי יש לבאר שזה לעומת זה של השמחה היא ההוללות, כי היא אופן של חולי הבא דווקא ע"י הניגון, שמתנגן בערבוב ודפיקה לא כראוי.

סדר זמני כתיבת ההלכות

נכתב ע"י אחד מאנ"ש

בדרך כלל הלימוד ליקוטי הלכות הוא בסדר רגיל - ללמוד את הספרים לפי הסדר דף אחר דף, וגם כשלומדים הלכות על פי תורה מסוימת, לומדים אותם לפי הסדר של ספרי ליקוטי הלכות אורח חיים יורה דיעה וכו'.

והגם שכל לימוד בליקוטי הלכות הוא בוודאי יקר מאוד, אך כשמתבוננים במבנה הספר מגלים שיש לו בעצם סדר אחר מכפי שזה סודר בדפוס, כלומר: כשמוהרנ"ת חידש את חידושיו הוא לא חידש אותם כפי הסדר שבהם הם הודפסו, הלכה א' על השכמת הבוקר ואח"כ הלכה ב' על השכמת הבוקר וכו', אלא הוא חידש את חידושיו על סדר השולחן ערוך בכמה מחזורים, בתחילה הלכה א' על כל שולחן ערוך, ואחרי שסיים הלכה א' הוא התחיל שוב מחזור חדש ולכתוב הלכה ב' על כל הלכות שולחן ערוך, וכמו שרואים שבכל ענין יש הלכה א' ואחר כך הלכה ב' וכו', ובדרך כלל הלכה א' היא ממחזור א, והלכה ב' היא ממחזור ב וכו'. ומכיוון שהספר מיוסד על השולחן ערוך, לכן סידר מוהרנ"ת שבכל ענין ילמדו קודם את חידושיו ממחזור א' ואחר כך ממחזור ב (חוץ מהלכה הפותחת את הספר שהיא ממחזור ג שמוהרנ"ת הקדימה כדי לפתוח בתורה רפ"ב).

והנה מוהרנ"ת כותב בהקדמתו שחידושיו הם ביאורים על התורות של רבינו, ולפי זה יוצא שלולי שרבינו ציווה עליו שחידושיו יהיו על סדר השולחן ערוך, היו חידושיו מסודרים על התורות, דהיינו כמו שכעת יש בכל ענין, הלכה א' ואחר כך הלכה ב' וכו', כך היה יכול להיות כגון על תורה א, דרוש א' ואחר כך דרוש ב' וכו'.

לכן אף שמהסדר שסידר מוהרנ"ת בדפוס הוא קודם את הלכה א' ואחר כך את הלכה ב' וכו', אבל כשלומדים את כל הלכות על פי תורה מסוימת, רצוי מאוד ללמוד קודם את חידושיו המוקדמים ואחר כך את חידושיו המאוחרים, ויש בזה הרבה תועלת ונציין

זאת בקצרה (ואי"ה יורחב במקום אחר).

בחידושים שעל התורות מכיון שהם מיוסדים על אותה תורה יש קשר בין הלכות, ואם לומדים אותם כפי הסדר שמוהרנ"ת חידשם, מרגישים יותר את נועם התרחבות חידושו, היינו שמתחילים מההלכה הראשונה שחידש מוהרנ"ת על אותה התורה והיא בדרך כלל קצרה, ואחר כך להלכה הבאה אחריה שהיא מתחילה להתארך ולהאיר ולחזק יותר.

גם מצוי שמוהרנ"ת מציין לדברים שחידש בהלכות הקודמים, ובעיקר כשלומדים בצורה זו יכולים יותר לעיין מהיכן מוהרנ"ת ראה את חידושו בתוך התורה, כי מה שמבאר באריכות בהלכה מוקדמת יכול להיכלל בקיצור בהלכה מאוחרת.

וגם וכשיודעים גם את זמנם כתיבתם, יכולים להתחבר ולהתקשר יותר למוהרנ"ת האיך ובאיזה מצבים כתבם וחידשם, וזאת ניתן לראות גם בעיון בשאר כתביו שבאותה העת כגון ימי מוהרנ"ת ועלים לתרופה.

וכמה עלינו להודות לה' שאנ"ש היקרים החיים עמנו היום מצאו בעמלם הרבה מסדר ההלכות שכתב מוהרנ"ת, זה התחיל בבעל הספר 'באש ובמים', שבסוף ספרו הביא סדר של הלכות משוער להלכות של שנותיו המאוחרות של מוהרנ"ת, ואחריו עלה בקודש בעל מערכת 'שיבולים', שהצליח בעמלו לסדר יותר וגם למצוא סדר בהלכות הראשונות, והוא נוהג עמנו בטובת עין לתת לנו את סדר ההלכות שעל התורה לפי סדר כתיבתם. לכן מכיון שהצענו זאת לכמה מאנשי שלומינו שלמדו בתורה הזמנית בצורה זו, ומצאו טעם חדש בלימוד הליקוטי הלכות לכן אנו מציעים את סדר זמן כתיבתם על תורה ז' תנינא, שכל הרוצה ללמוד בצורה זו יוכלו בנקל לדעת את זמן כתיבתם.

• קריאת שמע ב - תחילת תקסט

• פסח ב - אדר תקסט

• פריה ורביה ג - תמוז תקפ

ארבעה יסודות בהליכה עם התורה

א. לימוד התורה והלכות והמפרשים כל אחד כפי דרגתו ודרגת עיונו "כי הוא מילתא דשוויהו לכולהו" (הקדמת ליקו"מ).

"אמר שטוב לקבוע לעצמו שני שעורים ללמד ספריו הקדושים, שעור אחד פשוט ללמד במהירות הרבה מאד כדי שיהיה שגור בפיו בעל-פה, ושעור אחד ללמד בעיון גדול כי יש עמקות גדול ונפלא בספריו" (חיי מוהר"ן שמו).

ב. תפילה - לעשות מהתורה תפילות הן באמירת התפילה שייסד מוהרנ"ת, והן בהתבודדות ושפיכת ליבו וענינו על פי התורה.

"רבנו זכרוננו לברכה הזהיר אותנו כמה פעמים, בכמה מיני לשונות, לעשות מהתורות תפלות. ואמר, שנעשה מזה שעשועים גדולים למעלה. ואמר, שעדין לא עלו שעשועים כאלה לפני השם יתברך כמו אלו השעשועים שנעשים מתפלות אלו שעושים מן התורות" (הקדמת ליקוטי תפילות).

"מכלל דבריו הבננו, שעקר פונתו היתה בפשיטות, שנשתדל לעין בתורות הקדושות והנוראות שגלה לנו להבין ולהשכיל פונת אותה התורה למעשה. ונחשב דרכנו כמה אנו רחוקים מאלו הדברים המזכרים בכל תורה ותורה, ונתפלל ונעתיר לשם ברבוי הפצרות ובקשות ותחנונים שירחם עלינו ויזכנו, ויקרבנו ברחמי המרבים, שנזכר לקיים כל מה שנאמר שם באותה התורה, ונשפך שיחנו לפני השם יתברך על כל הדברים הנאמרים שם, שנזכר לקיים ולהגיע אליהם בשלמות" (שם).

ג. קיום - עיקר מטרת הלימוד צריך להיות מה יכול להוציא לעצמו עצות ועובדות שיוכל לקיים את מה שגילה רבינו ז"ל בתורה זו הן מה שגילה בפנים התורה והן עצות חדשות המסתתרות בעמקי קשרי התורה.

"עקר פונתו הקדושה הוא פרוש הפשוט שבכל תורה ותורה, כי לא המדרש הוא העקר אלא המעשה כמבאר כבר כמה פעמים. שכל עקר פונתו הקדושה

בְּכָל תּוֹרָה וְתוֹרָה שְׁגָלָה. וּבְכָל דְּבוּר וְדְבוּר שִׁיִּצָּא מִפִּי הַקְּדוֹשׁ הַכֹּל הִיָּה רַק
בְּשִׁבִיל לְזִכּוֹת אֶת יִשְׂרָאֵל לְהַבְיִאֵם לְיַד מַעֲשֵׂה יִשְׂרָאֵל. לְרַמּוֹז לָהֶם מִרְחוֹק
וּמִקְרֹב לְהוֹרֹת לָהֶם עֲצוֹת וְתַחְבּוּלוֹת. עֲמֻקּוֹת וּנְפִלְאוֹת. לְהִתְקַרֵּב לַהֲשֵׁם
יְתַבְרַךְ מִכָּל מְקוֹם שֶׁהוּא” (הקדמת מוהרנ”ת לליקו”מ).

ד. הליכה - לילך ולחיות עם התורה במשך כל היום עד שכל עבודת ה' ברוחניות
ובגשמיות יאיר על פי מה שנאמר בתורה

”דָּבַר עֲמָנוּ כַּמָּה פְּעָמִים שֶׁרְצוֹנוּ חֻזַּק מְאֹד שְׁגָלָה עִם הַתּוֹרוֹת שְׁגָלָה. דִּהְיִנוּ
לִילָךְ תַּחֲלָה אֵיזָה זְמַן עִם תּוֹרָה פְּלוֹנִית בְּעֶרְךָ ב' או ג' חֲדָשִׁים, דִּהְיִנוּ שִׁיְהִי כָּל
עֲבוֹדָתוֹ וְהַלּוֹכוֹ בִּירָאת ה' עַל פִּי הַנְּאֻמָּר בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה, וְכָל תַּפְלָתוֹ וְשִׁיחָתוֹ
יִהְיֶה לְזִכּוֹת לְהַגִּיעַ לָמָּה שֶׁנְּאֻמָּר בְּאוֹתָהּ הַתּוֹרָה” (שיחות הר”ן רצז).

”כִּי כָּל יִשְׁעוֹ וְכָל חֲפָצוֹ וְכָל מַגְמָתוֹ שֶׁתִּזְפוּ לִילָךְ עִם דְּבָרָיו, הֵינּוּ לְקִיּוֹם כַּפְּשׁוּטָם,
וּלְהַבִּין דְּבַר מֵתוֹךְ דְּבַר, וְלִמְצָא לְעֲצֻמוֹ עֲצוֹת בְּכָל יוֹם וּבְכָל עֵת בְּכָל מָה שֶׁעוֹבֵר
עַל הָאָדָם בְּכָל עֵת וּזְמַן בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה, בְּשִׁכְבוֹ וּבְקוּמוֹ, וּבְלַכְתּוֹ בַּדֶּרֶךְ, בַּיּוֹם נְעוּרָיו,
וּבַיּוֹם בְּחַרְוֹתוֹ וּבַיּוֹם זְקֻנָתוֹ מִתַּחֲלָתוֹ וְעַד סוּפוֹ. הֵן בֵּינוּ לְבֵין עֲצֻמוֹ, הֵן בְּהִנְהַגְתּוֹ עִם
בֵּיתוֹ וְאַשְׁתּוֹ וּבָנָיו, וּבְהִנְהַגְתּוֹ עִם בְּנֵי אָדָם הַקְּרוֹבִים וְהַרְחוֹקִים הָאוֹהֲבִים וְהַשׁוֹנְאִים
חֶסֶד וְשְׁלוֹם וְכוּ' וְכוּ', אֵין דְּבַר וְאֵין עֲנָן שְׁלֵא נֹכַח לְהוֹצִיא וְלִמְצָא לְעֲצֻמָּנוּ עֲצוֹת
נְכוֹנוֹת וּדְרָכִים יִשְׂרָיִם בְּכָל דְּבַר אֵיךְ שֶׁהוּא, בְּבַחֲיַנֵּת יְרִידָה חֶסֶד וְשְׁלוֹם וּבַחֲיַנֵּת
עֲלִיָּה, בְּכָל מִינֵי דְרָגוֹת וְעֲנִינִים שֶׁהָאָדָם עוֹמֵד בָּהֶם.” (עלים לתרופה קס”א).

הלימוד התפילה הקיום והליכה בתורתיו הקדושים הוא לקבל את אור רבינו

הקדוש השורה על אנפי תורתו

”צָרִיכִין לְחַפֵּשׂ אֶת הַצְּדִיק הָאֵמֶת תְּמִיד אֶפְלוּ הַמְּקַרְבִּין אֵלָיו, מִכָּל שָׁפָן אַחַר
הַסְּתַלְקוֹת לְעֵלָא וְלְעֵלָא, צָרִיכִין לְחַפֵּשׂוּ וּלְבַקְשׁוּ יוֹתֵר וְיוֹתֵר לְסַלֵּס וּלְחַפֵּשׂ
בְּתוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה וְלִילָךְ בְּדַרְכָּיו וְאוֹרְחוֹתָיו הַקְּדוּשִׁים, וּלְבַקְשׁוּ וְלְהִתְחַנֵּן
הַרְבֵּה לְפָנָיו ה' יְתַבְרַךְ עַד שִׁיּוֹרֵד דְּמַעוֹת הַרְבֵּה עַד שִׁישְׁפַּךְ לְבוֹ כַּמִּים לְפָנָיו
ה' עַד שִׁיִּזְכֶּה לְמַצָּא וְלְהַשִּׁיג פְּנִימִיּוֹת כּוֹנֵנֵת תּוֹרָתוֹ הַקְּדוּשָׁה שֶׁזָּהוּ בְּחִינַת
הַצְּדִיק בְּעֲצֻמוֹ” (שלוחין ה')

לוח לימודים מומלץ ללומדי התורה הזמנית - תורה כ"ג - כ"ד תנינא, מחולק לימים לתועלת הלומדים

חודש אדר

ציון בדף הספר	לימוד תורה כ"ג-כ"ד הלך שני		יום בשבוע	יום בחודש
עמוד יב.	תורה כ"ג	ליקו"מ (פ"א)	ד	א
עמוד יב:	תורה כ"ד	ליקו"מ (פ"א)	ה	ב
עמוד יב:	תורה כג-כד	ליקו"מ (פ"ב)	ו	ג
חזרה על כל הנלמד בשבוע			ז	ד
עמוד יג.	תורה כג-כד	ליקו"מ (פ"ב - פ"ד)	א	ה
עמוד יג:		קיצור ליקו"מ	ב	ו
ח"א דף קנו	קריאת שמע ב	ליקוטי הלכות	ג	ז
ח"ג דף קלא	פסח ב	ליקוטי הלכות	ד	ח
ח"ז - עמוד ח: - ט.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ה	ט
ח"ז - עמוד ט: - י.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ו	י
חזרה על כל הנלמד בשבוע			ז	יא
ח"ז - עמוד י: - יא.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	א	יב
עמוד יא: - יב.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ב	יג
עמוד יב: - יג.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ג	יד
עמוד יג: - יד.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ד	טו
עמוד יד: - טו.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ה	טז
עמוד טו: - טז.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ו	יז
חזרה על כל הנלמד בשבוע			ז	יח
עמוד טז: - יז.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	א	יט
עמוד יז: - יח.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ב	כ
עמוד יח: - יט.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ג	כא
עמוד יט: - כ.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ד	כב
כ: - כא.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ה	כג
כא: - כב.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ו	כד
חזרה על כל הנלמד בשבוע			ז	כה
כב: - כג.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	א	כו
כג: - כד.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ב	כז
כד: - כה.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ג	כח
כה: - כו.	פריה ורביה ג	ליקוטי הלכות	ד	כט

ציון עצמי

הליכה
לחשוב, להעמיק ולהפנים את דברי התורה ללב, וכן לקשר את כל החיי יום יום לתורה

קיום
לקיים את העצות למעשה (לפחות אחד מהעצות)

תפילה
אמירת תפילת מוהרנ"ת או התבודדות ע"פ התורה

לימוד
לימוד התורה או הלכות

חודש אדר

הליכה	קיום	תפילה	לימוד	יום בשבוע	יום בחודש
				ה	א
				ו	ב
				ז	ג
				א	ד
				ב	ה
				ג	ו
				ד	ז
				ה	ח
				ו	ט
				ז	י
				א	יא
				ב	יב
				ג	יג
				ד	יד
				ה	טו
				ו	טז
				ז	יז
				א	יח
				ב	יט
				ג	כ
				ד	כא
				ה	כב
				ו	כג
				ז	כד
				א	כה
				ב	כו
				ג	כז
				ד	כח
				ה	כט